

ข้อเสนอการนำเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ออกจาก ความตกลงทางการค้าทั่วไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัทรสุมณ พฤตภิญญโณ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุน

การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมสุขภาพจิต

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

ปี 2553

ลิขสิทธิ์ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

คำนำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสร้างปัญหาสังคมสำหรับผู้ดื่มและผู้ที่เกี่ยวข้อง องค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมอุปทานของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีมานานกว่า 5 ทศวรรษ โดยพิจารณาจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งมีมาตรการต่างๆ ในการควบคุม เช่น การควบคุมผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายและการดื่ม การคำนึงถึงประโยชน์แก่ประชาชนในเรื่องสุขภาพ ตลอดจนความสูญเสียทางสังคม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก กระแสภูมิภาคนิยม และเสรีการค้า มาตรการควบคุมการผลิตและการนำเข้าจึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องจัดกระทำอย่างระมัดระวัง การศึกษานี้ได้ใช้หัวข้อเรื่อง ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป (Recommendations for Alcoholic Beverage Exemption from Ordinary Goods Agreement) โดยเน้นศึกษาที่สำคัญอยู่ 3 ประเด็นก็คือ การศึกษาถึงประเด็นที่ไม่ควรอนุญาตให้บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ประเด็นที่ 2 คือการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการเจรจาการค้า เป็นการศึกษาถึงสถานการณ์การนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลที่ตามมาจากการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน และประเด็นสุดท้ายคือการจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีความคิดมาจากการที่ประเทศไทยรับสัตยาบันและนำเรื่องกรอบอนุสัญญายาสูบ หรือกฎหมายโลกมาควบคุมยาสูบในประเทศไทย หากมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาควบคุมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะเป็นการดีไม่น้อยที่จะลดการดื่มสุรารวมถึงการขอปฏิบัติทางการค้าและการตลาดตามกฎหมายระหว่างประเทศเช่นเดียวกับยาสูบ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายแพทย์บัณฑิต ศรีไพศาลที่อนุมัติให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในหัวข้อ “ข้อเสนอการนำเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป ” ซึ่งเป็นการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยสองชิ้นแรกในปี พ.ศ. 2548 และ 2550 และเรือโทหญิงจุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณรองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุราที่สนับสนุนแนวทางการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่ให้ความคิดเห็นอย่างมีคุณค่าทางกฎหมาย การค้า และงานสาธารณสุขที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน จนผู้วิจัยมีประเด็นที่จะสานรายละเอียดงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่ศูนย์วิจัยปัญหาสุราที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และท้ายสุด ผู้วิจัยขอขอบคุณแหล่งทุนที่อุดหนุนการวิจัยคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมสุขภาพจิต สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ข้อเสนอการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจาก ความตกลงทางการค้าทั่วไป

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสร้างปัญหาสังคมสำหรับผู้ดื่มและผู้ที่เกี่ยวข้อง แนวทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการลดการดื่ม ก็คือการใช้ชุดมาตรการลดการดื่ม และปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเพิ่มราคา การสร้างข้อจำกัดในการซื้อ (เช่น เวลา และเงื่อนไขของการขายและบริการ และอายุขั้นต่ำ) กฎหมายป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มต้องเข้มแข็งและทำให้โอกาสเยี่ยงยา อย่างไรก็ตาม การควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชาติและท้องถิ่นยังต่ำกว่าแนวโน้มของระดับโลก เพราะปฏิบัติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนสินค้าธรรมดาที่อยู่ในการค้าเสรี และพยายามทำให้อ่อนแอลงไปอีก

อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอำนาจทางธุรกิจสูง การผลิตอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ข้ามชาติ (Multinational corporations) ได้แก่ เบียร์ สุรากลั่น (spirits) และ ไวน์ บริษัทเหล่านี้ ได้แก่ Diageo, Scottish and Newcastle และ Pernod Ricard เน้นการส่งเสริมและการโฆษณาตราสินค้าระดับโลก บริษัทข้ามชาติและตราสินค้านี้มีความเข้มแข็ง และอำนาจจัดจ้างทางการเมือง (political leverage) ของบริษัทมีทั้งรูปแบบการผลิตจำนวนมาก และแบบตลาดเฉพาะ

ในกฎระเบียบข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ การตัดสินใจว่ามาตรการใดสำคัญกว่า มาตรการใดนั้นใช้หลักเกณฑ์ตามพันธะสัญญามากกว่านโยบายสาธารณะ กรอบอนุสัญญาการควบคุมการบริโภคยาสูบ เป็นตัวอย่างหนึ่งของมาตรฐานที่ควรนำมาใช้กับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในฐานะที่เป็นสินค้าที่ควรเป็นรายการยกเว้นในการเจรจาการค้าทุกระดับ เนื่องจากเป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก กระแสภูมิภาคนิยม และเสรีการค้า มาตรการควบคุมการผลิตและการนำเข้าจึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องจัดกระทำนโยบายและการทำสัญญาทางการค้าอย่างระมัดระวัง การศึกษานี้ได้ใช้หัวข้อเรื่อง ข้อเสนอการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป โดยเน้นศึกษาที่สำคัญอยู่ 3 ประเด็นก็คือ การศึกษาถึงประเด็นที่ไม่ควรอนุญาตให้บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ประเด็นที่ 2 คือการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากตลาดเสรี การศึกษาถึงสถานการณ์การนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลที่ตามมาจากการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน และประเด็นสุดท้ายคือการจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีความคิดมาจากการที่ประเทศไทยรับสัตยาบันและนำเรื่องกรอบอนุสัญญายาสูบ หรือกฎหมายโลกมาควบคุมยาสูบในประเทศไทย หากมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาควบคุมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ จะทำให้แต่ละประเทศเข้าร่วมมือใน

ระดับพหุภาคีที่ร่วมกันยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี รวมถึงการขอปฏิบัติการทางการค้าและการตลาดตามกฎหมายระหว่างประเทศเช่นเดียวกับยาสูบ ข้อเสนอให้ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าทั่วไปจะเป็นแนวทางในการลดปัญหาสาธารณสุขประการหนึ่งที่ทุกฝ่ายพึงตระหนัก

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบของการบูรณาการองค์ความรู้แบบสหสาขาวิชา ได้แก่ นิติศาสตร์ สาขากฎหมายเอกชน และกฎหมายระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์สาขาการค้าระหว่างประเทศ และรัฐศาสตร์สาขานโยบายสาธารณะ รูปแบบการศึกษาคือ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งศึกษาจากเอกสารขององค์การอนามัยโลก ผลการประชุมที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศที่ร่วมมือทางการค้า 2) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่บันทึกมูลค่าของการนำเข้าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แล้วจากกรมศุลกากร และ 3) การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งศึกษาจากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคสาธารณสุขและกฎหมาย

ผลการศึกษา

1. การนำอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดทุน : ข้อเสนอให้ไม่ควรพิจารณาว่าเป็นสินค้าที่สามารถจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้เหมือนสินค้าทั่วไป

ในตลาดหลักทรัพย์ ใช้กลไกตลาดพิจารณาที่ตัวสินค้าเป็นหลัก ผู้ซื้อผู้ขายมากมาย ราคาหุ้นขึ้นลงตามกฎหมายของอุปสงค์และอุปทาน (Demand supply) แต่เดิม ปี 2538 การพิจารณาธุรกิจ 3 ประเภทที่ต้องห้ามสำหรับการพิจารณาเข้าตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วย 1) กิจการสถาบันการศึกษาเอกชน 2) กิจการประเภทโรงงานน้ำตาล 3) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ภายหลังได้มีการแก้ไขกฎหมายทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว สามารถเข้าระดมทุนในตลาดฯ ได้ ภายหลังได้มีการยกเลิกเกณฑ์ การเข้าตลาดทุนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้เสีย

การที่บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น ผู้ได้รับประโยชน์ก็เฉพาะกับบริษัทที่เข้าจดทะเบียนและผู้ถือหุ้น อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโลกจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ จดในรูปบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บริษัทเบียร์ และบริษัทเครื่องดื่มทั่วไป รวมอยู่ถึง 382 รายการ มีข้อสังเกตว่า บริษัทยักษ์ในโลก เช่น AmBev, SABMiller plc, DIAGEO plc, Heineken N.V ฯลฯ ที่จำหน่ายสูงที่สุดในโลก ล้วนจดทะเบียนหลักทรัพย์ในรูปแบบเครื่องดื่มทั่วไป แสดงให้เห็นว่า มีสายผลิตภัณฑ์ที่กว้างขวางมากกว่าที่จะผลิตเพียงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเบียร์

การเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อต้านบริษัทแห่งหนึ่งที่พยายามนำบริษัทเข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หากมองในมุมบวก อาจจะเรียกได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ดีของสังคมที่ต้อง

เรียนรู้อันหนึ่ง และซึ่งนำหน้าระหว่างความจำเป็นทางเศรษฐกิจ รายงานจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และ ศูนย์วิจัยปัญหาของประเทศไทยระบุว่า เยาวชนไทยที่เริ่มตี๋มสุรา เบียร์ มีอายุน้อยลงเรื่อยๆ ดังนั้น การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของธุรกิจเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการตี๋มของกลุ่ม นี้ได้ ปัจจุบัน นักเรียนวัยเพียง 11-12 ปี บางคนเริ่มหัดตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์แล้ว และที่น่ากลัว คือการตี๋มไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเด็กผู้ชาย แต่เริ่มแพร่กระจายเป็นค่านิยมในหมู่นักเรียนหญิงอย่างรวดเร็ว

เหตุผลที่ธุรกิจเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ไม่ควรเข้าตลาดหลักทรัพย์

1. การบังคับใช้กฎหมายสำหรับธุรกิจเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ยังไม่เข้มงวด และธุรกิจสุรามี โอกาสก่อผลกระทบทางลบต่อสังคมสูง

2. บริษัทที่ผลิตสุราและเบียร์รายใหญ่ที่สุดจะนำเงินจากการระดมทุนเพื่อไปขยายกิจการ เพิ่มการผลิต เพิ่มยอดขาย ราคาเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จะถูกกลง และตี๋มจำนวนเพิ่มขึ้น บริษัทผู้ผลิต เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์รายอื่น จะทยอยกันเข้าตลาดหลักทรัพย์ เพื่อไม่ให้เสียเปรียบในเชิงของการ แข่งขัน และในอนาคต กิจการที่เกี่ยวข้อง เช่น เอเยนต์ผู้จัดจำหน่าย สถานจำหน่าย หรือผับ-บาร์ ก็ สามารถระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์ได้เช่นเดียวกัน

3. อุตสาหกรรมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยพยายามใช้วิธีการ โนม์หน้า “การตี๋มที่เหมาะสม” มากกว่า การห้ามตี๋ม

สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่กำกับดูแลและควบคุมธุรกิจสุรายังถือว่ามีประสิทธิภาพน้อย จากประสบการณ์ในอดีต ที่ผ่านมามีถือว่า นโยบายที่ออกมายังไม่ปลอดภัยจากธุรกิจการเมือง เพราะมีการคอร์รัปชั่นทางนโยบายเกิดขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากผู้ผลิตรายย่อยโดนผลกระทบมาจากการผูกขาดได้สัมปทานจากรัฐบาล จนในที่สุดผู้ประกอบการต่างๆ รวมตัวกันเองในการต่อสู้ โดยปราศจากการช่วยเหลือของรัฐ และประเทศไทยยังไม่มี การถ่วงดุลอำนาจเหมือนกับต่างประเทศที่มี การถ่วงดุลกันระหว่างสังคมกับธุรกิจ กลไกด้านนโยบาย และการกำกับดูแลมีความเสี่ยงต่อการถูก แทรกแซงจากอำนาจทางธุรกิจสูง

การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากจะกระจายความเสี่ยงแล้ว ยังมี “แนวร่วม” ในการ รักษาผลประโยชน์ของธุรกิจอีกด้วย สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่กำกับดูแลและควบคุมธุรกิจ เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ยังถือว่ามีประสิทธิภาพน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เนื่องจากขาด ความโปร่งใสในการทำงาน กระทรวงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง ต่างก็มีการดำเนินงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น ซึ่งต่าง ก็ถ่วงอำนาจซึ่งกันและกัน

นัยเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะการปรับเปลี่ยนกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551”

1. ตามมาตรา 5 นี้ยังไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้ปรับปรุงประเด็นอำนาจของคณะกรรมการ และคณะกรรมการ ก.ล.ต. และควรเพิ่มเติมกรณี ไม่อนุญาตหรือไม่สมควรเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ

2. ตามมาตรา 8, 31/7 นี้ยังถือว่า ยังไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต.และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุราและยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ คณะกรรมการในบอร์ดใหญ่ของกลต .ต้องประกอบไปด้วยคณะทำงานที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการตรวจสอบในกรณีเกี่ยวกับสุขภาพหรือกรณีสงสัย เช่น กองประกอบโรคศิลป์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากมีประเด็นอาหาร ยาและสินค้าที่ทำลายสุขภาพ หรือสงสัยหรือเข้าข่าย

3. ตามมาตรา 13 นี้ยังถือว่าไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณาไม่รับอนุญาตจดทะเบียนหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเสียทุกกรณี หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุรายาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ

ทั้งนี้ การตีความทางกฎหมายจะตีความตามลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ต้องตีความทางสุขภาพ ซึ่งรวมถึงสุขภาพบุคคล ชุมชน และสุขภาพองค์กรรวม การตีความตามนิติวิธีต้องตีความโยงกับ รัฐธรรมนูญที่รัฐต้องดูแลและคุ้มครองสุขภาพ รัฐต้องเห็นคุณค่าของสุขภาพอนามัยประชาชน และคณะกรรมการ ก.ล.ต. ต้องไม่มีส่วนได้เสียในธุรกิจของการผลิตสินค้าและบริการที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ ที่พิจารณา และห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนั้น

2. สัญญาความตกลงทางการค้าเสรีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป ดังที่กล่าวมาแต่ต้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ทำลายสุขภาพ และผลของการดื่มเข้ามาซึ่งความสูญเสียชีวิต ความพิการ และปัญหาเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความรุนแรง ฯลฯ การปฏิบัติตามความตกลงทางการค้าเสรียังสามารถดำรงอยู่ในสินค้าบางประเภทซึ่งเป็นสินค้าทั่วไป แต่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรเป็นสินค้าที่ต้องได้รับการยกเว้น หากกลับมาพิจารณาหลักการยกเลิก และการระงับการบังคับใช้ของสนธิสัญญาตามอนุสัญญา พบว่า

1. หลักการเลิก หรือการถอนตัว (withdrawal) จากสนธิสัญญา (Article 54) ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของสนธิสัญญา

2. รัฐภาคีทั้งหมดต้องมีความเห็นชอบร่วมกัน หลังจากการปรึกษาหารือกับรัฐนั้นๆ แล้ว

การยกเว้นหรือถอนออกเครื่องตีมีแอลกอฮอล์จากข้อตกลงทางการค้าเสรี ถ้าสินค้าที่ถูกนำเข้าประเทศมีผลกระทบต่อความมั่นคง ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม ชีวิต สุขภาพอนามัยของคนในชาติ ไทยสามารถยกเลิกเกณฑ์อัตราภาษีในส่วนของเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ได้อย่างชอบธรรม แต่นั่นหมายความว่า ประเทศไทยเอง ก็ต้องยอมรับว่าจะต้องมีการจำกัดการผลิตหรือการปฏิบัติการทางการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ทั้งในและต่างประเทศในทิศทางที่ไม่แตกต่างกัน (จึงจะถือว่าไม่กีดกัน)

ผลจากการทำความเข้าใจข้อตกลงทางการค้าเสรีก่อนปี 2549 เป็นสาเหตุที่ทำให้การเจรจาและจัดทำความตกลงทางการค้าของไทยกลายเป็นปัญหาข้อขัดแย้งในสังคม มีการเคลื่อนไหวคัดค้านจากภาคประชาสังคมอย่างกว้างขวาง คณะกรรมาธิการหลายคณะของรัฐสภาได้ดำเนินการตรวจสอบติดตามนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้น ป้องกันปัญหาในอนาคต และปรับปรุงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญให้มีความเท่าทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในท้ายที่สุด จึงมีการปรับแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 224 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 จนกลายเป็นบทบัญญัติมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550

จากสถิติการค้าการนำเข้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของไทยที่ผ่านมา จากกลุ่มประเทศอาเซียน ในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 10.9 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ส่วนใหญ่ไทยจะนำเข้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์จากสหภาพยุโรปในสัดส่วนที่สูงถึงประมาณร้อยละ 72.9 ของมูลค่าการนำเข้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการนำเข้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ที่มีราคาต่อหน่วยสูง ได้แก่ วิสกี้จากสหราชอาณาจักร (สก๊อตแลนด์) และไวน์จากฝรั่งเศส ในสายตาของกลุ่มนักป้องกัน (protectionist) การค้าเสรีมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การขยายตัวของสินค้าที่ทำลายสุขภาพ โดยเฉพาะเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ ประสิทธิภาพเชิงการค้าที่เพิ่มปริมาณแอลกอฮอล์ ถือเป็น การดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด

การเจรจาต่อรองและลงนามในข้อตกลงเขตการค้าเสรีเป็นประเด็นประเด็นที่เกี่ยวกับการนำเข้า ประโยชน์จากผลของข้อตกลงนั้นไปใช้จริง ที่ผ่านมามาประเทศไทยยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเอฟทีเออย่างเต็มที่ เช่น กรณีของสินค้าในเขตเสรีการค้าอาเซียนที่ได้ลดอัตราภาษีนำเข้าเหลือ 0% มาแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา แต่ก็ไม่ได้ทำให้รูปแบบการค้าของไทยกับอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก นอกจากนี้อัตราการใช้ประโยชน์ในเชิงการส่งออกจาก AFTA ยังคงต่ำ

- ตามกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ผลิตภัณฑ์สุรา และยาสูบ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2553

- ตามกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย สุราอื่น ๆ (นอกจากไวน์) และสินค้านายาสูบ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2553, ส่วนสินค้านายาไวน์ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2558

- ตามกรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ผลิตภัณฑ์สุราส่วนใหญ่ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2560 ส่วนเบียร์ ไชเดอร์ และวิสกี อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2555

นอกเหนือจากผลกระทบทางด้านภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าที่ปรับลดลงแล้ว ผลกระทบที่สำคัญมากอีกประการก็คือปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากจะมีสินค้าจากกลุ่มอาเซียนที่มีราคาจำหน่ายไม่สูงมากนักเข้ามาให้ผู้บริโภคได้เลือกบริโภคอย่างหลากหลาย และจะส่งผลต่อปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราที่สูงขึ้น จนนำมาสู่อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

สำหรับภาครัฐนั้นต้องมีมาตรการปกป้องอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศ รวมทั้งปกป้องสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคไปพร้อมๆกัน ด้วยการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องดูแลและป้องกันไม่ให้สินค้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเข้ามาใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงทางการค้าอย่างไม่ถูกต้อง การตรวจสอบใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of origin) จากประเทศสมาชิกให้เข้มงวดเพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าเหล่านั้นมีขั้นตอนการผลิตในอาเซียนคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้า ประการสำคัญก็คือ การรณรงค์และกระตุ้นให้ประชาชนลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันหรือลดปัญหาทางสังคมที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

นัยเชิงนโยบายและข้อเสนอการยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการค้าเสรี

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป (Recommendations for Alcoholic Beverage Exemption from Ordinary Goods Agreement) ข้อเสนอเพื่อมิให้เกิดการระดมทุนการค้าสุราในภาคสาธารณะวงกว้าง โดยเฉพาะในตลาดหลักทรัพย์ และตลาดการค้าเสรีระหว่างประเทศโดยปลอดภาษีและไม่จำกัดปริมาณการนำเข้า เหล่านี้จะเป็นผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาการดื่มสุราในวงกว้างในอนาคตที่สุด ที่ผ่านมา จากการให้ความเห็นมุมมองของฝ่ายวิชาการทั้งทางกฎหมายและฝ่ายปฏิบัติการเพื่อต่อต้านสุรายาสูบจำนวน ผลมีดังนี้

1. การสกัดห้าม (Block) ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายสุขภาพเพื่อไม่ให้ประเทศต่างๆ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมสุราเข้ามาเทรดการค้าสุรา-ยาสูบมากขึ้น โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การได้เข้ามาเทรดในตลาดหลักทรัพย์ หรือได้เซ็นสัญญาความตกลงทางการค้าเสรีแล้ว หากอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าและบริการที่ทำลายสุขภาพนี้ได้เข้ามาแล้ว ระดับรัฐย่อมถดถอยอนุญาตมาก

2. ประเด็นสาระของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นต้องมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสินค้าที่ทำลายสุขภาพและต้องมีการควบคุมหรือแทรกแซงโดยภาคสาธารณสุข เพื่อให้ครอบคลุมไปถึงผลิตภัณฑ์และงานบริการที่เป็นการทำลายสุขภาพหรือเสมือนสินค้าสิ่งเสพติดมีฤทธิ์ทำลายสุขภาพ การตีความทางกฎหมายจะตีความตามลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ต้องตีความ

ทางสุขภาพ ซึ่งรวมถึงสุขภาพบุคคล ชุมชน และสุขภาพองค์กรรวม หากตีความตามนิติวิธี ต้องตีความ
โยงกับรัฐธรรมนูญที่รัฐต้องดูแลและคุ้มครองสุขภาพ รัฐต้องเห็นคุณค่าของสุขภาพอนามัยประชาชน

คณะกรรมการในบอร์ดใหญ่ของตลาดหลักทรัพย์ต้องประกอบไปด้วยคณะทำงานฝ่าย
สาธารณสุข ที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการตรวจสอบในกรณีเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น กองประกอบโรค
ศิลป์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากมีประเด็นมี
ผู้ประกอบการนำธุรกิจประเภทอาหาร ยาและสินค้าที่ทำลายสุขภาพเข้ามาขอจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์

3. กระบวนการเจรจาต้องมีความพร้อมโดยให้ประชาชนได้รับทราบ และมีการทำวิจัย
ประเมินผลจากการทำข้อตกลงเสรีทางการค้า ควรมีการจัดตั้งองค์กรในการประเมิน และกำหนด
ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ และสังคม หากผลการประเมินไม่ดีก็ให้ยกเลิกหรือระงับไปก่อน

4. ตัวแทนรัฐพึงกระทำโดยผ่านรัฐสภา และการจัดทำประชาพิจารณ์โดยองค์ประกอบการ
เจรจาควรมีภาคประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมเจรจาด้วย ทั้งนี้การเตรียมนโยบาย การ
กำหนดประเด็นการเจรจาล่วงหน้า และให้มีการพิจารณาอนุมัติและรับรอง และการทำสัญญา ต้อง
ไม่มีลักษณะที่เมื่อลงนามแล้วมีผลใช้บังคับทันทีหรือรีบเจรจาเกินไป

5. ความตกลงทางการค้าเสรีได้เข้ามากำหนดกรอบทางกฎหมายใหม่ (Legal Framework)
ในการกำกับ ดูแล การลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะกลไกในการกำกับดูแลได้ถูกยกเลิกไป ทำให้
อุตสาหกรรมข้ามชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้โดยเสรี ปัจจุบัน สัดส่วนการถือครองหุ้นได้ถูกยกเลิก
โดยกฎหมาย เพื่อให้การลงทุนเป็นไปโดยเสรี และไม่เลือกปฏิบัติ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบ
ธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งพบว่า ประเทศไทยได้แก้ไขกฎหมาย ดังนี้

“มาตรา 10 บทบัญญัติมาตรา 5 มาตรา 8 มาตรา 15 มาตรา 17 และมาตรา 18 ไม่ใช้
บังคับแก่คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาล
แห่งราชอาณาจักรไทยเป็นการเฉพาะกาล คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้
โดยสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี ให้ได้รับยกเว้นจากการ
บังคับใช้บทบัญญัติแห่งมาตราต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้เป็นไปตามบทบัญญัติ
และเงื่อนไขของสนธิสัญญานั้น ซึ่งอาจรวมถึงการให้สิทธิคนไทยและวิสาหกิจของคนไทยเข้าไป
ประกอบธุรกิจในประเทศสัญชาติของคนต่างด้าวนั้นเป็นการต่างตอบแทนด้วย”

ประเทศไทยได้แก้ไขกฎหมายเพื่อยกเว้นไม่ให้นำมาตรา 5, 8, 15, 17, และ มาตรา18 มาใช้
บังคับกับนักลงทุนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิภายใต้ความตกลง หรือ สนธิสัญญาที่ไทยได้ทำไว้ผูกพันตน
ดังนั้นจึงต้องไปศึกษาว่า กฎหมายใดได้ถูกยกเว้นไม่นำมาปรับใช้กับคนต่างด้าวที่มีสิทธิพิเศษ
ภายใต้ความตกลง

จากมาตราข้างต้น เมื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ไทยจะได้รับ เช่น ยกเว้นไม่ปรับใช้มาตรา 5
ซึ่งเป็นการยกเลิก อำนาจในการกีดกันการรับการลงทุนจากต่างชาติในข้อที่สำคัญ ได้แก่ การ
พิจารณาในเรื่อง “คำนึงถึงผลดีและผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรม และจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพลังงานและการรักษา สิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภคขนาดของกิจการ การจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี ” ซึ่งไม่ เป็นผลดีต่อประเทศชาติในระยะยาว นอกจากนี้ ยังต้องยกเลิกในเรื่องสัดส่วนการถือครองหุ้นของคน ต่างตัวต่อสัดส่วนการถือครองหุ้นของผู้ถือหุ้นไทย ทั้งนี้ เนื่องจาก ในสนธิสัญญาความตกลงการ เปิดเสรีการลงทุน อนุญาตให้นักลงทุนต่างตัวถือหุ้นได้ 100% จึงจำเป็นต้องไปยกเลิก มาตรา 15 เพราะมาตรา 15 นั้น คนต่างตัวจะประกอบธุรกิจได้จะต้องมีคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีใช้คนต่างตัว ตามพระราชบัญญัตินี้ถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของทุนของคนต่างตัวที่เป็นนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะมีเหตุสมควร

6. การผูกพันของสนธิสัญญานั้นมีหลายแบบ ทั้งแบบที่ลงนามแล้วมีผลผูกพันทันที หรือ แบบที่ลงนามแล้วต้องนำกลับมาทบทวนเพื่อให้สัตยาบัน กรณีนำสัญญากลับมาทบทวนเพื่อให้ สัตยาบันจะทำให้ประเทศไทยมีเวลาทบทวนข้อตกลงฉบับสมบูรณ์ก่อนตัดสินใจ ทั้งนี้ความตกลง ทางการค้าเสรีสามารถบอกเลิกสัญญาได้ทันที กรณีทำสัญญาแบบทวิภาคี แต่ประเทศทั้งสองยังต้อง ผูกพันกันไว้ก่อน เพราะผลผูกพันยังมีอยู่อีก 10 ปี หากเป็นการเจรจาพหุภาคี การบอกเลิกต้อง กระทำในการประชุมระดับพหุภาคีและต้องมีมติของนานาประเทศรับรองให้ผ่านจึงจะสามารถขอ ยกเว้นหรือขอทำข้อสงวนได้

7. เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขไม่เข้มแข็งไม่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ การตอบสนอง ของหน่วยงานสาธารณสุขมีลักษณะเป็นเชิงรับ เช่น คอยรับการรักษาผู้ที่เจ็บป่วยมาจากการใช้การ ต้มสุรายาสูบ และทั้งกระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายวิชาการสาธารณสุขในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่เคย ได้รับความเชิญให้อยู่ในกลุ่มที่จะให้ความเห็นเกี่ยวกับความตกลงทางการค้าเสรี กับสินค้าที่ทำลาย สุขภาพ ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ให้ความสำคัญต่อตัวเลขเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวเลข พยากรณ์กำไรกับรายรับ แต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสินค้าทำลายสุขภาพและต้นทุนการรักษาความ เจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับสินค้านี้

8. ประสิทธิภาพทางภาษีแม้จะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด แต่ที่ผ่านมา การจัดเก็บภาษีไทยยังไร้ ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสุราชาวที่มีดีกรีแอลกอฮอล์สูง ต้มแล้วทำลายสุขภาพ แต่รัฐได้ภาษีใน ระบบจำนวนน้อย และเมื่อนำความตกลงทางการค้าเสรีเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว แทนที่ในอดีตซึ่งเคย เก็บภาษีได้สองประเภทคือสรรพสามิตและศุลกากร กลับเก็บภาษีได้เพียงประเภทเดียว

9. ภาครัฐผู้กำหนดนโยบายไม่ควรให้บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วม “นั่งโต๊ะเจรจา” ดำเนิน นโยบายควบคุมธุรกิจตนเอง

10. การเตรียมความพร้อมและสร้างข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลง ทางการค้าทั่วไป ทั้งนี้ต้องถือว่า ฝ่ายสาธารณสุขเป็นฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ต้องสร้างกลยุทธ์เชิงรุกในการทำทนายและต่อสู้ และต้องมีสื่อมวลชนช่วยหรือสนับสนุน การเตรียมการมีดังต่อไปนี้

- ข้อมูลสาธารณสุขเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ผลเสียของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคการค้าทั่วไป เพราะผลิตภัณฑ์สุราเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำลายสุขภาพ

- ผลกระทบของรายการค้าเครื่องดื่มสุราที่ได้รับการยกเว้นภาษีที่ผูกดำเนินการเหมือนสินค้าทั่วไป

- นำตัวอย่างหรือข้อมูลในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการห้ามสุราอยู่ในภาคการค้าทั่วไป

- การเพิ่มภาษีที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องเข้าไปอีกเพื่อลดการบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายเหล่านี้ (เพราะความตกลงทางการค้าเสรีได้จำกัดภาษีศุลกากรหรือนำเข้าแล้ว) มิฉะนั้น ผลิตภัณฑ์เหล่านี้กลับมีราคาต่ำลงและหาซื้อาบริโภคได้ง่ายขึ้น

- การเพิ่มหุ้นส่วนผู้มีส่วนได้เสีย และประชาสังคมในวงกว้าง (โรงเรียน พระ-วัด สตรี องค์กรเอกชน-เอ็นจีโอ สื่อมวลชน ฯลฯ) แรงผลักดันของประชาสังคมต้องจริงจัง การต่อสู้กับอุตสาหกรรมสุราและนักการเมืองเป็นสิ่งที่ไม่ได้ง่าย แรงผลักดันจากประชาสังคมต้องจริงจัง องค์กรภาครัฐทำอะไรไม่ได้มาก เพราะนักการเมืองมีอิทธิพลต่อข้าราชการ

3. การจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์

การจัดทำข้อตกลงของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำมาพัฒนากรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความตระหนักในระดับนานาชาติ นักสาธารณสุขต้องต่อต้านความตกลงทางการค้าเสรีซึ่งพยายามหาทางขยายตลาด ลดราคา และทำให้กฎเกณฑ์ของในประเทศอ่อนลง กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ได้พยายามถ่วงดุลและหาทางเลือกเพื่อการค้า นโยบายของประเทศและบทบัญญัติของสัญญาสามารถให้แนวทางและปกป้องสุขภาพได้ดีกว่าที่ไม่มีสนธิสัญญา นอกจากนี้ กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์จะป้องกันประเทศต่างๆ ในการอนุญาตให้ประเทศที่ออกพระราชบัญญัติระเบียบทางเทคนิคเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนระดับมาตรฐานสากล โดยสร้างตัวกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวทีการค้าโลก ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น มันยังนำมาซึ่งจัดเก็บภาษีได้ต่ำลง การเปิดเสรีทางการค้าส่งผลต่อการแปลงสัญชาติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำมาเปลี่ยนในเขตการค้าเสรีอาเซียนนี้เป็นตัวอย่างระดับต้นๆ ของการเปิดสู่การค้าเสรี ยิ่งไปกว่านั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รัฐในฐานะตัวแทนประเทศ ต้องหยิบยกปัญหาแอลกอฮอล์ออกมาพูดและเสนอความเห็นเหล่านี้

1. สนธิสัญญาระดับโลกเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Global Treaty on alcohol) ต้องมีกรอบอนุสัญญาการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะจัดมาตรฐานพื้นฐานการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ข้อตกลงการค้าโลกต้องสร้างแนวทางพิเศษสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้มั่นใจว่าข้อตกลงไม่นำมาใช้ให้สุขภาพแย่ง และกฎเกณฑ์ที่ปลอดภัย
3. การปลอดภาษีและเขตปลอดภาษีเพื่อส่งเสริมภาคการผลิต ต้องไม่นำมาใช้กับสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ถ้ามีการนำสุราออกจากการค้าเสรี ภาครัฐก็ไม่จำเป็นที่จะต้องหามาตรการสุขภาพมากเท่ากับกฎหมายการค้า บริษัทยาสูบและบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่สามารถฟ้องร้องนโยบายและมาตรการการควบคุมจากรัฐได้ และยิ่งกว่านั้น การค้าเสรีระหว่าง The US–Vietnam และ US-Jordan ได้ยกเว้นยาสูบจากกฎเกณฑ์ศุลกากร ประเทศมาเลเซียก็ปรารถนาที่จะเป็นเช่นเหมือนกัน ได้มีข้อเสนอที่จะยกเว้นยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในความตกลงทางการค้าระหว่าง Malaysia-U.S. แต่พบการต่อต้านจากตัวแทนทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา

เพื่อตอบสนองการป้องกันภัยจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การแทรกแซงของอุตสาหกรรมและอันตรายจากภาพของโลกาภิวัตน์ ประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางต้องหาแนวทางควบคุมกระบวนการต่อรองซึ่งมุ่งผลระหว่างประเทศต้องขยายออกไป รัฐสมาชิกต้องสนับสนุนและตอบสนอง การเรียกร้องจากกลุ่มเอ็นจีโอต้องมากขึ้นทั้งในและนานาชาติ การใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อบรรลุเวทีสำหรับความร่วมมืออย่างเร่งด่วนเพื่อกำหนดกรอบอนุสัญญาควบคุม

ช่วงปี 2543 -2548 ผู้แทนไทยมีบทบาทอย่างมากในการเจรจากรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบหรือ FCTC (Framework Convention on Tobacco Control) ที่องค์การอนามัยโลก นครเจนีวา จนประสบความสำเร็จกลายเป็นความตกลงระดับโลกด้านสุขภาพฉบับแรก มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2548 ทำให้หลายๆ ประเทศได้พากันออกมาตรการควบคุมการสูบบุหรี่กันเป็นการใหญ่ อย่างไรก็ดี อีกหลายประเทศ เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ยังไม่เข้าเป็นภาคี FCTC และจนทุกวันนี้

แม้ว่า FTCT ก่อนข้างจะประสบความสำเร็จ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาเองกลับไม่ได้เป็นภาคีเนื่องจากแรงคัดค้านจากบริษัทบุหรี่อเมริกันที่กลัวจะเสียผลประโยชน์ กว่าครึ่งของมลรัฐทั้งหมดในประเทศสหรัฐฯ ได้ออกมาตรการจำกัดการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ มาตรการควบคุมการสูบบุหรี่ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคทางการค้า เช่น การห้ามโฆษณา การห้ามขายบุหรี่ในร้านค้าปลอดภาษี เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายที่มุ่งมั่นกับการประกาศสงครามต่อต้านบุหรี่ยังเดินหน้าต่อด้วยการจัดการกับบุหรี่เถื่อน การฟ้องร้องอุตสาหกรรมบุหรี่

แม้ว่ากรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบจะทำได้ยากและใช้เวลา แต่การควบคุมแอลกอฮอล์นั้นยากยิ่งกว่า !!!! ความสำเร็จนั้นเกิดได้จากความมุ่งมั่นในการปฏิบัติการระดับชาติและนานาชาติ จะมีการต่อสู้อย่างเข้มข้นกับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างแน่นอน

การอภิปรายผล

ประเทศที่ยอมรับกฎเกณฑ์การค้าเสรีของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น แกตต์ (GATT) และแกตส์ (GATS)(General Agreement on

Tariffs and Trade and the newer General Agreement on Trade in Services) โดยมองว่าสุรา เป็นสินค้าธรรมดา การบังคับข้อตกลงทางการค้าโดยองค์การค้าโลก (WTO) ในส่วนของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ นำไปสู่ความอ่อนแอต่อการควบคุมปัญหาสาธารณสุขด้านสุราในหลายประเทศ และสิ่ง นี้ได้เกิดขึ้นทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา แต่ประเทศกำลังพัฒนามีความสามารถน้อยใน การระดมกำลังต่อสู้กับองค์การค้าโลก และถูกคุกคามว่าจะถูกแทรกแซงทางเศรษฐกิจ (economic sanctions)

สำหรับอุตสาหกรรมสุรา การขยายตลาดคือทำให้ราคาถูกลงกว่าเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ข้อเท็จจริงที่พบในสังคมกำลังพัฒนาที่อุตสาหกรรมสุราและพันธมิตรทางธุรกิจจะเพิ่มความเข้มข้น ในการลอบบี้กิจกรรมต่างๆ ในฐานะที่ปรึกษากับรัฐบาลต่างๆ ผลของความตกลงทางการค้าเสรีทำให้เกิดการปกป้องผลประโยชน์โดยอำนาจกฎหมายระหว่างประเทศ ด้วยการใช้ระบบอนุญาโตตุลาการ ซึ่งส่งผลให้ไทยต้องสูญเสียอำนาจต่อรองและการเข้าไปจัดการได้ ประเทศไทยต้องเสียเปรียบ ทางการค้าและไม่สามารถเรียกร้องสิ่งใดได้ เพราะการทำความตกลงทางการค้าเสรีเป็นกฎหมาย ระหว่างประเทศที่รัฐมีเจตนาเพื่อให้มีค่าบังคับระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ และหากภายหลังขอยกเลิกข้อตกลง ทำยสุดรัฐบาลไทยจะต้องสูญเสียเงินจำนวน มหาศาลเพื่อจ่ายคืนเป็นค่าชดเชยที่ผิดข้อตกลงสัญญา

เนื้อหากฎหมายภายในประเทศของรัฐสมาชิก ตลอดจนระเบียบภายในประเทศต้องปรับให้ เข้ากับหลักการการค้าเสรี เช่น วิธีการอนุญาตผูกขาด จำนวนผู้ลงทุน กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน และ หุ้น ข้อจำกัดในการโฆษณา หรือกิจกรรมส่งเสริมการขาย ฯลฯ ต้องมีแต่น้อย และปฏิบัติเท่าเทียมกับ คนเยี่ยงชาติ แต่ข้อจำกัดอาจใช้คำว่า "เหมาะสม" มากกว่า รัฐสมาชิกต้องมีวัตถุประสงค์และ แนวทางที่แน่นอนในการกำกับธุรกิจระหว่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนของรัฐมากเกินไปใน กิจกรรมการค้าเสรี

ประเทศไทยได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์อย่างรวดเร็ว ซึ่งมี ลักษณะเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่ได้รับอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์ทั้งทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ทำให้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นในปัญหาการทำลายสุขภาพที่สัมพันธ์กับแอลกอฮอล์ ข้อเสนอนี้

การควบคุมการแผ่ขยายของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้อยู่ในวงจำกัด

การพัฒนากลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จำเป็นต้องสนใจเบื้องหลังการผลิตและการกระจายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหตุผลที่ ชื่อน้อยภายใต้การดื่มก็คือการตลาดเชิงรุก (Aggressive marketing) และการลอบบี้รัฐของ อุตสาหกรรมสุราและเบียร์ ความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้เพิ่มพื้นที่แก่อุตสาหกรรมสุรา บริษัทเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ได้ใช้ตราสินค้าเข้าครอบงำตลาดโลก

วิธีการทำงานสาธารณสุขต้องเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสุรา ได้มีข้อเสนอ ดังนี้

1. รัฐบาลจำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายโดยใช้หลักฐานที่จะลดอันตรายจากสุรา โดยแต่ละนโยบายดำเนินการตามประโยชน์ของงานสาธารณสุข และการยอมรับตามมุมมองของสังคม
 2. องค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องควรจะใช้จ่ายเงินที่นำมาจากองค์กรด้านสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (เงินของประชาชน)
 3. สัดส่วนของภาษีสุราตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งสมมติฐานไว้ ควรถูกใช้ไปในกองทุนอิสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรของรัฐบนฐานของการรณรงค์ เพื่อลดอันตรายที่เกิดจากสุรา
 4. รัฐบาลควรสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นอิสระจากอุตสาหกรรมสุรา
 5. องค์กรพัฒนาสังคมมีบทบาทเฉพาะด้านคือทำให้นโยบายแอลกอฮอล์มีประสิทธิภาพจะต้องประกาศต่อสังคมและระดมพล ป้องกันปัญหาแอลกอฮอล์ ล็อบบี้เพื่อดำเนินการตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพในระดับรัฐ และเปิดเผยพฤติกรรมของอุตสาหกรรมสุราที่เป็นอันตราย
 6. นักวิจัยในประเทศรายได้สูงควรพิจารณาจริยธรรมและความรับผิดชอบโดยไม่หวังผลกำไรจากการร่วมดำเนินการกับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศที่มีรายได้ต่ำ
 7. การเฝ้าระวัง และติดตามพฤติกรรมของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งจำเป็น
- การปฏิบัติการระดับชาติในรูปของความร่วมมือหลายภาคส่วน**
- ทั้งนี้ การปฏิบัติการระดับชาติ ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนากลไกการจัดการให้เข้มแข็งรวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันผลกระทบอันเกิดขึ้นจากราคาสุรา การรวมพลังระดับชาติเพื่อเฝ้าระวังและต่อต้านการนำธุรกิจสุราเข้าตลาดหลักทรัพย์ และให้ยกเว้นหรือยกเลิกธุรกิจภาคสุรา-ยาสูบในความตกลงการค้าเสรี ในการทำสัญญาการค้าเสรีกับประเทศใหม่ที่สัญญายังไม่แล้วเสร็จการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องทำอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นการศึกษาประเมินผลกระทบ และต่อเนื่อง จนกระทั่งมาถึงการร่วมเสนอกรอบการเจรจา จึงจะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปอย่างมีความหมายและมีผลตกกันแท้จริง และเป็นประโยชน์ต่อการเจรจาอย่างเต็มที่
- สิ่งที่พึงตระหนักในการจัดทำนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็คือ
- การวางยุทธศาสตร์ภาครัฐโดยปลอดฝ่ายอุตสาหกรรมสุรา ไม่ควรให้อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มีส่วนร่วมในการนั่งโต๊ะเจรจา มีผลการวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นเล่ห์กลของอุตสาหกรรมสุรา-ยาสูบ และการโน้มน้าว (ล็อบบี้) ทางการเมือง
 - เพิ่มความเข้มแข็งแก่เจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรเอกชน (เอ็นจีโอ)
 - การเจรจาการค้าไม่ว่าจะเป็นตลาดทุน หรือตลาดการค้าเสรี ฝ่ายสาธารณสุขต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมด้วย มิใช่มีแต่ฝ่ายเศรษฐกิจเท่านั้น

Summary Executive
Recommendations for Alcoholic Beverage Exemption
from Ordinary Goods Agreement

Chardsumon Prutipinyo,
B.A.(Econ), LL.B., B.A. (Political Science),
Ph.D. (Demography)

Alcoholic beverages are a harmful product to health, which causes many social problems for the drinkers and those involved. The most effective way to reduce drinking is to set measures for reduction of drinking and problems such as increasing prices and restrictions on the purchase (such as limited time of sale; conditions of sale and service; and minimum age) and stricter laws and implementation on anti-drunk driving. However, the alcohol consumption control at the national and local levels are at lower level compared to international trend due to the government treats alcohol products like common ordinary goods in the free trade era. Moreover, the government did not try to put an effort to strengthen alcohol control.

Alcohol industry has strong influential corporate power. Alcoholic beverages production is under the control of large multinational corporations, such as beer, distilled spirits, and wine. Trans-national corporations are Diageo, Scottish and Newcastle, and Pernod Ricard, which focusing on promoting and advertising global brands. Trans-national corporations and global brands have strong corporate power. Their powerful political leverages are in the forms of mass production and niche-market.

According to Free Trade Agreement regulatory terms, decision on what measures are more important uses the rule of obligation commitment over public policy. Framework Convention on Tobacco Control is one example of the standard which should be applied for alcoholic beverage industry, since alcoholic beverages are products which should be excluded from all levels of free trade agreement, due to the harmful health effects.

Changes of global trends, popular regional trends, and free trade, the measures to control the production and import are necessary for government policies in careful commitment to trade agreements. This study's title, Recommendations for Exemption of Alcoholic Beverage from General Free Trade Agreement, focuses on 3 factors. They are, rationales for not allowing alcohol industry to be listed on Stock Exchange of Thailand (SET); exemption of alcohol products from free trade agreement, which study on alcohol import situation and impact of present free trade agreement; and final point is to set up Framework Convention on Alcohol Control according to Thailand ratification of the framework convention on tobacco control. If this concept is

implemented for international alcohol control, it will allow each country to cooperate in multi-lateral agreement for exemption of alcohol products from free trade agreement. This will include the obligation for both commercial and marketing operations according to international law as in framework convention on tobacco control. Recommendations to exempt alcoholic beverages from the general free trade agreement will be a guide to reduce public health problems, which all concerned parties should be aware of

Research Method

The researcher uses multidisciplinary approach to examine both the legal frameworks (both corporate and international laws), economics (international trade), and political sciences (public policy). The research was conducted in the forms of, 1) a state-of-the-art documentary review analyzing evaluations from documents, such as World Health Organization documents, Center for Alcohol Study documents, and reviews of countries which cooperate in trade agreement; 2) Statistical analysis of the alcoholic beverages imports recorded values by Department of Customs; and 3) qualitative study through interviewing representatives of stakeholders involved in the public health and law.

Results of the study

1. Excluding alcoholic beverages industry from stock markets: it should not be viewed as a common ordinary product to be listed on the Stock Exchange.

In the stock market, the market mechanism determines the product quality for making profit. Stock prices fluctuate according to the rules of supply and demand. In 1995 (BE. 2538) there were rule to consider three categories of business which were forbidden from listing on the Stock Exchange of Thailand, including i) private education business ii) sugar-related business and iii) alcoholic beverages industry. However, in the present the rule had been cancelled. The three categories of business could enter the stock market. They are able to raise corporate capital.

The beneficiary of alcohol industry listing on the Stock Exchange is the stock holders of the industry. Alcoholic beverage industry in the world listed on stock exchange in three forms: Company registered as alcoholic beverages company, Beer Company, and general beverage company. They are included in a list of 382 companies. The world's giant companies such as AmBev, SABMiller plc, DIAGEO plc, Heineken N.V., etc. all has highest sales in the world, and they are listed as common beverages companies. It shows that they have a broad product lines which they produce more than just alcoholic beverages or beer.

Social movements against a company trying to be listed on the stock market can be viewed positively as good phenomenon for society to learn and weigh consequences between economic necessity and public health problems. The report from the National Statistical Office and Center for Alcohol Study in Thailand indicates that Thai youths start drinking beer at younger age every year. Therefore, listing of this alcohol industry will affect the drinking behavior of this group. Currently, students aged 11-12 years started drinking alcohol in Thailand. Another concern is that not only boys are drinking but many girls are drinking as well.

The reasons for forbidding the alcohol company from being listed on the Stock Exchange of Thailand are:

1. Enforcement of alcohol control laws is not very strict, and the alcohol industry can create a highly negative impact.

2. Big alcohol industry will be the largest investor. It will raise capital to expand business, increase production, and sales. The price of alcoholic beverage would decrease and increase the number of consumers. Other alcohol companies will follow and enter the stock exchange of Thailand, in order not to be at competitive disadvantage. In the future, all related business such as sale/distribution agency, places of sales or pubs, nightclubs and bars can raise funds from the stock exchange also.

3. Alcohol Industry propose its social responsibility by trying to persuade "Drinking appropriately, rather than not drinking.

In Thailand, government agencies regulating and controlling the liquor business deemed not effective. From past experiences, policies issued were not safe from political business. This is because there are "corrupted policy", due to minor producers are affected by monopoly from government permit. Thailand does not have check and balance between society and business. Policy and regulation mechanism is at risk from corporate power interference.

Besides reducing risk in stock exchange, raising capital in the stock market would have allies to protect corporate interest. For Thailand, agencies which supervise and control the alcohol business are considered not effective compared to other countries. Due to lack of work transparency, various ministries such as Ministry of Public Health, Ministry of Industry, and Ministry of Finance, all work to protect their individual interests, and counterbalance the power each other.

Policy implications and recommendations for legal change

According to "Securities and Exchange Act (No. 4) Act B.E.2551"

1. Under Section 5, it is considered inadequate. There are recommendations to improve the authoritative power of Stock Exchange Board, and the Board should introduce the clause,

“Not allowing related business, such as manufacturing business and harmful health products businesses, such as tobacco, and alcohol products, or products which has stimulating effects to the body, etc.

2. Under section 8, 31/7, it is considered inadequate. There are recommendations to improve the elements of the SET Commission and the expert panel. If this is a case of health damage products such as alcohol or tobacco products or stimulating substance, etc., the SET Board must include a working group authorized to examine the health-related products or suspicious products, such as Department of Medical Licensure, Faculty of Pharmacy, State University, and Food and Drug Administration If there are food-safety issues, pharmaceutical & harmful health products.

3. Under section 13, this is also considered inadequate. A proposal to the Board of Directors is to authorize the SET not consider the registration, or revoking license/registration. If the case involves harmful-health products such as tobacco, alcohol or similar products, and stimulating substances, etc.

Interpretation of the law cannot be interpreted as written but has to be interpreted according to the spirit of the law. This means that the law has to be concerned about health dimension, which includes health of individual, community, and holistic health. Interpretation according to legalistic method needs to be connected with constitution, which the state has to take care and protect health of the people. State must recognize and value the public health interest. The SET board has to declare “no conflict of interest” in the business of manufacturing and service industry which is harmful to health such as alcohol, tobacco, and stimulant substances, etc. The government should consider not allowing them to take part in considering public health policy or drafting of the bills related to those harmful products.

2. Free Trade Agreement related to alcohol products and recommendations on alcohol products exemption from general trade agreements

The objective of this research is to propose recommendations excluding alcoholic beverage from free trade agreements. As it has been mentioned earlier that alcohol was a harmful health product, and effects of drinking lead to loss of life, disability, and social and economic problems such as violence, etc. The obligation to follow free trade agreement can be maintained for ordinary goods, but alcohol products should be excluded. If there is reconsideration after cancellation and revoking of framework convention implementation, it was found that,

1. Principles of termination or withdrawal from the Treaty (Article 54) must be in accordance with the provisions of the Treaty.

2. Member States Parties must all be agreed, after consultation with the state already.

If the imported product is affecting the security, moral, and ethics in society, life, and health of the nation, the state can exclude or withdraw the product from the free trade agreement. The government can impose the tax on alcohol with legitimacy. It would mean that Thailand has to accept the limitation of alcohol production, both domestic and international, in a direction that is not different. (To be considered non-barrier).

The result of free trade agreements before 2006 (B.E. 2549) has caused the negotiations and trade agreements by Thailand, to become a socially conflict issue. There were social advocate movements strongly against FTA. Many of the parliamentary sub-committees investigated and follow-up on policies and monitoring government procedures in this matter on a continual basis. This is in order to solve problems which happened before, prevent future problems, and improve the content of the constitution in order to keep up to date with the changing environment of politics and economy, both domestically and internationally. Finally, there was an amendment of article 224 of the Constitution Act, 2540 B.E., and it became article 190 of the Constitution Act, 2550 B.E. in the present.

Trade statistics of importing alcoholic beverages by Thailand from ASEAN countries, is in a relatively small proportion, only 10.9 percent of total imports. Most of imported alcoholic beverages by Thailand is from the European Union, with a ratio as high as 72.9 percent of all imported alcoholic beverages. Majority of imported alcoholic beverages are products with high price per unit, such as whiskey from United Kingdom (Scotland) and wine from France. In the eyes of protectionist, free trade will likely lead to expansion of harmful health products, especially alcohol. Effective trade which increases alcoholic beverage volume is considered a policy mistake.

Negotiation and signing of a free trade agreement is a separate issue from taking the benefit from the adoption of the agreement in reality. In the past, Thailand has not fully gained advantage from the FTA, such as reducing import tariff to 0% in ASEAN free trade agreement since 2003. But presently, it did not change trade pattern between Thailand and ASEAN countries much. In addition, the rate of AFTA benefits remains low.

- According to the framework of ASEAN trade agreement, alcohol and tobacco imported duty rate drops to 0% in 2010.

- According to the framework of Thai - Australian trade agreement, all liquor (except wine) and tobacco products, rate of import duty is reduced to 0% in 2010. For wine product, import duty rate will be reduced to 0% by the year 2015.

- According to the Economic Partnership framework of Thai - Japanese agreements, import duty rate of most alcohol products will be reduced to 0% in 2017. For beer, cider and whiskey, import duty rate will be reduced to 0% by 2012.

Besides from the impact of reducing tariffs and excise taxes on imported alcoholic beverages, another important effect is social problems. As a result of cheap ASEAN alcohol price for the consumers, they have many selections from international brands. This will result in higher drinking volume which leads to harmful health of the people.

It is necessary for the government to have protective measures against the domestic alcohol beverage industry, and protect the health of consumers simultaneously, by quality control and inspection of imported alcoholic beverages from abroad on a regular basis. Moreover, government should monitor and prevent illegal products from ASEAN members to take advantage from the trade agreement. The officials have to strictly check and inspect the certificate according to the rule of origin for the product from member countries, to ensure that these products are produced with raw materials and process within ASEAN countries, with a total value of not less than 40 percent of product value. More importantly, the government needs to conduct regular campaigns and implement actions to reduce the consumption of alcohol by the people, in order to prevent or reduce social problems which would increase in future.

Policy implications and suggestion for excluding alcohol from free trade agreement

Recommendations for alcoholic beverage exemption from ordinary goods agreement to prevent the fund raising of the liquor trade in the wider public circle, especially in the stock exchange market and free trade among countries, with duty-free imports and unlimited imported volume. These will have effects on increasing drinking problems in the future. The comments from the perspective of academics, both legal, and alcohol and tobacco operational control, has the following results,

1. It is not easy to block harmful health products from abroad or prohibiting alcohol and tobacco industry to enter stock market. If the industry is being listed on stock exchange, or it is part of the signed free trade agreement, it is very difficult for the government to retreat from the obligation of the agreement.

2. The issue on legal content, according the Stock Exchange of Thailand Act, should limit harmful health products and public health sector must have measures on controlling or has authority in protecting public health. Interpretation of the law must not be interpreted as written only, but should also be interpreted according to public health concerns, including individual health, community health, and holistic health. According to legal interpretation method, it should be linked to the constitution, which the government must take care and protecting health of the people and value public health.

The board committee of the Stock Exchange must include members who are in public health sector, and has authority to examine health issues such as department of Medical Licensing, faculty of Pharmacy in the state university, and Food and Drug Administration. This is

in the case if any company with food, drugs and harmful health products, requests to be listed in the stock market.

3. The process of negotiations must be well-planned, by informing the public and having in hand the research evaluation of the free trade agreement. Evaluating agency should be established and set up socio-economic indicators. If the evaluation result is not good, the contract should be canceled or suspended.

4. Representative of government must act through parliament and preparation of public hearing. The elements of negotiations should include public sector stakeholders also. Preparation process and agenda setting should be done in advance. Permission considerations and approval, including contract signing should be conducted carefully, and should not take effect immediately.

5. The free trade agreement influences new legal framework in monitoring foreign investment, which specific mechanism is canceled. Therefore, foreign industry is able to invest freely. At present, ratio of shareholdings has been discontinued by the law, in order for foreign businessmen can invest freely, with no discrimination. For example, according to Foreign Business Entrepreneur Act, indicates that Thailand has amended laws as follows.

"Article 10, article 5, article 8, article 15, article 17 and article 18 does not apply to foreign businessmen under this Act, which is authorized by the government of the Kingdom of Thailand. This provisional act is reciprocal for Thais who engage in business under this Act, by the treaties that Thailand is a party or is bound by its obligations, to be exempted from the enforcement, and in accordance with the provisions and conditions of the treaty.

Thailand has amended the law to exclude articles 5, 8, 15, 17, and 18 shall be applied to foreign investors who are entitled under the agreements or treaties that Thailand has made its commitment. Therefore there are needs to study if there are any laws which are excluded for aliens who are eligible under a special agreement.

From the above section, when analyzing the effect that Thailand will have, such as exemption of article 5, which is cancellation the authority to scrutinize the investment of foreign businessmen, in such an important consideration regarding "Consideration of the advantages and disadvantages for the safety and security of the country, economic and social development of the country, public order or public morality, culture, and customs of the country, conservation of natural resources, energy and environmental protection, consumers' protection, size of business, hiring labors, and technology transfer", "which is not good for the country in the long run. Moreover, Thailand has to cancel ratio of foreign stockholders and Thai stockholders, since according to free trade agreement, it allows foreign investors to take 100% of the stocks. Therefore, article 15, which stipulates that foreign entrepreneur can not conduct business unless there is at least 40% of a stock owned by Thai or juristic person as business partner, is cancelled.

6. Commitments or obligation of the treaty come in several forms, both having immediate binding after signing, or returned for reviewing the ratification after signing. If the contract is brought back to review for ratification, it will allow time for Thailand to review the agreement before making final decision. In case of bilateral agreement, the free trade contract may be terminated immediately. However, both countries have binding for a while, since binding effect is for 10 years. In case of multilateral negotiations, denunciations have to be done in multilateral meetings and consensus from all members would be needed before exemption request would be honored or provision for reservation is approved.

7. Staff in the Ministry of Public Health does not imposed strong authority because the law does not provide authority. The response of public health agencies are mostly passive action such as treatment of the sick from drinking and smoking. The academics in public health sector of Government University are not invited to give opinions on the free trade agreement, regarding harmful health products/substances. At the same time, officials of Ministry of Commerce focus mainly on economic data, which is used for forecasting the profit and revenue figures. But they don't know about harmful products and expenditure for treatment of illnesses related to these products.

8. Effective tax policy, even it is considered as the best tool, but in the past tax collection system in Thailand is inefficient, especially for white liquor with high degree of alcohol which highly harmful to health. But government receives less amount for both custom and excise taxes. When the Free Trade Agreement is taking effects, only excise tax, instead of two types of taxes in the past, can be collected.

9. Policy makers should not allow the alcohol industry to "sit at negotiating table," for influencing self-regulated policies.

10. To prepare for a proposal and recommendations for exemption of alcohol product from general commercial agreements, must consider the following. Public Health is on the opposite side with the alcohol beverage industry. Therefore, health sector needs to set up challenging strategy to control the industry. Moreover, media should be a good ally to help and support in alcohol control. Preparation is as follows:

- Public should be informed about cost, and negative effect of alcohol products in general trade, because alcohol is a harmful health product.

- The impact of tax exemption on alcoholic beverage transactions as general goods.

- Case study of successful countries which are successful in exemption of alcohol products from free trade agreement for general goods.

- Increasing the existing tax regularly to reduce the consumption of these harmful products (because free trade agreement has eliminated import tariffs), otherwise these products will have lower price and increasing consumption volume.

- Increasing stakeholder partnerships, and civil society in the broader sense (schools, clergy – temple, women, private organization - NGOs, media, etc.) Pressure from civil society must be strong and serious. The fight against the alcohol industry and politicians is not easy. Government agencies cannot do much because politicians have influenced over government officials.

3. Guidelines for Framework Convention on Alcohol Control

The arrangements for agreement on alcoholic beverage control to develop the Framework Convention on Alcohol Control, is one way to create awareness in international level. Public health officials need to oppose against free trade agreements, which seek to expand markets, reduce prices, and weakening domestic alcohol control measures. Framework Convention on Alcohol Control is trying to balance and find an alternatives in trade. Policies and provisions of the agreement provide guidelines to protect public health better than no treaty at all. Moreover, Framework Convention on Alcohol Control will protect countries in permitting countries to pass technical regulations to protect public health in international level, by indicating minimum standard measures.

However, alcohol problems in the global trade arena, not only affect the supply of alcohol to increase, but it also lead to lower tax collection. Trade liberalization affects the alcohol beverage's nationality in ASEAN Free Trade Agreements. This is an early example of the beginning of trade liberalization. Moreover, alcohol products also affect health. The government, as a representative of the country must point out alcohol problems and speak out by suggesting the following ideas.

1. Global treaty on alcohol (Global Treaty on alcohol) must have a framework convention on alcohol control, to set up basic standard on alcohol control.
2. World Trade Agreement must set up special guidelines for alcoholic beverages, to ensure that the agreement will not be used to make health worse, but to safeguard health.
3. The duty-free tax and duty-free zone to promote the manufacturing sector should not be used for alcohol products.

If there is exemption of alcohol products from free trade, government does not need to find health measures to control trade measures. Tobacco companies and alcohol companies cannot sue control measures by the government. Moreover, bilateral free trade between US-

Vietnam and US-Jordan, exempt tobacco from the agreement. Malaysia also aspires to be able to get tobacco and alcohol from bilateral agreement between Malaysia-US, but as found resistance from the United States trade representative.

In order to prevent harmful alcohol products, counter interference from alcohol industry, and risks from globalization, countries with low and moderate income have to find ways to control these risks. Bargaining process which focuses on inter-country's interest must be expanded. Member states must support and response to this goal. Demand from NGOs must increase domestically and internationally. Using international law to achieve cooperation is an urgent priority to frame the alcohol control's convention.

In 2000 -2005, the Thai representatives had significant role in the negotiations on the Framework Convention on Tobacco Control, or FCTC, at the World Health Organization in Geneva. It became a successful first global health agreement, and took effect since 2005. Several countries followed the example by passing tobacco control measures. However, there are many countries which do not ratify and become a member party in FCTC, such as Switzerland.

Although FTCT was quite successful, but the United States is not a member party, due to strong opposition from American tobacco companies, which does not want to lose business profits. However, more than half of all the states in the United States, enacted law to restrict smoking in public places. Smoking control measures can be considered as trade barriers, such as banning advertisements, prohibiting selling of cigarettes in duty-free shops, etc. At the same time, anti-tobacco group moves ahead by taking care of contraband cigarettes, and sue the tobacco industry in the court of law.

Although the framework Convention on Tobacco Control is difficult, and time consuming, but alcohol control is more difficult. Success is the results of commitment in implementation control at national and international levels. There will be serious battle with alcohol industry for sure.

Discussion

Countries which accepted international trade agreements on alcohol products such as GATT and GATS, will consider alcohol as an ordinary product. WTO enforces GATT and GATS, which weakened public health measures regarding alcohol product control in many countries. This happens in developed and developing countries. Developing countries do not have strength in fighting with WTO, and yet being threatened with economic sanctions.

Alcohol Market expansion by alcohol industry, will make the price of alcohol products cheaper, to reach target business goal. The facts found in developing society indicated that alcohol industry and business allies will increase concentrated efforts, in lobbying for various

activities, as a consultant to governments. Effects of free trade agreements results in protecting business interests through international law by using the arbitration system which Thailand lost bargaining power. Therefore, Thailand was at disadvantage and unable to claim anything, since FTA is an international law with intention to enforce other member states, and it is beyond the provisions of the Constitution. If agreement is canceled after taking effect, the Thai government would lose huge amounts of money to pay for compensation due to not following the contract's obligations.

The member state's domestic law content, as well as domestic regulations needs to be adapted to follow free trade principles, such as how to license monopoly, number of investors, laws relating to investment and shareholders, advertising restrictions or promotional activities, etc. The regulation should be few, but enforced equally to both imported and domestic products. However, limitations may use the term "appropriate" rather than 'limitation'. Member States must have certain objectives and guidelines for international business direction, to avoid excessive government interference in free trade activities.

Thailand has the experience with alcohol drinking problems rapidly, which is similar to other developing countries influenced by both cultural and economic of globalization. This leads to the increase in health problems related to alcohol consumption.

Suggestion

Control the market expansion of alcohol products

In order to develop effective strategies in preventing the dangers of alcohol consumption, it is necessary to study the background of alcoholic beverages production and distribution. The hidden reasons for drinking are aggressive marketing and lobbying the government, by alcohol industry. Globalization increases the opportunity for the alcohol industry. The industry uses international brands to dominate world market. Public health recommendations related to alcohol industry are the following:

1. The government must follow the evidence-based policies to reduce harm from alcohol consumption. Each implementation of the policy should be in the interests of public health concerns, and according to the concerns of society.

2. The government should spend the budget effectively (tax money from the people).

3. Proportion of liquor tax according to the objectives, should be used to fund an independent non-governmental organizations, on the basis of campaigns to reduce the harm caused by alcohol.

4. Government should support NGOs which are independent and free from the alcohol industry's influences.

5. Specific roles of non-governmental organizations (NGOs) are to influence the establishing of effective alcohol control policies.

They (policies) should be announced to the society, and mobilizing community to prevent alcohol industry lobbyists from weakening effective policies, and disclose alcohol industry behavior which is dangerous to public.

6. Researchers in high-income countries should consider the ethics and responsibilities of non-profit co-operation with alcohol industry in low income countries.

7. Surveillance and monitoring the behavior of alcohol industry is essential.

National action and multi-sectoral cooperation

The national operations need to focus on developing mechanisms to strengthen alcohol control, as well as strengthening government officials in various sectors, in order to prevent the impact of changes in alcohol price. National cooperation is necessary among stakeholders in order to monitor and surveillance the alcohol industry from being listed on stock market, and exemption of alcohol and tobacco from free trade agreement. The participation of the people needs to be systematic, from impact assessment study to participative recommendations on negotiating framework. These will make a meaningful participative process, and having real impact which will benefit negotiation fully.

Issues which stakeholders should be concerned in setting policy framework on alcohol control are the following;

- strategic planning by government sector, which should be free from alcohol industry influence, is not allowing alcohol industry to participate in negotiating table. There are many research studies which indicate the alcohol-tobacco dirty strategies and political influence through lobbying power.

- strengthening the authority of government officials in the Ministry of Public Health and private organizations (NGOs).

- trade negotiations, whether in the capital market, or free trade market, the Public Health officials must participate in the meeting, besides the representatives from the economic sector.

สารบัญ

บทที่		หน้าที่
	คำนำ	(1)
	กิตติกรรมประกาศ	(2)
	บทสรุปสำหรับผู้บริหารภาษาไทย	(3)
	บทสรุปสำหรับผู้บริหารภาษาอังกฤษ	(15)
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย	4
	วิธีการศึกษา	5
	แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษา	5
	นิยามศัพท์	5
	การจัดเรียงบท	7
2	เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดาและมาตรการควบคุม	8
	แบบแผนการตีพิมพ์	8
	ผู้นำอุตสาหกรรมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	13
	กลยุทธ์ทางการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	16
	นโยบายการควบคุมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	20
3	อำนาจของธุรกิจและการขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องตีพิมพ์	29
	แอลกอฮอล์เข้าตลาดทุน	
	อำนาจของธุรกิจ	29
	การดำเนินธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์	30
	ตลาดทุนของเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	33
	การประเมินธุรกิจเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	37
	ผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	40
	การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	42
	การพัฒนา นโยบายเพื่อควบคุมการขยายตัวของเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	43
	การประเมินผลกระทบของการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	45
	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	47
4	กฎหมายระหว่างประเทศกับความตกลงทางการค้าเสรี	51
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้าที่
	ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป	62
5	ระเบียบและหลักเกณฑ์ของการค้าเสรีต่อการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	67
	ความตกลงทางการค้าเสรี	67
	หลักเกณฑ์ทั่วไปทางการค้าในภาคบริการ	74
	ระเบียบและหลักเกณฑ์การค้าเสรี	93
	ยุทธศาสตร์การจัดทำความตกลงทางการค้าเสรี	80
	ผลกระทบของมาตรการเปิดการค้าเสรีแก่สัดส่วนนโยบายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	78
	ข้อเสนอแนะ: การนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าเสรี	84
6	การจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	88
	การเคลื่อนไหวทางสุขภาพ: การเรียกร้องกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	89
	การประยุกต์กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบสู่แอลกอฮอล์	90
	การสนับสนุนกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	95
	ข้อสรุป	103
7	สถานการณ์และผลกระทบของการค้าเสรีของประเทศไทยต่อการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	104
	สถานการณ์การค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์	104
	ผลกระทบจากการเปิดเสรีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ภายใต้ข้อตกลงทางการค้าเสรี	108
	การถอนสุราออกจากการค้าเสรี	114
	นัยเชิงนโยบายของข้อเสนอการยกเว้นเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี:	116
	ผลของการให้ความเห็นของฝ่ายกฎหมายและการสาธารณสุข	
8	การอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ	121
	การอภิปรายผล	121
	ข้อเสนอแนะ	125
	เอกสารอ้างอิง	128
	ภาคผนวก	136

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

รายงานขององค์การอนามัยโลก ปี 2545 ได้รายงานว่า การดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสาธารณสุขซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยที่เสี่ยงต่อความเจ็บป่วยและความตาย เช่น แอลกอฮอล์ ยา ยาสูบ ข้อสรุปเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเอกสาร A58.18 to the World Health Assembly เดือนพฤษภาคม ปี 2548 (World Bank, 2000) ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้กลายเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สุดต่อสุขภาพชาวโลก และเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักในประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราการตายต่ำ และ ปัจจัยเสี่ยงอันดับสามในประเทศพัฒนาแล้ว

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยง และมีความสัมพันธ์มากกว่า 60 แบบของโรค และความเจ็บป่วย และส่วนมากเป็นโรคที่รุนแรงด้วย รวมถึงเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และการใช้ยาอันตรายโลกได้ตีพิมพ์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณสุขกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหตุที่ต้องลดปัญหาที่สัมพันธ์กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเป็นอันดับแรก เพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุนำ (the leading causes) ของความพิการทั่วโลก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อความเสียหายและความตายร้อยละ 4 ซึ่งเกือบมากพอๆกับยาสูบ และเป็น 5 เท่าของยาเสพติด (WHO) ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราการตายต่ำ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยนำ สำหรับกรณีเพศชายที่เสียชีวิตและพิการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อปัญหาอย่างกว้างขวางในปัญหาสุขภาพและสังคม รวมถึงการสร้าง ความหุดหู่ บาดเจ็บ มะเร็ง ตับ ประสิทธิภาพในงาน ความแตกแยก ในครอบครัว ปัญหาสุขภาพและสังคมจากการดื่มกระทบต่อผู้ดื่มข้างๆ ผู้หญิงจะต้องทุกข์หนักจากผลที่ตามมา เช่น ความรุนแรงในครอบครัว (domestic violence) และเงินทองในบ้าน (reduced family budgets) วัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากสัมพันธ์กับการเป็นอาชญากร บาดเจ็บ ความพิการ การลดคุณภาพการเรียน การลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะป้องกันการตายจำนวนมาก และความทุกข์ยากที่สามารถป้องกันได้ การสำรวจหลายๆที่ พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์นำไปสู่ความยากจนด้วย

แนวทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็คือการใช้ชุดมาตรการลดการดื่มและปัญหาที่เกิด ซึ่งรวมไปถึงการเพิ่มราคา ข้อจำกัดในการซื้อเช่น จำกัดขอบเขตของเวลา และเงื่อนไขของการขายและบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอายุขั้นต่ำ) กฎหมายป้องกันการซึบซึบกับการดื่มต้องเข้มแข็ง และการให้โอกาสเยียวยา หลายประเทศประสบความสำเร็จในการลดการดื่มและผลการตายอันเนื่องมาจากตับแข็ง (liver cirrhosis deaths) ความพยายามที่จะลดการบริโภคและปัญหาที่เกิดจากการดื่มนี้ต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมาย ได้แก่ ผู้ดื่มแอลกอฮอล์เรื้อรัง (alcohol dependence) แรงกดดันทางสังคม (social pressures) ความไม่พอใจของการส่งเสริมการขายและการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (aggressive alcohol marketing and promotion) แรงกดดันอื่นๆ อย่างไรก็ตาม มีการปฏิบัติที่ดีที่ตอบสนองความตั้งใจทางการเมืองและการสนับสนุนในวงกว้าง

แนวโน้มภาพรวมที่มุ่งต่อความเข้มงวดและเพิ่มการบังคับใช้บางพื้นที่ เช่น การขยับขึ้นต้องปลอดสารแอลกอฮอล์ในร่างกาย การเพิ่มจำนวนแนวทางการรักษาสำหรับผู้มีปัญหาการดื่ม แต่การควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในระดับชาติและท้องถิ่นยังต่ำกว่าแนวโน้มของระดับโลก เพราะปฏิบัติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนสินค้าธรรมดาที่อยู่ในการค้าเสรี และพยายามทำให้ออนแอลงไปอีก หรือจัดวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความจำเป็นที่ต้องทำให้การปฏิบัติการณ์ของโลกและความมุ่งมั่นแข็งแกร่ง เพื่อที่จะลดการถูกทำร้ายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาสุขภาพ และผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น (World Bank, 2000)

เนื่องจากสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าไม่ธรรมดา (non-ordinary goods) หรือการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากช่องทางการค้าปกติหรือข้อตกลงทางการค้าทั่วไปนี้จะศึกษา ได้แก่ การเจรจาการค้าเสรี และการเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ ในประเด็นของการค้าเสรี มีหลักคิด กฎหมาย และกรณีศึกษาในต่างประเทศ ตลอดจนเงื่อนไขต่างๆ อย่างไรบ้าง แม้ว่า ความตกลงทางการค้าเสรีที่ผ่านมา ได้มีความพยายามที่จะแสดงออกถึงประโยชน์หรือคุณค่าทางเศรษฐกิจของความร่วมมือนานาชาติ แต่ปัญหาสาธารณสุขที่เกิดจากการอิทธิพลขององค์การค้าโลกและแกตส์ (GATS) รวมทั้งบริษัทอุตสาหกรรมสุรายักษ์ใหญ่ โดยนำเสนอในมิติของอำนาจบริษัท (Dimension of corporate power) (Cavanaugh J, Frederick F, 1985)

ความพยายามขยายอำนาจธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากค่าที่ประมาณค่าในอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสหราชอาณาจักรมากกว่า 40 พันล้านในปี พ.ศ.2547 หรือประมาณร้อยละ 6 ของค่าใช้จ่ายในการบริโภค การผลิตอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ข้ามชาติ (multinational corporations) ได้แก่ เบียร์สุรากลั่น (spirits) และ ไวน์ บริษัทเหล่านี้ ได้แก่ Diageo, Scottish and Newcastle และ Pernod Ricard เน้นการส่งเสริมและการโฆษณาตราสินค้าระดับโลก (global brands) บริษัทข้ามชาติและตราสินค้ามีความเข้มแข็งและอำนาจจัดจ้างทางการเมือง (political leverage) ของบริษัทที่มีรูปแบบการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) ที่เน้นตลาดเฉพาะ (niche-market) (เช่น การดื่มที่ออกแบบได้) มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาดค้าปลีกที่สำคัญ

อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของบริษัทด้วยวิธีที่แสดงตนเองว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทสุราและฝ่ายสนับสนุนด้วย CSR ได้โต้แย้งว่า บริษัทฯ สมควรใจที่จะลดอันตรายจากการดื่มผ่านโครงการสร้างประโยชน์ทางสังคม โดยสังคมจะให้ผลทางบวกต่อธุรกิจ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อธุรกิจ ตลาดใหม่ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริโภคและลูกจ้าง (Cavanaugh J, Frederick F, 1985) สาเหตุของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมมีมากมายหลายคำตอบ เช่น ไม่ต้องการให้ตราสินค้าเสื่อมลงหรือลดความนิยม ความเป็นมืออาชีพของธุรกิจ บริษัทต้องการดูแลภาพลักษณ์และตราสินค้า ผู้ผลิตรายใหญ่ต้องหวังให้ผู้ผลิตรายย่อย เช่น พ่อค้าปลีก ซึ่งอาจทำให้ชื่อเสียงบริษัทเสียหายได้ทั้งหมด การตระหนักถึงชื่อเสียงของบริษัทเพราะสาธารณชนมองสุราเป็นสิ่งไม่ดี อุตสาหกรรมสุราหวังเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง แต่ไม่ได้กังวลเกี่ยวกับผลที่ตามมาในเรื่องการแทรกแซงของรัฐ ข้อเสนอหลักในกลยุทธ์ของการลดอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมระดับชาติไตรภาคี สำหรับผู้ผลิตครอบคลุมถึงการส่งเสริมการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ ตรา การโฆษณาและหีบห่อ การเสียสละเงินทุนตนเองเพื่อส่งเสริมธุรกิจและสายโซ่การผลิต (supply chain) (Baggott R, 2006)

ในเอกสาร The GATS: Impacts of the international "services" treaty on health-based alcohol regulation นักวิจัยได้อธิบายถึงการสวนทางกันของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสาธารณสุขและสนธิสัญญาการค้าระหว่างประเทศในภาคบริการขององค์การการค้าโลก (Jim Grieshaber-Otto & Noel Schacter, 2000) สัญญาการค้าระหว่างประเทศที่รู้จักในนาม GATS (the General Agreement on Trade in Services) มีขอบข่ายกว้างขวาง ขยายมาตรการออกไปหลายพื้นที่ ครอบคลุมถึงขอบเขตการบริการทั้งหมดทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่บนโต๊ะการต่อรอง การต่อรองนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณสุขมากที่สุด คณะกรรมาธิการยุโรปในสหรัฐอเมริกาได้ให้การสนับสนุนที่จะขยาย GATS และจุดมุ่งหมายการค้าเสรีที่เดิมที่ประเทศต่างๆ ต้องมีระบบการกระจายที่เสรี รวมถึงระบบการกระจายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อเสนอแนะนี้จะทำให้นโยบายสุขภาพดีในประเทศกำลังพัฒนาหมดโอกาสที่จะเกิดขึ้น

ผลการประเมินนโยบายและมาตรการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านมาในภาพรวมของสหภาพยุโรป โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ผ่านมามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2543-2547 พบว่า นโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิผลในการลดปริมาณการบริโภคก็คือมาตรการด้านราคา และอัตราภาษี มาตรการจำกัดจำนวนสถานที่จำหน่ายและจำกัดช่วงเวลาจำหน่าย และมาตรการผูกขาดการจำหน่ายโดยรัฐ (ชัชณะ รุ่งปัจฉิม 552)

แม้ว่าการผูกขาดโดยรัฐอาจทำได้ยากในปัจจุบัน แต่หากมีการอนุญาตให้ขยายการผลิตไปจำนวนมากยิ่งขึ้น เช่น การขอลิขิตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุญาตให้บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะทำให้เกิดการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมนี้เจริญเติบโตเร็วขึ้น เพราะมีการระดมทุนได้มาก และมีผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาเกี่ยวข้องอีกจำนวนมากยิ่งขึ้น ผลกระทบที่จะตามมาจะทำให้มีการบริโภคมากขึ้น ปัญหาสุขภาพและปัญหาต่อสาธารณสุขที่ตามมาจะมากขึ้นเช่นกัน กรณีศึกษาในประเทศสวีเดน ซึ่งมีนโยบายการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้มงวดและไม่มีธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ประชากรในประเทศสวีเดนจะมีการดื่มน้อยและผลกระทบน้อยกว่าประเทศในยุโรปอื่นๆ ที่มีธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตลาดหลักทรัพย์ (สุนันวิชัยปัญหาสุรา, 2548)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการของกระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และประเทศในกลุ่มอาเซียนได้มีการร่วมกันจัดตั้งเขตการค้าเสรี (AFTA) โดยให้ปฏิญญาระหว่างผู้นำของประเทศปี พ.ศ.2542 การตกลงระหว่างประเทศเปิดให้เศรษฐกิจเสรีโดยจำกัดภาษีและกฎระเบียบทางการค้าให้น้อย และรัฐต้องปรับระบบภาษีกฎเกณฑ์และมาตรฐานต่างๆ ในแบบพหุศุลกากร การต่อรองทางการค้าส่งผลให้ราคาของสินค้าและบริการต่ำลงและกระทบต่อสินค้าภายในประเทศโดยเฉพาะกระทบต่อสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การเพิ่มความสำคัญของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการทำการตลาดและการโฆษณาโดยบริษัทข้ามชาติ ทำให้มีการดื่มที่มากขึ้น อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในไทยมีการแข่งขันสูง

ความตกลงทางการค้าเสรีมุ่งประโยชน์เพื่อความได้เปรียบแก่ประเทศในกลุ่มที่ตกลง และในปัจจุบันมีจุดประสงค์เพื่อขยายตลาดสินค้าและบริการ และกดดันมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่จะควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อตกลงทางการค้านานาชาติจะมีข้อยกเว้น ซึ่งอาจตีความอย่างแคบๆ ผลก็คือ มาตรการควบคุม

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจใช้ไม่ได้ผล เมื่อต้องเผชิญกับกฎระเบียบข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ การตัดสินใจว่า มาตรการใดสำคัญกว่า ถูกตัดสินโดยใช้หลักการพื้นฐานของพันธสัญญาตามข้อตกลง ไม่ใช่หลักการพื้นฐานของนโยบายสาธารณะ กรอบอนุสัญญาการควบคุมการบริโภคยาสูบ เป็นตัวอย่างหนึ่งของมาตรฐานที่จะนำมาใช้กับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการเจรจาทางการค้าที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช้สินค้าธรรมดา ดังนั้น ทางออกที่ง่ายที่สุดก็คือ การยกเว้นผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการเจรจาการค้าทุกระดับ เนื่องจากเป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ 552)

ช่องทางการทำนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องมาจากการอ้างกระบวนการโลกาภิวัตน์ ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศได้มีการลดเขตแดนเชิงภูมิศาสตร์ (geographical boundaries) เพิ่มขึ้น และภาครัฐมีความตั้งใจทำสัญญาผูกพันการแข่งขันทางเศรษฐกิจในบริบทโลกรูปแบบของปฏิบัติการสำหรับการค้าเสรีมีผลกระทบต่อนโยบายและงานสาธารณสุขอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่เรียกว่า "ตุลาการทางการเมือง (judicialisation of politics)" ซึ่งศาลระหว่างประเทศได้ตัดสินใจให้มีผลกระทบโดยตรงต่อประเด็นสาธารณสุข ผู้พิพากษาในศาลระหว่างประเทศได้ตัดสินข้อมูลเนื้อหาของนักการเมืองระดับชาติหรือท้องถิ่น (the tables of national or local politicians) จึงเป็นหลักฐานเพิ่มขึ้นที่จะทราบว่า ขอบเขตนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในยุโรปของทุกวันนี้ จำเป็นต้องคุ้นเคยกับหลักการของกฎหมายต่างๆ (The Nordic Centre for Alcohol and Drug Research) ได้แก่ EC law, EFTA และ WTO

การศึกษานี้จะทำให้เห็นปรากฏการณ์ที่กฎหมายมีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของประเทศ การทำความเข้าใจความตกลงทางการค้าหรือการยอมให้การค้าอยู่เหนือเหตุผลอื่นๆ อาจนำไปสู่ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะประเด็นสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทุกฝ่ายอาจไม่ได้สนใจว่า เป็นสินค้าที่ทำลายสุขภาพ และมีได้หีบยกให้เป็นข้อยกเว้นในหนังสือสัญญา หรือการคัดค้าน ขอสันอให้ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าทั่วไปจะเป็นแนวทางในการลดปัญหาสาธารณสุขประการหนึ่งที่ทุกฝ่ายพึงตระหนัก เนื่องด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดา (Babor et al, 2003) ผลกระทบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคสาธารณสุขอยู่เหนืออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลต่อประเด็นทางสังคม ปัญหาสาธารณสุข การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองและเวทีการค้าโลก ยิ่งกว่านั้นควรมีเงื่อนไข วิธีการ ใดบ้างที่จะทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยกเว้นไม่ควรยอมให้การจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ดังกล่าวสินค้าทั่วไป หรืออยู่ภายใต้ความตกลงทางการค้าเสรี

วัตถุประสงค์การศึกษา

ให้ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป

1. กรณีศึกษาการไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์
2. กรณีศึกษาอิทธิพลของการค้าเสรีแนวทาง เงื่อนไขของการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าเสรี
3. กรณีศึกษาการจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบของการบูรณาการองค์ความรู้แบบสหสาขาวิชา ได้แก่ นิติศาสตร์ สาขากฎหมายเอกชน และกฎหมายระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์สาขาการค้าระหว่างประเทศ และรัฐศาสตร์ สาขานโยบายสาธารณะ รูปแบบการศึกษาคือ

1. การวิจัยเชิงเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมถึงผลการประชุมที่เกี่ยวข้อง ทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศที่ร่วมมือทางการค้า กลุ่มภูมิภาคต่าง ๆ เน้นที่กรณีศึกษาการค้าและควบคุมยาสูบและเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์
2. การวิจัยเชิงพรรณนา โดยวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของสถิติต่างๆ ที่จัดเก็บข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
3. การสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคสาธารณสุข และกฎหมาย

แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษา

1. ฐานข้อมูลของศูนย์วิจัยปัญหาเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ที่รวบรวมองค์ความรู้และการวิเคราะห์ทิศทางวิจัยในประเทศไทย พศ. 2493-2550 โดย ร.ท. หญิงจุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ และคณะ ที่สืบค้นได้จำนวน 825 เรื่อง
2. ข้อมูลการเจรจาทางการค้าจากการประชุมของกรมเจรจาการค้า กระทรวงต่างประเทศ
3. ข้อมูลการประชุม และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ และการรับฟังการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการค้าเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์
4. สถิติต่างๆ ที่จัดเก็บข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร
5. ข้อมูลสัมภาษณ์จาก
 - ก. ตัวแทนทางด้านสาธารณสุข
 - ข. ตัวแทนหรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย

แผนดำเนินการศึกษา

1. ทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูล
2. ประมวลและวิเคราะห์ อภิปรายข้อมูล
3. สรุปและปรับปรุง

นิยามศัพท์

“สุราหมายถึงความรวมถึงวัตถุดิบทั้งหลายหรือของผสมที่มีแรงแอลกอฮอล์ สามารถต้มดื่มได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งต้มดื่มไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถต้มดื่มได้เช่นเดียวกับสุรา” (พรบ. สุรา พศ.2493 มาตรา 4)

เครื่องต้มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 กรมสรรพสามิต ในกระทรวงการคลัง สามารถแบ่งประเภทได้ 2 ประเภทคือ

1. สุราหมัก หรือสุราแช่ หรือเมรัย (Fermented liquors) ได้จากการนำเมล็ดธัญพืช เช่น ข้าวชนิดต่าง ๆ ผลไม้ เช่น องุ่น น้ำตาลจากพืช เช่น น้ำตาลอ้อย น้ำตาลสด ไปหมักกับยีสต์จนเกิดปฏิกิริยาเปลี่ยนเป็นน้ำตาลเป็นแอลกอฮอล์ที่กรืออ่อน ๆ กลายเป็นน้ำเมาที่รสชาติดี ผลที่ได้จากการหมักทำให้เกิดน้ำเมา มีแรงแอลกอฮอล์มากหรือน้อยตามความต้องการโดยไม่มีกรกลั่น

2. สุรากลั่น (Distilled liquors / distilled spirits) คือแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมักสำผลไม้ น้ำหวานพืช และธัญพืชให้เกิดแรงแอลกอฮอล์แล้วนำมากลั่น โดยบางชนิดมีการบ่มให้มีรสชาติและกลิ่นดี การนำเครื่องต้มแอลกอฮอล์หมักมาผ่านกรรมวิธีการต้มกลั่นอีกครั้ง จนได้แอลกอฮอล์ที่มีดีกรีสูงขึ้น เช่น วิสกี้ บรั่นดี รัม คอนยัค สุราโรงหรือสุราขาว และสุราผสมพิเศษของไทยที่นำสุราโรงมาปรุงแต่งกลิ่นรส เช่น แม่โขง แสงทิพย์ เป็นต้น

ปริมาณของแอลกอฮอล์ที่อยู่ในเครื่องต้มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดพอสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของแอลกอฮอล์ที่ผสมในเครื่องต้มแอลกอฮอล์

ชนิดของเครื่องต้ม	ร้อยละของแอลกอฮอล์ (ดีกรี)	ชนิดของเครื่องต้มแอลกอฮอล์	ร้อยละของแอลกอฮอล์(ดีกรี)
วิสกี้ฝรั่ง	42-53	ริเกอร์	35-60
ไวน์ขาว	8	เบียร์	4-6
ไวน์แดง	6-14	สุราหมักไทย-น้ำขาว	8-10
ไวน์หวาน	15	แม่โขง	35
ไวน์อย่างแรง	20	สุราขาว	35
แวมเปญ	16	สุราจีน	30
บรั่นดี	45	สุราพิเศษ	40
รัม	60	วิสกี้ไทย ชารา	40
ยีน	44	กวางทอง	

ที่มา สมาคมป้องกันปัญหาจากสุราแห่งประเทศไทย(สปส.).(2540) สุรากับคุณภาพชีวิตหน้า 2

ในประเทศไทย การเรียกชื่อและชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจจำแนกออกเป็นชนิด ดังนี้คือ

1. สุราขาว คือสุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า80 ดีกรี สุราขาวเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการผลิตมากที่สุดประมาณร้อยละ 50 ของการผลิตทั้งหมด มีดีกรีตั้งแต่ 28 ดีกรี ถึง 60 ดีกรี
2. สุราผสม คือสุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า80 ดีกรี เช่น เชียงซุน หงส์ทอง แสงทิพย์ สุราผสมมีดีกรี28-35 ดีกรี และสุราปรุงพิเศษ มีดีกรี35-40 ดีกรี
3. สุราพิเศษ หมายถึงสุรากลั่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 46 (พ.ศ. 2513) ซึ่งทำโดยใช้วัตถุดิบการกลั่น การเก็บบ่มและการปรุง ได้แก่ วิสกี้(Whisky) คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กลั่นจากธัญพืช เช่น ข้าวมอลต์ ข้าว ข้าวโพด มีการเก็บบ่มน้ำสุราอย่างน้อย2 ปี ก่อนปรุงแต่งออกจำหน่าย บรัันดี (Brandy) คือ สุราที่กลั่นจากไวน์องุ่น รวมถึงสุรากลั่นอย่างอื่น เช่น รัม (Rum) คือ สุราที่กลั่นจากน้ำตาล หรือกากน้ำตาล
4. สุราปรุงพิเศษ หมายถึง สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า80 ดีกรี
5. สุราที่ทำขึ้นจากผลไม้ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พื้นเมือง ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสุรา หมายความว่า น้ำตาลจากพืช เมล็ดธัญพืช หรือ แป้งจากพืชโดยการกลั่น หรือ หมัก เช่น ไวน์ ผลไม้ สาโท กระแช่ อู สาเก น้ำข้าว น้ำตาลเมา ไชเดอร์ เวอร์มูท เซอร์รี่ ปอร์ต บรัันดี ลิเคียว แชมเปญ และเบียร์ เป็นต้น
6. สุราสามทับ คือ สุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่80 ดีกรีขึ้นไป

การจัดเรียงบท

การจัดเรียงบทการนำเสนอมีดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดาและมาตรการควบคุม

บทที่ 3 อำนาจของรัฐกิจและการขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดทุน

บทที่ 4 กฎหมายระหว่างประเทศกับความตกลงทางการค้าเสรี

บทที่ 5 ระเบียบและหลักเกณฑ์ของการค้าเสรีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 6 การจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์

บทที่ 7 สถานการณ์และผลกระทบของการค้าเสรีของประเทศไทยต่อการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 8 การอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดา และมาตรการควบคุม

แบบแผนการดื่ม

การดื่มระดับโลก โครงการ Impact Databank ได้คาดการณ์ว่า เบียร์ ไวน์ และสุรามีการขยายตัวในเชิงปริมาณมากในระยะยาว โดยตลาดเกิดใหม่ ได้แก่ ตลาดในเอเชีย ยุโรปตะวันออก และละตินอเมริกาซึ่งคาดการณ์ว่า จะเติบโตอย่างมีนัยสำคัญไปอีกราว 7 ปี โดยรวมของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท โครงการนี้ชี้ว่า มีการเติบโตทุกระดับจากปี 1998 โดยปี 2000 การบริโภคเบียร์อยู่ที่ 133.9 พันล้านลิตร ไวน์ที่ 22.27 พันล้านลิตร และสุรากลั่นที่ 18.33 พันล้านลิตร ในปี 2005 เบียร์คาดว่าจะถึง 148.1 พันล้านลิตร ไวน์ 22.59 ล้านลิตร และสุรากลั่น 18.44 ล้านลิตร เบียร์ถูกคาดการณ์ว่า ปี 2000-2005 จะเป็นตัวผลักดันการเติบโตด้วยค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตรวม 2.0% แต่ผลผลิตเบียร์จะถูกคำนวณรวมไปด้วยประมาณ 78% หุ่นของเบียร์ได้เติบโตอย่างมั่นคงกว่าหลายปีที่ผ่านมา ทั้งเบียร์และสุรากลั่น มีการเติบโตโดยเฉลี่ยอัตรารวม 2.0% โครงการนี้ได้ชี้ถึงการเติบโตของไวน์ โดยเฉลี่ยร่วมต่อปี 0.3% ในปี 2000-2005 ส่วนสุรากลั่นเติบโต 11.8% ของตลาดเครื่องดื่มทั่วโลก จาก 13% ในปี 1998 ตัวเลขคาดการณ์โดยเฉลี่ยของการเติบโตคือ 0.1% ระหว่าง 2000 และ 2005 สุรากลั่นถูกคาดการณ์ว่า 9.7% ของตลาดโลกในปี 2005 อัตราลดลงจากเดิม 10.6% ในปี 1998 การบริโภคเบียร์คาดว่าจะขยายถึง 23 ลิตรต่อคนทั่วโลกปี 2005 ขณะที่ไวน์มีโอกาสลดลงถึง 3.5 ลิตร และสุรากลั่น 2.9 ลิตร¹

ตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการคาดการณ์จาก The Alcoholic Drinks Market Outlook พบว่า ตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าสูงสุด (76,624.1 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาเป็นประเทศเยอรมนี ตามด้วยสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และญี่ปุ่นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อัตราการเติบโตสูงสุดถูกคาดการณ์ว่าเป็นประเทศสเปน คือร้อยละ 34 ตามด้วยประเทศโปแลนด์ ร้อยละ 14 ตั้งแต่ปี 2004-2008

¹ Developing Countries Expected to Lead Alcoholic Beverage Growth Impact's Global Alcoholic Beverage Drinks Study Forecasts 21 Million-Liter Consumption Gain by 2005

ตาราง มูลค่าตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ประเทศ	มูลค่าตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)				
	2004	2005	2006	2007	2008
เบลเยียม	6,722.8	6,766.6	6,825.0	6,887.30	6,949.4
ฝรั่งเศส	43,020.8	43,618.4	44,160.1	44,592.00	45,181.7
เยอรมนี	63,243.0	63,152.7	63,462.2	63,859.20	64,141.4
อิตาลี	27,525.8	27,868.6	28,074.8	28,415.00	28,718.2
ญี่ปุ่น	43,482.3	42,238.8	41,754.4	41,653.00	41,707.9
เนเธอร์แลนด์	6,374.8	6,352.7	6,357.00	6,353.50	6,359.4
โปแลนด์	10,248.0	10,754.7	11,244.4	11,746.70	12,244.5
สเปน	10,248.0	20,489.5	21,183.3	21,982.2	22,798.3
สหราชอาณาจักร	19,875.3	57,837.4	58,679.5	59,669.1	60,700.1
สหรัฐอเมริกา	56,935.6	137,988.1	139,569.6	142,546.8	144,976.8
ทั้งหมด	135,215.3	417,067.5	421,310.3	427,704.8	433,777.7

ที่มา The Alcoholic Drinks Market Outlook to 2008: Future Innovations and Profit Opportunities in beer, wine and spirits.

รายงานนี้ได้แสดงหลักฐานของผลกระทบของแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยของการบริการโรงพยาบาล Deirdre Mongan นักวิจัยที่ HRB เสนอว่า จำนวนคนออกจากโรงพยาบาลที่มีปัญหาเกี่ยวกับแอลกอฮอล์หรือบาดเจ็บเพิ่มขึ้นเกือบ 90% ในสิบปีระหว่าง 1995 และ 2004 ในปี 2004 ผู้ป่วยที่ดื่มสุรามีจำนวน 117,373 เพียงต่อวัน ในโรงพยาบาล – มากกว่าสองเท่า 5,805 เพียงต่อวันในปี 1995

ตาราง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อลิตร)

ประเทศ	<u>Alcohol consumption, Liters per capita (15+)</u>							
	1960	1970	1980	1990	2000	2003	2006	2007
<u>ออสเตรเลีย</u>	9.4	11.6	12.9	10.5	9.8	9.8	-	-
ออสเตรีย	10.9	13.9	13.8	12.6	11.1	11.1	-	-
เบลเยียม	8.9	11.7	13.5	12.1	10.3	10.7	-	-
แคนาดา	7.0	8.8	10.7	7.4	7.6	7.8	-	-
สาธารณรัฐเชค	-	-	11.7	11.3	11.8	12.1	11.9	-
เดนมาร์ก	5.5	8.6	11.7	11.7	13.1	13.0	12.2	12.1

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ประเทศ	Alcohol consumption, Liters per capita (15+)							
	1960	1970	1980	1990	2000	2003	2006	2007
ฟินแลนด์	2.7	5.8	7.9	9.5	8.6	9.3	10.1	-
ฝรั่งเศส	-	20.4	19.5	15.9	14.0	13.4	-	-
เยอรมนี	7.5	13.4	-	13.8	10.5	10.2	10.1	-
กรีซ	-	-	13.2	10.6	9.5	9.0	-	-
ฮังการี	8.2	11.5	14.9	13.9	12.0	13.2	-	-
ไอซ์แลนด์	-	3.8	4.3	5.2	6.1	6.5	7.2	-
ไอร์แลนด์	4.9	7.0	9.6	11.2	14.2	13.5	13.4	-
อิตาลี	16.6	17.8	16.3	11.0	9.0	8.1	-	-
ญี่ปุ่น	-	6.1	7.1	9.2	8.6	8.4	7.9	-
เกาหลี	-	-	-	9.1	8.9	8.6	-	-
ลักเซมเบิร์ก	13.1	12.8	13.4	14.8	15.4	15.5	-	-
เม็กซิโก	-	-	3.3	4.9	4.8	4.6	-	-
เนเธอร์แลนด์	3.7	7.8	11.5	9.9	10.1	9.7	-	-
นิวซีแลนด์	5.3	9.8	11.8	10.1	8.9	8.9	9.4	9.2
นอร์เวย์	3.4	4.7	5.3	5.0	5.7	6.0	6.5	-
โปแลนด์	-	-	-	8.3	8.3	8.1	-	-
โปรตุเกส	-	-	14.8	16.1	12.9	11.4	-	-
สาธารณรัฐสโลวัก	6.9	12.8	14.5	13.4	8.9	7.4	8.6	-
สเปน	-	16.1	18.4	13.5	11.5	11.7	-	-
สวีเดน	4.8	7.2	6.7	6.4	6.2	7.0	6.8	-
สวิสเซอร์แลนด์	12.1	14.2	13.5	12.9	11.2	10.8	10.2	-
ตุรกี	0.9	1.1	1.8	1.4	1.5	1.5	1.2	-
สหราชอาณาจักร	-	7.1	9.4	9.8	10.4	11.2	10.9	-
สหรัฐอเมริกา	7.8	9.5	9.5	10.5	-	8.3	8.1	8.1

ขณะที่การดื่มทั้งที่บันทึกได้และไม่ได้ในกลุ่มคนที่อายุ 15 ปีขึ้นไปในปี 2000 พบว่า ในพื้นที่ Afr E (เช่น เอธิโอเปีย แอฟริกาใต้) Eur C (เช่น รัสเซีย ยูเครน) และ Amr B (เช่น บราซิล เม็กซิโก) มีการดื่มอย่างมาก

ตาราง การคาดประมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้ดื่มที่อายุ 15 ปี ขึ้นไปในพื้นที่ที่แตกต่างกันทั่วโลก

พื้นที่ของ WHO	รูปแบบการดื่มมากที่สุด	การดื่มที่บันทึกได้	การดื่มที่ไม่สามารถบันทึกได้	การดื่มรวม	% ผู้ดื่ม	การดื่มต่อผู้ดื่ม
Afr D (เช่น ไนจีเรีย แอลจีเรีย)		2.3	2.6	4.9	37	13.3
Afr E (เช่น เอธิโอเปีย แอฟริกาใต้)		3.8	3.3	7.1	43	16.8
Amr A (เช่น แคนาดา คิวบา สหรัฐ)	> 50% เป็นเบียร์ 25 % เป็นสุรากลั่น	8.3	1	9.3	65	14.3
Amr B (เช่น บราซิล เม็กซิโก)	เบียร์ ตามด้วยสุรากลั่น	6.3	2.7	9.0	64	14.1
Amr D (เช่น โบลิเวีย เปรู)	สุรากลั่น ตามด้วยเบียร์	3.3	1.8	5.1	67	7.6
Emr B (เช่น อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย) (ข้อมูลจำกัดมาก)	สุรากลั่น และเบียร์	0.9	0.4	1.3	12	11.0
Emr D (อัฟกานิสถาน ปากีสถาน) (แต่ข้อมูลจำกัดมาก)	สุรากลั่น และเบียร์	0.3	0.3	0.6	10	6.0
Eur A (เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ)	ไวน์และเบียร์	11.6	1.3	12.9	85	15.1
Eur B1 (เช่น บัลแกเรีย โปแลนด์ ตุรกี)	สุรากลั่น	5.6	3.7	9.3	67	14.3
Eur B2 (เช่น อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจาน ทาจิกสถาน)	สุรากลั่น และเบียร์	2.1	2.2	4.3	43	9.9
Eur C (เช่น รัสเซีย ยูเครน)	สุรากลั่น	8.6	5.3	13.9	84	16.5
Sear B (เช่น อินโดนีเซีย ไทย)	สุรากลั่น	2.3	0.8	3.1	23	13.7
Sear D (เช่น บังกลาเทศ อินเดีย)	สุรากลั่น	0.4	1.6	2.0	16	12.9
Wpr A (เช่น ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น)	เบียร์ และสุรากลั่น	6.8	1.7	8.5	82	10.4
Wpr B (เช่น จีน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม)	สุรากลั่น	3.7	1.3	5.0	57	8.8

ที่มา Room R, et al. (2002). Alcohol and the developing world: A public health perspective. WHO. p 42 อ้างใน Jurgen Rehm (April 2000), based on estimates for the WHO Comparative Risk Analysis within the Global Burden Disease 2000 Study.

จากสถิติการดื่มสุรารายในตาราง และบทบรรณาธิการของA 'perfect storm' in developing countries: economic growth and the alcohol industry ในวารสาร Addiction ปี 2006 ได้ชี้ว่าประเทศบราซิลไม่ได้ถูกรวมเป็นประเทศกำลังพัฒนาในด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะมีวัฒนธรรมหลากหลาย แบบแผนการดื่มสุรา การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ภาระโรคของการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ 2 แห่งของอเมริกา ซึ่งรวมกลุ่มลาติน อเมริกา (WHO's Americas 'B' and 'D') แตกต่างกันมาก ระหว่าง 8.6% และ 17.3% สำหรับชาย และ 2.2% และหญิง 4.1% (Babor et al. 2003) เปรียบเทียบอัตราสถิติของโลก สำหรับชายคือ 6.5% และหญิงคือ 1.3%

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัดโหมของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (alcohol storm) นี้มีอยู่ 8 ปัจจัย ด้วยกันได้แก่

1. การเติบโตทางเศรษฐกิจ
2. ตัวแปรหลายตัวแปรที่ผลักดันให้เพิ่มการดื่ม เช่น กลยุทธ์ของอุตสาหกรรมสุรา การเข้าถึงราคา และการโฆษณา
3. ลักษณะโครงสร้าง-อายุ เพศของประชากรที่เป็นรูปปริมาตร ที่มีผู้เยาว์อายุน้อยจำนวนมาก
4. การมุ่งเป้าของธุรกิจสุราที่ขยายตลาดลงพื้นที่ในประเทศกำลังพัฒนา Bavaria โดย SABMiller ผู้ผลิตเบียร์ที่ใหญ่สุดอันดับสองในอเมริกาใต้ Bavaria เป็นผู้นำในโคลัมเบีย เปรู เอกวาดอร์ (มากกว่า 90% ของตลาดเบียร์ในแต่ละประเทศทั้งสามนี้ และประเทศปานามา (79% ของตลาด) ทำนายว่า พื้นที่แอนเดียน (Andean) ของอเมริกาใต้ ซึ่งมีประเทศเหล่านี้อยู่ จะมีการเติบโตร่วมในปริมาณเบียร์มากกว่า 4% ใน 5 ปีข้างหน้า มีส่วนเกินของอุตสาหกรรมเบียร์โลกเฉลี่ยอยู่ 2%(อ้างใน<http://www.sabmiller.com>)
5. ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เมื่อตลาดการค้าระหว่างประเทศถูกเปิดกว้างโดยเฉพาะประเทศที่ยอมรับกฎเกณฑ์การค้าเสรีของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. เหยื่อกับดัก (Baiting the Trap) การเติบโตของอุตสาหกรรมสุราซึ่งมาพร้อมด้วยข้อสัญญาการขยายการจ้างงานและภาษีสุรา อย่างไรก็ตาม การขยายการจ้างงานไม่สามารถเกิดผลกระทบที่คูณได้ในประเทศกำลังพัฒนา และผลกระทบจากการเพิ่มความเป็นอุตสาหกรรม (industrialization) ในอุตสาหกรรมสุราคือจะสูญเสียการจ้างงานโดยตรง (Room & Jernigan 2000) ส่วนการขยายฐานภาษี ก็เป็นส่วนที่พลิกแพลงเล็ดลอดได้ในประเทศกำลังพัฒนา เพราะว่าราคาส่ง อาจนำไปสู่การเลื่อนของการบริโภค จากถูกกฎหมายไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่ลักลอบทางกฎหมาย (Room & Jernigan 2000)
7. ความอ่อนแอของโครงสร้างสาธารณสุขของประเทศกำลังพัฒนา ระบบการควบคุมสาธารณสุขด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศกำลังพัฒนามีความอ่อนแอ เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ฝ่ายบริหารของประเทศเหล่านี้จะมีข้อจำกัดทางทรัพยากร ดังนั้น จึงต้องตอบสนองต่อปัญหาสาธารณสุขตามลำดับ (health priorities) ด้านโภชนาการ สุขาภิบาล โรคติดเชื้อ ซึ่งเป็นปัญหาหลัก การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายการควบคุมสุรา ไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วนลำดับแรกๆ พิจารณาจากนโยบายการควบคุมสุรา

และประเทศเหล่านี้ไม่ได้ปกครองระบอบสังคมนิยมหรือผูกขาดโดยรัฐ (state monopolies) เหนือผลผลิต การกระจายและการจำหน่าย ข้าวโม่งการขาย การโฆษณาสุรา จึงยากต่อการควบคุมบังคับใช้กฎหมาย

8. ผู้ที่ตกอยู่ในอันตรายของการทำสัญญาการค้า การประชุมองค์การอนามัยโลกครั้งที่ 58 (World Health Organization's 58th World Assembly) ได้ตระหนักถึงอันตรายของการบริโภคสุรา มติของการประชุมต้องการให้รัฐสมาชิกรวบรวมและจัดตั้งตัวแทนของภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และการค้าสุรา เพื่อที่จะจำกัดผลกระทบของสาธารณสุขที่มาจากาการบริโภคสุรา (WHO, 2005)

ผู้นำทางอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับโลก

Diageo Plc เป็นผู้นำด้านไวน์และสุรากลั่นของโลก ในปี 2002 ยอดจำหน่าย 17.2 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ Diageo เกิดจากการรวมระหว่าง Grand Metropolitan และ Guinness ในปี 1997 บริษัทได้ดำเนินการในส่วนที่เป็นสุรากลั่นอันดับ 9 ของ 20 ของเครื่องดื่มประเภทสุรากลั่นและเบียร์ (emium distilled spirits and owns Guinness beer) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จเพราะเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้ส่วนเพิ่มสูง ราคาพิเศษ มีหลายตราสินค้า ตราสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ Smirnoff vodka, Johnnie Walker scotch และ Seagrams whiskey, Diageo รวมถึง Baileys liqueur, Gordon's, Gilbey and Tanqueray gin, J&B Rare และ Bell's whiskeys รวมถึง Captain Morgan, Crown Royal และตรา VO Canadian โดยซื้อมาจากธุรกิจ Seagram Vivendi Universal ปัจจุบัน Diageo ได้สร้างพันธมิตรการค้ากับ Moët Hennessy และ Jose Cuervo มีรายได้จากอเมริกาเหนือ (29%) ยุโรป (42%) และตลาดต่างประเทศ (29%) รวมทั้งการเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศจีน อินเดีย อเมริกาใต้ ในขณะที่ทางอเมริกาเหนือได้ทำกำไรมากที่สุดและพัฒนาตลาดเครื่องดื่มระดับพรีเมียม ในส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเพิ่มตลาดในเยาวชน (อายุตามกฎหมายการดื่มถึง 30 ปี) ในยุโรป จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มเยาวชนได้ลดลง รวมทั้งมีการทำนายว่า จะมียอดประชากรวัยแรงงานย้ายออกภายใน 10 ปี ข้างหน้า แม้ว่า บริเตนใหญ่ ไอร์แลนด์ และสเปนจะมียอดจำหน่าย 60% ของยอดขาย Diageo ในยุโรป บริษัทคาดว่าจะดึงดูดกลุ่มลูกค้าจากประเทศฝรั่งเศส กรีซ เยอรมนี และรัสเซีย การเติบโตของยอดจำหน่ายในรัสเซีย ปัจจุบันเกิน 50% ต่อปี ภาคธุรกิจระหว่างประเทศของ Diageo มีหลากหลายกลุ่มวัฒนธรรม โดยเฉพาะมีแอฟริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เอเชีย จีนแผ่นดินใหญ่ ละตินอเมริกา และแคริบเบียน ตะวันออกกลาง และอินเดียในส่วนตลาดเกิดใหม่ ยังคงเติบโตสุทธิมากกว่า 40% ในประเทศบราซิล อินเดีย และจีน (www.diageo.com, 2006)

Diageo มีรายได้จกจดทะเบียนทั้งในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก (DEO) และลอนดอน (DGE) ด้วย market cap of \$48.3 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ การรับรู้ถึงแบรนด์ Diageo มีธุรกิจทั่วโลก การทำรายได้สำหรับปีงบประมาณ 2008 สิ้นสุดในเดือนมิถุนายน ด้วยจำนวนยอดขายสุทธิเพิ่มขึ้นจาก 7% กำไรต่อหุ้นพื้นฐานถึง 11% และมีเพิ่มขึ้นอีก 5% ในเงินปันผล ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อการเติบโตอย่างต่อเนื่องในการขายสุทธิเป็นตลาดต่างประเทศจากละตินอเมริกาถึงตะวันออกกลางมียอดขายสุทธิเพิ่มขึ้น 6% เปรียบเทียบ 3%

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ในยุโรปและ 5% ในอเมริกาเหนือ และยังร่วมมือกับกลุ่ม Nolet ของเนเธอร์แลนด์ในรูปแบบบริษัทใหม่ ขยายขอบเขตธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ขณะที่เศรษฐกิจโลกซบเซา (<http://www.dailymarkets.com/ads/>, 2008)

Allied Domecq Plc เป็นผู้ผลิตสุรากลั่นอันดับสอง ถูกบันทึกยอดขายจำนวน 48 ล้านลิตรต่อปี Allied Domecq เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ตราสินค้าที่จำหน่ายสุรากลั่นระดับพรีเมียมต่างประเภทจาก 12 ของ 100 แบรินทั่วโลก รวมทั้ง Ballantine's scotch whiskey, Beefeater gin, Kahlua, Sauza tequila, Canadian Club whiskey, และ Courvoisier

Pernod Ricard เป็นบริษัทสุรากลั่นที่ใหญ่ที่สุดอันดับสามถูกบันทึกด้วยยอดขายจำนวน 28 ล้านครั้งในปี 2000 และยอดการจำหน่าย \$5 พันล้านเหรียญ ในปี 2002 เป็นผู้นำโลกด้านวิสกี้ออบสัน (bourbon whiskey) , Wild Turkey, และผู้นำการขายวิสกี้อาจาก Irish whiskey, รวมทั้ง Bushmills and Jameson สุรากลั่นอื่นๆ เช่น Pernod, Ri-card, Eoliki, Zoco, Altai vodka, Havana Club Cuban rum, และวิสกี้อา Clan Campbell Scotch

Bacardi หนึ่งในผู้นำที่ผลิตจำหน่ายด้วยยอดบันทึกการจำหน่าย 34 ล้านครั้งในปี 2000 และรายงานการขาย 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2002 บริษัทได้ชื่อว่าเป็นผู้ผลิตเหล้ารัมที่มียอดขายมากที่สุด แบรินตราสินค้าอื่น ๆ รวมถึงวิสกี้อา Dewar's Scotch whisky, Martini & Rossi vermouthe, Bombay gin, DiSaronno Amaretto, and B&B and Benedictine liqueurs บริษัทยังผลิตวอดก้า (vodka) เตกิลลา (tequila) และคอนยัค (cognacs) ด้วย

บริษัท Kentucky-based Brown-Forman Corporation สร้างในปี 1870 เมื่อ George C. Brown และ John Forman ได้เปิดโรงต้มกลั่นใน Louisville เพื่อผลิต Old Forester bourbon ในปี 1902, Forman ได้ขายธุรกิจแก่ครอบครัว the Brown family รายรับระหว่างปี 1999 มีมากกว่า 2 พันล้านเหรียญ และบริษัทได้จ้างพนักงาน 7,600 คน ตราสินค้าที่รู้จักกันในนาม Jack Daniel's, Gentleman Jack, Old Forester, Early Times, Canadian Mist, Southern Comfort, Korbelt, Jack Daniel's Country Cocktails, Finlandia Vodkas, Bushmills Irish Whiskeys และ Glenmorangie Single Highland Malts ในเมษายน 2004 Jack Daniel เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทวิสกี้อาอเมริกันที่มียอดจำหน่ายสูงสุดของโลก และของสหรัฐอเมริกา ที่ได้รับรางวัลของตลาดหลักทรัพย์แห่งนิวยอร์ก

บริษัท Fortune Brands Inc. ซึ่งเป็นสาขาของ Jim Beam Brands Worldwide เป็นผู้นำที่ผลิตสุรากลั่นในสหรัฐอเมริกา มียอดจำหน่าย 5.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2002 Jim Beam Bourbon เป็นผู้ที่ขาย bourbon ในสหรัฐและทั่วโลก

ประเทศรัสเซียเป็นผู้ผลิตสุร้าวอดก้าที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง กว่า 10% ส่วนแบ่งการตลาดและสร้างแบบรินวอดก้าชั้นนำ เช่น Green Mark ซึ่งมีจำนวนแบบรินวอดก้าหนึ่งในรัสเซียและ Zhuravli ขายเป็นพรีเมียมตราวอดก้า Lion Capital เป็นบริษัทการลงทุนที่มีฐานจากลอนดอน ที่ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการลงทุนในภาคผู้บริโภคมีมากกว่า 4 พันล้านยูโร หุ่นหรือตราสารในยุโรปและอเมริกาเหนือ พอร์ซันของระดับผู้นำในตลาดบริษัทอาหารและเครื่องดื่มมีแบบรินที่มีชื่อเสียง เช่น Midan ผลิตน้ำผลไม้ชั้นนำในรัสเซีย กลยุทธ์การลงทุนของ Lion Capital คือมีทีมงานระดับสูงและใช้วิธีการควบรวมบริษัท (<http://www.istockanalyst.com>, 2008)

ประเทศโปแลนด์ มี CEDC เป็นผู้ผลิตวอดก้าที่ใหญ่ที่สุดในโปแลนด์และผลิตในตราสินค้า Absolut, Zubrowka, Bols และ Sopolica, CEDC ส่งออก Zubrowka หลายตลาดทั่วโลกรวมทั้งสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น CEDC ยังผลิตและจำหน่าย Royal Vodka, ซึ่งยอดเยี่ยมวอดก้าสูงสุดในฮังการี เป็นวอดก้าพรีเมียมชั้นนำในรัสเซีย CEDC ยังเป็นผู้จัดจำหน่ายชั้นนำระดับชาติของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโปแลนด์ CEDC นำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลกหลายยี่ห้อ เช่น Carlo Rossi Wines, Conchay Toro wines, Metaxa Brandy, Remy Martin Cognac, Guinness, Sutter Home wines, Grant's Whisky, Jagermeister, E&J Gallo, Jim Beam Bourbon, Sierra Tequila, Teachers Whisky, Campari, Cinzano, Skyy Vodka and Old Smuggler

ประเทศญี่ปุ่น มีบริษัท Kirin Holdings Co ผู้ผลิตอาหารและเบียร์ที่ใหญ่ที่สุด ปีก่อนนี้บริษัทคิรินโฮลด์ิงได้จ่าย 3.3 พันล้านเหรียญออสเตรเลีย (\$2.6 billion) เพื่อควบคุมบริษัท Australian brewer Lion Nathan Ltd และได้จ่ายเงินไปเกือบครึ่งหนึ่งของกิจการ San Miguel Brewery Inc ของประเทศฟิลิปปินส์ด้วย และเพื่อให้ญี่ปุ่นสามารถผลิตเบียร์แข่งขันได้เหมือนกับ Anheuser-Busch InBev NV บริษัทคิรินโฮลด์ิงมีแนวคิดรวมกิจการกับบริษัทซันโตรีโฮลด์ิง (Suntory Holdings Ltd.) เพื่อสร้างธุรกิจให้เป็นที่หนึ่งของโลกด้านอาหารและเครื่องดื่ม บริษัท Kirin และ Suntory รวมกันเพื่อจำหน่ายเบียร์ เครื่องดื่มและอาหาร ด้วยยอดจำหน่าย 41 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2551 สูงกว่า AB InBev หรือ Coca-Cola Co. บริษัท AB InBev ผลิตเบียร์ใหญ่ที่สุดในโลก และยังคงเน้นเบียร์เป็นหลัก แต่ยอดขายปี 2551 มีจำนวน 16.1 พันล้านยูโร (\$22.5 billion) บริษัทซันโตรี (Suntory) อยู่ในโอซาก้า ส่วนของญี่ปุ่นตะวันตก เป็นผู้นำด้านเบียร์และวิสกี และเป็นเจ้าของวอล (Omoko A. Hosaka, July 14, 2009)

ปัจจุบัน ในประเทศสหราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่รัฐต้องประกาศมาตรการใหม่เพื่อแก้ปัญหาการค้าปลีกสุรา เพื่อลดการดื่มจัด เช่น 'ชั่วโมงสุขสันต์ happy hours' และ การส่งเสริมการขาย 'ซื้อหนึ่ง ได้ฟรีหนึ่ง buy one get one free' มาตรการจะส่งผ่านวิธีการปฏิบัติที่ดีแบบใหม่ของการค้าปลีกสุรา ซึ่งเป็นมาตรการสมัครใจ การประกาศนี้จะทำให้เกิดลดจำนวนกลุ่มผู้ดื่มที่ไม่นอนข้างถนนลง (อ้างใน <http://www.alcohol-policy.net>, 2008) ได้แก่

1. การห้ามข้อเสนอ ทำนอง เช่น คุณสามารถดื่มได้ในราคา เช่น 'all you can drink for £10'
2. ทำให้แน่ใจว่าลูกค้าในซูเปอร์มาร์เกต ไม่ต้องการซื้อสุราจำนวนมากเพื่อให้เกิดการได้เปรียบเชิงราคาที่ลดลง
3. ทำให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายขายได้รับการฝึกอบรมมา
4. ต้องการให้ลูกค้าที่ซื้อสุรามองเห็นรายละเอียดของสุราทั้งหมด เมื่อเขาซื้อสุรา
5. ต้องการให้ไนต์คลับ ผับ บาร์ มีแก้วขนาดเล็กสำหรับลูกค้าที่ต้องการดื่มเพียงเล็กน้อย

แบบแผนและแนวโน้มทิศทางการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Anders Ulstein, 2009)

1. การดื่มไวน์จะเติบโตต่อเนื่องในยุโรปตะวันตก
2. ปริมาณขายในเบียร์คาดว่าจะเพิ่มโดยเฉพาะในเอเชีย (55 % ของปริมาณเติบโตรวม) อเมริกากลางและใต้ (19.5 % ของปริมาณเติบโตรวม) ยุโรปตะวันออก (19.5 % ของปริมาณเติบโตรวม)
3. โปแลนด์ ยูเครน และโรมาเนียจะเห็นการเติบโต โดยเฉพาะโรมาเนียจะสูงที่สุดในยุโรป

4. การเติบโตในยอดขายเครื่องดื่มแบบพร้อมดื่ม (ready to drink; RTD) ตลาดสุรากลั่นจะสูงขึ้นเกือบ 70 % จากเอเชียแปซิฟิก และเกือบจะเป็นลำดับที่สามจากอินเดีย
5. อุตสาหกรรมสุรากลั่นคาดว่าจะเติบโตเรื่อยๆ การเกิด 3 บริษัทเบียร์ใหญ่ (Anheuser-Busch InBev, SABMiller และ Heineken) ผลลัพธ์ 2 ใน 3 จะกลายเป็นบริษัทที่ผลิตเบียร์สูงสุดของทุกพื้นที่ในโลก และแนวโน้มนี้ ตลาดเกิดใหม่ ได้แก่ บอตสวานา (Botswana) แทนซาเนีย (Tanzania) และกานา (Ghana)
6. แนวโน้มการพัฒนา “สินค้าเพื่อสุขภาพ” (healthy products) เครื่องดื่มที่ให้ประโยชน์ต่อร่างกาย (แม้ว่าจะมีข้อจำกัดทางกฎหมายในกลุ่มอียูว่าห้ามเอ่ยถึงสุขภาพ) มันมีการผสมของแอลกอฮอล์และส่วนผสมเกี่ยวกับสุขภาพ
7. “Upscale” มีการทำให้ผลิตภัณฑ์สุราเป็นเครื่องดื่มแบบทั่วไปที่สุด ในเบียร์และไวน์ โดยการใช้ป้ายฉลาก บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลาย นำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
8. มีแนวโน้มที่สูงขึ้นที่ใช้ขวดไวน์ขนาดส่วนตัว พร้อมดื่ม และดึงดูดผู้บริโภคอายุน้อย และเพิ่มจำนวนโอกาสของการดื่ม
9. ไวน์ถูกลาปไต่กลับมาเป็นแฟชั่น โดยเฉพาะสุภาพสตรีอายุน้อย
10. ผลิตภัณฑ์สุรากลั่นดึงดูดกลุ่มสุภาพสตรีอายุน้อยเป็นเป้าหมาย

กลยุทธ์ทางการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การผลิตอุตสาหกรรมสุรามีผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายที่ค่อนข้างใหญ่ เพื่อกระจายสินค้าและทำการตลาดไปสู่ผู้ค้าปลีก แล้วกระจายผ่านบาร์ ร้านอาหาร และสถานประกอบการที่ไม่ได้จัดแจ้งสำหรับการขายเพื่อผู้บริโภค มีผลประโยชน์ทางการค้าที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิต การกระจาย ราคา และการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา ได้มีการรวมใหญ่ในอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ เช่นว่า ในปี 2004 ส่วนแบ่งการตลาดประมาณครึ่งหนึ่งของตลาดเบียร์ทั่วโลกจะเป็นของบริษัทชั้นนำ 5 แห่ง และครึ่งหนึ่งเป็นตลาดสุรากลั่นตั้งแต่ 1980s อุตสาหกรรมสุราได้เข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นในเวทีนโยบายในเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ทางฝ่ายวิชาชีพสาธารณสุข องค์การอนามัยโลก (<http://www.searo.who.int/en/Section1430>) ได้ชี้ว่า ตัวแทนอุตสาหกรรมสุรามีอิทธิพลและสามารถโน้มน้าวนักการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายการปรับมุมมองของฝ่ายกฎหมายในประเด็นนโยบายและการกำหนดผลของนโยบายเพื่อส่งเสริมความสนใจและอิทธิพลของตนในระดับชาติ อุตสาหกรรมสุราได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายระดับชาติ ระดับภูมิภาคและโลก'องค์กรด้านสังคม' มีข้อควรระวังก็คือบริษัทสุราจะพยายามทำงานร่วมกับรัฐซึ่งเป็นไปตามความสนใจของสาธารณะและต่อต้านภาคเอกชน

ทางเลือกนโยบายในการเจรจา

นโยบายและโครงการป้องกันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มุ่งลดปัญหาและอันตรายจากสุขภาพขอบเขตกว้างและหลากหลาย และสังคมจากการบริโภคสุรา และมีหลักฐานมากมายที่ระบุถึงมาตรการที่มีประสิทธิผล (Babor et al, 2003: Anderson&Baumberg, 2006) เช่น

- การควบคุมการตลาดสุราโดยทั่วไป จำนวนและความหนาแน่นของร้านสุรามีความสัมพันธ์ทางบวกกับอันตรายที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์นี้แข็งแกร่ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในจำนวนหรือประเภทของร้าน เช่น การขยายเวลาขายส่งผลให้ขยายปริมาณแอลกอฮอล์จำนวนมากซึ่งสัมพันธ์กับเหตุการณ์เกิดขึ้น การขายแต่ละครั้งไม่ได้ลดความรุนแรงลง และอาจนำไปสู่การบริโภคและปัญหาโดยรวมเพิ่มขึ้น

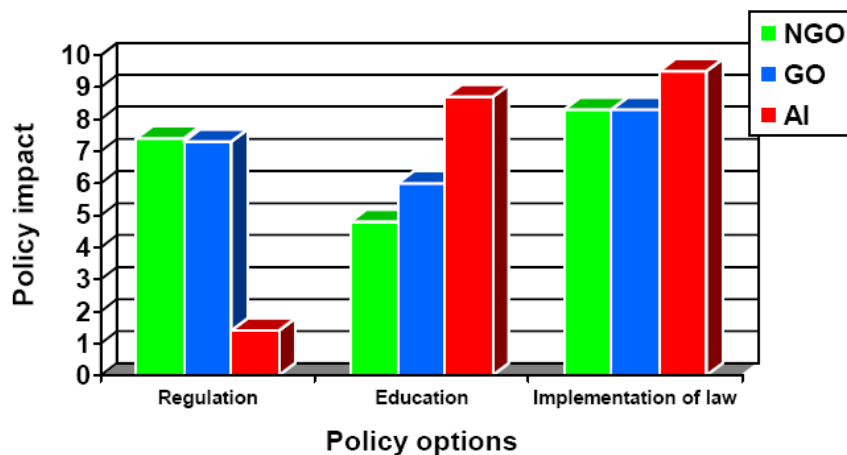
- ประสิทธิภาพของการสร้างอุปสรรคแก่ผู้ซื้ออายุน้อย ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของการบังคับใช้กฎหมาย มีหลักฐานที่แน่นอนว่าคนหนุ่มสาวอายุน้อยและคนดื่มจัดมีความไวต่อราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Impact Databank, 2005)

- วิธีการหลากหลายเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย ได้แก่ การศึกษาในชั้นเรียน การรณรงค์ การให้ข้อมูลโดยใช้สื่อสารมวลชน การแนะนำแนวทางการดื่ม การติดฉลากผลิตภัณฑ์ด้วยคำเตือนทางสุขภาพ

ความแตกต่างในมุมมองของนโยบายควบคุมกับการกระจายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การสำรวจของยุโรปที่ทำในปลายปี 2004 ได้พิจารณาจากแบบสอบถามพบว่า ตัวแทนอุตสาหกรรมสุรา (alcohol industry: AIs) มีมุมมองทางนโยบายที่แตกต่างจากตัวแทนรัฐบาล (representatives of governmental: GOs) และองค์กรเอกชน (non-governmental organizations: NGOs) มาก (Anderson & Baumberg, 2006)

แผนภูมิ ผลของทางเลือกนโยบายสามกลุ่มของ (กฎหมาย การศึกษา และธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ) ในการลดอันตรายจากแอลกอฮอล์ สำหรับองค์กรเอกชน (NGOs) รัฐบาล (GOs) และอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ (AI)

ที่มา Anderson & Baumberg (2006)

แผนภูมิข้างต้นแสดงถึงองค์กรเอกชน (NGOs) และรัฐบาล (GOs) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อการออกกฎหมายและการนำกฎหมายไปปฏิบัติ ขณะที่อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ (AI) ให้ความสำคัญต่อนโยบายการศึกษาและนำกฎหมายไปปฏิบัติ เมื่ออุตสาหกรรมสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พอใจกับมาตรการการศึกษา (educational measures) มากกว่าทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือรัฐ ในรายละเอียดแล้ว ทั้งสามกลุ่มมีมุมมองด้านผลกระทบของสุรากล้ายกันและมีลักษณะเชิงบวก ความสำคัญของมาตรการและการแทรกแซง

สำหรับการดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตราย อุตุสาหกรรมสุราจะประเมินตนเองว่ารับผิดชอบต่อสังคมและ ลดอันตรายจากแอลกอฮอล์ สิ่งที่เข้มแข็งในกลุ่มอุตสาหกรรมสุรา คือการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีส่วนได้-เสีย เช่น ส่วนร่วมของพวกเขาเดียวกันในกระบวนการนโยบาย ตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งภาครัฐและNGO เห็นว่า การโน้มน้าว(lobbying) ของอุตสาหกรรมสุราเป็นอุปสรรคสำคัญในนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์

สังคมมองภาพเกี่ยวกับการดื่ม ดังนี้

1. ให้ความสำคัญของรูปแบบของดื่มมากกว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์
2. การดื่มที่รับผิดชอบสามารถเรียนรู้และควรจะให้มีความสำคัญต่อนโยบายแอลกอฮอล์
3. อุตสาหกรรมสุราได้จำนวนที่หนึ่งเท่ากันในโตะการตอรองหรือกระบวนการสร้างนโยบาย
4. การตลาดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรควบคุมตนเอง
5. สุรา แม้จะมีศักยภาพสำหรับ“การละเมิด” แต่ให้ประโยชน์สุทธิต่อสังคม

ผลของนโยบายสุราเมื่อกลุ่มวิชาชีพสาธารณสุขหนึ่งเคียงข้างอุตสาหกรรมสุรา

มีข้อเสนอให้อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ควรดำเนินการ

1. จ่ายเงินร่วมให้กองทุน ในส่วนกลางและการจัดการอิสระ เช่น กองทุนการเคลื่อนไหว “Europe against Drink-driving”
2. ด้านสถานที่จำหน่าย กำหนดการขาย / บริการแก่ผู้อายุน้อย 18 ปี ในทุกประเทศสมาชิก อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ควรเลิกการผลิตและการตลาดสุราในกลุ่มเป้าหมายเด็กและวัยรุ่น
4. อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ควรติดตามประเมินผลและบังคับใช้ตามแนวทางของตนตามมติอิสระและมติของกลุ่มอุตสาหกรรมสุรา
5. องค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGO) ควรกำหนดเป้าหมายการควบคุมสื่อสารทางการค้า การโฆษณา การตรวจสอบ และรายงานทางการตลาด

รายงานคณะกรรมการกองทุน "แอลกอฮอล์ในยุโรป" และกลยุทธ์แรกของคณะกรรมการแอลกอฮอล์สหภาพยุโรป ซึ่งได้อธิบายถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจของภาคการผลิตเบียร์ ด้านการจ้างงาน เนื่องจากการผลิตและจำหน่ายเบียร์ให้การสนับสนุนแก่เศรษฐกิจของยุโรปในแง่ของมูลค่าเพิ่มและในแง่ของรายได้ภาษีที่เก็บโดยรัฐบาลแห่งชาติตามรายงาน ดังนี้(<http://www.brewersofeurope.org>, 2007)

1. ยุโรปเป็นผู้ผลิตใหญ่ที่สุดของโลก
2. มีผู้ผลิตเบียร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก 7 แห่ง อยู่ในยุโรป 4 แห่ง
3. การจ้างงาน โดยภาคการผลิตเบียร์ในสหภาพยุโรปคิดเป็น 2.6 ล้านงาน
4. รายได้จากภาษีที่รัฐบาลได้รับจากการผลิตและขายเบียร์ปริมาณ 9 พันล้านยูโร
5. การสนับสนุนรวมของภาคการผลิตเบียร์ไปยังเศรษฐกิจยุโรปในแง่ของมูลค่าเพิ่ม คิดเป็น 57.5 พันล้านยูโร

วิธีการของอุตสาหกรรมสุรพยายามใช้อิทธิพลและวิทยาศาสตร์

Babor และ Xuan (2004) เปรียบเทียบผลการสำรวจดำเนินการของศูนย์นโยบายแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ (International Centre of Alcohol Policies: ICAP) ซึ่งเป็นตัวแทนในภาคเอกชน ในตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปที่ ICAP คาดประมาณผลสำรวจความแพร่หลายของนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอยู่ต่ำไป เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจขององค์การอนามัยโลก เขาเชื่อว่า ขณะที่องค์การอนามัยโลกสำรวจการควบคุมสุรา ภาคเอกชนก็สำรวจด้วย และวิธีการของอุตสาหกรรมสุรพยายามใช้อิทธิพลและวิทยาศาสตร์ให้เห็นความพ้อง

ตาราง ความแพร่หลายของนโยบายที่มีอยู่ เปรียบเทียบระหว่าง ICAP และผลสำรวจขององค์การอนามัยโลก

Table 1 Prevalence of existing policies comparing ICAP and WHO surveys

Policy	Global %		Regions									
	ICAP	WHO	L. America %		Africa %		W. Europe %		E. Europe %		Asia Pacific %	
	ICAP	WHO	ICAP	WHO	ICAP	WHO	ICAP	WHO	ICAP	WHO	ICAP	WHO
Number of countries	(48)	(118)	(12)	(23)	(10)	(26)	(7)	(20)	(6)	(23)	(6)	(19)
Minimum purchase age	63%	82%	67%	100%	60%	64%	72%	100%	50%	87%	83%	74%
Licensing of sales	75%	73%	58%	88%	80%	82%	100%	65%	83%	52%	83%	80%
Drinking and driving	81%	93%	50%	96%	70%	84%	100%	100%	100%	96%	100%	89%
Regulations on advertising	52%	60%	42%	70%	20%	43%	72%	70%	83%	74%	50%	65%
Health warning labels	25%	33%	42%	56%	20%	27%	14%	10%	17%	30%	0%	33%

ตารางได้แสดงถึง ความแพร่หลายของนโยบายของศูนย์นโยบายแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ (ICAP) กับองค์การอนามัยโลกสำรวจ พบว่า ICAP สำรวจจำนวนประเทศน้อยกว่าองค์การอนามัยโลก การสำรวจมีในด้านมาตรการอายุขั้นต่ำในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใบอนุญาตขายการดื่มและขับขี่ยานยนต์ กฎหมายโฆษณา คลากค่าเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ อัตราความแพร่หลายของมาตรการ เห็นได้ว่า ICAP มีจำนวนประเทศผู้ตอบต่ำกว่าองค์การอนามัยโลกทุกพื้นที่

บทบาทของอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในนโยบายสุรา

อุตสาหกรรมสุรามีบทบาทเฉพาะในการนำนโยบายและโครงการควบคุมแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติ ซึ่งอาจรวมถึงการให้การฝึกอบรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสายโซ่การจำหน่าย เพื่อให้มั่นใจว่า อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะปฏิบัติตามกฎหมายและลดความเสี่ยงจากความมึนเมา แบบแผนของการดื่มและความเสี่ยงของการขับขี่ยานยนต์ โดยจะไม่ส่งเสริมการตลาดทั้งทางตรงหรืออ้อมต่อเยาวชน (Anderson, P. & Baumberg, B. 2006) ยึดมั่นว่า อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ควรจำกัดที่กลยุทธ์ลดอันตรายจากการดื่ม และกลยุทธ์การลดความต้องการบางกลุ่ม (เช่น ไม่ดื่มขณะตั้งครรภ์) (Stockwell, T. (2007)

บริษัทสุราและเบียร์ยักษ์ใหญ่

ตั้งแต่ปี 1997 มีกลุ่มเบียร์ที่มีส่วนแบ่งของตลาดโลกอยู่ 10 กลุ่มที่เติบโตระหว่าง 3 ถึง 64 % ในปี 2004 ในปี 1989 กลุ่มเบียร์ใหญ่ที่สุด 5 กลุ่ม (Anheuser Busch, Inbev, SABMiller, Heineken, และ Carlsberg) ครอบครอง 17 % ของยอดขายเบียร์ โดยปี 2004 การมีส่วนแบ่งทางตลาดได้เพิ่มขึ้นถึงเกือบ 50 % ขนาดคำนวณจากยอดขาย ยอดผลิต และการแพร่ระบาดทางภูมิศาสตร์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยักษ์ใหญ่ (The liquor & Beer Giants)

ตราหรือแบรนด์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับโลกมีอยู่ในตลาดเกือบครึ่ง (46%) ที่มาจาก 10 บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในโลก (58%) บริษัทได้รวม (mergers) และหรือได้เปลี่ยนชื่อ และคงบางส่วนของความเป็นประวัติศาสตร์เอาไว้ ประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่ มีตราสินค้าหรือแบรนด์ระดับโลก ซึ่งรับผลมาจากแนวคิดทางการตลาดที่มุ่งเน้นวิถีชีวิต (lifestyle) เหมือนกับแบรนด์ท้องถิ่น การตลาดทำให้เกิดการสร้างเอกลักษณ์ระหว่างผู้บริโภคและตัวผลิตภัณฑ์ เสริมด้วยการโฆษณา การลงหนังสือพิมพ์ วารสาร และวิทยุโทรทัศน์ การอุปถัมภ์รายการต่างๆ กีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ เพลง เสื้อผ้า อินเทอร์เน็ต ทุกช่องทางของการสื่อสาร มุ่งเป้าไปที่กลุ่มวัยรุ่นที่แข่งขันในทางกีฬา หรือดนตรี เช่น เบียร์ Budweiser เบียร์ยี่ห้อดังที่สุดของโลกเป็นผู้อุปถัมภ์รายการกีฬา และทำทนายกฎหมายท้องถิ่นของประเทศฝรั่งเศสระหว่างการแข่งขันฟุตบอลโลก และโอลิมปิกเกมส์ที่เมือง Salt Lake City เช่นเดียวกับเบียร์ Carlsberg ก็ต้องการเป็นส่วนหนึ่งเหมือนกัน โดยอุปถัมภ์รายการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยยุโรปในตะวันออกเฉียงใต้ เบียร์ Carlsberg มีการทำเครื่องหมายเชื่อมโยงกับดนตรีและคอนเสิร์ต เช่นเดียวกับเบียร์ Heineken เจ้าของเบียร์ยี่ห้อ Amstel โดย Heineken เป็นผู้อุปถัมภ์รายการแชมเปียนลีก UEFA ได้เสนอให้พื้นที่บาร์เสมือนจริงบนอินเทอร์เน็ตแก่ลูกค้า (Øystein Bakke 2007)

การใช้ตราสินค้าหรือแบรนด์ระดับโลกกลายเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับธุรกิจระหว่างประเทศระหว่างผู้แข่งขันกับผู้ผลิตท้องถิ่น ในหน้าตาอินเทอร์เน็ตแสดงให้เห็นถึง การเน้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหลัก ธุรกิจพยายามเข้าสู่ตลาดใหม่โดยวิธีการเน้นผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ต การแสดงเอกลักษณ์ของประเทศที่มีประสบการณ์เติบโตทางเศรษฐกิจสูง แสดงถึงการทำงานของอุตสาหกรรม และองค์กรที่ได้รับสิทธิหรืออนุญาต หรือความช่วยเหลือจากรัฐบาลท้องถิ่นเจ้าของประเทศแล้ว เพื่อสนับสนุนจุดเริ่มต้นของการค้าเสรี วิธีการได้รวมถึงการล็อบบี้การค้าโลก และทำทนายกฎหมายที่ควบคุมการขยายตัวของอุตสาหกรรมสุรา

นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับการควบคุมการดื่มสุรามีเอกสาร 2 ชิ้นที่เกี่ยวกับการประเมินแบบแผนการบริโภคสุราและนโยบายการควบคุมระดับชาติขององค์การอนามัยโลกที่รวบรวมข้อมูลจากประเทศต่างๆ ในพื้นที่ (WHO, 2004) และในเดือนพฤษภาคม 2005 การประชุมครั้งที่ 58 (World Health Assembly) ได้ทบทวนสถานการณ์โลกและยอมรับมติที่ประชุม WHA58.26 ซึ่งครอบคลุมปัญหาสาธารณสุข ที่มีสาเหตุจากการดื่มสุรา มตินี้ได้กระตุ้นรัฐสมาชิก ให้นำนโยบายไปปฏิบัติ และประเมินผลกลยุทธ์และโครงการเพื่อลดผลที่ตามมาทางสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การจำกัดการขายด้วยเวลาและสถานที่(Sales restrictions by time and place)

จากการสำรวจขององค์การอนามัยโลก ปี 2004 พบว่า

1. การขายสุราปลีกตามร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ตที่นำออกไปดื่มข้างนอกได้(off the premises) มี 13 ประเทศเท่านั้นที่รัฐบาลไม่ห้ามการขาย ประเทศที่รัฐผูกขาดในการขายมี 5 % ประเทศที่สำรวจซึ่งอนุญาตให้กำหนดราคาขั้นสูง จำกัดการเข้าถึงหรือแหล่งการขายให้มีไม่มากนัก

2. ประเทศที่กำหนดระบบการอนุญาตผลิตจำหน่ายอย่างน้อย 1 ชนิด มีอยู่ 73 % การอนุญาตนี้เพื่อจำกัด/ควบคุมตามความเหมาะสม ประเด็นของการควบคุม ได้แก่ การยกเลิก การระงับใบอนุญาต การติดตาม และการบังคับให้มีกองทุนค่าธรรมเนียมหรือภาษีเพื่อนำเงินจากกองทุนนี้มาเยียวยา หรือป้องกัน หรือใช้เพื่อกิจกรรมต่างๆ ใบอนุญาตอาจเป็นความยุ่งยากสำหรับอุตสาหกรรมผลิตเบียร์พื้นบ้าน การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจถูกจำกัดห้ามด้วยชั่วโมง วัน เวลาสถานที่ที่กำหนดโดยปกติ เครื่องดื่มประเภทสุรากลั่นมักถูกห้าม สถานที่จำหน่ายได้มี 56 % ตามด้วยการจำกัดชั่วโมงมี 45 % จำกัดวันมี 26 % และความหนาแน่นมี 16-22 % หนึ่งในสี่ของประเทศจำนวนที่สำรวจมีข้อจำกัดสูงโดยเฉพาะพื้นที่อเมริกา 59 % มีข้อจำกัดเพียงเล็กน้อย หรือไม่มีเลย โดยเฉพาะในพื้นที่แอฟริกา และพื้นที่ที่มีการจำกัดนั้น 23 % นั้นก็มีการบังคับใช้ที่ค่อนข้างต่ำ ประมาณ 10% (WHO, 2004)

3. เนื่องจากการนิยามระดับแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ปริมาณแอลกอฮอล์มีตั้งแต่ 0.1% ถึง 12.0 % แต่มีหลายประเทศ ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยอยู่ที่ 1.2 % การนิยามแอลกอฮอล์ที่ระดับ 4.5 หรือมากกว่านั้น ถือว่ามีอยู่สูง ประเทศสวีเดนอนุญาตให้โฆษณาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีระดับแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 2.2 % ฉะนั้น บริษัทที่โฆษณาเบียร์แอลกอฮอล์ต่ำจึงโฆษณาได้ และใช้การมีส่วนผสมแอลกอฮอล์ต่ำเป็นจุดแข็งและตัวแทนการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในยี่ห้อเดียวกัน

4. การควบคุมอายุขั้นต่ำที่สามารถซื้อดื่มได้หรือนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกไปดื่มข้างนอกได้ส่วนใหญ่อยู่ที่อายุ 18 ปี มีประเทศที่ไม่จำกัดอายุเลยอยู่ 15 % ในการดื่มเบียร์ และไม่จำกัดอายุในการซื้อเบียร์ 12 % อายุที่จำกัดอยู่ที่ 15-16 ปี มี 12 % และมี 13 % ของประเทศที่สำรวจมีทั้งการซื้อดื่มที่อยู่ในร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และในบาร์ ร้านกาแฟ คอฟฟี่ชอป หรือคาเฟ่(for on-and off-sales) ใน 9 ประเทศได้จำกัดอายุขั้นต่ำไว้ที่ 19 ปี หรือสูงกว่า ประเทศส่วนมากที่ศึกษามีการจำกัดอายุขั้นต่ำเหมือนกันสำหรับการซื้อ

5. อายุของผู้เยาว์ที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอุบัติเหตุและอันตรายและความเจ็บป่วยมีความสัมพันธ์ระดับสูง และดื่มหนักยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ในชีวิต งานวิจัยระบุว่า การกำหนดอายุขั้นต่ำในการดื่มให้สูงขึ้นสามารถช่วยลดอันตรายในเยาวชนได้ การสำรวจไม่ได้ถามเกี่ยวกับการบังคับใช้ แม้ว่ารายงานจะชี้ให้เห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายเพิ่มสูงขึ้น จะสามารถลดการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในคนที่กฎหมายกำหนดอายุไว้

6. กฎหมายควบคุมการดื่มเพื่อจำกัดผู้ดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในเลือด(Blood alcohol limit for drivers: BAC) โดยจำกัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (blood alcohol content (BAC)) มาตรการนี้เห็นผลชัดโดยสามารถคุ้มครองชนบท การทดสอบลมหายใจและแอลกอฮอล์ในเลือดได้ มีเพียงประเทศเท่านั้น (ยกเว้นพื้นที่แถบเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก) ที่ไม่มีกฎหมายและการจำกัด BAC การจำกัด BAC อยู่ที่ระดับ 0.5/100m มี 30

% ของประเทศที่สำรวจที่กำหนดไว้ต่ำกว่านี้ และหนึ่งในสามของประเทศที่สำรวจไม่มีการคุ้มครองลมหายใจอีกหนึ่งในสี่ของประเทศมีอยู่บ้าง ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศที่มีระดับBAC ต่ำ

7. ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Taxation) มีอิทธิพลต่อระดับการบริโภค อัตราภาษีที่แตกต่างกัน เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการทำให้การบริโภคสมดุลได้ (ภาษีต่อลิตรแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์) ทำให้จำนวนผู้ดื่มไวน์ เบียร์ลดต่ำลง มีรายงานได้ศึกษาเปรียบเทียบเบียร์ ไวน์ และสุรากลั่น และเครื่องดื่มพื้นบ้านที่มีแอลกอฮอล์ และพิจารณาถึงระดับราคาขายปลีก พบว่า ต้นทุนเบียร์ต่ำกว่าโคลามี16 ประเทศ ประเทศส่วนใหญ่จะเสนอขายเบียร์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศด้อยพัฒนาจะราคาต่ำมาก

8. การจำกัดการโฆษณาและผู้อุปถัมภ์รายการในยุโรป (Controlling alcohol advertising and sponsorship) การโฆษณามีผลต่อทัศนคติบุคคลทั้งก่อนดื่มอย่างมาก เพราะสามารถเพิ่มจำนวนผู้ดื่มรุ่นใหม่ และเพิ่มการดื่มในผู้ดื่มปัจจุบัน แม้ว่าผลกระทบจากการดื่มสุรา ด้านปัญหาสุขภาพจะค่อนข้างน้อยและอยู่ในระยะยาวก็ตาม แต่รายงานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การจำกัดการโฆษณาและการอุปถัมภ์รายการเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวม(WHO: Global Status Report, 2004)

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักจะโฆษณาสร้างภาพลักษณ์ในรูปแบบที่ผู้ดื่ม ดื่มแล้วมีผลกำลังสูง ประสบความสำเร็จ และความสามารถทางเพศ โดยโฆษณาผ่านการอุปถัมภ์รายการต่างๆ และใช้กิจกรรมทางสังคมที่สะท้อนถึงความใจบุญสุนทาน (Sponsorship and philanthropic activities) หรือแม้กระทั่งการให้ทุนการศึกษา แก่เด็กยากจน ซื้อมอเตอร์ให้แก่วัยรุ่นในชนบท หรืออุปถัมภ์รายการกีฬาระหว่างประเทศ

การจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์และวิทยุในหลายประเทศมักจะเข้มงวดมากกว่าทางสื่อสิ่งพิมพ์และป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ (Billboards) นอกจากนี้การจำกัดการโฆษณาจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การห้ามโฆษณาเบียร์มักจะเข้มงวดน้อยกว่าการห้ามโฆษณาไวน์ หรือสุรากลั่น(spirits) เพราะแอลกอฮอล์ต่ำกว่า และประเพณี ตลอดจนการสนับสนุนผลผลิตทางการเกษตรได้จำหน่ายมากยิ่งขึ้น

ส่วนการจำกัดการโฆษณา (Advertising restrictions) มีอย่างน้อย 37 ประเทศที่มีมาตรการเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องเยาวชนไม่ให้เห็นการโฆษณาเหล่านั้น กลยุทธ์ที่ใช้กันอยู่คือการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางชนิดหรือทุกชนิด ในสื่อบางอย่างหรือทั้งหมด มีอย่างน้อย 29 ประเทศที่มีการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่ออย่างน้อยหนึ่งชนิด ซึ่งหมายถึงการห้ามโฆษณาในโทรทัศน์หรือวิทยุอย่างใดอย่างหนึ่ง(Grieshaber-Otto and Schacter, 2001)

ตาราง สรุปประสิทธิภาพของมาตรการเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการดื่ม

มาตรการ	ฟินแลนด์	ฝรั่งเศส	เยอรมนี	นอร์เวย์	โปรตุเกส	รัสเซีย	สวีเดน	สหราชอาณาจักร
เวลาที่จำหน่ายได้	1	0	0	1	0	0	1	1
วันที่จำหน่ายได้	0/1*	0	0	1	0	0	1	1
แหล่งจำหน่าย	1	1	0	1	0	1	1	1
ความหนาแน่นของแหล่งจำหน่าย	1/0*	0	0	1/0*	0	0	1	0
การจำหน่ายในโอกาสต่าง ๆ	1	1	0	1	0	1	1	1
อายุขั้นต่ำในการซื้อในบาร์	18	16	16/18*	18/20*	16	18	18	18
อายุขั้นต่ำในการซื้อในร้านค้าทั่วไป	18/20	16	16/18*	18/20*	16	18	20	18

แหล่งข้อมูล WHO Regional Office For Europe, Alcohol Control Database

หมายเหตุ

0 = ไม่จำกัด 3 ประเภททั้ง เบียร์ ไวน์ และสุรากลั่น

1 = จำกัด 3 ประเภททั้ง เบียร์ ไวน์ และสุรากลั่น

16/18=จำกัดเบียร์ ไวน์ อายุ 16 ปี แต่สุรากลั่น อายุ 18

1/0* = ไม่จำกัดเบียร์ แต่จำกัด ไวน์และสุรากลั่น

18/20 =จำกัดเบียร์ไวน์อายุ 18 ปี แต่สุรากลั่น 20

ปี

ตาราง สรุปประสิทธิผลของมาตรการเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายและการดื่ม

มาตรการ	Babor T. et al (2003)	มาตรการ	Babor T. et al (2003)
การควบคุมการเข้าถึง	+++	มาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้มีเมมาสำหรับร้านค้าปลีกและสถานบริการ	+++
การกำหนดอายุขั้นต่ำของการซื้อ	+++	การฝึกอบรมวิธีจัดการความรุนแรงให้แก่พนักงานเสิร์ฟและผู้จัดการ	+
การกำหนดอายุขั้นต่ำของการดื่ม	+++	แนวปฏิบัติสำหรับบาร์โดยสมัครใจ	0
การผูกขาดการจำหน่ายปลีกโดยรัฐ	++	การบังคับใช้กฎหมาย ณ จุดจำหน่าย	++
การจำกัดชั่วโมงและเวลาการจำหน่าย	++	การให้การสนับสนุนกิจกรรมหรืองานต่างๆที่ปลอดแอลกอฮอล์	0
ความรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้ให้บริการ	+++		

แหล่งข้อมูล	WHO Regional Office For Europe, Alcohol Control Database		
+++	หมายถึง มีประสิทธิผลสูง	++	หมายถึง มีประสิทธิผลปานกลาง
+	หมายถึง มีประสิทธิผลต่ำ	0	หมายถึง ไม่มีประสิทธิผล

มีความจำเป็นที่ภาครัฐ เอ็นจีโอ องค์กรทางสังคมต่างๆ ต้องเฝ้าระวังการกระจายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดใบอนุญาต การเพิ่มภาษี การใช้กลยุทธ์ที่กว้างขึ้นารบังคับทั้งวิธีการ เวลาจำหน่าย และสถานที่ในการดื่ม การจำกัดความหนาแน่น และการห้ามโฆษณาที่มีอยู่ในการส่งเสริมสื่ออื่น ๆ เป็นต้น

โดยสรุป การศึกษามาตรการเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ พบว่า มีกฎหมายควบคุมตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย มาตรการภาษี การควบคุมปริมาณการบริโภค การจำกัดพื้นที่ในการบริโภค การจำกัดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การลดการบริโภคและการบำบัดผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีรายละเอียด(ฉัตรสุมน พฤตมิถุน 2552: 574-575) ดังนี้

- 1.การจำกัดความหนาแน่น อายุ และช่องทางจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 2) จำกัดความหนาแน่นของสถานบริการ
- 6) ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์
- 7) ควบคุมใบอนุญาตและการอนุญาต
- 8) ห้ามจำหน่ายแก่ผู้ขับขี่ยานยนต์และร้านค้าใน

- 3) จำกัดการขายและห้ามขายในวันเทศกาล
เลี้ยงฉลองในที่สาธารณะ

เกี่ยวกับผู้เยาว์และหนุ่มสาวที่อายุน้อย:

- 1) มีกฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำในการดื่ม/ซื้อ
และครอบครองเครื่องตีมีแอลกอฮอล์
- 2) จำกัดอายุขั้นต่ำของผู้ขาย
- 3) กำหนดอายุของผู้มีใบอนุญาตผู้ซบขี่ให้สูงขึ้น
- 4) การแสดงบัตรอายุ
- 5) การจำกัดความแรง (ดีกรี) ของแอลกอฮอล์
- 6) ห้ามผู้เยาว์เข้าสถานบริการโดยเด็ดขาด เช่น
บาร์

การจำกัดพื้นที่การจำหน่าย

- 1) จำกัดความหนาแน่นของร้านค้าให้น้อยลง
- 2) จำกัดบางช่องทางที่เสี่ยงใกล้เคียงโรงเรียน
สวนสาธารณะ วัด พื้นที่อยู่อาศัย
- 3) ติดตามรูปแบบต่างของช่องทางการจำหน่าย
(โรงแรม เลานจ์ บาร์ ผับ ฯลฯ)
- 4) ห้ามการจำหน่ายและดื่มในที่สาธารณะ
(สถานที่ราชการ ข้างทางเดิน สนามกีฬา)

การเข้าถึง: วิธีการและเวลา

- 1) ควบคุมระบบการกระจายเครื่องตีมี
แอลกอฮอล์
- 2) จำกัดชั่วโมง วัน เวลาการจำหน่าย
- 3) จำกัดหรือห้ามจำหน่ายในวันเทศกาล
- 4) กำหนดการเสรีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์เป็น
กฎหมายและมีใบอนุญาตการเสรีบริการ
- 5) กำหนดความรับผิดชอบของร้านค้าที่จำหน่าย
เครื่องตีมีแอลกอฮอล์

บิมน้ำมัน

- 9) ห้ามจำหน่ายโดยส่งไปที่บ้าน
- 10) ลดการดื่มด้วยการจำกัดปริมาณและขนาด
ภาชนะของการดื่ม

2. ภาษีและราคา

- 1) ขึ้นภาษีสรรพสามิต
- 2) เพิ่มค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตในการลงโทษ
- 3) ห้ามจำหน่ายในชั่วโมงพิเศษ
- 4) ห้ามจำหน่ายในรูปแบบพิเศษ (ซื้อ 2 แกรม 1 ต้อง
มากับสุขภาพสตรี ได้พิเศษ ฯลฯ)

3. การควบคุมการผลิตและการบังคับ

- 1) ตรวจสอบใบอนุญาตและความปลอดภัย
- 2) ตรวจสอบตามคำขออนุญาต
- 3) การควบคุมตามใบอนุญาตผลิตและจำหน่าย

4. การจำกัดโฆษณาและส่งเสริมการขาย

เครื่องตีมีแอลกอฮอล์

- 1) จำกัดการโฆษณาในวิทยุและโทรทัศน์
- 2) จำกัดโฆษณาและส่งเสริมการขายเครื่องตีมี
แอลกอฮอล์โดยใช้ป้าย(พื้นที่ ขนาด สิ่งที่
มองเห็นได้)
- 3) จำกัดโฆษณานบนเสื้อผ้านักเรียนนักศึกษา
- 4) ปฏิเสธการโฆษณาและส่งเสริมการขายเครื่องตีมี
แอลกอฮอล์แก่ผู้อายุน้อยโดยใช้รายการพิเศษ
- 5) ต้องมีคำอธิบายสาระและส่วนประกอบของ
เครื่องตีมีแอลกอฮอล์ที่แสดงถึงความรับผิดชอบ
(อันตรายต่อสุขภาพ)
- 6) ปฏิเสธการอุปถัมภ์รายการจากผู้ผลิต ผู้จัด
จำหน่ายหรือสนับสนุนอุตสาหกรรมเครื่องตีมี
แอลกอฮอล์ทั้งหลาย

ในการศึกษาของต่างประเทศ พบว่า มาตรการที่ได้ผลเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้ผลแต่ก็ยังคงต้องมี
ได้แก่

1. การกำหนดระเบียบที่เกิดจากความสมัครใจของอุตสาหกรรม
2. การให้การศึกษากับเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ในโรงเรียน
3. ป้ายคำเตือนในที่ทางสาธารณะ หรือการให้ข้อมูลในที่สาธารณะ

4. กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เช่น กิจกรรมปลอดแอลกอฮอล์

ส่วนมาตรการที่บังคับใช้ได้ผลและมีแนวทางปฏิบัติที่ ได้แก่

1. นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. มาตรการต่อต้านการดื่มแล้วขับ
3. การกำหนดอายุขั้นต่ำที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้
4. การระงับใบอนุญาตขับขี่
5. การใช้ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. การผูกขาดของรัฐในราคาขาย
7. การจำกัดชั่วโมงหรือวันที่ขายได้
8. การตรวจสอบระดับแอลกอฮอล์ในเลือด
9. การจำกัดความหนาแน่นการจำหน่าย
10. การตัดแต้มเตือนสติ

ในส่วนการควบคุมการโฆษณาเป็นสิ่งจำเป็นและมีประสิทธิผลอย่างมากในการป้องกันไม่ให้เยาวชนหลงกลของการโฆษณาชวนเชื่อของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องด้านสุขภาพและด้านการต่อต้านการโฆษณา (Counter advertising) จะเป็นสิ่งจำเป็นในการปกป้องสุขภาพของประชาชน ประเทศที่มีการห้ามโฆษณาอย่างสิ้นเชิงจะห้ามสื่อทุกประเภทและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด (ทั้งเบียร์ ไวน์ สุรากลั่น) อย่างครอบคลุมและเข้มงวด ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการของการลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลดจำนวนผู้ดื่มหน้าใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การอนามัยโลกเสนอแนะมาตรการห้ามโฆษณาอย่างสิ้นเชิงเป็นหนึ่งในมาตรการที่มีประสิทธิผลของการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (นิตินันท์ ศิริโชติรัตน์ 2552)

สำหรับสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พบว่า ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกกำหนดต่ำลงมาเรื่อยๆ และมีการกำหนดตำแหน่งทางการตลาดที่เข้าถึงได้ง่ายทุกกลุ่มชนชั้นตามเกรดและตราสินค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังตารางตัวอย่างเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไปนี้

ตาราง ตราสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกำหนดราคา กลุ่มเป้าหมาย และการเข้าถึง

ตราสินค้า	กลุ่มเป้าหมาย	การเข้าถึง
เรมีมาแดง เฮนเนสซี่	ชั้นเลิศ	ห้างสรรพสินค้า โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร
จอห์นนี่วอล์กเกอร์		ปลอดภาษี
ซีวาส รีกัล แบล็คเลเบิ้ล รีเจนซี่	ชั้นดี	ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ
เดวาร์		ร้านอาหาร ผับ เชน
จอห์นนี่ วอล์กเกอร์ เรด เลเบิ้ล	ชั้นมาตรฐาน	ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ
		ร้านอาหาร ผับ เชน
ฮันเดรต เปบเปอร์ บูลอีเกิ้ล	ชั้นรอง	"
มาสเตอร์เบรน คราวน์99 ไวท์ฮอส	ชั้นอีโคโนมี	ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ
		ร้านอาหาร ผับ เชน
แสงโสมสมิลัน แสงโสมสุพีเรีย และ	ชั้นพรีเมียม-นิยม	ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ

ตราสินค้า	กลุ่มเป้าหมาย	การเข้าถึง
แสงโสมพรีเมียม	เครื่องตีม แอลกอฮอล์ไทย	ร้านอาหารทั่วไป บั๊มน้ำมัน โซห่วย
แม่โขง หงส์ทอง กวางทอง	ชั้นมาตรฐาน-นิยม	"
สิงห์เจ้าพระยา	เครื่องตีม แอลกอฮอล์ไทย	
สุราผสมเชียงใหม่ มังกรทอง	ผู้ตีมจัด/ คอทองแดง	ร้านสะดวกซื้อ โซห่วย ร้านอาหารทั่วไป บั๊มน้ำมัน ชุมชขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์
สุราขาว	ผู้ตีมจัด/ คอทองแดง	"
สุรากลั่นชุมชน	ผู้ตีมจัด/ คอทองแดง	ร้านสะดวกซื้อ โซห่วย ร้านอาหารทั่วไป บั๊มน้ำมัน
ช้าง อาซา ลีโอ ซุปเปอร์	เบียร์ชั้นประหยัด	ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ โซห่วย
เรดฮอส		ร้านอาหารทั่วไป บั๊มน้ำมัน ตู้แช่ ชุมชขาย เครื่องตีมแอลกอฮอล์
ไฮเนเก้น คาร์ลเบิร์ก โครโน่า มิทไวดา	เบียร์ชั้นดี	"

1. มาตรการการขออนุญาตจัดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2552) ได้เสนอให้มีการปรับเพิ่มค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ซึ่งปัจจุบันค่าธรรมเนียมถูก ค่าธรรมเนียมที่มีราคาถูกมากส่งผลให้ผู้จำหน่ายสามารถเปิดร้านได้ง่าย และร้านค้าที่จำหน่ายมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีใบอนุญาตจำหน่ายทั้งเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศและต่างประเทศรวมกันกว่า 6 แสนใบ ซึ่งตามหลักการแล้ว การขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ควรมีไม่มาก แต่ได้ภาษีเข้ารัฐมาก ไม่ใช่ขายได้มาก แต่ได้ภาษีเข้ารัฐน้อย

จากผลรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยของนิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ (2548) พบว่า เหตุผลที่ทำให้คนไทยนิยมตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาก มาจากการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องตีมฯเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายเพราะกรมสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์ต้องการหารายได้จากภาษีจากเครื่องตีมแอลกอฮอล์ นโยบายออกใบอนุญาตส่งผลให้ร้านจำหน่ายมีจำนวนมาก การหาซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาบริโภคเลยเรื่องง่าย และเร็วอย่างมาก ผู้ตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ 81.5% ใช้เวลาในการหาเดินซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาบริโภคได้ภายในไม่เกิน 10 นาที คนในภาคอีสานใช้เวลาเร็วที่สุด 5.8 นาที เพราะในหมู่บ้านมีร้านค้าให้ซื้อหลายร้าน ส่วนคนภาคเหนือใช้เวลาในการซื้อนานที่สุด แต่ก็เพียง 10 นาทีเท่านั้น หากไม่ซื้อมากินที่บ้าน จะไปหากินตามร้านอาหาร 52% ใช้เวลาแค่ 1-10 นาที สถาบันเทิง 32.6% ใช้เวลา 11-30 นาที

2. มาตรการทางภาษี

โครงสร้างรายรับภาษีสรรพสามิตเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ปี 2551 รัฐได้ภาษีสรรพสามิตเครื่องตีมแอลกอฮอล์รวม 90,186 ล้านบาท ประกอบด้วย อันดับ 1 เบียร์ คิดเป็น 59% อันดับ 2

คือสุราขาว คิดเป็น 13% อันดับ 3 คือสุราผสม คิดเป็น 10% อันดับ 4 คือสุรานำเข้า คิดเป็น 8.4% อันดับ 5 คือสุราพิเศษ (ครอบครัวบรันดี) คิดเป็น 6.8% อันดับ 6 คือสุราปรุงพิเศษ คิดเป็น 0.2%

อย่างไรก็ตาม ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา(2552) ให้ความเห็นว่า การที่รัฐบาลมีมติให้ขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตนั้น เป็นการแก้ปัญหาไม่ถูกจุด เพราะหากรัฐบาลและกรมสรรพสามิตต้องการรายได้เข้ารัฐ นำที่จะขึ้นภาษีในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ให้ส่วนแบ่งรายได้แก่รัฐในอัตราสูง เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้า หรือเบียร์ แต่กลับขึ้นภาษีสุราขาว สุราปรุงพิเศษ ซึ่งมีสัดส่วนรายได้คืนให้รัฐต่ำมาก ที่สำคัญบริษัทผู้นำเข้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศก็จะหันไปผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราคาถูกที่มีเพดานภาษีต่ำ ทำให้กลุ่มเป้าหมายในการดื่มขยายวงกว้างขึ้น เพราะผู้บริโภคจะหันมาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ราคาถูก การขึ้นภาษี กระบวนการคลังมีอำนาจดำเนินการได้ทันที โดยการออกกฎกระทรวงฯ เพื่อปรับขึ้นภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้เต็มเพดาน อัตราภาษีที่เสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีก็สามารถนำไปประกาศใช้ ได้ทันที

3.มาตรการควบคุมสถานบริการและการจัดระเบียบสังคม

ร้านค้าหรือสถานที่ที่ขออนุญาตเปิดเพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอาหารต้องพิจารณาตามประเภทที่เปิดจำหน่าย การเปิดสถานจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรืออาหารหรือผับได้นั้นสามารถเปิดได้ง่ายกว่า คือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนเปิด (มาตรา 4 ของพรบ.สถานบริการ) หลังจากนั้น การเปิดต้องเป็นไปตามกฎหมายเพื่อควบคุมอีกในระดับหนึ่ง เช่น ต้องไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาล ที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวหรือไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง (มาตรา 7)

4. มาตรการการจำกัดวัน เวลา และอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดำเนินการควบคุมร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมีป้ายกำกับจำกัดอายุการซื้อและจำหน่ายอย่างระมัดระวังมากขึ้น ห้ามจำหน่ายแก่เด็ก หากไม่แน่ใจว่าผู้ซื้อนั้นอายุถึงหรือไม่ ก็จะต้องตรวจดูบัตรประชาชนทุกครั้ง

5. การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

สำหรับทิศทางการจัดทำการตลาดของผู้ประกอบการและเอเจนซี่ นอกจากจะทำในรูปแบบของการจัดกิจกรรม ผู้ประกอบการและเอเจนซี่ต้องสร้างภาพลักษณ์และการวางตำแหน่งสินค้าและจุดครองใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การจัดกิจกรรมจึงมิใช่การสร้างความรู้จักและจดจำอย่างเดียว ยังจำเป็นต้องเน้นการสร้างภาพลักษณ์ และพุ่งเป้าไปยังกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดด้วย ซึ่งในอนาคต หากการโฆษณาผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์สามารถควบคุมไม่ให้มีได้จริง การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นอาจเหลือเพียงแต่การจัดกิจกรรมหรือการขายตรง(Direct sales) ไม่ว่าจะตรงสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ประกอบการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 3

อำนาจของรัฐกิจและการขยายตัวของ อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดทุน

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญและมุ่งผลที่จะลดปัญหาที่สัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ ตามเอกสารเชิงนโยบายชิ้นแรก “Alcohol Control Policies in Public Health” (1975) ได้อธิบายถึงนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์และกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้โดยทั้งภาครัฐและท้องถิ่นเพื่อควบคุมการเข้าถึงแอลกอฮอล์ เอกสารชิ้นต่อมาคือ “Alcohol Policy and Public Good” (1994) เล่มนี้ได้อธิบายถึงนโยบายอย่างกว้างขวางมากกว่าที่จะเป็นแค่ นโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ดังเช่นเอกสารเล่มแรก เพราะรวมเอาผลประโยชน์และต้นทุนที่เกิดจากการลดความเสียหายจากการดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาอธิบายด้วย เอกสารอีกเล่มหนึ่ง “Alcohol: no ordinary commodity” ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2003 ได้เน้นถึงหลักฐานที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21

งานวิจัยเกี่ยวกับมาตรการควบคุมอุปทานสุราที่เสนอต่อศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ดังที่ทราบว่าแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่ทำให้เกิดภาวะโรค เช่น ตับ หัวใจ ปัญหาทางสุขภาพจิต เป้าหมายการลดการดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังคม ครอบครัว และสุขภาพของผู้ดื่ม (Babor et al, 2003; นัตรสุนน พกพิภิญโญ, 2005) สัดส่วนของภาวะโรคที่จำแนกตามกลุ่มสุราที่ทำให้เกิดความสูญเสีย พิการ และชีวิต โดยใช้ DALYs (Disability-adjusted life years) ในพื้นที่ที่พัฒนาแล้ว พบว่ามีร้อยละ 9.2 ของภาวะโรคทั้งหมด ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีภาวะการตายต่ำ สัดส่วนนี้อยู่ที่ร้อยละ 6.2 ผลของสุราไม่ได้ส่งผลต่อสุขภาพเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความสูญเสียของสังคม ไม่เพียงส่งผลต่อผู้ดื่มเท่านั้น แต่รวมถึงผู้อื่นที่ไม่ดื่มด้วย (Poznyak V. 2000)

มีความจำเป็นที่ต้องตระหนักถึงปัญหาสุขภาพของสาธารณะ นโยบายสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับสุราควรได้รับการเชื่อมโยงกับการวางแผนด้านสุขภาพอื่น ๆ ทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติ ข้อเสนอที่ให้สุราออกจากการค้าทั่วไปโดยเฉพาะการค้าสุราในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งหากนำอุตสาหกรรมสุราเข้า จะมีผลกระทบต่อมหาชนในวงกว้าง และการค้าเสรี เนื่องจากสุราเป็นสินค้าที่ควรออกจากการค้าทั่วไป เป็นสินค้าที่ต้องถูกสร้างข้อจำกัด โดยเฉพาะมิติของอำนาจบริษัท (Dimension of corporate power) และการกระทบในวงกว้างต่อสาธารณสุข

อำนาจของรัฐกิจ

ก่อนปี 2540 นั้นกลุ่มทุนไทยจึงอยู่ในฐานะมีสิทธิพิเศษ ทำให้สามารถทำกำไรได้สูง หรือได้ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (economic rent) ในระดับสูง (ค่าเช่าคือรายได้ที่สูงเกินกว่าระดับปกติในภาวะที่ตลาดมีการแข่งขัน) รัฐกิจครอบครัวไทย ได้นำผลกำไรสูงนี้ไปลงทุนเพื่อขยายกิจการต่างๆ และหลายๆ ครอบครัวสามารถก่อตั้ง "มหาบรรษัทครอบครัว" ขณะที่บรรษัทข้ามชาติถูกก่อกำเนิดให้ดำเนินการอยู่ในกรอบกฎหมายและหลักปฏิบัติซึ่งรัฐบาลกำหนดและบังคับใช้ เช่น กฎหมายควบคุมสัดส่วนของหุ้น ซึ่งบรรษัทข้ามชาติจะ

เป็นเจ้าของได้ และมีกิจการหลายประเภทซึ่งต่างชาติไม่อาจเข้ามาลงทุนได้ ยกเว้น นักลงทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถเข้ามาทำธุรกิจในเมืองไทยได้อย่างเต็มที่ (ถือหุ้น 100% ได้) ภายใต้ข้อตกลงพิเศษแตกต่างจากกรณีอื่นๆ แต่ในช่วงเวลา นั้น นักลงทุนจากสหรัฐฯ ก็ไม่ได้ให้ความสนใจ ประเทศไทยมากนัก จนกระทั่งปี 2530 เป็นต้นมา บรรษัทข้ามชาติจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง โดยเฉพาะจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมาก โดยยังต้องดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบกฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนด ดังกล่าวข้างต้น ตัวอย่างเช่น กรณี "เจ้าพ่อน้ำเมา" เจริญ สิริวัฒนภักดี นักธุรกิจระดับนำ ซึ่งได้รับสัมปทานทำธุรกิจสุรา ผูกขาดจากรัฐบาลและมีความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับธนาคารแห่งหนึ่ง ส่งผลให้สามารถมีกำไรจากธุรกิจผูกขาดดังกล่าวอย่างมหาศาล และต่อมาขยายการลงทุนสู่ธุรกิจอื่นๆ เช่น อสังหาริมทรัพย์ การเงิน การบันเทิง โรงแรม ฯลฯ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2549)

ธุรกิจสุราของเจริญเป็นธุรกิจผูกขาดอยู่เป็นเวลานาน นับว่าเป็นกรณีพิเศษ กระบวนการสะสมทุนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาสู่การเป็นอุตสาหกรรมส่งออกเช่นในกรณีของอุตสาหกรรมรถยนต์ ครอบครัวยุทธกิจระดับนำหลายตระกูล เข้าร่วมทุนกับต่างชาติในช่วงทศวรรษ 2510 และ 2520 สะสมกำไรได้มหาศาล จนสามารถเพิ่มสัดส่วนทุนของฝ่ายไทยได้ เมื่อทศวรรษ 2530 และต่อมาได้ขยายการลงทุนในกิจการหลายอย่างได้ประโยชน์จากนโยบาย และการคุ้มครองจากภาครัฐ รวมทั้งการได้รับเทคโนโลยีจากบรรษัทข้ามชาติ สามารถเชื่อมโยงกระบวนการผลิตในลักษณะเป็นห่วงโซ่อุปทาน พัฒนาเป็นอุตสาหกรรมส่งออกได้ (อ้างแล้ว ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2549)

การดำเนินธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์

ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยโดยมีกลุ่มคนหลายกลุ่มรวมตัวกันต่อต้านบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขอเข้าจดทะเบียนหลักทรัพย์ จนทำให้ตลาดหลักทรัพย์ต้องชะลอการนำบริษัทฯ เข้าตลาดหลักทรัพย์ แม้ว่าจะมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 โดยปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรกำกับดูแลตลาดทุนโดยปรับปรุงที่มา องค์ประกอบ คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับตลาดทุนเพื่อทำหน้าที่ในการตรากฎเกณฑ์กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจและการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในตลาดทุนก็ตาม แต่พบว่า ไม่มีประเด็นการควบคุมการเข้าจดทะเบียนของธุรกิจอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าที่ทำลายสุขภาพ

แนวคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์เป็นช่องทางหลักในการระดมทุนของโครงการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชน และการขยายฐานภาษีให้กับรัฐบาลผ่านภาษีของบริษัทจดทะเบียน การลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนมีทางเลือกระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ได้หลากหลาย เพราะมีครบทั้งตลาดตราสารทุน และตลาดตราสารหนี้

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ขอธำรงนำหลักทรัพย์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (2552) ของไทยคือ

1) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการนำหุ้นสามัญเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นหุ้นระบุชื่อผู้ถือและไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น เว้นแต่ข้อจำกัดที่เป็นไปตามกฎหมายที่ระบุไว้ในข้อบังคับบริษัท โดยเสนอขายผ่านผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ โดยมีผลการดำเนินงานต่อเนื่องมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี เพื่อให้ผลการ

ดำเนินงานได้ปรากฏความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารชุดดังกล่าว มีกำไรสุทธิในระยะเวลา 2 ปี หรือ 3 ปี ล่าสุด (ปีปัจจุบัน) ก่อนยื่นคำขอรวมกันมากกว่าหรือเท่ากับ 50 ล้านบาท โดยในปีล่าสุดก่อนยื่นคำขอมีกำไรสุทธิมากกว่าหรือเท่ากับ 30 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอ

2) หลักเกณฑ์การนำหุ้นสามัญเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ข้อมูลสำหรับการพิจารณาเพื่อการลงทุน ตลาดหลักทรัพย์เป็นตลาดทุนที่นักลงทุนต้องศึกษาคุณสมบัติของหุ้นที่จะลงทุน โดยสรุป การนำหลักทรัพย์มาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ไทยฯ ในเบื้องต้นสามารถทำได้ 3 วิธีหลัก ได้แก่ การแบ่งหุ้นเข้ามาค้าขายในตลาด การออกหุ้นใหม่และนำหุ้นเดิมที่ยังไม่มีเจ้าของมากระจายขาย

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์มีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. คุณภาพของผู้บริหารและการกำกับเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) ถ้าบริษัทมีผู้บริหารที่ดี มีความสามารถ หุ้นของบริษัทก็จะมี P/E สูง

2. สภาพคล่องของหุ้นเป็นเปรียบเทียบหุ้นแบบรายหุ้น หุ้นที่มี Market Cap² ขนาดใหญ่มักจะมี P/E สูงกว่าหุ้นที่มี Market Cap ขนาดเล็กที่มีสภาพคล่องน้อยกว่า แม้ว่าจะเป็นหุ้นที่ดีก็ตาม เนื่องจากกองทุนและผู้ลงทุนต่างชาติจะให้ความสนใจมากกว่า เพราะจำนวนที่ต้องการซื้อแต่ละครั้งค่อนข้างมาก หากซื้อหุ้นราคาต่ำจะซื้อขายยาก ทำให้หุ้นขนาดใหญ่มี P/E สูงกว่า

3. การเปรียบเทียบค่า P/E Ratio กับ P/E ตลาดและอุตสาหกรรมด้วย เพื่อดูว่าหุ้นนั้นมี P/E ที่สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานของตลาดและอุตสาหกรรม P/E Ratio เป็นอัตราส่วนที่แสดงราคาตลาดต่อหุ้นต่อกำไรสุทธิประจำปี 12 เดือนของหุ้น หุ้นที่มี P/E สูง หมายถึง ผู้ลงทุนยอมที่จะจ่ายแพงกว่า เพื่อซื้อหุ้นตัวนี้เมื่อเทียบกับหุ้นอีกตัวที่ P/E ต่ำกว่า หลายคนจึงมักจะบอกว่าหุ้นที่มี P/E สูง คือหุ้นราคาแพง และหุ้นที่มี P/E ต่ำ คือหุ้นราคาถูก

ผลของการเป็นบริษัทจดทะเบียนอ้างอิงใน <http://www.set.or.th> มีดังนี้

² Market Capital = ขนาดของตลาด คือ ปริมาณการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เช่น ปกติทั้งตลาดมีการซื้อขายหุ้นกันวันละ 5,000-10,000 ล้านบาท แต่เมื่อบริษัทเครื่องตีเมล็ดออกจอลแห่งหนึ่งเข้ามา คาดว่าจะเพิ่มการซื้อขายได้มากขึ้นเพราะเป็นบริษัทใหญ่ ความสัมพันธ์ของ Market Cap เมื่อนำไปสัมพันธ์กับตัวเลขเศรษฐกิจบางตัว สามารถชี้ถึงการเคลื่อนไหวและทิศทางของเงินทุนเป็นอย่างดี ซึ่งสามารถอธิบายได้ 2 นัยคือ

1. อัตราส่วน Market Capitalization ของ SET หาดด้วย GDP เป็นตัววัดว่า ผลผลิตมวลรวมประชาชาติสามารถสนับสนุนการขึ้นของ SET Index ด้วย Market Capitalization ในขณะนั้นได้หรือไม่ ในปัจจุบัน Market Capitalization หาดด้วย GDP โดยใช้ GDP คงที่จะอยู่ที่จุดสูงสุด 1.24 เท่า

ในขณะที่ช่วงก่อนเกิดวิกฤติเมื่อปี พ.ศ. 2536-2537 Market Capitalization หาดด้วย GDP อยู่ที่ 1.4 เท่า และในช่วงเกิดวิกฤติปี พ.ศ. 2540 มูลค่า Market Cap หาดด้วย GDP อยู่จุดต่ำสุดที่ 0.4 เท่า ในอดีตอัตราส่วนตัวเลข Market Cap หาดด้วย GDP จะวิ่งอยู่ระหว่าง 0.4-1.4 เท่า ฉะนั้น เมื่อ GDP ปรับตามเงินเฟ้อ อยู่ที่ 6.9 ล้านล้านบาท และ GDP คงที่ (ไม่ปรับตามเงินเฟ้อ) อยู่ที่ 4.3 ล้านล้านบาท ทำให้สามารถหา Market Cap ของ SET ได้สูงสุดที่ 800 จุด หรืออีกนัยหนึ่งถ้าทางการต้องการให้ Market Cap ของ SET พุ่งสูงขึ้นอย่างมีเสถียรภาพและสูงกว่า 800 จุด ต้องเร่งการเติบโตของ GDP

2. อัตราส่วนฐานเงินอย่างกว้าง หรือ Money supply ชนิด M2 หาดด้วย Market Cap อัตราส่วนนี้ใช้สมมติฐานว่า การที่ SET Index จะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นได้ และทำให้ Market Cap เพิ่มตามมา ต้องอาศัยจำนวนเงินเป็นตัวผลักดัน Money supply ชนิด M2 ประกอบด้วย เงินฝากในบัญชีกระแสรายวัน และเงินฝากออมทรัพย์ อัตราส่วน M2 หาดด้วย Market Cap ของ SET ในอดีตจะวิ่งระหว่าง 1.1 เท่าถึง 4 เท่า ถ้าอัตราส่วนยิ่งมาก หมายถึง ปริมาณเงินในระบบยังมีมากกว่าปริมาณเงินที่ถูกลงทุนในตลาดทุนหรือหุ้น เพราะฉะนั้นหุ้นจะมีโอกาสปรับตัวสูงขึ้นอีก

1. แหล่งเงินทุนระยะยาวที่ปราศจากภาระดอกเบี้ย การนำบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ช่วยให้บริษัทสามารถระดมเงินทุนจากประชาชนทั่วไปได้โดยตรง เพื่อนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนหรือขยายธุรกิจของบริษัทได้โดยไม่มีภาระที่ต้องชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยตามงวดเวลาที่กำหนดเหมือนการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ทำให้บริษัทมีความยืดหยุ่นในการบริหารเงินมากขึ้น
2. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สามารถระดมทุนเพิ่มเติมเมื่อมีความต้องการใช้เงินเพิ่มขึ้นได้ โดยการออกตราสารทางการเงินประเภทต่างๆ ได้หลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งตราสารหนี้ ตราสารทุน และตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน เช่น หุ้นสามัญเพิ่มทุน หุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหลักทรัพย์ เป็นต้น ช่วยให้บริษัทสามารถจัดโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทได้
3. การเป็นบริษัทจดทะเบียนจะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีในการบริหารงาน และมาตรฐานการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น ผ่านกลไกการเปิดเผยข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนสนใจลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทมากขึ้นแล้ว ยังช่วยสร้างความเชื่อถือให้แก่ลูกค้า คู่ค้า ทั้งในและต่างประเทศอีกด้วย
4. การให้พนักงานมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ จะช่วยสร้างความภักดีและความภูมิใจให้แก่พนักงาน มีความทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่ในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่บริษัท การเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นช่องทางหนึ่งที่บริษัทสามารถเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของบริษัทได้ ผ่านโครงการเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่กรรมการหรือพนักงานของบริษัท (Employee Stock Option Program หรือ ESOP)
5. การที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร และความเคลื่อนไหวต่างๆ ผ่านช่องทางและระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของตลาดหลักทรัพย์ ช่วยทำให้บริษัทเป็นที่รู้จักของผู้ลงทุนมากขึ้น ช่วยสร้างความสนใจของผู้ลงทุนในบริษัทมากขึ้น และกระตุ้นให้ผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนมีความรับผิดชอบในการบริหารงานมากขึ้นด้วย
6. การดำรงอยู่ของธุรกิจในระยะยาว การเป็นบริษัทจดทะเบียนจะช่วยให้บริษัทที่มีการบริหารงานแบบธุรกิจครอบครัวก้าวเข้าสู่การบริหารงานแบบมืออาชีพมากขึ้น มีผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพเข้ามาร่วมบริหารกิจการ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวของเจ้าของกิจการที่มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตหรือมีความถนัดที่แตกต่างกันไปสามารถเลือกประกอบอาชีพที่ต้องการโดยยังคงมีฐานะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทและได้รับผลตอบแทนจากการถือหุ้นอยู่เช่นเดิม

ตลาดทุนของเครื่องตีแมลงกอสอลล์

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

จำนวนบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverage) ในตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกเรียงตามลำดับขนาดของ Market cap มี 115 บริษัท (นับถึง 14 ตุลาคม 2552) ดังตัวอย่างต่อไปนี้³

ชื่อบริษัท	ประเทศผู้ผลิต	Market Cap(US \$)
1. Kweichow Moutai Co.	China	22,933
2. Fosters Group Ltd	Australia	9,668
3. Brown-Forman Corporation	United States	7,371
4. Thai Beverage PCL	Thailand	4,496
5. Constellation Brands, Inc.	United States	3,689
6. Shanxi Xinghuacun Fen Wine Factory...	China	2,030
7. C&C Group plc	Republic of Ireland	1,345
8. Sichuan Swellfun Co Ltd	China	1,144
9. Beijing Shunxin Agriculture Co., Ltd.	China	924
10. Formosa International Hotels Corp	Taiwan	919
11. Usina Costa Pinto S.A.-Acucar e Alcool	Brazil	784
12. Tuopai Yeast Liquor Co., Ltd.	China	766
13. Jiugui Liquor Co., Ltd.	China	581
14. Xinjiang Yilite Industry Co., Ltd.	China	555
15. Gansu Mogao Industrial Development Co	China	505
16. Guangxia (Yinchuan) Industry Co. Ltd	China	471
17. Anhui Golden Seed Winery Co Ltd	China	348
18. Anhui Gujing Distillery Co. Ltd.	China	344
19. Silver Base Group Holdings Limited	Hong Kong	342
20. Yomeishu Seizo Co., Ltd.	Japan	307

³ Alcoholic Beverages Industry Snapshot. <http://www.alacrastore.com/company-index/public/Alcoholic%20Beverages-5>

แผนภูมิ การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ประเทศต่างๆ เรียงตามMarket Cap ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

[EDGAROnline](#)

ที่มา The Alacra Industry Snapshots October 14, 2009

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

จำนวนบริษัทเบียร์ในตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกเรียงตามลำดับขนาดของMarket cap มี 87 บริษัท (นับถึง 14 ตุลาคม 2552) ดังตัวอย่างต่อไปนี้⁴

<u>บริษัท</u>	<u>ประเทศผู้ผลิต</u>	<u>Market Cap</u>
1. Anheuser-Busch InBev SA	Belgium	74,820
2. Wuliangye Yibin Co Ltd	China	12,204
3. Molson Coors Brewing Company	United States	9,307
4. Baltika Brewery	Russia	3,882
5. San Miguel Brewery, Inc.	Philippines	2,933
6. Efes Breweries International N.V.	Netherlands	2,749
7. Nigerian Breweries Plc	Nigeria	2,723
8. YunNan Metropolitan Real Estate...	China	2,248
9. Asia Pacific Breweries Ltd.	Singapore	2,210
10. Central European Distribution Corporation	United States	1,927
11. Societe des Brasseries du Maroc	Morocco	1,443
12. Guinness Nigeria Plc	Nigeria	1,296
13. East African Breweries Limited	Kenya	1,239
14. Shepherd Neame Limited	United Kingdom	1,068
15. The Boston Beer Company, Inc.	United States	539
16. Zagrebacka Pivovara dd	Croatia	484
17. Les Brasseries du Cameroun (SACB)	Cameroun	476
18. Xinjiang Hops Co., Ltd.	China	409
19. Pivovarna Lasko, d.d.	Slovenia	358
20. Tibet Galaxy Science & Technology...	China	312

⁴ Beer Industry Snapshot. <http://www.alacrastore.com/industry-snapshot/Beer>

นอกจากนี้ ยังมีบริษัทยักษ์ใหญ่อีกที่จดทะเบียนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบเครื่องดื่มทั่วไปในตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกเรียงตามลำดับขนาดของMarket cap มี 180 บริษัท (นับถึง 1 กุมภาพันธ์ 2553) ดังตัวอย่างต่อไปนี้⁵

ชื่อบริษัท	ประเทศผู้ผลิต	Market Cap(US \$)
1. Companhia de Bebidas das Americas (AmBev)	Brazil	57,668
2. SABMiller plc	United Kingdom	41,265
3. DIAGEO plc	United Kingdom	39,788
4. Heineken N.V.	Netherlands	23,793
5. Pernod Ricard S.A.	France	20,291
6. Grupo Modelo S.A. de C.V.	Mexico	15,628
7. Fomento Economico Mexicano S.A.B. de C.V.	Mexico	14,874
8. Kirin Holdings, Co., Ltd.	Japan	14,241
9. Coca Cola Femsa, S.A.B. de C.V.	Mexico	11,106
10. Carlsberg A/S	Denmark	10,751
11. Heineken Holding NV	Netherlands	10,049
12. Asahi Breweries, Ltd.	Japan	8,791
13. Coca-Cola Hellenic Bottling Company S.A.	Greece	8,469
14. Coca-Cola Amatil Ltd.	Australia	7,153
15. Luzhou Laojiao Company Limited	China	7,105
16. Tsingtao Brewery Company Ltd	China	6,757
17. Anadolu Efes Biracilik Ve Malt Sanayi AS	Turkey	4,769
18. Yantai Changyu Pioneer Wine Company Ltd	China	4,222
19. Fraser & Neave Ltd.	Singapore	3,863
20. Beijing Yanjing Brewery Co., Ltd.	China	3,595
21. United Spirits Limited	India	3,530
22. San Miguel Corporation	Philippines	3,455

⁵ <http://www.alacrastore.com/company-index/public/Beverage-12>

การประเมินธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เมื่อพิจารณาภาพรวมของส่วนแบ่งการตลาดตลาดของสุราในประเทศไทยทั้งหมด พบว่า สุราขาว (Local white spirit) มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 43 สุราสีในประเท (Local brown spirit) มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 24 เบียร์ (economy beer, standard beer and premium beer) มีส่วนแบ่งร้อยละ 25 และสุรานำเข้า (Imported spirit) มีส่วนแบ่งร้อยละ 8 (Sompaisam B, 2007)

ที่ผ่านมา ตลอดระยะเวลาเกือบ 75 ปีของการเริ่มต้นผลิตและจำหน่ายเบียร์ในประเทศไทยของกลุ่มสิงห์ คอร์เปอเรชั่น (บุญรอดบริวเวอรี่เดิม) ก่อนหน้าที่เบียร์ตราสิงห์จะถือกำเนิดขึ้นมา ประเทศไทยนั้นเริ่มมีเบียร์จากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายอยู่ก่อนแล้ว คือเบียร์ไทเกอร์ซึ่งนำเข้ามาจำหน่ายจากประเทศสิงคโปร์ จนเบียร์สิงห์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาในปี 2477 มาจนราวๆ ปี 2521 ตลาดเบียร์ของไทยต้องต่อสู้กับเบียร์ต่างประเทศอีกครั้ง “เบียร์คอสเตอร์” ถูกนำเข้ามาจำหน่ายเป็นครั้งแรกโดยกลุ่มเดอะไพบูลย์ เบียร์นี้ถูกวางตำแหน่งให้อยู่เหนือกว่าเบียร์ตราสิงห์ อย่างไรก็ตามตลาดเบียร์ก็ยังคงอยู่ในความควบคุมของคนไทยเช่นเคย ในปี 2530 ธุรกิจเบียร์ของไทยถูกท้าทายขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อนายเจริญ สิริวัฒนภักดี ได้ร่วมทุนกับคาร์ลเบิร์ก ประเทศเดนมาร์ก สร้างโรงงานผลิตเบียร์ในนาม “คาร์ลสเบอร์ก” มาจำหน่ายในประเทศไทย แต่เบียร์คาร์ลสเบอร์กนี้ไม่ได้รับความนิยมเท่าเบียร์ตราสิงห์ และในที่สุด นายเจริญได้หันมาสร้างแบรนด์ของตนเองภายใต้ชื่อ “เบียร์ช้าง” ด้วยจุดขายที่มีแอลกอฮอล์เข้มข้นกว่า มียอดขายสูงกว่าเบียร์ตราสิงห์ ด้วยวิธีการขายสุราพ่วงเบียร์ คือ ยอมขายเบียร์ขาดทุน แต่ไปเพิ่มกำไรเพิ่มในสุราขาวแทน ร้านค้าส่วนใหญ่ก็ต้องจำยอมเพราะการผูกขาดการขายสุราขาวมานานหลายปี(อรุณสิทธิ์ เหมือนมาตย์ 2551)

ในช่วงเวลาเดียวกันและเศรษฐกิจของไทยอยู่ในช่วงถดถอย บริษัท ไทย เอเซีย แปซิฟิค บริวเวอรี่ จำกัด (TAPB) ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเบียร์ดาวแดง “ไอเนกัน” นำเบียร์เข้ามาในตลาดพรีเมียม หลายคนได้เปลี่ยนมาดื่มเบียร์ต่างประเทศแทน เพราะราคาถูกกว่าและใช้งานโฆษณาและกิจกรรม Below the Line ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของดนตรี กีฬา ภาพยนตร์ ฯลฯ ของไอเนกันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้บริโภคเริ่มเปิดรับเบียร์ดาวแดงเพิ่มขึ้น จนสามารถครองส่วนแบ่งในตลาดเบียร์พรีเมียมได้เกือบ 90%

ในปี 2543 TAPB ได้มีการขยายผลิตภัณฑ์ด้วยการนำเบียร์อัมสเทล จากประเทศเนเธอร์แลนด์ เข้ามา การประมาณการตลาดผิดพลาดหลายร้อยล้านบาท บริษัทซานมิเกล เบียร์ยักษ์ใหญ่ของฟิลิปปินส์เป็นกลุ่มผู้ผลิตอีกกลุ่มหนึ่งที่ซื้อโรงงานผลิตเบียร์เดิม และเริ่มจำหน่ายเบียร์ Red Horse และ Blue Ice และไทเกอร์ เบียร์เก่าแก่ที่ทางค่าย TAPB นำมาแทนอัมสเทลที่เลิกไป

เหตุที่เบียร์ของไทยสามารถต่อสู้กับเบียร์ต่างประเทศได้ เพราะความสำเร็จของตลาดเบียร์ขึ้นอยู่กับปัจจัย “ช่องทางการจัดจำหน่าย” บริษัททั้งสองมีการวางรากฐานทางด้านระบบการจัดจำหน่ายมาอย่างยาวนานทั้ง Off Premise และ On Premise

ตลาดรวมของเบียร์

- บริษัทของไทยทั้งหมดมีมูลค่าจำหน่ายรวมประมาณปีละแสนล้านบาท
- บริษัท Anheuser Busch เจ้าของเบียร์ดังอันดับหนึ่งของโลก “Budweiser” ที่มียอดขายทั่วโลกต่อปีสูงถึง 15,819.9 ล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทยมีประมาณห้าแสนกว่าล้านบาท

- บริษัท Heineken NV ที่คุ้นเคยในเบียร์ไฮเนเก้น หรืออัมสเทล ความจริงกลุ่มนี้มีเบียร์ในพอร์ตของตนเองมากกว่า 170 แบรินทั่วโลก และมียอดขายต่อปีสูงถึง 16,487 พันล้านเหรียญ หรือเท่ากับเงินไทยที่ประมาณห้าแสนกว่าล้านบาท

- บริษัท Asahi มียอดขายจากทุกกลุ่มสินค้าได้มากถึง 12,143 ล้านเหรียญเช่นกัน คิดเป็นเงินไทยก็ตกอยู่ที่ประมาณสี่แสนกว่าล้าน

ตาราง มูลค่าและปริมาณตลาดเบียร์ไทย					
ปี	2547	2548	2549	2550	2551
มูลค่า (ล้านบาท)	77,420	82,180	98,940	98,940	115,800
ปริมาณ (ล้านลิตร)	2,100	2,300	1,620	1,660	1,980

ที่มา อรรถสิทธิ์ เหมือนมาตย์ 2551

ประมาณการภาพรวมของสัดส่วนเบียร์ที่ครองตลาดในไทย โดยบริษัท ไทย เอเชีย แปซิฟิก บริวเวอรี่ จำกัด (TAPB) ปี 2550 พบว่า เบียร์ระดับพรีเมียม 6% สแตนดาร์ด 10% และอีโคโนมี 84% ส่วนแบ่งการตลาดจำแนกตามตราสินค้า เบียร์พรีเมียมมูลค่า 6,360 ล้านบาท ไฮเนเก้น 93.2% ซานมิเกล 3.5% อาซาฮี 1.5% คลอสเตอร์ 0.7% อื่นๆ 0.1%

การเปิดเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อปี 2543 มีผลทำให้ผู้ประกอบการที่ทำอยู่แล้ว ดำเนินการผลิตประมูลซื้อโรงงานสุราเดิมทั้งยังตั้งโรงงานใหม่หรือร่วมกับต่างประเทศ ขณะเดียวกัน เบียร์ข้างใต้เติบโตจนมีส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศขึ้นครองตลาดได้เป็นอันดับ 1 ในผู้ประกอบการรายหลัก 3 ราย คือ

1. บริษัท บุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด เจ้าของเบียร์สิงห์ นอกจากนี้ยังมี สิงห์ 0 ลีโอ และไทเบียร์
2. บริษัท ไทยเอเชีย แปซิฟิก บริวเวอรี่ จำกัด เจ้าของเบียร์ไฮเนเก้น และไทเกอร์ และ
3. บริษัท ไทยเบฟเวอเรจส์ เจ้าของเบียร์ช้างและเบียร์อาซา นอกจากนี้ยังมีสุราแม่โขง แสงโสมและ

มังกรทอง

บริษัท เครื่องดื่มไทยเบฟเวอเรจส์ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายยี่ห้อ ได้แก่ เบียร์ช้าง เบียร์อาซา สุราแม่โขง แสงโสมและมังกรทอง ยอดปริมาณการผลิตสุราในเครื่องกลุ่มไทยเบฟเวอรี่ กลุ่มสุราทิพย์ครองส่วนแบ่งทางการตลาดถึง 90% ของตลาดรวม ส่วนแบ่งตลาดที่ทำได้มาจากความแข็งแกร่งด้านการตลาดของกลุ่มสุราทิพย์ที่มีการตั้งบริษัทด้านการตลาดรวม 6 แห่ง ทำหน้าที่รับสุราต่างๆ ทั้งสุราขาว สุราผสม จากกลุ่มสุราทิพย์ไปจำหน่ายต่อให้ตัวแทนหรือเอเยนต์และร้านค้าทั้ง 76 จังหวัด กว่า 3,000 ร้านค้า มีบริษัทภาคสิริครอบคลุมพื้นที่จำหน่ายแถบกรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำไร 390 ล้านบาท บริษัทเสริมสร้างการค้า ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคกลาง กำไร 290 ล้านบาท บริษัทยังมีมิตรครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคเหนือ กำไร 265 ล้านบาท บริษัทเปี่ยมผลการค้า ครอบคลุมพื้นที่แถบกรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคตะวันออก กำไร 4 ล้านบาท และบริษัท ประเสริฐสุขการสุรา ครอบคลุมพื้นที่แถบกรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคใต้ กำไร 60 ล้านบาท

ความพยายามยกระดับเบียร์ช้างให้สามารถเข้าไปประดมทุนในตลาดหลักทรัพ์ได้นั้น มีการปรับทั้งโครงสร้างองค์กรให้มีระบบและสร้างภาพลักษณ์องค์กร โดยสร้างตราสินค้าให้เป็นตราระดับโลก สร้าง

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ภาพลักษณ์ให้เป็นองค์กรระดับโลก ด้วยการเข้าไปเป็นผู้สนับสนุนทีมสโมสรฟุตบอลเอฟเวอร์ตัน ใช้เงินลงทุนสูงถึง 100 ล้านบาท ภายใต้สัญญา 1 ปี เพื่อเปลี่ยนภาพลักษณ์จาก local brand เป็น global brand การเตรียมการนี้เริ่มในปี 2546 เบียร์ช้าง ขณะนั้นเป็นบริษัท เบียร์ไทย 1991 จำกัด (มหาชน) ซึ่งเวลานั้นผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์ทำการตลาดที่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ โดยนำบริษัทจดทะเบียนจำนวน 12 บริษัท ร่วมเดินทางไปด้วย(อ้างใน <http://www.thaibev.com/th08/home.aspx> on June 5, 2009)

บริษัทไทยเบฟเวอร์เรจ จำกัด เมื่อต้นปี 2547 ได้ยุบบริษัท 47 บริษัทในเครือประกอบด้วย โรงงานเบียร์ สุรา แอลกอฮอล์ 18 บริษัท บริษัทขนส่ง จัดการขนส่ง และมาร์เก็ตติ้ง 14 บริษัท บริษัทตัวแทนจำหน่าย 5 บริษัท และบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น จัดซื้อส่งออกกากเบียร์ โรงงานอิฐมอญ บริษัททำเครื่องกลั่น อีก 10 บริษัท และบริษัท ทศภาค เอเยนซีทำโฆษณาประชาสัมพันธ์และนันทนาการ โดยยื่นแบบขอกระจายหุ้น (ไฟลิ่ง) ต่อ ก.ล.ต.คณะกรรมการอนุมัติบริษัทเพิ่มทุนจดทะเบียนอีก 7,000 ล้านบาท เป็น 2.9 หมื่นล้านบาท หลังจากก่อนหน้านี้ บริษัทปรับโครงสร้างกลุ่ม โดยให้บริษัท ไทยเบฟเวอร์เรจ เป็นบริษัทโฮลดิ้งโดยออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน 7,000 ล้านหุ้น มูลค่าที่ตราไว้ (พาร์) หุ้นละ 1 บาท เสนอขายประชาชนทั่วไป หากมีหุ้นเหลือจากการจัดสรรหุ้นดังกล่าว จะเสนอขายแก่บุคคลในวงจำกัด หรือผู้ลงทุนสถาบัน ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ลงวันที่ 22 มี.ค. 2543 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมอนุมัตินำหุ้นสามัญบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) และเปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น “บริษัท ไทยเบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน) (Thai Beverage (Public) Company Limited) และใช้ตัวย่อในการซื้อขายในตลาดช ว่า “CHANG”(อ้างใน <http://www.thaibev.com/th08/home.aspx> on June 5, 2009)

การถอนวาระการพิจารณาเบียร์ช้างระดมทุนออกไปของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ทำให้บริษัทไทยเบฟเวอร์เรจส์ ได้ไปจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ ซึ่งมีบริษัทประเภทเดียวกันที่ทำธุรกิจประเภทนี้ซื้อขายอยู่แล้วกว่า 4 บริษัท ในปี 2549

ต่อมา บริษัทไทยเบฟเวอร์เรจ จำกัดได้ยื่นเรื่องต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เพื่อจดทะเบียนในตลาดหุ้นไทยอีกครั้ง ขณะนั้นประเทศไทยกำลังร่างกฎหมายสุราซึ่งปัจจุบันคือพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผู้บริหารบริษัทนี้ (เกษมสันต์ วีระกุล ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร บริษัท ไทยเบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน) , ให้สัมภาษณ์ใน

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน) ต้องการนำบริษัทไปสู่การค้าระหว่างประเทศ และต้องการทำให้ทั่วโลกได้เห็นว่าบริษัททำทุกอย่างถูกกฎหมาย อีกทั้งการค้าเสรี เร่งให้บริษัทปรับปรุงโครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่

แม้ว่า การแข่งขันในธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เบียร์จากต่างประเทศเข้ามาในตลาดไทยจำนวนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ดิเอจิโอ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของริชมอนด์ เจ้าของแบรนด์วิสกี กลุ่มจอห์นนี่ วอล์กเกอร์ กับสเปย์ รอยัลเพอร์นีออต เจ้าของตราชีวาส รีกัล และฮันเดรด ไฟเฟอร์สซานมิเกล จากฟิลิปปินส์ ไทเกอร์ เบียร์รายใหญ่จากสิงคโปร์ และอาซาฮี จากประเทศญี่ปุ่น เป็นต้นแต่โรงงานสุราแสงโสม

เบียร์ช้าง และธุรกิจต่อเนื่อง ของกลุ่มฯ รวมมูลค่าตลาด (Market Capitalization) Market Cap ของเบียร์ช้าง ในประเทศสิงคโปร์มีมูลค่า 4,486 ล้านดอลลาร์ (อ้างอิงใน <http://www.alacrastore.com>) คิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นล้านบาท

มูลค่าของ Market Cap นี้ถ้าประมาณค่าของส่วนแบ่งของตลาดหุ้นไทยจะอยู่ประมาณร้อยละ 20-30 กล่าวคือ มีส่วนแบ่งประมาณ 200 จุด จาก 700 จุด ของตลาดหุ้นไทย หากเบียร์ช้างเข้าจดทะเบียนหรือสวอป มาในตลาดหุ้นไทย ก็จะหมายถึง เศรษฐกิจไทยจะต้องผูกพันกับเบียร์ช้าง กล่าวคือ หากสถานะเศรษฐกิจ ประเทศดีขึ้น ดัชนีที่วัดได้ตัวหนึ่งก็คือสถานะตลาดหุ้น นั่นคือสถานะหุ้นก็ต้องดีขึ้น โดยเฉพาะหุ้นที่มี Market Cap มากในตลาด ถ้าต้องการให้หุ้นของเบียร์ช้างดีขึ้น จำเป็นต้องมีผลประกอบการดีขึ้น มีรายได้และผลกำไร เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ดีมั่งขึ้น และกระจายทุกกลุ่มเป้าหมาย และไม่สามารถห้ามการโฆษณา หรือ รณรงค์ลดการดื่ม เพราะจะกระทบต่อผลประกอบการของธุรกิจ กระทบต่อสถานะตลาดหุ้น และกระทบต่อ สภาพเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมากขึ้น การดำเนินการควบคุมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทำได้ยากลำบากขึ้น

นักลงทุนชาวต่างประเทศ

ฝ่ายที่มีความเห็นสนับสนุนให้ตลาดหลักทรัพย์รับจดทะเบียนธุรกิจสุรา ซึ่งเห็นด้วยต่อการนำธุรกิจ ประเภทนี้เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นี้ต่างมองว่าจะเป็นตัวดึงดูดผู้ลงทุนต่างประเทศให้หันมาลงทุน ในประเทศไทยมากขึ้น ผ่านตลาดหุ้นไทยมากขึ้นโดยเฉพาะนักลงทุนต่างชาติ ในต่างประเทศแล้ว อย่าง มาเลเซียซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่เคร่งครัดทางศาสนาแต่ก็มีบริษัทประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จดทะเบียนอยู่ ในตลาดหลักทรัพย์ถึง 2 บริษัท หรือในประเทศที่เจริญแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ไม่ได้มีการกีดกัน เรื่องนี้ ด้านตลาดหุ้น ทั่วโลกมี 45 ประเทศที่มีการจดทะเบียนธุรกิจผลิตแอลกอฮอล์มากกว่า รวมถึง 300 บริษัท

เมื่อธุรกิจสุราเข้าตลาดได้ ย่อมมีผู้ถือหุ้นซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้เกิด ภาวะการปกป้องธุรกิจ ส่งผลให้เกิดการคัดค้านนโยบายควบคุมการบริโภคสุรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบาย ควบคุมด้านอุปทาน ซึ่งได้แก่ มาตรการการขึ้นภาษี มาตรการควบคุมความแพร่หลายของการจำหน่ายและ การดื่ม มาตรการควบคุมโฆษณาและการส่งเสริมการขาย มาตรการควบคุมการนำเข้า และการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ ย่อมส่งผลให้เกิดบริโภคมากขึ้นได้เช่นกัน

ร้านค้าปลีก

ธุรกิจรายย่อยเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอีกกลุ่มที่ต่อต้านการเข้าตลาดหลักทรัพย์ เพราะร้านค้าปลีก ราย เล็กไม่มีอำนาจต่อรองกับธุรกิจขนาดใหญ่ ปัจจุบัน บริษัทขนาดใหญ่จะบีบบุคลิกรายย่อยผ่านเอเยนต์ โดยให้ "สิทธิการซื้อขายสุรา" และ "การขายพวง" เนื่องจากความนิยมสุราแช่ สาโท ซึ่งมีราคาถูกลงกว่า ส่งผลกระทบต่อ ตลาดเบียร์ระดับราคาพรีเมียม (Economy) ในบางส่วน บริษัทสุราก็จะบังคับได้

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ผู้ผลิตสุราท้องถิ่น

ล้วนเป็นผู้มีส่วนได้เสีย หากบริษัทสุราเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ไม่ได้ทำให้ผู้ผลิตรายย่อยดีขึ้น แต่หากทำให้เห็นความแตกต่างและความต้อยของผลิตภัณฑ์มากขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตรายย่อยไม่มีเงินทุนดำเนินมาก จะผลิตได้น้อย ต้นทุนสูง เคยมีปรากฏการณ์ที่สุราพื้นบ้านนำขวดสุราเก่ามาใช้ (ต้นทุนการผลิตขวดสูง) ซึ่งผู้ผลิตรายย่อยจะไม่สามารถเข้าสู่ตลาดใหญ่ได้เลย สุราพื้นบ้านมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กำหนด ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) ที่รับเป็นตัวแทนหรือเอเยนต์จัดจำหน่ายให้

ประชาชนและผู้บริโภค

การผลิตเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ส่งผลให้ผู้บริโภคเมามาย ยุทธวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของการตีมีและการสร้างความจงรักภักดีต่อแบรนด์หรือตราสินค้าของเครื่องตีมี บริษัทใหญ่มีอำนาจทางธุรกิจสูงทำให้ผู้ตีมีกลุ่มหลง โดยเฉพาะเด็ก เด็กหญิงและเยาวชน สถิติการตีมีในกลุ่มนี้ไม่ลดลง แม้ว่ารัฐบาลจะรณรงค์ลดเลิกการตีมีก็ตาม

ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และนักการเมือง

งานสาธารณสุขุไม่สามารถแยกออกจากการเมือง ข้อเสนอแก้ตลาดหลักทรัพย์ควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตให้บริษัทใดเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ การจะรับบริษัทใดเข้าจดทะเบียนบริษัทหรือไม่อย่างไร ควรพิจารณาด้วยว่าเจ้าของบริษัท ผู้บริหารบริษัทได้กระทำความผิดที่มีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจด้วยหรือไม่ เช่น การหนีและจงใจหลีกเลี่ยงภาษี วิธีการจ่ายที่ปรึกษาจำกัดจำหน่ายหุ้นให้บริษัทในเครือตนเองอีก หรือมีพฤติกรรมฟ้องถ่ายทรัพย์สินจนบริษัทเดิม รวมถึง นักการเมืองบางคนอาจได้รับหุ้นอุปการคุณจากบริษัทเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ที่จะเข้าจดทะเบียนได้

ตามข้อเท็จจริงแล้ว กระทรวงต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง ต่างก็มีการดำเนินงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น ซึ่งต่างก็ถ่วงอำนาจซึ่งกันและกัน

พนักงานของบริษัทสุรา

ลูกจ้าง พนักงานของบริษัทสุราอาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มได้ประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจชนิดนี้ ในรูป รายได้เงินเดือน แต่เมื่อเทียบสัดส่วนผู้ตีมี จำนวนลูกจ้างก็มีเพียงเล็กน้อย

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชน

หลายหน่วยงาน ได้แก่ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ องค์กรเครือข่าย NGO ต่างๆ ได้ยื่นหนังสือคัดค้านการเข้าตลาดหลักทรัพย์ของบริษัท การปรับสถานภาพของบริษัท ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่องานสาธารณสุข และเพิ่มผลกระทบต่อสังคม การขายสุราให้กับเยาวชนยังมีอยู่อย่างมาก และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดีพอ ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องสร้างกลไกในการป้องกันการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เข้มแข็งก่อน ไม่เช่นนั้นแล้วจะมีปัญหาดังเช่นที่เกิดขึ้นกับประเทศรัสเซียที่ยอมให้ธุรกิจนี้เข้าตลาด แต่ภายหลังมีปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาอย่างมาก เพราะไม่มีกลไกรองรับและถ่วงดุลอำนาจของธุรกิจ ประเทศไทยเคยมีประสบการณ์จากการทุ่มตลาดสินค้ามาแล้ว ช่วงแรกราคาสินค้าจะลดลง แต่เมื่อบริษัททุ่มตลาดสำเร็จราคาสินค้ากลับแพงขึ้น

หลักเกณฑ์ของการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ในตลาดหลักทรัพย์ ใช้กลไกตลาดพิจารณาที่ตัวสินค้าเป็นหลัก ผู้ซื้อผู้ขายมากมาย ราคาหุ้นขึ้นลง ตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน (demand supply) แต่เดิม ปี 2538 การพิจารณาธุรกิจ 3 ประเภทที่ต้องห้าม สำหรับการพิจารณาเข้าตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วย 1)กิจการสถาบันการศึกษาเอกชน 2)กิจการประเภท โรงงานน้ำตาล 3) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ภายหลังได้มีมติให้ธุรกิจทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว สามารถเข้าระดมทุนในตลาดฯ ได้ภายหลังได้มีการยกเลิกเกณฑ์ การเข้าตลาดทุนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้เสีย

การที่บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น ไม่ได้มีประโยชน์แต่เฉพาะกับบริษัทที่เข้าจดทะเบียนเท่านั้น ผู้ถือหุ้นก็จะได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน ประโยชน์ของการเป็นบริษัทจดทะเบียนของบริษัทเท่าที่ค้นคว้าได้ตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จดทะเบียนใน 3 ประเภทอุตสาหกรรม ได้แก่ จดในรูปบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บริษัทเบียร์ และบริษัทเครื่องดื่มทั่วไป รวมทั้งสิ้นมีอยู่ถึง 382 รายการ มีข้อสังเกตว่า บริษัทยักษ์ในโลก เช่น AmBev, SABMiller plc, DIAGEO plc, Heineken N.V ฯลฯ ที่จำหน่ายสูงที่สุดในโลก ล้วนจดทะเบียนหลักทรัพย์ในรูปแบบเครื่องดื่มทั่วไป แสดงให้เห็นว่า มีสายผลิตภัณฑ์ที่กว้างขวางมากกว่าที่จะผลิตเพียงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเบียร์

การเข้าจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เบียร์จากต่างประเทศรุกเข้ามาในตลาดไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ดิเอจิโอ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของริชมอนด์ เจ้าของแบรนด์วิสกีกลุ่มจอห์นนี่วอล์กเกอร์ และสเปย์ รอยัล เพอร์นีออต เจ้าของแบรนด์ชีวา สรีกัล และฮันเดรด ไฟเฟอร์ส ซานมิเกล จากฟิลิปปินส์ ไทเกอร์ เบียร์รายใหญ่จากสิงคโปร์ และอาซาฮี จากประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ยิ่งกว่านั้น ความตั้งใจเข้าจดทะเบียนในตลาดฯ ของเบียร์ช้าง เห็นชัดที่สุดในงานสัมมนา 'Top Executives Networking Forum 2004: A Road to Borderless Cooperation' ที่หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ที่จัดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนายเจริญ ได้แถลงข่าวกับสื่อมวลชน "ผู้จัดการรายวัน" วันที่ 15 มิถุนายน 2547 ว่าผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันซึ่งจะช่วยเพิ่มมาร์เกตแคปของตลาด และให้มีความน่าสนใจในการลงทุน

"ตั้งใจที่จะจดทะเบียนในตลาดหุ้นไทยไม่เปลี่ยนแปลง เพราะเป็นเป้าหมายอันดับของบริษัท" และว่า กรณีของบริษัทจะเป็นลักษณะของการซื้อขายที่ 2 ตลาด (Duo Trading) ส่วนจะซื้อขายในตลาดสิงคโปร์หรือตลาดหุ้นไทยก่อน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของตลาด แต่ยืนยันที่จะนำบริษัทเข้าจดทะเบียนตลาดหุ้นไทย ไม่ว่าจะพิจารณาจะนานเพียงใด ทั้งนี้สาเหตุที่ตัดสินใจนำบริษัทไปจดทะเบียนในตลาดสิงคโปร์ควบคู่กับการรอกฎเกณฑ์ของเมืองไทย เพื่อต้องการนำบริษัทไปสู่การค้าสากล ต้องการนำกำไรที่ได้จากชาวต่างชาติเข้ามาประเทศไทยด้วย และต้องการทำให้ทั่วโลกได้เห็น ว่าบริษัททำทุกอย่างถูกต้องกฎหมาย ถูกกฎระเบียบ อีกทั้งการค้าเสรีที่เร็วขึ้น จะเห็นการเข้ามาของต่างชาติในเมืองไทยแล้วทำให้บริษัทเข้าไม่ได้"

(นายเจริญ ได้แถลงข่าวกับสื่อมวลชน "ผู้จัดการรายวัน" วันที่ 15 มิถุนายน 2547)

“การไปจดทะเบียนในประเทศสิงคโปร์ไม่มีปัญหา เพราะไม่ติดกฎเกณฑ์เหมือนกับประเทศไทย และปัจจุบันมีบริษัทที่ทำธุรกิจประเภทนี้ซื้อขายอยู่แล้วกว่า 4 บริษัท สำหรับเหตุผลที่สิงคโปร์ต้องการให้บริษัทไปจดทะเบียน เพราะต้องการเพิ่มมูลค่าตลาดรวม (Market cap) ให้ใหญ่ขึ้นไปอีก เพื่อต้องการเป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค จากปัจจุบันที่มีมูลค่าตลาดรวมกว่า 45 ล้านล้านบาท การจดทะเบียนในตลาดหุ้นสิงคโปร์เป็นความสะดวกในการเจรจา ส่วนของประเทศไทยก็ไม่ได้เร่งรัดภาครัฐ และเห็นแล้วว่าการจดทะเบียนในตลาดหุ้นสิงคโปร์ก็ไม่มีผลกระทบต่อจดทะเบียนในตลาดหุ้นไทยแต่อย่างใดจากงานนี้ ตลาดสิงคโปร์อยู่ในไตรมาสเดียวกันกับประเทศไทย ซึ่งอาจดึงดูดความสนใจของนักลงทุนได้

(นายเกษมสันต์ วีระกุล ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน))

เนื่องจากเบียร์ช้างเป็นบริษัทโฮลดิ้ง คัมปานี ที่มีบริษัทในเครือถึง 47 บริษัท ซึ่งเมื่อยุบรวมให้เหลือเพียง 2-3 บริษัท คือ กลุ่มธุรกิจผู้ผลิตสุรา เบียร์ และการตลาดมีส่วนทำให้ธุรกิจระหว่างบริษัทในเครือมีความโปร่งใสในสายตานักลงทุน ซึ่งโครงสร้างผู้ถือหุ้นบริษัทไทยเบฟเวอร์เรจส์ หลังจากนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดฯ แล้ว กลุ่มนายเจริญจะยังคงเป็นผู้ถือหุ้นหลักอยู่

การพัฒนาโยบายเพื่อควบคุมการขยายตัวของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

รายงานขององค์การอนามัยโลก ปี 2545 ซึ่งได้รายงานไว้ว่า ปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยและความตายมีมากกว่า 20 ปัจจัย เช่น แอลกอฮอล์ ยา ยาสูบ ข้อสรุปเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเอกสาร A58.18 to the World Health Assembly เดือนพฤษภาคม ปี 2548 ว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างโรคและความบาดเจ็บมากกว่า 60 ชนิด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้กลายเป็นปัจจัยเสี่ยง องค์การอนามัยโลก (2004) ชี้ว่า แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่ 5 ที่มีความเสี่ยงต่อภาระโลกของความเจ็บป่วยและโรค นโยบายแอลกอฮอล์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดจากการดื่มซึ่งเป็นประเด็นที่สาธารณะสนใจและความอยู่ดีกินดีของสังคม มาตรการภาครัฐที่ควบคุมอุปสงค์และอุปทานสุรา นโยบายสุราถูกจัดไว้ในกลุ่มลดอันตรายและการสร้างเสริมสุขภาพของสาธารณะ นโยบายที่มุ่งไปที่ประชากรเพื่อควบคุมพฤติกรรมเครื่องดื่ม (Population-based policies) ได้แก่

- 1) การกำหนดภาษีอากร การจำกัดการเข้าถึงสุรา การกำหนดอายุขั้นต่ำในการดื่ม
- 2) นโยบายที่มุ่งไปที่ปัญหาเฉพาะส่วน (Policies targeted at particular problems) ได้แก่ ห้ามเมาแล้วขับ การขายสุราแก่ผู้เยาว์
- 3) นโยบายที่ช่วยเหลือผู้ดื่มระดับบุคคล (Policies to help individual drinkers) เช่น การแทรกแซงการรักษาหรือการฟื้นฟูผู้ป่วย

ในหลายๆ ประเทศเลือกนโยบายที่มีอิทธิพลต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้า (Economic and commercial interests) งานสาธารณสุขุไม่สามารถแยกออกจากเศรษฐกิจและสังคมได้ ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จะเกิดความเข้าใจก็ต่อเมื่อมีการวิเคราะห์ตลาดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จะพบว่า โครงสร้างอุตสาหกรรมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีความสลับซับซ้อนมาก ในหลายประเทศอุตสาหกรรมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขนาดใหญ่ ทำให้การเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์(Availability) เกิดขึ้นโดยง่ายและทำให้เกิดความหลากหลายของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ การเพิ่มจำนวนการผลิต การขยายตัวเครือข่ายร้านค้าปลีกในตลาดท้องถิ่นส่งผลให้เกิดการเข้าถึงผลิตภัณฑ์เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในราคาค้าปลีกที่ถูกลง

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ได้ชี้แจงว่า บอร์ด ก.ล.ต.ได้อนุมัติให้บริษัทเครื่องตี้มแอลกอฮอล์สามารถเข้าระดมทุนได้ แต่การระดมทุนไม่ได้หมายความว่าต้องเข้าตลาดหลักทรัพย์เสมอไป (ประชาชาติธุรกิจ, 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548) ตามหลักการแล้วบริษัทที่เข้าระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ก็เพื่อต้องการนำเงินประชาชนไปเป็นทุนในการขยายธุรกิจให้ใหญ่โตขึ้นและมีกำไรกลับคืนมถือว่าเป็นการระดมทุนต่ำเมื่อเทียบกับการกู้ยืมเงิน การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์จึงเป็นช่องทางที่ดีที่สุดในเวลาอันสั้น แลกเปลี่ยนกับการแสดงความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล ปฏิบัติตัวตามกฎหมายของตลาดหลักทรัพย์ และเสียภาษีอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ธุรกิจเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และเบียร์ยังเป็นที่ยอมรับในตลาดหลักทรัพย์ของต่างประเทศสมมติชนรายวัน, 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548)

การเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อต้านการนำบริษัทเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หากมองในมุมบวก อาจจะเรียกได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ดีของสังคมที่ต้องเรียนรู้ และชี้แจงน้ำหนักระหว่างความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ที่กล่าวอ้างว่าเกื้อหนุนให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่เอกชนและประเทศชาติ ขณะที่ฝ่ายต่อต้านได้หยิบยกประเด็นทางศีลธรรมกลุ่มองค์กรที่ออกมาคัดค้านได้หยิบยก "ปัญหาทางสังคม" ขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการคัดค้าน โดยอ้างว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน 99 % เกิดจากการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และรายงานทางสถิติระบุว่า เยาวชนไทยที่เริ่มตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์-เบียร์ ในปัจจุบันเริ่มมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ ดังนั้นการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของธุรกิจเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมตี้มของกลุ่มนี้ได้ เป็นความจริงที่ปัจจุบันนักเรียนมัธยมต้นวัยเพียง 11-12 ปี บางคนเริ่มตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แล้ว และที่กล่าวกันว่า ก็คือการตี้มที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเด็กผู้ชาย แต่เริ่มแพร่กระจายเป็นค่านิยมในหมู่นักเรียนหญิงอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม การยื่นแบบแสดงรายการข้อมูล (ไฟล์) ของบริษัทเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ผ่านการอนุมัติของ ก.ล.ต. ตามปกติ เพราะขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลได้ผ่านจากตลาดแรกแล้ว คือ ตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์แล้ว ดังนั้น เมื่อจะเข้ามาจดทะเบียนในตลาดรอง คือ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(ตลท.) จึงถือว่า ทำตามขั้นตอนแล้ว หน้าที่ของ ก.ล.ต.เพียงตรวจสอบข้อมูลงบการเงิน ความเป็นปัจจุบัน และแนวโน้มธุรกิจในอนาคตเท่านั้น เมื่อครบกำหนดตรวจสอบไฟล์นั้นจะมีผลอนุมัติทันที (มติชนรายวัน 21 กุมภาพันธ์ 2548)

“หุ้นของไทยเบฟฯได้เปิดให้นักลงทุนทั่วไปจองซื้อหุ้นระหว่างวันที่ 4-8 ธ.ค.ที่ผ่านมา จำนวน 80 ล้านหุ้น ในราคาหุ้นละ 4.69 บาท โดยหุ้นได้ถูกจองซื้อหมดตั้งแต่วันแรกที่เปิดขายและถือเป็นบริษัทแรกในประวัติศาสตร์ของตลาดหลักทรัพย์ที่มีการกระจายขายหุ้นให้นักลงทุน

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแมลงกอลออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ทั่วไปในตลาดแรกแล้วแต่ต้องมาถูกระบบการนำหุ้นเข้าซื้อขายในตลาดรอสำหรับกรณีหุ้นเบียร์ข้างอยู่ในกระบวนการขายหุ้นแล้ว แต่มีการระงับการเข้าตลาดเมื่อเกิดเหตุเช่นนี้โบรกเกอร์ที่เป็นผู้จัดจำหน่ายคงต้องคืนเงินให้นักลงทุนที่จองซื้อหุ้นไป

(ภัทรียา กลต.ผู้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์รายวันมติชน วันอังคารที่ 9 ธันวาคม 2551 เสียเจริญถอนเองซึ่งไม่ต้องการทำสังคมปริแตกข้าง"ถอดใจพับแผนเข้าตลาด)

การประเมินผลกระทบของการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์ด้านหนึ่งเป็นแหล่งระดมทุน อีกด้านหนึ่งเป็นแหล่งลงทุน ไม่ว่าจะเป็นการระดมทุนหรือลงทุนล้วนมีเป้าหมายเพื่อ "กำไร" ตามหลักเกณฑ์แห่งระบบทุนนิยม

การทบทวนอิทธิพลของอำนาจธุรกิจ เห็นได้ว่า กฎหมายหรือระเบียบของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยควรที่จะคงหลักเกณฑ์การควบคุมกิจการเครื่องตีแมลงกอล เพราะผลได้จากการประกอบการไม่ได้ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพประชาชน ขณะเดียวกัน ความมั่งคั่งของบริษัท กระจายรายได้แก่คนกลุ่มน้อย และไม่สามารถ กระจายซ้ำ (redistributions) แก่คนส่วนใหญ่ได้เลยในระยะยาว แนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ กิจการประเภทนี้ เช่น สุรา บุหรี่ หรือสลากกินแบ่ง ฯลฯ สมควรที่รัฐจะควบคุมไม่ให้มีการแข่งขันมากเกินไป จึงให้เป็นกิจการผูกขาดแต่เดิมมาเพื่อไม่ให้มีการโฆษณาชักจูงใจ และมีใช้การเพิ่มอำนาจแก่ธุรกิจ

เนื่องด้วยนโยบายควบคุมการตีเครื่องตีแมลงกอลจะส่งผลกระทบต่อการทำกำไรของบริษัทสุรา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นของธุรกิจสุรา อาจเป็นผลให้ตลาดดัชนีหลักทรัพย์ (Set index) อ่อนไหวตาม สิ่งนี้อาจส่งผลให้มีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง เครื่องตีแมลงกอลเป็นธุรกิจสีเทา ได้แก่ ธุรกิจที่ล่อแหลมต่อการเกิดผลเสียทางสังคม โดยเฉพาะ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ เช่น ธุรกิจอบายมุขซึ่งเกี่ยวกับการเที่ยวกลางคืน และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมธุรกิจการพนัน ธุรกิจสุราและยาเสพติดทั้งหลาย เคยมีความคิดที่พยายามนำธุรกิจอบายมุขเข้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ(มติชนสุดสัปดาห์, 18 กุมภาพันธ์ 2548) หากตลาดหลักทรัพย์ยอมรับธุรกิจสุราเข้าตลาดฯ ต่อไปในอนาคตจะเป็นการนำร่องพาธุรกิจอบายมุขอื่นๆ เข้าสู่การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้ต่อไป

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติร่วมกับองค์กรเครือข่ายจัดเวทีนโยบายสาธารณะ เรื่อง "มาตรการการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับธุรกิจแอลกอฮอล์ โดยการจัดเวทีสาธารณะ ซึ่งได้มีการหารือคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (บอร์ด ตลท.) (วันที่ 23 มีนาคม 2548) เครือข่ายองค์กรรณรงค์ลดการตีเครื่องตีแมลงกอลได้เคยยื่นหนังสือคัดค้านการเข้าตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทเครื่องตีแมลงกอลมาแล้ว

“ทางเลือกของบริษัทในการขยายการลงทุนจะใช้วิธีลงทุนเพิ่มด้วยตนเอง การกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์หรือระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งการระดมทุน ในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีข้อดีคือเป็นการกระจายความเสี่ยงและยังทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของธุรกิจอีกด้วย ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาจะพบว่า ธุรกิจที่เข้มแข็ง และมีแนวร่วมทางธุรกิจมาก ๆ กติกาที่ใช้ควบคุม

ธุรกิจนั้นจะน้อยกว่า และหากเป็นธุรกิจที่ไม่ปลอดจากธุรกิจการเมือง และไม่มีการถ่วงดุลอำนาจที่ดีพอ ยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้าย มากขึ้น

"หากยังมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนอย่างมาก และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดีพอ ก็อย่าเพิ่งให้ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์ แต่ต้องสร้างกลไกในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เข้มแข็งก่อน ไม่เช่นนั้นแล้วจะมีปัญหาเหมือนที่เกิดขึ้นกับรัสเซียที่ยอมให้ธุรกิจนี้เข้าตลาด แต่ภายหลังมีปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาอย่างมาก เพราะไม่มีกลไกรองรับและถ่วงดุลอำนาจของธุรกิจ"

(ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ))

ปัญหาผลกระทบจากการดื่มสุราจะมากหรือน้อย แปรตามนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของฝ่ายบริหารประเทศนั้นๆ ซึ่งรวมถึงการอนุญาตให้มีการนำธุรกิจสุราเข้าตลาดหลักทรัพย์ด้วย เช่น เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลของประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน ซึ่งมีปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อหัวมากกว่าประเทศสวีเดนพบว่า ประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี มีธุรกิจสุราอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศ และเกิดผลกระทบด้านลบจากการบริโภคสุรามากกว่า เช่น มีจำนวนผู้ที่เสียชีวิตจากการป่วยด้วยโรคตับเรื้อรัง โรคตับแข็ง และการเกิดอุบัติเหตุจากรถที่เกี่ยวกับแอลกอฮอล์มากกว่า ทั้ง 2 ประเทศ มีการดำเนินนโยบายควบคุมปัญหาการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อย การกำหนดอายุขั้นต่ำของเยาวชนที่จะซื้อสุราได้ไว้เพียง 16-18 ปี การจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงบางส่วน ให้มีการขายปลีกโดยไม่ต้องขออนุญาตจากภาครัฐ ขณะที่ประเทศสวีเดน ซึ่งไม่มีบริษัทสุราในตลาดหลักทรัพย์เลย สวีเดนได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายควบคุมปัญหาการบริโภคสุราในภาพรวมของประเทศ เช่น การจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคร่งครัด การกำหนดอายุขั้นต่ำของเยาวชนที่จะซื้อสุราได้คืออายุ 18-20 ปี ซึ่งค่อนข้างสูง การจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง และรัฐเป็นผู้ผูกขาดการขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2548)

อย่างไรก็ตาม ความมั่งคั่งของประเทศจากการเป็นผู้ผลิตธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มเสริมพลัง (Alcoholic and energized beverages) ไม่ได้ทำให้โดยทั่วไปอยู่ดีกินขึ้น ผลจากการจัดอันดับของวารสาร Forbes Magazine ปี 2005 ชื่อผู้บริหารของบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ไปอยู่ในทำเนียบมหาเศรษฐีโลกอันดับที่ 194 และเป็นอันดับ 1 ของเมืองไทย การเคลื่อนไหวทางสังคม การยื่นข้อคัดค้าน และการเปิดเวทีสาธารณะ ภาครัฐต้องชั่งน้ำหนักระหว่างความจำเป็นทางเศรษฐกิจ การระดมทุนต่างประเทศ กับปัญหาทางสาธารณสุขและสังคมที่จะเกิดขึ้นตามมา

สรุปก็คือเหตุผลที่ภาครัฐต้องทบทวนและยกเว้นธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าระดมทุนและซื้อขายและจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ดังนี้

1. สำหรับธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รัฐบาลต้องเข้ามากำหนดอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะควรมีความระมัดระวังในเรื่องการขายทุน เพราะมีโอกาสก่อผลกระทบต่อสังคมสูง

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

2. บริษัทที่ผลิตสุราและเบียร์รายใหญ่ที่สุดจะนำเงินจากการระดมทุนเพื่อไปขยายกิจการ เพิ่มการผลิต เพิ่มยอดขาย ราคาเครื่องตีมแอลกอฮอล์จะถูกกลง และตีมเพิ่มขึ้น บริษัทผู้ผลิตเครื่องตีมแอลกอฮอล์รายอื่น จะทยอยกันเข้าตลาดหลักทรัพย์ เพื่อไม่ให้เสียเปรียบในเชิงของการแข่งขัน และในอนาคต กิจการที่เกี่ยวข้อง เช่น เอเยนต์ผู้จัดจำหน่าย สถานจำหน่าย หรือผับ-บาร์ ก็สามารถระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์ได้เช่นเดียวกัน

3. มาตรการควบคุมการตีมแอลกอฮอล์ที่เกิดผล ไม่ใช่เรื่องของการพัฒนาทักษะพฤติกรรมการตีมที่เหมาะสม ดังที่อุตสาหกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์พยายามใช้วิธีการโน้มน้าการตีมที่เหมาะสม

4. อำนาจและอิทธิพลของธุรกิจเครื่องตีมแอลกอฮอล์สูงมากและโน้มน้าให้นักการเมืองให้สร้างกระแสการบริโภคสูง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Recommendations)

การออกมายืนยันของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์บางคนถึงจุดคุ้มทางเศรษฐกิจที่หากนำธุรกิจเครื่องตีมแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือหากยอมให้บริษัทผลิตเครื่องตีมแอลกอฮอล์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในอนาคตจะพบว่า 'ได้' มากกว่า 'เสีย' เพราะดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ ที่ว่าหุ้นของบริษัทเครื่องตีมแอลกอฮอล์มีมาร์เก็ตแคปไม่ต่ำกว่า 2-3 แสนล้านบาท และยังช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลเงินบัญชีเดินสะพัดของไทยได้อีกด้วย เป็นเพียงการพิจารณาด้านการระดมทุนและการลงทุนเฉพาะกลุ่ม แต่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวต่อการกระจายรายได้และปัญหาสุขภาพ

การนำธุรกิจ สุรา-เบียร์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้นมียุทธศาสตร์ที่ออกมาคัดค้านได้หยิบยก "ปัญหาทางสังคม" และข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการตีมสุรา-เบียร์ของกลุ่มเยาวชนขึ้นมา ระบุว่า เยาวชนไทยที่เริ่มบริโภคสุรา-เบียร์ ในปัจจุบันเริ่มมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ จากการสำรวจข้อมูลของสถิติสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2550 ถึงปัจจุบัน ผู้ตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นเด็กมากขึ้น และการตีมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเด็กผู้ชาย แต่เริ่มแพร่กระจายเป็นค่านิยมในหมู่นักเรียนหญิงอย่างรวดเร็ว การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ เพราะจะมีผลกระทบต่อสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่กำกับดูแลและควบคุมธุรกิจสุรายังถือว่ามีประสิทธิภาพน้อย จากประสบการณ์ในอดีต ที่ผ่านมามีเห็นว่า นโยบายที่ออกมายังไม่ปลอดภัยจากธุรกิจการเมือง เพราะมีการคอร์รัปชันทางนโยบายเกิดขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากผู้ผลิตรายย่อยโดนผลกระทบจากการผูกขาดสินค้าของรัฐบาล จนในที่สุดผู้ประกอบการต่างๆ รวมตัวกันเองในการต่อสู้ โดยปราศจากการช่วยเหลือของรัฐ

สภาพการณ์ปัจจุบันยังพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกลไกที่ถ่วงดุลอำนาจเหมือนกับต่างประเทศที่มีการถ่วงดุลกันระหว่างสังคมกับธุรกิจ กลไกด้านนโยบาย และการกำกับดูแลมีความเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงจากอำนาจทางธุรกิจสูง จึงไม่ควรส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐ ให้มีอำนาจทางการเงินมากเกินไป และประโยชน์เงินทองการลงทุนก็ตกอยู่กับคนส่วนน้อย ไม่ได้ส่งผลในแง่ของการกระจายรายได้ การกระจายความเท่าเทียมในสังคม ตลอดจนสินค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ส่งผลต่อปัญหาสังคม การนำสินค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์จะเป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจมีอำนาจและรัฐบาลมีอำนาจมากขึ้น เพราะขาดกลไกรับรองการถ่วงดุลอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การนำธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าตลาดหลักทรัพย์จะสร้างค่านิยมใหม่ทางลบแก่สังคม และนำร่องธุรกิจสีเทาอื่นๆ เข้าตลาดหลักทรัพย์ และต่อไปในอนาคตจะทำให้ประชาชนและเยาวชนรุ่นใหม่เกิดค่านิยมยอมรับธุรกิจที่เกี่ยวกับอบายมุข เพียงเพราะว่าสามารถทำกำไรสูงสุดโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและผลกระทบที่เกิดกับสังคม และยิ่งไปกว่านั้นจะเป็นการนำร่องกรูยทางพาธุรกิจอบายมุขอื่นๆ เข้าสู่การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้ต่อไป

การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากจะกระจายความเสี่ยงแล้ว ยังมี “แนวร่วม” ในการรักษาผลประโยชน์ของธุรกิจอีกด้วย สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่กำกับดูแลและควบคุมธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังถือว่ามีประสิทธิภาพน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เนื่องจากขาดความโปร่งใสในการทำงาน กระทรวงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง ต่างก็มีการดำเนินงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น ซึ่งต่างก็ถ่วงอำนาจซึ่งกันและกัน

ธุรกิจแอลกอฮอล์ เป็นธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ โดยหลักการของการนำธุรกิจเข้าตลาดหุ้นสะท้อนถึงการระดมทุนเพื่อการผลิต การตลาด และการจ้างงาน และปรัชญาการดำเนินธุรกิจคือการทำกำไรสูงสุด หรือรายรับสูงสุด ทิศทางของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สวนทางกับนโยบายและงานสาธารณสุข นโยบายสาธารณสุขต้องเพื่อประโยชน์สาธารณสุข ปราศจากการแทรกแซงเพื่อประโยชน์ทางการค้า

“Alcohol consumption raises complex issues. Some evidence attests to beneficial effects of moderate consumption of alcohol but, overwhelmingly, data show its high contribution to the global burden of disease through its damaging effects across all sectors of society as the direct or underlying cause of many illnesses and accidents, violence and impaired health. Young people are particularly likely to abuse alcohol. Special attention needs to be paid to the messages conveyed in information relating to alcohol, including marketing and advertising, in particular on the impact of alcohol on the health and well-being of young people.”

(Executive Board, World Health Organization, 20.1.2004 ‘Health Promotion and Healthy Lifestyle)

“Public health policies concerning alcohol need to be formulated by public health interests, without interference from commercial interests.”

(Declaration of European Health Ministers on Young people and alcohol, Stockholm, 2003)

ข้อเสนอจากการตรวจสอบเอกสารและความเห็นของฝ่ายกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551ควรมีการปรับเนื้อหา

1. มาตรา 5 และ 8 มีสาระไม่เพียงพอ

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

“มาตรา 5 เว้นแต่จะมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในการออกใบอนุญาต และการให้ความเห็นชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. คณะกรรมการกำกับตลาดทุน สำนักงาน คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ประกาศกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาและการสั่งการให้เป็นที่น่าพอใจโดยทั่วไป และในกรณีที่มิอนุญาตหรือไม่ให้ความเห็นชอบให้แจ้งเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบด้วย”

มีข้อเสนอให้ปรับปรุงประเด็นอำนาจของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ก.ล.ต. และควรเพิ่มเติมกรณี มิอนุญาตหรือไม่สมควรเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เหมือนสุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ

2. ตามมาตรานี้ดังกล่าวนี้ยังถือว่ายังไม่เพียงพอ

“มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์คณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ก.ล.ต.” ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยผ่านการคัดเลือกตามที่กำหนดในมาตรา 31/7 จำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินหกคน เป็นกรรมการ โดยในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านบัญชี และด้านการเงินด้านละหนึ่งคน และให้เลขาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 31/7 ในการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ประธานกรรมการ ก.ล.ต. และกรรมการ ก.ล.ต. ที่มีใช้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในกรณีของคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือประธานกรรมการ ก.ล.ต. และเลขาธิการ ในกรณีของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนร่วมกันเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองเท่าของจำนวน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะแต่งตั้งต่อคณะกรรมการคัดเลือกและเมื่อคณะกรรมการคัดเลือกพิจารณาคัดเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว ให้เสนอชื่อต่อ รัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการคัดเลือกไม่เห็นชอบกับรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการคัดเลือกมีอำนาจให้มีการดำเนินการเสนอรายชื่อใหม่ได้

มีข้อเสนอให้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.ล.ต. และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เหมือนสุราและยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ คณะกรรมการในบอร์ดใหญ่ของกลต. ต้องประกอบไปด้วยคณะทำงานที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการตรวจสอบในกรณีเกี่ยวกับสุขภาพหรือกรณีสงสัย เช่น กองประกอบโรคศิลป์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากมีประเด็นอาหาร ยาและสินค้าที่ทำลายสุขภาพ หรือสงสัยหรือเข้าข่าย

3. ตามมาตราดังกล่าวนี้ยังถือว่าไม่เพียงพอ

“มาตรา 13 กรรมการ ก.ล.ต. ผู้ใดมีส่วนได้เสียในเรื่องที่พิจารณาให้แจ้งการมีส่วนได้เสียนั้นและห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนั้น แนวทางการพิจารณาส่วนได้เสียให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด”

มีข้อเสนอให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณาไม่รับอนุญาตจดทะเบียนหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเสียทุกกรณี หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุรายาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ

ทั้งนี้ การตีความทางกฎหมายจะตีความตามลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ต้องตีความทางสุขภาพ ซึ่งรวมถึงสุขภาพบุคคล ชุมชน และสุขภาพองค์กรรวม หากตีความตามนิติวิธี ต้องตีความโยงกับรัฐธรรมนูญที่รัฐต้องดูแลและคุ้มครองสุขภาพ รัฐต้องเห็นคุณค่าของสุขภาพอนามัยประชาชน

และคณะกรรมการ ก.ล.ต.ต้องไม่มีส่วนได้เสียในธุรกิจของการผลิตสินค้าและบริการที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ ที่พิจารณา และห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนั้น

บทที่ 4

กฎหมายระหว่างประเทศกับความตกลงทางการค้าเสรี

บ่อเกิดกฎหมายระหว่างประเทศของการเปิดการค้าเสรีที่เกี่ยวข้องนั้นก็คือ ตั๋วสัญญาหรือสนธิสัญญาที่เกี่ยวกับเรื่องการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ที่ไทยเข้าไปร่วมเจรจาเพื่อเปิดการค้าเสรี (Free Trade Area Agreement หรือ FTA) อย่างไรก็ตาม ความตกลงทางการค้าเสรีอาเซียนเริ่มเกิดขึ้นในปี 2539 ในสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย ต่อมาในสมัยรัฐบาลสมัยพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 - 2549) ได้ดำเนินนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจโดยส่วนหนึ่งได้จัดทำหนังสือสัญญาข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ และทำให้ประเด็นการทำหนังสือสัญญาเป็นที่สนใจกันมากขึ้นและนำมาสู่ความเห็นที่ขัดแย้งระหว่างหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่สนับสนุนเห็นด้วยกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กลุ่มที่คัดค้านหรือไม่เห็นความจำเป็น และกลุ่มที่เห็นว่าการทำหนังสือสัญญามีขั้นตอนดำเนินการที่ไม่เหมาะสม ขาดความโปร่งใส และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น ดังเห็นได้จากความเคลื่อนไหวและการแสดงความคิดเห็นของหลายฝ่าย เช่น หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์⁷ หรือภาคสังคมและวิชาการ คณะผู้วิจัยจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)⁸ กลุ่มศึกษาความตกลงทางการค้าเสรีภาคประชาชน (FTA Watch Group)⁹ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ได้นำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การทำหนังสือสัญญาตาม มาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ซึ่งปรากฏกฎเกณฑ์ใหม่เพิ่มเติมไปจากมาตรา 224 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 อย่างเห็นได้ชัด (วีรพัฒน์ ปรีวงค์, 2551) อย่างไรก็ตาม สัญญาหรือความตกลงทางการค้าเสรีที่ได้ทำแล้วเสร็จก่อนการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ถือว่ามีผลสมบูรณ์ให้ไทยต้องเปิดการค้าเสรีตามเงื่อนไขในสัญญาต่าง ๆ ที่ได้กระทำไว้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

1. ความตกลงทางการค้าเสรีเป็น“หนังสือสัญญา”

สำหรับประเทศไทย ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยตีความคำว่า “หนังสือสัญญา” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 224 (ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ตรงกับมาตรา 190) ปรากฏตามคำวินิจฉัยที่ 11/2542 ดังนี้

⁶ สำนักงานเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น ดูข้อมูลเพิ่มเติมที่ <http://www.mfa.go.th/jtepa> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

⁷ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ดูข้อมูลเพิ่มเติมที่ <http://www.thaifta.com/ThaiFTA/> และที่ <http://www.dtn.moc.go.th/> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

⁸ ข้อมูลเพิ่มเติม ดูที่ <http://www.ftadigest.com> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

⁹ ข้อมูลเพิ่มเติม ดูที่ <http://www.ftawatch.org>; และดูเพิ่ม เจริญ คัมภีรภาพ, อำนาจอธิปไตยกับการทำเขตการค้าเสรี (FTA) ที่ http://www.ftawatch.org/autopage1/show_page.php?i=5&s_id=3&d_id=3 (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551)

“คำว่า “หนังสือสัญญา” แม้ว่าจะมิได้บัญญัติความหมายไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า หนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 224 มีความหมายครอบคลุมไปถึงความตกลงทุกประเภทที่ประเทศไทยทำขึ้นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างรัฐและองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศ ค.ศ. 1986 อนุสัญญาทั้งสองฉบับได้กำหนดลักษณะของสนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศไว้ว่า

“สนธิสัญญา” หมายถึง “ความตกลงระหว่างประเทศที่ทำขึ้นเป็นหนังสือระหว่างรัฐต่าง ๆ หรือระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกัน และอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือสองฉบับหรือหลายฉบับผนวกเข้าด้วยกัน และไม่ว่าเรียกชื่อ อย่างไร” ความหมายของ “สนธิสัญญา” ตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงครอบคลุมถึงความตกลงระหว่างประเทศทุกรูปแบบ เช่น สนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลง ข้อตกลง หนังสือ แลกเปลี่ยน พิธีสาร กรรมสารทั่วไป กรรมสารสุดท้าย เป็นต้น

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้ตีความคำว่า “หนังสือสัญญา” ดังคำวินิจฉัยที่ 33/2543 ที่ว่า “แม้มิได้บัญญัติความหมายไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า หนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 224 มีความหมายครอบคลุมถึงความตกลงทุกประเภทที่ประเทศไทยทำขึ้นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศโดยมีความมุ่งหมายให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ หนังสือสัญญาดังกล่าวต้องมีลักษณะที่ทำขึ้นเป็นหนังสือ และเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ

บางกรณีการจัดทำเอกสารในทางระหว่างประเทศบางประเภทเป็นเพียงเอกสารบันทึกข้อเท็จจริงหรือความเข้าใจเพื่อการอ้างอิงโดยไม่เกิดผลผูกพันเท่านั้น ในประเทศไทยเองก็มักพบกรณีนี้อาจเกิดข้อสงสัยดังกล่าวได้ เช่น ในกรณีที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ได้เจรจาเพื่อจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ โดยมีการจัดทำเอกสารในรูปแบบของความตกลง หนังสือแลกเปลี่ยน และเอกสารที่เรียกว่า “Agreed Minute” ซึ่งเกิดความไม่แน่ใจว่าเอกสารดังกล่าวถือเป็นหนังสือสัญญาที่มีเป็นผลทางกฎหมายได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 6) ได้มีบันทึกความเห็นทางกฎหมายว่า

“คำว่า “Agreed Minute” หมายถึง “บันทึกหรือรายงานที่ได้ตกลงกัน” หรือใช้ในคำว่า “บันทึกวาจา” ซึ่งเป็นรายงานหรือบันทึกผลสรุปของการประชุมหรือระหว่างการเจรจา (negotiation) Agreed Minute นี้ อาจมีผลทางกฎหมายเป็นสนธิสัญญา (treaty) ตามความหมายทั่วไปชนิดหนึ่ง และมีผลผูกพันทางกฎหมาย (legally binding force) ได้ หากคู่ภาคีแสดงเจตนา (intention) ตกลงกันให้เป็นเช่นนั้น การทำเอกสาร Agreed Minute ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะว่าให้กระทำในกรณีใดและรูปแบบใด แต่ปรากฏในทางปฏิบัติของการทำความตกลงระหว่างประเทศ โดยทั่วไปแล้ว Agreed Minute มีรูปแบบที่เป็นตราสารประกอบหรือเพิ่มเติม (supplementary instrument) คู่กับความตกลงหลัก แต่มีบางกรณีที่มีการใช้ Agreed Minute เป็นชื่อของความตกลงหลัก Agreed Minute จึงอาจมีได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับเจตนาของการแสดงออกของคู่สัญญา ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งความตกลงระหว่างประเทศที่เป็นความตกลงหลักหรือที่เป็นตราสารประกอบหรือเพิ่มเติมเพื่อเป็นหลักฐานแสดงความเข้าใจที่ตรงกันในการอธิบายความหมายของถ้อยคำ หรือข้อความในความตกลงหลัก หรือกำหนดทางปฏิบัติปลีกย่อย หรืออาจเป็นรายงานแสดงผลการประชุมหรือการเจรจาก็ได้

ดังนั้น เอกสาร Agreed Minute จะเป็นสัญญาระหว่างประเทศหรือไม่ ต้องดูจากเจตนาของคู่ที่ทำความตกลงว่า มุ่งหมายให้มีผลทางกฎหมายหรือไม่ โดยสังเกตจากถ้อยคำที่ใช้ในเอกสารว่า ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันที่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ หรือหากมีการนำเอกสารนั้นไปจดทะเบียนกับสหประชาชาติ ตามข้อ 102 ของกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) แสดงว่ามีความประสงค์ที่ให้ Agreed Minute มีค่าทางกฎหมายเช่นเดียวกับสนธิสัญญา (treaty) เป็นต้น

การแสดงเจตนาตามเอกสาร Agreed Minute ให้มีค่าบังคับทางกฎหมาย ต้องได้รับการปฏิบัติ โดยเป็นไปตามหลักที่ว่าสัญญาต้องได้รับการปฏิบัติ (pacta sunt servanda) ทั้งนี้ ตามข้อ 26 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 (Vienna Convention on the Law of Treaties) มิเช่นนั้นอาจก่อให้เกิดความรับผิดในทางระหว่างประเทศ (international responsibility) ได้ ในทางปฏิบัติระหว่างประเทศถือว่า มีผลผูกพันทางการเมืองหรือในทางศีลธรรม (politically or morally binding force) ที่โดยปกติแล้วมีการปฏิบัติ หากมีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างภาคีเกี่ยวกับสถานะ ความผูกพัน หรือขอบเขตในความหมายของถ้อยคำใน Agreed Minute ก็มักมีการแก้ไขปัญหาโดยการเจรจา มากกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมายขึ้นที่ความเห็นทางกฎหมายคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 6), เรื่องเสร็จที่ 814/2548)

หลักการสำคัญในอนุสัญญากรุงเวียนนาดังกล่าว ยังมีสภาพในฐานะจารีตประเพณีในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งผูกพันทุกรัฐในโลกไม่ว่าได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวหรือไม่ การทำหนังสือสัญญาเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอาจทำลงได้แต่เพียงฝ่ายเดียว หากแต่ต้องอาศัยการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศอื่น หรือหากเป็นในกรณีที่ตกลงทำหนังสือสัญญากับองค์การระหว่างประเทศ ความสามารถขององค์การระหว่างประเทศก็ล้วนแต่ได้มาโดยการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่ก่อตั้งหรือเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศนั้น ได้ตกลงกำหนดสิทธิหน้าที่ (ซุ่มพต สายสุนทร 2552)

กระบวนการตามรัฐธรรมนูญในการตกลงผูกพันตามหนังสือสัญญา

กระบวนการจัดทำหนังสือสัญญานั้นต้องดำเนินการตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งแยกออกจากกระบวนการที่ต้องทำตามกฎหมายภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา 190 และกฎหมายอื่นที่อาจมีตามมาในอนาคต ทั้งนี้ อำนาจการทำหนังสือสัญญาถือเป็นอำนาจที่ใช้โดยฝ่ายบริหารเป็นหลัก แต่การที่ประเทศไทยได้ยอมรับอิทธิพลของทฤษฎีทวินิยมก็ยอมทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการตามมาตรา 190 วิเคราะห์ให้ไว้ที่ วัชรวิวัฒน์ ปริยวงศ์ 2551) ดังนี้

1. เมื่อคณะรัฐมนตรีประสงค์ทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยทั่วไปแล้วสามารถดำเนินการเจรจาและตกลงผูกพันได้ทันที

2. อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีต้องพิจารณาด้วยว่าหนังสือสัญญาดังกล่าวเข้าข่ายยกเว้นเป็นหนังสือสัญญาที่ดำเนินการจัดทำได้ ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ ซึ่งหนังสือสัญญาที่เข้าข่ายยกเว้นดังกล่าว ได้แก่ หนังสือสัญญามีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหนังสือสัญญามีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยตามกฎหมายระหว่างประเทศ หนังสือสัญญาที่ต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญาหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง และหนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันต่อการลงทุนหรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

3. หากเป็นกรณีที่หนังสือสัญญาเข้าช้อยกเว้น คณะรัฐมนตรีต้องให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้นและต้องเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย ซึ่งรัฐสภาต้องประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว

4. ในขณะเดียวกัน คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาที่เข้าช้อยกเว้นดังกล่าว

5. รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 มาตรา 190 บัญญัติว่า ก่อนแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันต่อไป (ซึ่งทำได้หลายวิธี ได้แก่การลงนาม การแลกเปลี่ยนตราสาร การให้สัตยาบัน การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ หรือการภาคยานุวัติ หรือตามที่ตกลงเป็นอย่างอื่น) เมื่อประเทศไทยลงนามในหนังสือสัญญาแล้ว คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น และในกรณีที่มีการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนั้นอย่างรวดเร็วเหมาะสม และเป็นธรรม

6. ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยชี้ขาด โดยให้นำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 มาตรา 154(1) มาใช้บังคับกับการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ การจัดทำหนังสือสัญญาที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีไม่เคยนำขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวาย เพื่อให้ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่อย่างใด หากเป็นกรณีทั่วไปที่ไม่ต้องขอความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว คณะรัฐมนตรีก็เป็นผู้อนุมัติลงนามหนังสือสัญญาเสมอ เว้นกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายอำนาจล่วงหน้าในการลงนามหนังสือสัญญาเฉพาะเรื่อง เช่น การมอบหมายให้กรมวิเทศสหการลงนามความตกลงเกี่ยวกับการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเมื่อรองนายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 11 เมษายน 2521) หรือกรณีให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้อนุมัติการลงนามความตกลงรับความช่วยเหลือจากประเทศอาเซียน (ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.0202/13604, 2 ตุลาคม 2527)

ดังนั้น การดำเนินการตามกฎหมายภายในประเทศเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญา ถือเป็นขั้นตอนที่แยกต่างหาก จากการดำเนินการตามขั้นตอนในกฎหมายระหว่างประเทศ และการที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ (Parliamentary approval) ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการทำหนังสือสัญญาหรือไม่ เป็นคนละเรื่องกับการให้สัตยาบันในทางกฎหมายระหว่างประเทศ (Ratification) ดังนั้น การดำเนินการตามกฎหมายภายในประเทศที่ไม่ถูกต้อง โดยทั่วไปก็มิอาจยกขึ้นเป็นเหตุที่กระทบต่อความสมบูรณ์ของหนังสือสัญญาที่ได้ทำถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายระหว่างประเทศได้

เนื่องจากการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญาไม่มีแบบหรือวิธีการตายตัว อำนาจในการทำสนธิสัญญาขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของรัฐ อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาหรือผู้ทำสัญญาต้องมีอำนาจเต็ม (Full Powers) ซึ่งเป็นเอกสารที่แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้แทนของรัฐในการเจรจา รับ หรือรับรองความถูกต้องของตัวบทในสนธิสัญญาหรือให้ความยินยอมที่จะผูกพันตามสนธิสัญญา

บุคคลที่ไม่ต้องแสดงเอกสารการมอบอำนาจเต็ม

1. ประมุขแห่งรัฐ หัวหน้ารัฐบาล และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
2. หัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต ในกรณีการรับตัวบทสนธิสัญญาระหว่างรัฐผู้ส่งกับรัฐผู้รับ
3. ผู้แทนซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐของตนเพื่อเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศ หรือที่ได้รับการแต่งตั้งไปยังองค์การระหว่างประเทศ หรือองค์กรขององค์การระหว่างประเทศนั้น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการยอมรับตัวบทของสนธิสัญญาในการประชุมระหว่างประเทศ หรือในองค์การระหว่างประเทศหรือในองค์กรขององค์การระหว่างประเทศนั้น

การใช้อำนาจอธิปไตยในนิติกฎหมายมหาชนได้กำหนดให้มีการใช้อำนาจภายในรัฐที่ถูกจัดสรรหรือกำหนดโดยเจ้าของอำนาจอธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญไทยได้ให้อำนาจในการทำหนังสือสัญญาเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ใช้อำนาจผ่านทางคณะรัฐมนตรี ผู้มีอำนาจเต็มในการเจรจา (full power) ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจเต็ม เป็นผู้ดำเนินการเข้าทำสนธิสัญญาแทนรัฐ(ประสิทธิ์ เอกบุตร 2544)

การรับตัวบทแห่งสนธิสัญญา (adoption of the text) (Article 9)

การรับตัวบทแห่งสนธิสัญญาต้องได้รับความยินยอมจากรัฐทั้งหมดที่เข้าร่วมในการจัดทำสนธิสัญญา เว้นแต่ การรับตัวบทแห่งสนธิสัญญาในการประชุมระหว่างประเทศให้กระทำโดยคะแนนเสียง 2/3 ของรัฐที่เข้าประชุมและออกเสียงลงมติ เว้นแต่รัฐจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

2. กฎหมายระหว่างประเทศ

John Austin ให้ความเห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศไม่ใช่กฎหมาย เพราะไม่ใช่กฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจปกครองออกมาใช้บังคับกับผู้อยู่ใต้การปกครองและขาดสภาพบังคับ (Sanctions) ขณะที่ H.L.A. Hart ให้ความเห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม (Rules of Morality) และเป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดจากเจตจำนงของรัฐที่เห็นว่ากฎเกณฑ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และยินยอมหรือให้ความเห็นชอบ (Consent) ที่จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านั้น ขณะที่ M. Akehurst ให้ความเห็นว่า กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่รัฐต้องปฏิบัติ เหตุที่รัฐยอมปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศเพราะมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Interest) รัฐต้องการกติกาส่งเสริมเสถียรภาพ (Stability) และความแน่นอน

สภาพบังคับ (sanctions) ของกฎหมายระหว่างประเทศอาจไม่ชัดเจน แน่นนอนเหมือนกฎหมายภายใน ประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเรื่องและสถานการณ์ในแต่ละกรณี เช่น การใช้สิทธิป้องกันตนเอง (Right of Self-defense) การใช้มาตรการทางเศรษฐกิจซึ่งมีหลายวิธี การใช้กำลังร่วมกันภายใต้กรอบของ UN เป็นต้น แต่การบังคับที่สำคัญที่สุดก็คือ รัฐคงจะดำรงอยู่ได้ยากลำบากในโลกยุคโลกาภิวัตน์ หากว่าไม่ปฏิบัติตามกติกาส่งเสริมเสถียรภาพ (โดยเฉพะอย่างยิ่งที่กำหนดโดยความตกลงระดับพหุภาคี)

กฎหมายต่างประเทศ หมายถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายระหว่างรัฐอธิปไตย หรือองค์การระหว่างประเทศ กฎหมายภายในหมายถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งรัฐอธิปไตยสร้างขึ้นให้มีผลบังคับใช้ภายในรัฐตน เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในต้องมาพิจารณากฎหมายภายใน ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือเมื่อกฎหมายทั้งสองเกิดความขัดแย้งกัน นักนิติศาสตร์จึงแบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน

1. ฐานะของกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบกฎหมายภายใน

องค์กรภายในของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการตีความและชี้ขาดกฎหมาย เช่น ศาล หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ใช้และปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น กระทรวงต่างประเทศมักมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตนในการนำกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาในระบบกฎหมายภายใน เช่น การที่ประเทศไทยร่วมลงนามในอนุสัญญาเกี่ยวกับประชาชาติต่างๆ

2. ฐานะของกฎหมายภายในของรัฐมีหน้าที่ในการตีความกฎหมายภายใน เช่น กระทรวงการต่างประเทศ

ในเวทีนานาชาติ เมื่อเกิดกรณีขัดแย้งระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน รัฐจะสามารถอ้างกฎหมายภายในของตนขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้ไม่ต้องมีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างประเทศได้มากนักน้อยเพียงใด การพิจารณาข้อพิพาทระหว่างประเทศในศาลระดับประเทศ กฎหมายภายในประเทศสามารถใช้เป็นหลักฐานในการแสดงถึงการปฏิบัติของประเทศ เพื่อพิสูจน์การมีอยู่ของจารีตประเพณีระหว่างประเทศ หรือหลักกฎหมายทั่วไป เช่น การสมรส สัญชาติ เป็นต้น

ทฤษฎีต่าง ๆ ว่าด้วยความสัมพันธ์

นักนิติศาสตร์ได้พยายามที่จะสร้างทฤษฎีต่าง ๆ ขึ้นเพื่อตอบปัญหาซึ่งมีอยู่ 3 ทฤษฎี คือ

- 1) ทฤษฎีเอกนิยม (Monism Theory)
- 2) ทฤษฎีทวินิยม (Dualism Theory)
- 3) ทฤษฎีการประสาน(Coordination Theory)

ทฤษฎีเอกนิยม (Monism Theory)

ทฤษฎีเอกนิยม (Monism) มีสมมติฐานว่า กฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้แยกจากกันเพราะต่างเป็นกฎหมายและอยู่ในระบบเดียวกัน ดังนั้น หากรัฐยอมรับสิ่งใดว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศก็ย่อมเป็นกฎหมายที่มีอยู่ร่วมกับกฎหมายภายในประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศได้ถูกผนวกเข้ากับกฎหมายภายในประเทศ (incorporation) ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการแปลง หรือยอมรับกฎหมายระหว่างประเทศให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายภายในประเทศ แต่อาจต้องมีกระบวนการให้ความเห็นชอบที่ผูกพันตาม เช่น รัฐสภาต้องให้ความยินยอม

นักทฤษฎีกลุ่มนี้มีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งเดียวกัน ปัญหาที่ตามมาก็คือกฎหมายทั้งสองอยู่ในระดับเดียวกันหรือไม่ ในกรณีที่ขัดแย้งกันจะถือว่ากฎหมายใดมีค่าบังคับสูงกว่า กลุ่มเอกนิยมมีความเห็นว่าขัดแย้งกันสองฝ่าย (อนุพนธิ สุริยะ , 2552) ดังนี้

ก) พวกเอกนิยมที่เน้นความสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยถือว่า กฎหมายระหว่างประเทศเหนือกฎหมายภายใน นักกฎหมายกลุ่มนี้ถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศตั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำเนิดของรัฐและยอมรับรู้ความมีอำนาจอธิปไตยของรัฐ ดังนั้น กฎหมายระหว่างประเทศจึงต้องอยู่เหนือรัฐซึ่งหมายถึงอยู่เหนือกฎหมายภายในด้วย อีกประการหนึ่งเชื่อว่า การที่จะให้สิทธิมนุษยชนมีผลใช้บังคับได้อย่าง

จริงจึง ควรจะต้องให้กฎหมายระหว่างประเทศมีค่าบังคับสูงกว่ากฎหมายภายใน เพราะกฎหมายระหว่างประเทศย่อมมีมาตรฐานสูงกว่ากฎหมายภายในซึ่งมีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามความพอใจของรัฐ

ข) พวกเอกนิยมที่เน้นความสำคัญของกฎหมายภายใน นักคิดกลุ่มนี้ให้ความสำคัญของกฎหมายภายในเหนือกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ หากมีกรณีขัดแย้งระหว่างกฎหมายทั้งสองแบบขึ้น ก็จะต้องเลือกใช้กฎหมายภายใน อาจขยายความได้ว่า รัฐเป็นผู้สร้างกฎหมายขึ้นใช้เพื่อตนจึงเป็นผู้กำหนดว่าตนควรจะมีอำนาจมากน้อยเพียงใด กฎหมายระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ต้องได้รับความยินยอมของรัฐ รัฐเป็นผู้กำหนดขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น กฎหมายภายในย่อมมีอำนาจบังคับเหนือกฎหมายระหว่างประเทศ

ทฤษฎีเอกนิยมนี้มีอิทธิพลต่อกฎหมายของแต่ละประเทศเมื่อเข้าผูกพันตามหนังสือสัญญา เพราะการยอมรับความมีอยู่ของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยทั่วไปก็คือการตกลงและให้สัตยาบันแสดงเจตนาเข้าผูกพันตามหนังสือสัญญานั้น โดยแต่ละประเทศอาจมีขั้นตอนทั่วไปที่กำหนดจุดเริ่มต้นของการยอมรับไว้ในกฎหมายภายในที่ต่างกัน เช่น ในรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศสและประเทศโปแลนด์ให้ถือการนำเอาหนังสือสัญญามาประกาศเผยแพร่ในรัฐกิจจานุเบกษา (Official Journal) มาเป็นจุดเริ่มต้นเป็นต้น โดยในปัจจุบันประเทศที่มีแนวปฏิบัติไปในทางเอกนิยมก็ได้แก่ประเทศฝรั่งเศส โปแลนด์ เยอรมัน รัสเซีย ฯลฯ

สำหรับประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญมาตรา 190 พบว่า มีรัฐสภาต้องให้ความเห็นชอบต่อหนังสือสัญญาที่ต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา ซึ่งเป็นข้อความที่ได้บัญญัติมาโดยตลอดในรัฐธรรมนูญที่เคยมีมา ลักษณะที่ยึดหลักปฏิบัติไปตามทฤษฎีวินิยม กล่าวคือ หนังสือสัญญาที่มีผลในฐานะกฎหมายภายในประเทศได้ ต่อเมื่อรัฐสภาได้ออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหากพิจารณาจากแนวปฏิบัติของศาลไทยที่ผ่านมา และความเห็นทางวิชาการ(ประจิตต์ โรจนพฤกษ์, 2523) ก็พบโดยทั่วไปว่า ขณะที่ยังไม่มีกฎหมายภายในประเทศมารองรับหนังสือสัญญาใด ศาลไทยก็ย่อมนำกฎหมายไทยเท่าที่มีอยู่ใช้บังคับแก่คดีได้ แม้จะเป็นการขัดแย้งกับหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยได้เข้าผูกพันไปแล้วก็ตาม

แนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับพันธกรณีระหว่างประเทศ มุ่งหวังให้รัฐดำเนินการทั้งทางนโยบายและกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีในทางกฎหมายระหว่างประเทศ การที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยตีความคำว่า “หนังสือสัญญา” โดยอาศัยความหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศ อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญท่านหนึ่งยังได้เคยขยายความไว้ว่า แม้ประเทศไทยมิได้ยอมรับเป็นกติการะหว่างประเทศให้มีผลต่อกฎหมายภายในโดยอัตโนมัติเหมือนบางประเทศก็ตาม แต่ก็มีวิธีการที่ยอมรับกติการะหว่างประเทศ ดังกล่าวให้มีผลต่อกฎหมายภายในได้ กล่าวคือ ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายใน เช่น รัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติต่างๆ ที่ขัดหรือแย้งต่อกติการะหว่างประเทศ หรือหากมีการประกาศใช้กฎหมายภายในฉบับใหม่ รวมทั้งรัฐธรรมนูญและกฎหมายรองลงมาก็ควรบัญญัติให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศตามวัตถุประสงค์ที่เข้าเป็นภาคีให้มากที่สุด การตีความกฎหมายก็สมควรที่ตีความไปในแนวทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีทั้งสองไม่สามารถนำไปปฏิบัติโดยแยกจากกัน (Eileen Denza, 2006) กฎหมายระหว่างประเทศในบางเรื่องหากส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในประเทศ แม้เพียงบางเรื่อง ในทางปฏิบัติ อาจนำมาใช้ได้ยาก แม้บางประเทศมิได้กำหนดให้รัฐสภาต้องให้ความเห็นชอบ แต่ก็

อาจใช้ลักษณะอื่น เช่น การออกกฎหมายให้กรอบเจรจาล่วงหน้า ในขณะที่เดียวกัน กฎหมายระหว่างประเทศในบางเรื่องหากมีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำมาใช้กับกฎหมายภายในประเทศ แต่มีอาจกระทำตามกระบวนการแปลงเพราะต้องใช้เวลานาน ศาลก็อาจหยิบยกมาใช้ในฐานะหลักกฎหมายทั่วไป หรือนำมาปรับในลักษณะหลักความเป็นธรรม ทั้งที่ยังไม่ได้มีการแปลงหรือรับกฎหมายดังกล่าวมาเป็นกฎหมายภายในเพื่อทันต่อความเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีทวินิยม (Dualism Theory)

เนื่องจากที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในมีระบบแตกต่างกัน ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศมาจากเจตจำนงร่วมของรัฐทั้งหลาย และกฎหมายระหว่างประเทศใช้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอธิปไตยทั้งหลาย ส่วนที่มาของกฎหมายภายในเป็นเพียงเจตจำนงของรัฐเพียงรัฐเดียวเท่านั้น รัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองด้วยกันและระหว่างพลเมืองกับฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตามนักคิดกลุ่มนี้เห็นว่า กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศมีเงื่อนไขในแง่หลักการต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายระหว่างประเทศอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า ทุกๆรัฐตกลงกันที่จะเคารพตามสัญญาตามหลักกฎหมาย สนธิสัญญาต้องได้รับการเคารพและถือปฏิบัติ แต่สำหรับกฎหมายภายในอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า กฎหมายรัฐหนึ่งๆ จำต้องมีการปฏิบัติตามกรณีที่ขัดแย้ง

นอกจากนี้ กฎหมายทั้งสองระบบยังมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน โดยกฎหมายภายในเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลภายในรัฐ ในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศมีเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐ เช่น การดำเนินความสัมพันธ์ สิทธิหน้าที่ของรัฐระหว่างกัน เมื่อพิจารณาตามสมมติฐานดังกล่าว ด้วยกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศถือเป็นกฎหมายคนละระบบ ทฤษฎีจึงอธิบายว่ารัฐนำกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ในระบบกฎหมายภายในประเทศทันทีไม่ได้ แต่รัฐต้องมีกระบวนการแปลง (Transformation) หรือการยอมรับ (Adoption) หรือการนำกฎหมายไปปฏิบัติให้เกิดผล (Implementation) กฎหมายระหว่างประเทศให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายภายในประเทศเสียก่อน แต่ทั้งนี้ ก็อาจมีการยอมรับจารีตประเพณีระหว่างประเทศโดยทางปฏิบัติ เช่น การตัดสินพิพากษาคดีโดยศาลภายในประเทศ

ทฤษฎีทวินิยมนี้มีอิทธิพลต่อกฎหมายของแต่ละประเทศเมื่อเข้าสู่ผูกพันตามหนังสือสัญญา เพราะหากรัฐใดยึดหลักทวินิยมอย่างเคร่งครัดก็ย่อมจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายเพื่อแปลง ยอมรับ หรือนุโลมตามประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวปฏิบัติไปในทางทวินิยม

ทฤษฎีการประสาน(Coordination Theory)

ทฤษฎีการประสานหมายถึง การประสานกันของทั้งสองระบบ ทั้งกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งก็ต้องทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างที่ชัดเจนประการหนึ่งก็คือสิ่งที่ปรากฏอยู่ในระบบกฎหมายของสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) ที่มีการจัดแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั้งในประเทศและระหว่างสมาชิกสหภาพยุโรปด้วยกัน โดยพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจความรับผิดชอบ

¹⁰ คดี Minister for Immigration and Ethnic Affairs v Teo (1995) 183 CLR 273 เป็นคดีศาลสูงสุดของออสเตรเลียได้อาศัยหลัก Legitimate Expectation.

บางส่วนที่แยกเป็นเรื่องเฉพาะของรัฐ และอีกส่วนที่ถือว่าสมาชิกทุกรัฐต้องรับผิดชอบร่วมกัน (ประเด็น Subsidiarity and Competence) แม้ระบบความสัมพันธ์ของกฎหมายในสหภาพยุโรปจะมีความสลับซับซ้อน โดยในสหภาพยุโรปได้มีการออกกฎหมาย (Framework Decision)¹¹ เพื่อให้รัฐสมาชิกแต่ละรัฐสามารถมีหมายจับ (European Arrest Warrant) ที่ใช้ร่วมกันได้ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมและการก่อการร้าย ในกฎหมายบางส่วนเกี่ยวกับการรับรองผลการออกหมายจับระหว่างประเทศให้ถือว่ามีความผลโดยตรงต่อกฎหมายภายในประเทศ (เป็นไปในแนวทางเอกนิยม) แต่บางเรื่อง เช่น กระบวนการสืบสวนดำเนินคดี รัฐร้องขอต้องให้รัฐที่ให้ทำการปฏิบัติตามหมายจับเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจและดำเนินการขั้นตอนตามกฎหมายภายในของตนเอง และมีอาจเอาระบบในกฎหมายระหว่างประเทศมาปะปนได้ (เป็นไปในแนวทางทวินิยม) กฎหมาย European Arrest Warrant นี้ จึงอาจเป็นตัวอย่างของทฤษฎีการประสาน ในยุคที่กฎหมายต้องพัฒนาตามความเป็นจริงในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ปริวรรต 2551)

3. อำนาจอธิปไตยในกฎหมายระหว่างประเทศ

อำนาจอธิปไตยได้ถูกนำมาเป็นคำที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ในเชิงเท่าเทียมกันระหว่างรัฐ กฎหมายมหาชน อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดภายในประเทศ ความมีอยู่ของอำนาจอธิปไตยในประเทศไทยปรากฏชัดแจ้งในรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติรับรองการปกครองระบอบ “ประชาธิปไตย” อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และขยายความต่อว่า “อำนาจอธิปไตย” นี้ย่อมเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ทรงใช้อำนาจนั้นผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมายระหว่างประเทศ ได้มีกติกากำหนดอย่างชัดเจนว่า ความเสมอภาคเท่าเทียมของรัฐเป็นหลักการพื้นฐานในทางกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น หากหนังสือสัญญาใดมีลักษณะขัดต่อความเสมอภาคในอธิปไตย หนังสือสัญญานั้นย่อมถือได้ว่าขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่มีค่าบังคับเหนือกว่าอำนาจอธิปไตย” ยังรวมไปถึงความสามารถในการเข้าผูกพันตามสัญญาในทางกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

เครื่องมือในการนำอำนาจอธิปไตยของประเทศมาสร้างสมดุลให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมระหว่างประเทศ ก็ด้วยว่ารัฐต้องอาศัยความยินยอม (consent) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการไม่ใช้กำลังอาวุธบังคับต่อกัน การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าบริการ การรักษาสันติภาพ ฯลฯ ดังนั้น รัฐประเทศต่างๆ จึงต้องยอมรับทั้งสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน และเข้าผูกพันตามพันธกรณีที่ได้อินยอมและตกลงไว้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเสถียรภาพในการดำรงอยู่ของอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ ซึ่งวิธีสำคัญวิธีหนึ่งในการเข้าผูกพันตามพันธกรณีนี้ก็ย่อมกระทำได้โดยการทำสนธิสัญญาระหว่างกัน และพึงปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามสัญญา

การให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นมีปรากฏทั่วไปในรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ (Duncan B. Hollis et al, 2005) เช่น ในประเทศอังกฤษ ตามจารีตประเพณีทางรัฐธรรมนูญแต่ดั้งเดิมถือเป็นพระราชอำนาจของกษัตริย์ (Prerogative of the Crown) (Bradley and Ewing, 1997) และทรงใช้อำนาจผ่านรัฐมนตรีต่างประเทศ (Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs) (Anthony Aust, 2003) ในขณะที่

¹¹ The European Council Framework Decision on the European Arrest Warrant and the Surrender Procedures between Member States, 13 June 2002 (2002/584/JHA), OJ L 190/5, 18 July 2002.

รัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดอย่างชัดเจนให้เป็นอำนาจของประธานาธิบดี ส่วนในประเทศเยอรมนีนั้นเป็นอำนาจที่ใช้ผ่านรัฐบาลกลาง ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นได้มีวิธีการที่ซับซ้อน โดยหลักแล้ว ประธานาธิบดีตกลงทำสนธิสัญญาได้ แต่ต้องด้วยคำแนะนำและยินยอม (Advice and Consent) ของวุฒิสภา และมีเสียงสนับสนุน 2 ใน 3 ของสมาชิกที่มาประชุม แต่ฝ่ายบริหารจะไปใช้วิธีการทำหนังสือสัญญาอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า “ความตกลงของฝ่ายบริหาร” (Executive Agreement) ซึ่งอาศัยความเห็นชอบจากเสียงข้างมากในสภาองเกรส(พรชัย ตำนานวิวัฒน์ 2531)

“มาตรา 186 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำสนธิสัญญาสันติภาพ สนธิสัญญาสงบศึก และสนธิสัญญาอื่น กับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ สนธิสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามสนธิสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสนธิสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างร้ายแรง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ก่อนการดำเนินการเพื่อทำสนธิสัญญากับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับสนธิสัญญานั้น เมื่อลงนามในสนธิสัญญาใดแล้ว คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของสนธิสัญญานั้น และในกรณีที่การปฏิบัติตามสนธิสัญญาก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างรวดเร็ว เหมาะสมและเป็นธรรม

ความสำคัญและองค์ประกอบของมาตรา 186 มีดังนี้

1. มีบทบัญญัติชัดเจนที่ให้หนังสือสัญญาที่ “มีผลผูกพันทางการค้าหรือการลงทุน” ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาก่อนการแสดงเจตนาผูกพัน
2. แม้หนังสือสัญญาไม่ได้มีผลให้ต้องแก้กฎหมาย แต่หากพันธกรณีที่เกิดขึ้นมีผลผูกพันต่อรายจ่ายหรืองบประมาณของประเทศอย่างสำคัญ หรือมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประชาชนอย่างกว้างขวาง หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศ จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาก่อนการแสดงเจตนาผูกพันเช่นกัน การบัญญัติเช่นนี้มีได้หมายความว่าหนังสือสัญญาระหว่างประเทศทั้งหมดต้องผ่านรัฐสภา โดยคำนึงถึงความคล่องตัวของฝ่ายบริหารและภาวะของฝ่ายนิติบัญญัติ
3. รัฐบาลต้องให้ข้อมูลในการดำเนินการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศกับประชาชนโดยทั่วไป ทั้งก่อนเริ่มการเจรจา และระหว่างเจรจา รวมทั้งชี้แจงต่อรัฐสภา และจัดให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางนโยบาย การให้ข้อมูลก่อนเริ่มเจรจามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ประชาชนและรัฐสภาได้รับทราบกรอบและเป้าประสงค์ของการดำเนินการทำหนังสือสัญญา อันนำไปสู่การให้ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์สูงสุด โดยที่ไม่ส่งผลเสียหายต่อทำการเจรจา
4. ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญาก่อนการแสดงเจตนาผูกพัน ซึ่งมีความสำคัญ เพราะการให้ความเห็นบนข้อมูลจริงจะให้แนวทางแก่รัฐบาลและรัฐสภาตัดสินใจในพันธกรณีดังกล่าวอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น
5. หากเกิดกรณีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน หากมีการปฏิบัติตามสัญญา ภารกิจของคณะรัฐมนตรีอันดับแรกจะต้องหาวิธีทางป้องกัน ก่อนการดำเนินการแก้ไข หรือเยียวยาต่อผู้ได้รับผลกระทบอย่างรวดเร็ว เหมาะสมและเป็นธรรมต่อไป

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน(FTA watch) ได้ชี้ถึงปัญหาและทางออกของมาตรา 186 และ 295 (4) ว่าด้วยการจัดทำความตกลงหรือสัญญาระหว่างประเทศ หลักการสำคัญของมาตรา 186 ที่ขาดเสียมิได้

1. ในวรรคสอง นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนดอยู่ในร่างเพื่อรับฟังความคิดเห็น จำเป็นต้องมีข้อกำหนดให้ประเภทของหนังสือสัญญาดังต่อไปนี้ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาก่อนแสดงเจตนาผูกพัน

1.1 หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันการค้าหรือการลงทุน หรือ

1.2 หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันรายจ่ายหรืองบประมาณของประเทศอย่างสำคัญ

2. ในวรรคสี่ ก่อนการแสดงเจตนาผูกพันในหนังสือสัญญาใด คณะรัฐมนตรีต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงรายละเอียดของหนังสือสัญญานั้น โดยให้เวลาในการศึกษาและแสดงความคิดเห็นที่เพียงพอ ทั้งนี้ รายละเอียดทั้งหมดเป็นการเปิดเผยในช่วงเวลาภายหลังจบการเจรจาแล้ว แต่ก่อนการให้ความเห็นชอบของรัฐสภา เพื่อมิให้เสียเท่าที่การเจรจา ขณะเดียวกันรัฐสภามีข้อมูลที่ครบถ้วน รัดกุมยิ่งขึ้นในการพิจารณา ลดโอกาสการเกิดปัญหาดังที่ผ่านมา

มีข้อเสนอว่าในการประเมินผลกระทบความตกลงทางการค้าเสรี ฝ่ายบริหารควรมียึดถือหลักการเรื่อง “การมีส่วนร่วมของสาธารณะต่อการประเมินผลกระทบ เพื่อให้ นักวิชาการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ ได้ร่วมในกระบวนการศึกษาประเมินผลกระทบสำหรับความตกลงทางการค้าเสรี แต่ละฉบับ การมีส่วนร่วมของสาธารณะในกระบวนการประเมินผลกระทบความตกลงทางการค้าเสรีนั้น จำแนกเป็น 2 ส่วนหลัก (สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม2551) ได้แก่

1. ขั้นการมีส่วนร่วมในขั้นการคัดเลือกและกำหนดกรอบประเด็นที่ประเมินผลกระทบ (Public Screening & Scoping) เป็นกระบวนการที่ให้ประชาชน/ผู้มีส่วนได้-เสีย/นักวิชาการได้พิจารณาจัดทำกรอบการประเมิน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อประเด็นหรือหัวข้อผลกระทบที่ควรมีการศึกษาวิจัย

2. ขั้นการพิจารณาให้ความเห็นต่อรายงานการประเมินผลกระทบ การพิจารณาให้ความเห็นต่อรายงานการประเมินผลกระทบ (Public Reviewing) เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/นักวิชาการ ในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อเอกสารรายงานการศึกษาประเมินผลกระทบจากการทำทางการค้าเสรี

การมีผลใช้บังคับของสนธิสัญญา Article 24)

ขึ้นอยู่กับความตกลงของรัฐภาคีหรือรัฐคู่สัญญา ถ้ามิได้กำหนดไว้ ให้มีผลใช้บังคับเมื่อรัฐที่ร่วมเจรจาทั้งหมดให้ความยินยอมที่จะผูกพันตามสนธิสัญญา

การตีความสนธิสัญญา Article 31)

สนธิสัญญาจะถูกตีความโดยสุจริตตามความหมายที่เข้าใจโดยทั่วไปภายในบริบท (context) ของสนธิสัญญา และโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายแห่งสนธิสัญญา

- รัฐอ้างความไม่สมบูรณ์ (Invalidity) ของสนธิสัญญาไม่ได้ เพราะการอ้างความไม่สมบูรณ์ตามของกฎหมายภายใน (Article 46) รัฐไม่อาจอ้างข้อเท็จจริงว่า การให้ความยินยอมของตนเพื่อผูกพันตาม

สนธิสัญญากระทำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในเกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการทำสนธิสัญญา มาเป็นเหตุทำให้ความยินยอมนั้นไม่สมบูรณ์ เว้นแต่การฝ่าฝืนนั้นเป็นการขัดแย้ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

- รัฐไม่สามารถอ้างความสำคัญผิด หรือความผิดพลาด(error) ในสนธิสัญญา (Article 48) เพราะหากหนังสือสัญญาที่ข้อผิดพลาดนั้นได้เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ซึ่งรัฐเข้าใจว่ามีอยู่ในเวลาที่ทำสนธิสัญญา และความเข้าใจนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการให้ความยินยอมเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญา ไม่สามารถอ้างข้อผิดพลาด เพราะหากเป็นกรณีของรัฐได้ปฏิบัติในลักษณะที่ทำให้ตนเองมีส่วนรับผิดชอบในข้อผิดพลาดนั้น หรือหากในพฤติการณ์ดังกล่าว รัฐน่าจะรู้ถึงข้อผิดพลาดนั้น

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแมลงกอสออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำข้อเสนอการนำเครื่องตีแมลงกอสออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป ดังที่กล่าวมาแต่ต้น เครื่องตีแมลงกอสเป็นสินค้าที่ทำลายสุขภาพ และผลของการตีนำมาซึ่งความสูญเสียชีวิต ความพิการ และปัญหาเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความรุนแรง ฯลฯ การปฏิบัติตามความตกลงทางการค้าเสรียังสามารถดำรงอยู่ในสินค้าบางประเภทซึ่งเป็นสินค้าทั่วไป แต่เครื่องตีแมลงกอสควรเป็นสินค้าที่ต้องได้รับการยกเว้น หากกลับมาพิจารณาหลักการการเลิก และการระงับการบังคับใช้ของสนธิสัญญาตามอนุสัญญา พบว่า

1. หลักการเลิก หรือการถอนตัว (withdrawal) จากสนธิสัญญา (Article 54) ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของสนธิสัญญา
2. รัฐบาลีทั้งหมดมีความเห็นชอบหลังจากการปรึกษาหารือกับรัฐนั้นๆ แล้ว

การเลิกสนธิสัญญา

การเลิกหรือถอนตัวในกรณีที่สนธิสัญญามีได้กำหนดไว้(Article 55) ห้ามมิให้เลิกหรือถอนตัว เว้นแต่หากปรากฏจากสนธิสัญญาว่า รัฐบาลีมีเจตนาให้เลิกหรือถอนตัวได้ หรือ โดยลักษณะของสนธิสัญญานั้น อาจอนุমানให้เลิกหรือถอนตัวได้ต้องแจ้งเจตนาเลิกหรือถอนตัวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 12 เดือน

ยิ่งกว่านั้น การเลิกหรือการระงับการบังคับใช้สนธิสัญญาเนื่องจากการฝ่าฝืนสนธิสัญญา Article 60) การฝ่าฝืนสนธิสัญญาอย่างร้ายแรงโดยรัฐบาลีฝ่ายหนึ่ง เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งหรือรัฐบาลีอื่นยกเป็นเหตุเพื่อเลิกหรือระงับการบังคับใช้ของสนธิสัญญาได้ ได้แก่ กรณีการปฏิเสธสนธิสัญญาโดยไม่ชอบ หรือ การฝ่าฝืนบทบัญญัติของสนธิสัญญาซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสนธิสัญญา

การตั้งข้อสงวน (Reservation)

ข้อสงวน คือ คำแถลงฝ่ายเดียวที่กระทำโดยรัฐเมื่อลงนามให้สัตยาบัน ยอมรับ รับรอง เห็นชอบ หรือเข้าภาคยานุวัติ (accession) สนธิสัญญา โดยที่รัฐประสงค์ที่จะยกเว้น หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงผลในทางกฎหมายของข้อบทบางข้อแห่งสนธิสัญญาในการใช้บังคับข้อบทเหล่านั้นแก่ตน(Article 2)

เงื่อนไขการตั้งข้อสงวน

รัฐที่ได้ตั้งข้อสงวน และข้อสงวนนั้นได้รับการคัดค้านโดยรัฐอื่นหนึ่งรัฐหรือมากกว่านั้น แต่ไม่ใช่ทุกๆ รัฐที่คัดค้าน ถือได้ว่าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญา หากว่าข้อสงวนนั้นไม่ขัดกับวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสนธิสัญญา(Article 19) รัฐสามารถตั้งข้อสงวนได้ ยกเว้น

- ก) เมื่อสนธิสัญญาห้ามไม่ให้ตั้งข้อสงวนนั้น
- ข) เมื่อสนธิสัญญากำหนดเฉพาะเจาะจงว่าตั้งข้อสงวนใดได้บ้าง และข้อสงวนที่จะตั้งไม่จัดอยู่ในจำพวกของข้อสงวนที่ว่านี้
- ค) เมื่อข้อสงวนขัดกับวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสนธิสัญญา
- ง) ในกรณีที่มีรัฐร่วมเจรจาไม่มาก และการบังคับใช้สนธิสัญญาโดยสมบูรณ์เป็นเงื่อนไขอันสำคัญในการยอมรับข้อผูกพันของแต่ละรัฐ การตั้งข้อสงวนต้องได้รับการยอมรับโดยรัฐภาคีทั้งหมด(Article 20.2)
- จ) ให้ถือว่ารัฐภาคีอื่นยอมรับการตั้งข้อสงวนนั้น หากไม่มีการคัดค้านภายใน 12 เดือน หลังจากได้รับทราบเกี่ยวกับการตั้งข้อสงวน(Article 20.5)
- ฉ) ข้อสงวนจะมีผลเป็นการปรับเปลี่ยน (modify) ข้อผูกพันภายใต้สนธิสัญญาระหว่างรัฐภาคีที่ตั้งข้อสงวนกับรัฐภาคีที่ยอมรับข้อสงวน ตามขอบเขตที่กำหนดในข้อสงวนนั้น(Article 21)
- ช) ในกรณีที่รัฐภาคีคัดค้านข้อสงวนแต่ไม่คัดค้านการมีผลใช้บังคับของสนธิสัญญาระหว่างรัฐภาคีที่ตั้งข้อสงวนกับตน ข้อบทเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อสงวนไม่มีผลใช้บังคับกับรัฐภาคีทั้งสองนั้น (Article 21.3)

ความตกลงเขตการค้าเสรีที่ผ่านมา

1.การรับมือกับสถานการณ์การค้าเสรีและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

1.1การทบทวนการทำสัญญากับประเทศต่อไป

ประเทศหรือกลุ่มประเทศที่อยู่ระหว่างการดำเนินกาจัดทำสนธิสัญญาหรือความตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศไทย ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

1. สหรัฐอเมริกา
2. สหภาพยุโรป (อาเซียน-สหภาพยุโรป)
3. อินเดีย
4. จีน (เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน)
5. ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์
6. เขตการค้าเสรีไทย-บาหลีเรน
7. ความตกลงเขตการค้าเสรีBIMSTEC (อินเดีย ศรีลังกา ไทย ภูฐาน บังกลาเทศ พม่า เนปาล)
8. สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (EFTA) (นอร์เว สวิตเซอร์แลนด์ ไอซ์แลนด์ ลิกเตนสไตน์)
9. เปรู
10. เขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ลงนามผูกพันในความตกลงทวิภาคีเขตการค้าเสรีกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น อาเซียนอินเดียไปแล้ว

นโยบายในการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรี (เอฟทีเอ) กับต่างประเทศในรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพ ในการแข่งขันของไทยในเวที ซึ่งเป็นนโยบายด้าน ต่างประเทศของรัฐบาล "รักษาตลาดเดิม ขยายตลาดใหม่" และดึงดูดการลงทุนจากประเทศที่ไทยทำเอฟทีเอ ด้วย และแม้ว่ารัฐบาลยืนยันว่า ส่งผลดีและเป็นประโยชน์กับประเทศ แต่ได้รับการคัดค้านจากหลายภาคส่วน กลุ่มที่มีประเด็นอ่อนไหว เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา และแรงงานและสิ่งแวดล้อม จนเป็นเหตุให้มีการตีความ การทำความตกลงการค้านี้ว่า ประเทศไทยจะเสียอธิปไตยหรือไม่ โดยดึงรัฐธรรมนูญมาพิจารณาว่า สัญญาที่ รัฐบาลทำ นอกจากผูกพันคนไทยทั่วประเทศ และผลประโยชน์ของชาติอย่างกว้างขวางแล้ว ยังเข้าข่ายกระทบ ต่อเขตอำนาจรัฐของราชอาณาจักรไทย และมีผลทำให้ประเทศไทยต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือ พระราชบัญญัติอีกหลายฉบับ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวอีกด้วย ดังนั้น จึงไม่สามารถหลบ เลี่ยงที่ไม่นำร่างความตกลงทางการค้าเสรีดังกล่าวเข้าขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนตามวรรคสองของ มาตรา 224 (รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540) ดังกล่าวได้

การพัฒนากรอบแนวทางการประเมินผลกระทบจากการทำความตกลงทางการค้าเสรีมี 2 ส่วน คือ (1) กรอบแนวทางประเมินในภาพรวมของความตกลงทางการค้า และ (2) กรอบแนวทางประเมินในหัวข้อ เฉพาะ ซึ่งมี 6 หัวข้อ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านแรงงาน ด้านการลงทุน ด้านเกษตร ด้านทรัพย์สินทาง ปัญญา และด้านกระบวนการยุติข้อพิพาท

จากการศึกษาทบทวนแนวทางการประเมินผลกระทบจากความตกลงทางการค้าของต่างประเทศใน เบื้องต้น พบว่า กรณีสหภาพยุโรปเป็นกรณีตัวอย่างหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากทางสหภาพยุโรปได้ มีการนำแนวคิดเรื่อง“การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) มาเป็นกรอบในการประเมินผลกระทบ และการตัดสินใจเชิงนโยบายเกี่ยวกับ การทำความตกลงด้านการค้า โดยในปี 1999 คณะกรรมาธิการแห่ง สหภาพยุโรป ได้ตัดสินใจที่บูรณาการแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการเจรจาด้านการค้า โดยได้มีการ พัฒนาเครื่องมือการประเมินที่เรียกว่า “Trade Sustainable Impact Assessment” หรือ Trade SIA ขึ้น และมีการ นำมาใช้กับการเจรจาความตกลงการค้าที่สหภาพยุโรปทำกับประเทศต่างๆ

สำหรับกรณีของประเทศไทย การประเมินภาพรวมของการทำความตกลงทางการค้า ที่ผ่านมามีส่วน ใหญ่เน้นหนักในมิติด้านเศรษฐกิจ โดยประเมินจากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงด้านการ ส่งออก-นำเข้า หรือ ผลต่อดุลการค้าของประเทศ โดยใช้โมเดลทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือหลัก เช่น GTAP Model แต่ยังไม่เคยมีการประเมินภาพรวมที่ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้าน สิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว เป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การเจรจาและจัดทำความตกลง ทางการค้าของไทยที่ผ่านมากลายเป็นปัญหาข้อขัดแย้งในสังคม มีการเคลื่อนไหวคัดค้านจากภาคประชา สังคมอย่างกว้างขวาง คณะกรรมาธิการหลายคณะของรัฐสภาได้ดำเนินการตรวจสอบติดตามนโยบายและการ ดำเนินงานของรัฐบาลในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้น ป้องกันปัญหาในอนาคต และ ปรับปรุงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญให้มีความเท่าทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองและ เศรษฐกิจทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในท้ายที่สุด จึงมี

การปรับแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 224 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 จนกลายเป็นบทบัญญัติมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550

ทั้งนี้ ในการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลว่าลงนามหรือแสดงเจตนาผูกพันความตกลง FTA ฉบับใดหรือไม่นั้น ส่วนใหญ่รัฐบาลมักอธิบายต่อสังคมในลักษณะทำนองว่า การทำ FTA มีผลกระทบทั้งบวกและลบในการตัดสินใจของรัฐบาลต่อ “ภาพรวม” จุดนี้เน้นเป็นปัญหาข้อขัดแย้งสำคัญของกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายในเรื่องความตกลงทางการค้าเนื่องจากไม่เป็นที่ชัดเจนว่า “ภาพรวม” นั้นมีความหมายอย่างไร เป็นการนำเอาผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ ของทุกภาคการผลิตหรือทุกหัวข้อการเจรจาที่เกี่ยวข้องกับความตกลงทางการค้ามารวมกันเพื่อดูผลลัพธ์สุทธิหรือไม่ รวมถึงปัญหาว่ากลุ่มใดได้ประโยชน์ กลุ่มใดเสียประโยชน์ และทำไมผู้ได้ประโยชน์ต้องเป็นกลุ่มนี้ ผู้เสียประโยชน์ต้องเป็นกลุ่มนี้

การตัดสินใจเชิงนโยบายต่อการพิจารณาผลกระทบของการทำความตกลงทางการค้าเสรี กล่าวคือ ผลประโยชน์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเจรจาในแต่ละหัวข้อทั้งในแง่บวกและลบไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบหักลบในลักษณะการแลกเปลี่ยน (Trade off) กันได้ ตัวอย่างเช่น อัตราการส่งออกที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากภาษีศุลกากรที่ลดลงกับปัญหาการเข้าถึงยาของผู้ป่วยเนื่องจากการขยายอายุคุ้มครองสิทธิบัตรยา เนื่องจากการเป็นทางเลือกเปลี่ยนระหว่างตัวเลขทางเศรษฐกิจกับชีวิตมนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น การพิจารณาในภาพรวมจึงไม่ใช่การนำเอาผลดี-ผลเสีย ของการทำความตกลงทางการค้าในทุกหัวข้อมาหาผลลัพธ์สุทธิ (และยังมีปัญหาในเรื่องความเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่สามารถแปลงผลกระทบในทุกประเด็นเป็นตัวเลขได้ ตัวอย่างเช่น ต้นทุนและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนระบบกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชไปเป็นกฎหมายสิทธิบัตร ต้นทุนผลกระทบทางสุขภาพของสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ

ดังนั้น การพิจารณาภาพรวมจึงต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับ “กรอบอ้างอิง” หรือ “เกณฑ์การพิจารณา” ที่อยู่ในระดับที่เหนือกว่าผลประโยชน์จากการทำ FTA ในแต่ละหัวข้อ (หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งได้ว่า ไม่ใช่การเปรียบเทียบระหว่างบทย/สาขา ภายในความตกลง FTA ด้วยกันเอง) กรอบอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ที่อาจนำมาเป็นกรอบในการพิจารณาตัดสินใจได้ เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลักการและแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

กรอบแนวทางประเมินในหัวข้อเฉพาะ

การเจรจาจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีนำมาสู่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในประเทศ และผลกระทบต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ตัวอย่าง : เวทีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อประเมินเรื่องประโยชน์และผลกระทบจากนโยบายสาธารณะเอฟทีเอไทย-สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2549 ในกลุ่มกระบวนการเจรจา/อธิปไตยของประเทศ/ผลกระทบต่ออำนาจตุลาการ มีดังนี้

1. ในด้านภาพรวม จากการประมวลประโยชน์และผลกระทบเห็นว่าข้อตกลงเขตการค้าเสรี (เอฟทีเอ) ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกานั้น ประโยชน์ตกแก่คนกลุ่มน้อย แต่คนกลุ่มใหญ่เสียประโยชน์

ที่สำคัญที่สุดคือ การสูญเสียอำนาจอธิปไตยของประเทศ ตัวอย่างเช่น ทรัพย์สินทางปัญญาที่ผู้ประดิษฐ์คิดค้นไม่สามารถแลกเปลี่ยนหรือเอาไปผูกต่อได้เพราะผิดกฎหมาย ตำรวจต้องถูกบังคับให้ไล่จับเกษตรกร เหมือนกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ทั้งหมดนี้คือการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศ

2. จากการวิเคราะห์ข้อเสนอของฝ่ายสหรัฐ พบว่าข้อเสนอของฝ่ายสหรัฐได้เข้ามาแทรกแซงและเปลี่ยนแปลงอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย ทั้งในเชิงอำนาจบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและการบริหารของรัฐ ตัวอย่างเช่น การที่ไทยต้องเข้าไปเป็นภาคีสถิติทรัพย์สินระหว่างประเทศ (Patent Cooperation Treaty) การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (Union for Protection New Varieties of Plant) นั้นทำให้ไทยต้องแก้ไขกฎหมายภายใน เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ข้อตกลงระหว่างประเทศใดๆ ที่มีผลกระทบต่อเขตดินแดน อำนาจแห่งรัฐ หรือต้องแก้ไขกฎหมายภายใน เพื่อยินยอมตามข้อตกลงระหว่างประเทศนั้น ต้องนำเสนอให้รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบก่อนการลงนามสัญญา หากไทยยินยอมตามคำเรียกร้องของคู่สัญญาจนผลทำให้ไทย ต้องแก้ไขกฎหมายหลายฉบับในประเทศ รัฐบาลควรระมัดระวังการลงนามสัญญาไว้

2. หนังสือสัญญาของข้อตกลงต้องมีทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และอยู่ภายใต้การเจรจาที่มีความเท่าเทียมกัน การมีหนังสือสัญญาทั้งสองภาษาเป็นหลักประกันในการตีความข้อสัญญา เพราะในกรณีที่มีข้อขัดแย้งในการตีความ หากมีการตีความเป็นภาษาอังกฤษ ไทยอาจเสียเปรียบได้ เนื่องจากมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การใช้หนังสือสัญญาเป็นภาษาไทย ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนคนไทยทุกกลุ่ม ซึ่งได้รับผลกระทบจากสัญญา สามารถเข้าถึง ศึกษา และทำความเข้าใจในผลข้อตกลงดังกล่าวได้มากขึ้นด้วย

3. ข้อตกลงในเรื่องต่างๆ ควรมีอายุสัญญา เช่น ๑๐ ปี 20 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารประเทศ และประชาชน สามารถมีทางเลือกได้ในกรณีที่ข้อตกลงสร้างผลกระทบ และสร้างความเสียหายเกิดขึ้นอย่างรุนแรง ต่อประเทศชาติในอนาคต

4. กระบวนการเจรจาต้องมีระยะเวลาเพียงพอ โดยมีการพัฒนากรอบข้อตกลง (draft) ขึ้นก่อน จากนั้นนำไปทดลองใช้ในระยะเวลาหนึ่ง มีการวัดผลว่าเกิดผลเช่นไร จากนั้นค่อยปรับปรับให้ได้ว่าสิ่งที่ต้องการ ก่อนที่นำผลของข้อตกลงไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติ

5. กลุ่มมีข้อเสนอให้ยืดระยะเวลาการเจรจาออกไป

6. กระบวนการค้าเสรีต้องมีขีดจำกัดที่ทำให้การแข่งขันเป็นธรรม ไม่ผูกขาดในระบบการตลาด

7. การเจรจาต้องโปร่งใสและเปิดเผย หัวข้อของการเจรจาทั้งของไทยและสหรัฐ ให้รัฐสภาและประชาชนรับทราบ

8. ก่อนทำสัญญาข้อตกลงต้องผ่านการลงประชามติตามรัฐธรรมนูญ

บทที่ 5

ระเบียบและหลักเกณฑ์ของการค้าเสรี ต่อการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หากประเทศต้องการทั้งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมสุขภาพ การเจรจาการค้าจะต้องสะท้อนถึงความเชื่อมโยงกันกับนโยบาย นโยบายสุขภาพต้องได้รับการออกแบบเพื่อให้มั่นใจว่าประโยชน์ที่ได้รับการกระจายอย่างเท่าเทียมกันและผู้สูญเสียจะต้องได้รับความคุ้มครองและชดเชยที่เท่าเทียม อย่างไรก็ตาม มีความยากที่จะบรรลุการเชื่อมโยงกันทั้งหมด แต่ผู้จัดทำนโยบายและนักวิเคราะห์ควรพยายามลดขอบเขตของความไม่เชื่อมโยงกัน และการตรวจสอบถึงผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกสามารถใช้ความร่วมมือและโอกาสอย่างหลากหลายเพื่อให้นโยบายบรรลุการเชื่อมโยงกันมากขึ้น (Cha-aim Pachanee, Suwit Wibulpolprasert. 2005)

ความตกลงทางการค้าเสรี

มีนักวิจัยหลายท่านที่ศึกษาถึงเสรีนิยมทางการค้า (trade liberalization) กับขอบเขตนโยบายสาธารณะ มาก่อน บางงานได้ศึกษาถึงขอบเขตที่กว้างขวางของข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization (WTO) (Shrybman1999; Wallach & Sforza 1999) ขณะที่งานวิจัยอีกชิ้นได้พิจารณาถึงผลกระทบของสนธิสัญญาการค้าระหว่างประเทศในภาคเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับยาสูบ (Chaloupka & Nair 2000; Grieshaber-Otto & Sinclair & Schacter 2000)

ผลจากการค้าพหุภาคีที่รอบอุรุกวัย (Uruguay Round of multilateral trade negotiations) หลังจากการต่อรองถึง 8 ปี มีประเทศที่เข้าร่วม 124 ประเทศ ที่ตกลงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อยุคการค้าแบบก่อนๆ แล้วรู้จักกันในนามแกตต์ (the General Agreement on Tariffs and Trade; GATT) ตรงนี้รวมถึงการเกิดข้อโต้แย้งที่เชื่อมความผูกพันทางกฎหมายและความแข็งแกร่งของกลไกในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา และขยายบทบาทและมาตรการอย่างกว้างขวาง เช่น ภาษีศุลกากร (tariffs) กฎที่จะครอบงำหัวใจกฎเกณฑ์ภายในประเทศ เหนือสิทธิอำนาจของรัฐประเทศ การประกาศของคณะมนตรีได้เน้นว่าลักษณะที่สำคัญที่สุดของการเจรจารอบอุรุกวัยคือ การจัดตั้งกรอบพหุภาคีของระเบียบการค้าภาคบริการ (Multilateral framework of disciplines for trade in services” (Marrakesh Declaration 1994) ในรูปของข้อตกลงทั่วไปของการค้าภาคบริการหรือแกทส์ (the General Agreement on Trade in Services; GATS) ซึ่งซินแคลร์เน้นว่า งานบริการกระทบต่อวิถีชีวิต ทั้งที่การเจรจาที่รอบอุรุกวัย ได้วางแนวไว้ว่าจะมีการดำเนินต่อไปในอีก 5 ปีข้างหน้า วัตถุประสงค์หลักที่ออกแบบไว้เพื่อที่บรรลุระดับบริการที่ก้าวหน้าขึ้น ซึ่งจะนำมาซึ่งการยอมรับกฎเกณฑ์สิทธิอำนาจของรัฐและเคร่งครัด ทั้งที่การเจรจาที่Seattle ในปี 2000 ล้มเหลว สมาชิกขององค์การการค้าโลก เริ่มที่จะต่อรองใหม่ในแกทส์ (the GATS) เดือนกุมภาพันธ์ 2001และการต่อรองให้ความสนใจในสนธิสัญญาเพียงเล็กน้อย การวิเคราะห์เรื่องแกทส์ (GATS) โดยซินแคลร์ (Sinclair, 2000) ต่อผลกระทบที่มีศักยภาพของแกทส์ โดยเฉพาะภาคสาธารณสุขทำได้ยาก ผลกระทบของแกทส์ต่อกฎหมายแอลกอฮอล์ไม่ได้ถูกตรวจสอบอย่างละเอียด แม้ว่า ภาระโรคเกิดจากแอลกอฮอล์มีมากกว่ายาสูบและอยู่ในส่วนที่ถือว่าไม่ปลอดภัยทางเพศ (World Health Organization, 1999a)

กรณีศึกษา ประเทศในกลุ่มแปซิฟิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบช่วยสร้างรายได้แก่รัฐ การจ้างงานและรายได้แก่คนท้องถิ่น มีโรงเบียร์ใหญ่ๆ 2 แห่ง ในประเทศปาปัว นิวกินี และฟิลิปปินส์ ขนาดกลาง 2 แห่ง เกาะซามัวและโซโลมอน(Samoa and the Solomon Islands) และขนาดเล็ก 5 แห่ง (ในฟิลิปปินส์ 2 แห่ง ปาลาу (Palau) เกาะคุก (Cook Islands) และตองกา (Tonga))

สุรากลั่นที่ผลิตในปาปัวนิวกินีและฟิลิปปินส์ได้ชี้ว่า ฟิลิปปินส์มีโรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตเหล้ารัม แยกต่างหาก ส่วนโรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่นๆ ก็ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผสมผสาน ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นรายได้ส่วนที่สำคัญของรัฐในซามัว เบียร์ต้องเสียภาษี 7.2 % แก่รัฐ และ 6.6 % ของรายรับรวมทั้งหมด ในปาปัวนิวกินี ภาษีสุกลาก 3.7% และ 2.9 % ของรายรับของรัฐทั้งหมด ในฟิลิปปินส์ 3.2 % ของภาษี และ 2.4 ของรายรับรวมทั้งหมด ในตองกา วานูอาตู และเกาะโซโลมอน รายรับจากเบียร์อยู่ที่ 1 % ของรายรับ

รายงานของ Narsey แนะนำ ทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบใน PICTA การป้องกันรายได้ของรัฐ ขณะที่ยังมีความตกลงการค้าเสรี พิกัดอัตราศุลกากรนำเข้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบซึ่งแปลงไปกับภาษีสรรพสามิตซึ่งจะใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตทั้งภายในและนอกประเทศ และต้องกลมกลืนกับประเทศอื่นๆในพื้นที่ ในรายงานนี้ได้จัดแนวทาง 3 ทางเพื่อลดภาษีนำเข้า ถ้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบมาจากแหล่งกำเนิด (> 40 % มูลค่ารวม) ภายในพื้นที่ พิกัดศุลกากร (Tariffs) จะถูกกำจัดในปี 2012 อาจจะถูกรวมถึงรายการปฏิเสชนegative lists' ซึ่งขจัดภาษีศุลกากรในปี 2007 - 2016 หรือตารางใหม่ของการลดลงของภาษีศุลกากร จะต่อเนื่องในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบจากกลุ่ม (คู่การค้าที่ไม่ใช่ PICTA (จนกระทั่ง PACER เกิดขึ้น))

ความแตกต่างในแต่ละประเทศ ผู้ผลิตในแปซิฟิกทั้งหมด ยกเว้นโรงเบียร์รายเล็กที่เป็นส่วนบุคคลและบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นานาชาติ สุขภาพและมาตรฐานสุขภาพของโรงเบียร์และโรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องถึงมาตรฐานที่ยอมรับได้รายงานได้ชี้ถึงความเป็นสากลของแนวโน้มตลาดเสรี สำหรับการประหยัดต่อขนาด (Economies of scale) ที่จะเป็นต่อและโรงเบียร์เล็กๆก็จะสู้โรงเบียร์ของบริษัทข้ามชาติไม่ได้ภายใต้ความตกลงของกลุ่ม PICTA ได้เสนอแนะว่า โรงเบียร์ในกลุ่มแปซิฟิกสามารถร่วมมือเกี่ยวกับการซื้อวัตถุดิบเพื่อที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

การแข่งขันอาจจะเพิ่มขึ้นโดยการพัฒนาการส่งออกเฉพาะกลุ่ม (Niche export markets) สำหรับอุตสาหกรรมเบียร์และสุรากลั่น ในภาคการค้าอาจจะมองว่าการค้าเสรีดี แต่การค้าเสรีทำให้เพิ่มการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้าประเด็นสุขภาพและสังคมถูกนำมาใช้ในการต่อรองท้ายที่สุดก็จะเกิดผลกระทบได้

มีการศึกษาถึงแนวทางเงื่อนไขของกรณีศึกษาการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไปในต่างประเทศของกลุ่มความร่วมมือ และการกีดกันทางค้า การค้าเสรีที่ประเทศไทยทำกับภาคีประเทศต่างๆ ทั้งทวีปเอเชียและพหุภาคี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนในสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อขยายขนาดการค้าการลงทุนต่อกัน โดยการลดกำแพงภาษีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการไหลของสินค้าของประเทศคู่สัญญาได้สะดวกยิ่งขึ้น เกิดการบริโภคมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงทางการค้าระดับพหุภาคีมีนัยสำคัญต่องานสาธารณสุขหลายด้านด้วยกัน ในด้านแรกคือข้อตกลงทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (The trade related aspect of intellectual property right: TRIPS) ซึ่งจัดมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า และการออกแบบของอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นเวชภัณฑ์และยาที่มีสิทธิบัตรที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเข้าถึงได้ต่ำ และไม่เพียงพอ เนื่องจากความแตกต่างขององค์ความรู้ทางวิจัยระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น การพัฒนายา ด้านที่สองคือมาตรการทางสุขาภิบาล (The application of sanitary and phytosanitary measures (SPS)) เป็นมาตรการที่สร้างข้อจำกัดมาตรฐานซึ่งกระทบต่อนโยบายระดับชาติเรื่องความปลอดภัยทางอาหาร ประเทศต่างๆ ต้องแสดงหลักฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อสุขภาพ ด้านต่อมาคือข้อตกลงที่กีดขวางทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on technical barriers to trade (TBT)) ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการผลิต สลาก บรรจุภัณฑ์ หีบห่อ และคุณภาพมาตรฐาน แนวทางนี้เป็นการกระตุ้นให้ผลิตภัณฑ์ต้องเปรียบเทียบ'ความเหมือน' โดยไม่ได้พิจารณาวิธีการผลิต หรือการปฏิบัติ หรือการสร้างศักยภาพที่ต่อต้านการยอมรับทางสุขภาพและกฎเกณฑ์ที่ปลอดภัย ด้านสุดท้ายคือภาคสุขภาพถูกกระทบโดยข้อตกลงทั่วไปทางการค้าในส่วนบริการหรือแกตส์(The general agreement on trade in services (GATS)) การเคลื่อนไหวของผู้บริโภคและผู้จัดหาบริการ(Providers) เพื่อรับงานบริการทางสุขภาพ และอุปทานของการดูแลสุขภาพ(Supply of health care) การลงทุนทางตรงทางสุขภาพของชาวต่างประเทศ (Woodward D. et al, 2002)

องค์การการค้าโลกเริ่มจัดตั้งในปี1994 ปัจจุบันประกอบด้วย 140 ประเทศ และสมาชิกอีก 4 ประเทศ (US, EU, Japan, Canada) มีข้อตกลงทางการค้า 15 ข้อตกลงที่แยกกัน รวมทั้งภาคบริการแกตส์(GATS) มีกฎเกณฑ์ที่เข้มแข็งโดยเริ่มรอบเจรจาโดฮา(Doha Round) แบ่งแยกออกจากสนธิสัญญาภูมิภาค (EC treaty; planned Free Trade Area of the Americas) และ สนธิสัญญาทวิภาค (Bilateral treaties) ได้แก่ EU-Mexico; US-Singapore ลักษณะที่สำคัญคือ เป็นขององค์การการค้าโลกที่ไม่ได้รวมกลุ่มยุโรปร่วม(EU) กฎหมายของรัฐสมาชิกประเทศ และตุลาการศาลเข้าไปในเนื้อหาไม่มีหลักการเชิงสัดส่วน (no "proportionality" principle) การต่อรองแตกต่างตามวัฒนธรรมและตรวจสอบได้ (Accountability) และมติโต้แย้ง (Dispute resolution) ภายใต้ข้อจำกัด (Underlying tension) ระหว่างนโยบายแอลกอฮอล์เพื่อสุขภาพ และการเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุน อาจสรุปความขัดแย้งของแกตส์กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(im Grieshaber-Otto) คือ

1. การผูกขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยภาครัฐบาล(Government alcohol monopolies)
2. การจำกัดการนำเข้าและส่งออกของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Restrictions on alcohol imports/exports)
3. ภาษีอากร (Taxation)
4. อัตราที่แตกต่างกันสำหรับแอลกอฮอล์ต่างประเทศ(different rates for foreign alcohol)
5. อัตราที่แตกต่างกันสำหรับรูปแบบเครื่องดื่ม (different rates for different types of beverages)
6. กฎหมายแอลกอฮอล์ (Alcohol regulations)
7. จำกัดจำนวนช่องทางการขาย (restrictions on outlet number)
8. เงื่อนไขสำหรับใบอนุญาตขาย (conditions on licenses to sell alcohol)

9. จำกัดการส่งเสริมการขายและโฆษณา (restrictions on alcohol promotion, advertising)

ประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ข้อยกเว้นทั่วไปสำหรับสาธารณสุข ได้แก่ ข้อยกเว้นแกทส์เรื่อง ‘อำนาจของรัฐ (governmental authority)’ ข้อยกเว้นของแต่ละประเทศ (country-specific exemptions) ไม่อาจขึ้นอยู่กับความผูกพันอย่างเต็มที่จากกฎขององค์การค้าโลกและข้อยกเว้นตามหลักกฎหมายต้องถูกตีความอย่างเคร่งครัด

หลักเกณฑ์ทั่วไปทางการค้าในภาคบริการ

แกทส์แกทส์ (GATS: General Agreement on Trade in Services) เป็นสนธิสัญญาภาคบริการ (WTO treaty on services) มีขอบเขตการประยุกต์ที่กว้างขวางในทุกภาคบริการ กฎเกณฑ์ประยุกต์ต่อภาคบริการ ซึ่งแต่ละประเทศมีการกำหนดการเข้าถึงตลาด (Market Access) และการปฏิบัติการณ์เยี่ยงชาติ (National Treatment) ข้อยกเว้นได้ขยายไปถึงการร้องขอและเสนอให้ขยายความผูกพันต่อรองบนกฎหมายในประเทศ

ตามมาตรา 16 ของแกทส์ (GATS Article XVI) หมายถึง การเข้าถึงทางการตลาด ไม่มีข้อจำกัดในจำนวนการผลิตภาคบริการ จำนวนผู้ปฏิบัติการภาคบริการ คุณค่าของการแลกเปลี่ยนภาคบริการ (Number of service suppliers) และการมีส่วนร่วมของเงินทุนต่างประเทศ กลุ่มประชาคมยุโรปแกทส์ (EC GATS) ร้องขอให้มีการผ่อนผันภาคบริการด้านการกระจาย (Distribution Services) ได้แก่ ภาคค้าส่ง ค้าปลีก ในการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องผูกพันอย่างเต็มรูปแบบ

มาตรา 17 ของแกทส์ (GATS Article XVII) ปฏิบัติการเยี่ยงชาติ (National Treatment) สำหรับทุกมาตรการที่กระทบต่อมาตรการอุปทานภาคบริการหรือจำนวนการผลิตต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติน้อยกว่าภาคบริการและผู้ให้บริการภายในประเทศ (For “all measures affecting the supply of services” ... treat foreign services and suppliers “no less favourably” than like domestic services and suppliers) เงื่อนไขการแข่งขันต้องไม่เลือกที่จะปฏิบัติน้อยกว่าสำหรับภายในประเทศ

การยอมรับ “การร้องขอ” จะเกี่ยวข้องกับทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ การจำกัดการปฏิบัติที่จำกัดการเข้าถึงแอลกอฮอล์ เช่น การผูกขาดการค้าแอลกอฮอล์สาธารณะ การจำกัดช่องทางความหนาแน่น หรือความเสี่ยงที่จะทำลายต่อแกทส์ การแข่งขันหรือมาตรการลงโทษทางการค้าจนกว่าประเทศคู่ค้าจะยอมรับ

องค์การค้าโลกมีคำชี้แจงที่แทรกแซงทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาไม่กล้าเคลื่อนไหวมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ตัวอย่างของรัฐสภาสหรัฐได้อนุมัติ ข้อยกเว้นทางการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐโดมินิกันและประเทศในทวีปอเมริกากลาง ข้อยกเว้นนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมาก จากคณะกรรมการสุรากลั่นแห่งสหรัฐอเมริกา (Distilled Spirits Council of the United States - DISCUS) ภายใต้ข้อยกเว้นนี้ประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกากลางต้องยกเลิกภาษีที่มีต่อสุราจิน (Gin) และวิสกี้ (Whisky) ที่ผลิตในประเทศสหรัฐอเมริกา สิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่การส่งออกของสุรากลั่นจากประเทศสหรัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 85 ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ต่อประเทศคอซตาริกา เอล ซาลวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส นิคารากัว และสาธารณรัฐโดมินิกัน (อ้างใน <http://www.discus.org>, 2000) มีข้อยกเว้นหนึ่งคือ ธนาคารโลกได้ตระหนักว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สินค้าธรรมดา (World Bank, 2000)

ผลความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับแคนาดาได้จัดทำวันที่ 1 มกราคม ปี 1989 ความตกลงนี้ทำให้ลดอุปสรรคในการนำเข้าและการตลาดของไวน์ ซึ่งผลิตในประเทศสหรัฐอเมริกา บทเรียนที่ให้ผลต่อการส่งออกไวน์ของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อแคนาดา ความสัมพันธ์เชิงอุปสงค์ สำหรับการส่งออกของสหรัฐต่อแคนาดาถูกคาดประมาณและแยกองค์ประกอบของสาเหตุที่เกี่ยวข้อง (Dale Heien, Eric N. Sims, 2000) ซึ่งได้แก่

1. ผลกระทบอัตราการแลกเปลี่ยนและราคาของสหรัฐ
2. ผลกระทบอัตราแลกเปลี่ยนและการทดแทน
3. รายได้แท้จริงในแคนาดาเปลี่ยนแปลง
4. ผลกระทบของการเคลื่อนย้ายอัตราศุลกากร
5. การเคลื่อนย้ายสิ่งกีดกั้นที่ไม่ใช่การค้าโดยแคนาดา

ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างเกาหลีกับสหรัฐอเมริกา (KORUS) ในการปฏิบัติการผ่อนอย่างต่อเนือง ระดับโลก ต่อผลประโยชน์ของบริษัทฯและยาสูบข้ามประเทศ และค่าใช้จ่ายสุขภาพของประชาชน การคุ้มครองทางสาธารณสุขถูกกระทำภายใต้แนวทางของ NAFTA

การต่อรองแกทส์ใหม่อยู่ภายใต้แนวทางของการเสนอข้อจำกัดกฎหมายภายในรัฐประเทศรวมทั้ง การทดสอบที่จำเป็น (“Necessity test”) กฎหมายภายในต้องไม่ถูกจำกัดเกินกว่าความจำเป็น และมาตรการ ต้องถูกมองว่าจำเป็นเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ (specified legitimate objective) ถ้ารัฐประเทศยอม หมายความว่า จะกระทบต่อสิ่งต่อไปนี้

1. ใบอนุญาตสำหรับสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. ควบคุมจำนวนร้านค้าที่เปิดในพื้นที่
3. กฎระเบียบของชั่วโมงการทำงาน
4. กฎระเบียบของการฝึกอบรม / ข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้บริการ

ความสามารถของกฎหมายที่ผูกพันต่อรัฐ สำหรับประเทศแคนาดาแล้ว (อ้างใน <http://strategiesic.gc.ca>) แกทส์ (GATS) จะแทรกแซงสิทธิในการออกกฎหมายไม่ได้ คณะมนตรีขององค์การการค้าโลกได้ยืนยัน สิทธิของประเทศที่จะออกกฎหมาย และแนะนำ และเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นโยบายของ ประเทศ สิทธินี้มีอยู่ในแกทส์ สำหรับกลุ่มประชาคมยุโรป (อ้างใน <http://europa.eu.int>) แกทส์ปกป้อง ความสามารถของรัฐที่จะออกกฎหมายภายในประเทศ กฎเกณฑ์และมาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องประโยชน์ สาธารณะ ตัวอย่างความผูกพันของแกทส์ภาคบริการในยุโรป ได้แก่ประเทศ

1. Poland (1994) excluded beverages, advertising
2. Sweden (1994) excluded alcohol
3. Switzerland (1994) extensive, excl. advertising
4. Czech Republic (1994) extensive
5. Estonia (1999) ผูกพันเต็ม
6. Latvia (1999) ผูกพันเต็ม
7. Lithuania (2001) ผูกพันเต็ม

ผลกระทบเชิงปฏิบัติการ (Practical impact) ได้แก่ การจัดให้มีการผูกขาดแอลกอฮอล์สาธารณะใหม่ และการควบคุมแอลกอฮอล์ใหม่.. จึงทำให้เกิดความซับซ้อนยุ่งยากขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องปรับความผูกพันต่อแกตส์ (การต่อรองเชิงการค้าคือการปรับเพื่อชดเชย “Compensatory adjustment”) และกลุ่มสหภาพยุโรปก็ได้ใช้วิธีการนี้เช่นกัน

สำหรับการร้องขอของประเทศแคนาดา “การตระหนักว่าแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการทำลายสูง (potentially harmful commodity)” และ“ทำให้มั่นใจ...ตัวแทนภาครัฐยังคงมีสิทธิรักษาความไม่ผูกพัน (unfettered right)...ต่อการสร้างกฎหมายการตลาดแอลกอฮอล์ภายในประเทศเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นความปลอดภัยต่อสาธารณสุข

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาควรจะปฏิเสธการร้องขอของกลุ่มสหภาพยุโรปที่จะสร้างความผูกพันในภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบในรอบการเจรจา กล่าวคือ

1. ควรจะถอนคำร้องขอและข้อเสนอที่เป็นปัญหา (Withdraw problematic requests and offers) ปฏิเสธข้อเสนอกฎหมายภายในประเทศ
2. เปลี่ยนแปลงแก้ไขความผูกพันของแกตส์ที่เป็นปัญหา
3. หาวิธีการตัดแอลกอฮอล์ออกไป Seek ‘carve-outs’ for alcohol)

ข้อตกลงทางการค้าทั่วไปในภาคบริการ (GATS: The General Agreement on Trade in Services) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่รัฐสมาชิกในกลุ่มความร่วมมือ จะไม่กีดขวางจำนวนและประเภทในอุตสาหกรรมภาคการบริการ GATS ได้ขยายมาตรการทางการค้าออกไป ครอบคลุมมาตรการของรัฐที่กระทบต่อผลผลิตการให้บริการระหว่างประเทศ ระเบียบของการประชุมที่ผ่านมามีความชัดเจนและขอบเขตกว้างและซ้อนทับกับแนวทางขององค์การการค้าโลก ในเรื่องเกี่ยวกับสินค้า เช่น ปี 1996 สหรัฐอเมริกาทำทนายข้อปฏิบัติของ EU ในเรื่องเกี่ยวกับการได้รับสิทธิที่ดีกว่าในเรื่องปลอดภาษีการนำเข้าส่งออก (providing preferential duty-free access) กลัวย่อมจากประเทศกำลังพัฒนา 70 ประเทศ ทั้งแอฟริกา แคริบเบียน และแปซิฟิก EU ได้รับการยกเว้นในสนธิสัญญาทางการค้า-ในอนุสัญญา The Lomé Convention – จากระเบียบของ GATT การประชุมชี้ว่า ทั้ง GATT และ GATS ใช้มาตรการที่เหมือนกัน โดย GATT ถือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าหลักทรัพย์ การค้าสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า การจัดเก็บภาษี การทำบัญชี การตีพิมพ์ เวชภัณฑ์ การธนาคาร การขนส่งทางหลวง การก่อสร้างและการสุขภาพด้านอาหาร ส่วน GATS ออกแบบเฉพาะเพื่อครอบคลุมสินค้าถ้ากระทบต่อการบริการ ความร่วมมือของรัฐระหว่างประเทศคือ ต้องไม่เลือกปฏิบัติกับงานบริการในประเทศที่อ่อนแอกว่าประเทศที่ไม่อ่อนแอกว่า

ความตกลงทั่วไปในภาคบริการ (GATS) ได้ถูกจัดตั้งในเวทีการเจรจาในรูปสถาบัน งานบริการถือว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าทุกอย่างทั้งภายในและระหว่างประเทศ ในภาคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น การผลิตข้าวก็ถือเป็นการบริการ การขนส่งข้าวจากคลังสู่โรงเบียร์ โรงกลั่น การผลิตขวด การกระจายสินค้าก็เป็นบริการ รวมไปถึงการตลาด การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเสริมผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การลงทุนทางตรงในการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้าปัจจุบันและวิธีการผลิตงานบริการ แม้ว่าจะมีงานวิจัยทางระบาดวิทยาที่ศึกษาถึงผลกระทบและภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการสาธารณสุข โดยงานวิจัยจะพิจารณาว่า

การจำหน่ายอยู่ในภาคการผลิตงานบริการ แต่มีความยากต่อการพิจารณาว่าเครื่องตีเมล็ดถั่วไม่ใช่งานบริการ และอุปทานของเครื่องตีเมล็ดถั่วไม่กระทบต่องานบริการ (Grieshaber-Otto and Schachte, 2001)

GATS เป็นความร่วมมือในข้อตกลงทั่วไปต่อการค้าในภาคบริการในกรอบการทำงานระดับพหุภาคีที่มีข้อจำกัดเชิงบังคับต่อการดำเนินงานของรัฐบาลของประเทศสมาชิกทั้งหมดขององค์การการค้าโลกที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ งานบริการซึ่งมีความกว้างขวางและสลัษัซบข้อ พันธสัญญาที่ครอบคลุมถึงมาตรการของรัฐในเชิงปฏิบัติในภาคบริการทั้งหมด ทั้งการผลิต การกระจายเครื่องตีเมล็ดถั่วผ่านการเดินทางระหว่างประเทศ การลงทุนต่างประเทศ การจัดตั้งฐานทางการค้า และการขยายตลาดเครื่องตีเมล็ดถั่วที่ครอบคลุมความหมายที่เป็นไปได้ทั้งหมดของอุปทานบริการ (supplying services)

กฎเกณฑ์ทั่วไปของ GATS ใช้กับภาคงานบริการ แม้ว่าสมาชิกบางประเทศจะไม่ได้ทำสัญญาตามแนวทาง GATS ก็ตาม แนวทางที่เกี่ยวข้องกับเครื่องตีเมล็ดถั่ว (Grieshaber-Otto and Schachter, 2001) ดังนี้

1. ชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (The GATS Most-Favoured-Nation (MFN) treatment)

ชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งได้รับสิทธิพิเศษ เช่น อินเดีย ปากีสถาน ชิลี ปาปัวนิวกินี ฯลฯ สินค้าได้รับสิทธิพิเศษในฐานะเป็นประเทศที่ต้องได้รับความอนุเคราะห์ ข้อตกลงในสนธิสัญญาที่ประยุกต์ใช้กับภาคบริการทุกชนิดของ GATS และ MFN ทั้งเครื่องตีเมล็ดถั่วที่สัมพันธ์กับภาคบริการตามมาตรา 2 ว่าด้วยกฎหมายบททั่วไป ชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) ต้องปฏิบัติอย่างที่ดีที่สุด "อย่างทันทีและไม่มีเงื่อนไข" เพื่อประเทศผู้ผลิต/จัดหาบริการ ซึ่งเริ่มไปแล้วและหมดสัญญาในปี ค.ศ. 2005 ความยินยอมทางการค้าและการเป็นวิสาหกิจเอกชน หรือมาตรการการเปิดตลาดที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิต/จัดหาได้นำไปสู่การเพิ่มปริมาณผลทางการค้าเพื่อการเปิดตลาด

2. การผูกขาดและการกีดกันทางการค้า

ตามมาตรา 8 ของ GATS ได้จำกัดให้งานบริการผูกขาดที่เข้าช้อยกเว้น ไปอยู่ในบททั่วไปของข้อตกลง อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับนี้อาจเข้าใจในแนวทางผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างข้อตกลงทั่วไปกับข้อตกลงเฉพาะ กล่าวคือข้อบังคับนี้มีอยู่ในระเบียบชาติที่ควรอนุเคราะห์ กับ พันธสัญญาที่กระทำกันระหว่างประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตผู้จัดหาภาคบริการต่างชาติยังคงมีอำนาจอยู่พอที่จะป้องกันการแข่งขันระหว่างผู้ผลิต (Article VIII:5)

3. กฎความโปร่งใส (The GATS Transparency rules)

GATS มีพันธผูกพันพิเศษเพราะได้บรรจุข้อตกลงเชิงเงื่อนไข แนวทางที่ประเทศสมาชิกยอมรับสัญญาร่วมกัน การปฏิบัติในระดับชาติ และการเข้าถึงตลาดบริการประเทศสมาชิกต้องจัดทำเอกสารมาตรการต่างๆออกมาให้เห็นอย่างชัดเจนโปร่งใสในทุกระดับ ที่มีผลต่อการดำเนินการตามสนธิสัญญา ในมาตราที่ 3 ต้องการให้ประเทศสมาชิกแจ้งแก่สภาองค์การการค้าโลกเพื่อการค้าและบริการในมาตรการที่กำหนดขึ้นใหม่หรือที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว และมีผลต่อภาคการค้าและบริการ ครอบคลุมพันธสัญญาระหว่างสมาชิกประเทศเฉพาะ ความสำคัญยิ่งกว่านั้นคือข้อเสนอของ GATS ซึ่งถึงกฎความโปร่งใสที่เป็นเงื่อนไขก่อนหรือเป็นเครื่องมือจำเป็น เพื่อนำไปสู่กระบวนการเสรีทางการค้าระหว่างรอบการเจรจาต่อรอง กฎความโปร่งใสนำมาสู่กรอบการทำงานภายใต้แนวทางของ GATS ที่บังคับประเทศต่างๆ ต่อไป

4. การปฏิบัติเยี่ยงชาติ (The GATS National Treatment rule)

ในมาตรา 17 ต้องการให้ประเทศสมาชิกขยายกิจกรรมภายในประเทศสู่ประเทศสมาชิกอื่นในแนวทางที่ไม่กีดกัน (non-discrimination provision) ต้องกลมกลืน เท่าเทียมอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ "...ไม่ให้สิทธิพิเศษมากหรือน้อย...เป็นเงื่อนไขของการแข่งขัน.."

5. กฎการเข้าถึงตลาดของ GATS (The GATS Market Access rule)

ในมาตรา 6 ประเทศสมาชิกตกลงให้สภาองค์การการค้าโลกตรวจสอบตราสารสำคัญที่จะตกลงร่วมกันเพื่อการค้าและบริการ พัฒนาแนวทางอันจำเป็น เพื่อให้มั่นใจว่า มาตรการมีความสัมพันธ์กับคุณภาพความต้องการ...มาตรฐานเทคนิค และการไม่จำกัดทางการค้าและบริการอย่างไม่จำเป็น." ข้อตกลงได้ดำเนินการในรูปคำสั่งศาลหรือการมอบอำนาจบังคับอย่างเคร่งครัด โดยรัฐบาลจะใช้มาตรการที่ไม่กีดกันการค้า โดยที่ มาตรการของรัฐ (ได้แก่ กฎการไม่กีดกันทางการค้าที่อยู่ใน GATS และ MFN กฎหมายบังคับับเยี่ยงชาติ และแนวทางการเข้าถึงตลาด

ส่วนที่สอง ว่าด้วยข้อตกลงทั่วไปและระเบียบของรัฐสมาชิกในการนำข้อตกลงทั่วไปมาใช้เข้ากับงานบริการ และในกลุ่มที่มีสัญญาเฉพาะก็ต้องไม่จำกัดงานบริการ ภายใต้กฎที่เสนอนี้ รัฐสมาชิกถูกบังคับให้แสดงถึงระเบียบของการไม่กีดกันของชาติตนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมและไม่มีมาตรการเพื่อเลือกซึ่งง่ายต่อการจำกัดทางการค้า) ในเวทีการค้าเสรี

ในมาตรา 16 กฎการเข้าถึงตลาดเป็นแนวทางที่ใช้สำหรับภาคบริการเท่านั้นที่แต่ละประเทศสมาชิกมีพันธสัญญาต่อกัน อนุมาตรา (subsection) 2(a)-(c) ระบุว่า "...พันธสัญญาของการเข้าถึงตลาดที่กระทำระหว่างประเทศสมาชิกโดยไม่กีดกันหรือจำกัดต่อจำนวนผู้ผลิต / ผู้ให้บริการ (the number of service suppliers)...ไม่จำกัดต่อมูลค่าของการค้าขายแลกเปลี่ยนงานบริการ และจำนวนรวมของการดำเนินการบริการ..."

ในมาตรา 19 รัฐบาลสมาชิกขององค์การการค้าโลกทั้งหมดมีพันธสัญญาร่วมกันผ่านความร่วมมือและการเจรจาต่อรองใหม่มีเนื้อหาเพื่อให้บรรลุถึงการค้าเสรี โดยการเพิ่มการยอมรับระหว่างสมาชิกในสัญญา และปรับกฎหมายใหม่ภายในประเทศ

ในมาตรา 1:3 ของ GATS บังคับประเทศสมาชิกไม่ให้มีการกีดกันทางการค้าด้านบริการ ตัวอย่างเช่น การที่รัฐป้องกันโดยใช้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการตีความอย่างกว้างขวางเพื่อจะรับการยกเว้นกฎเกณฑ์และใช้มาตรการป้องกัน แต่องค์การการค้าโลกยืนยันว่า การกีดกันทางการค้าในภาคบริการในข้อเท็จจริงแล้ว "ถูกตีความอย่างแคบและเคร่งครัด " การกีดกันทางการค้าของ GATS ได้ครอบคลุมสนธิสัญญาอย่างกว้างขวางใน"ระบบบริการสาธารณะจำนวนมาก"

ระเบียบและหลักเกณฑ์ของการค้าเสรี

นโยบายสุขภาพของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้รับอิทธิพลจากสนธิสัญญาการค้าระหว่างประเทศซึ่งกำหนดโดยองค์การการค้าโลก (WTO) สนธิสัญญาการค้าซื้อขายสินค้า (GATT) และสนธิสัญญาการค้ากับบริการ (GATS) เป็นภาระทางกฎหมายสากลผลกระทบที่สนธิสัญญาองค์การการค้าโลกมีต่อสุขภาพในระยะยาวอย่างคาดการณไม่ได้ การเจรจาต่อเนื่องและคุณค่าทางเศรษฐกิจและการเมืองไม่สามารถเข้ากันได้กับคุณค่าสาธารณสุข (Kuunders, 2009)

ข้อตกลงการค้าเสรีของอเมริกาเหนือและองค์การการค้าโลกได้เปิดเส้นทางใหม่สำหรับความท้าทายต่อมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์ มีบางข้อตกลงขยายเกินทางการค้า มาตรการเขตแดน มาตรการภาษี และยอมให้บุกรุกเข้าไปในพื้นที่โดยการอ้างการไม่เลือกปฏิบัติกับกฎหมายภายในประเทศ ได้รับผลกระทบจากการเข้าถึง ทรัพย์สินทางปัญญา การบริการ และการลงทุน มีผลต่อรูปแบบของการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์และการทำลายสุขภาพ ในอนาคต ข้อตกลงระหว่างประเทศจะมีผลดีต่ออุตสาหกรรมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ รวมทั้งจำนวนและพื้นที่ของร้านค้าปลีก และควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ จำกัดการโฆษณาเชิงพาณิชย์และการส่งเสริมการขาย ผลเหล่านี้สามารถคาดว่าจะเพิ่มความพร้อมและการเข้าถึงของอุตสาหกรรมสุรา (Jim Grieshaber-Otto, Scott Sinclair, Noel Schacter, 2001)

ขอบเขตของ GATS ซ้อนทับแนวทางขององค์การการค้าโลกที่เกี่ยวข้องกับสินค้า ทั้ง GATT และ GATS จะสามารถใช้มาตรการเดียวกันและกฎ GATS อาจใช้ประยุกต์ แม้ว่า GATT จะออกแบบมาตรการมาโดยเฉพาะ ให้ครอบคลุมถึงสินค้า หากมาตรการนั้นกระทบต่อบริการแตกต่างจากข้อตกลงอื่นๆ ขององค์การการค้าโลก รวมถึงในขอบเขตและมาตรการคุ้มครองนำโดยศูนย์กลางภูมิภาค และหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น รวมถึงองค์กร NGO ในเรื่องการใช้อำนาจมอบหมาย

GATS ตามมาตรา 1:3 (b)(c) มาจากพื้นฐานการตีความของอนุสัญญาเวียนนา ตามสนธิสัญญาที่ไม่ได้นำผลลัพธ์จริงมาพิจารณาร่วม เนื้อหาสาระของการอุทธรณ์จะตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศ หากยอมรับว่า มาตรการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์มีพื้นฐานทางสุขภาพ ซึ่งควรอยู่นอกกรอบการบังคับต่อการค้าเสรีของอำนาจของรัฐสมาชิก และไม่นำกฎหมายของ GATS มาพิจารณาหรือยกเว้น และปัญหาของเครื่องตีมีแอลกอฮอล์มีประเด็นสุขภาพสาธารณะที่ไม่ใช่เรื่องการตัดสินใจเพียงแคภายในประเทศเท่านั้น (Grieshaber-Otto and Schacter, 2001)

ในการประชุมเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับนโยบายสุรา จัดที่นิวซีแลนด์ในวันที่ 23 กันยายน 2004 การค้าเสรีและโลกาภิวัตน์ช่วยขยายการตลาด และผลกำไร แต่ขาดความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม สุขภาพและสังคม กระบวนการค้าทำให้ให้ประเทศเล็ก ๆ หรือกำลังพัฒนาเสียเปรียบเสมอ ซึ่งต้องเผชิญต่อทรัพยากรอันจำกัด และการกีดกันทางการค้าของประเทศที่พัฒนาแล้ว ขณะที่เกิดการลักลอบขึ้น ในกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นเพื่อความอยู่รอด ประเทศกำลังพัฒนาสมควรใจที่จะทำลายแรงงานราคาถูก และทิ้ง (dumping) การผลิตส่วนเกิน จากประเทศที่เป็นอุตสาหกรรมแล้ว

ผลกระทบของมาตรการปิดการค้าเสรีแก่สหต่อการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

สนธิสัญญาระหว่างประเทศพร้อมที่จะบังคับรัฐให้เปลี่ยนแปลงมาตรการได้ กรณีที่กระทบต่อการควบคุมและการเข้าถึงเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ ผลกระทบต่อการผูกขาดของรัฐบาลและรายได้ภาษีอากรซึ่งพิจารณาว่าสำคัญที่สุด ในความตกลงทางการค้าเสรีที่ผ่านมา ได้แสดงลักษณะทั่วไปที่สำคัญของนโยบายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ (Grieshaber-Otto and Schacter, 2001) ดังนี้

- 1) การบังคับใช้หลักการที่เหมือนกันโดยแกตส์ (GATS) ไม่ได้แบ่งแยกกันระหว่างการบริการที่สัมพันธ์กับเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ซึ่งอาจจะส่งผลตามมาในปัญหาด้านสาธารณสุข กับการบริการอื่นๆ
- 2) สนธิสัญญาบรรจุเรื่องการกีดกันทางการค้าภาคบริการและการยกเว้น ที่ผ่านมา องค์การการค้าโลกได้ตีความอย่างแคบสำหรับมาตรการนโยบายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

3) ความพยายามของ GATS ต่อการจำกัดนโยบายสาธารณสุขในภาคการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่ให้ความยืดหยุ่น รวมทั้งนโยบายที่สร้างแนวทาง / มาตรการที่ไม่ตรงกันของ GATS ที่มีการเจรจาต่อรองใหม่

เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบกว้างขวางทั้งต่อสุขภาพบุคคลและสาธารณะ ทำให้ GATS ได้ยกประเด็นของเรื่องผลของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการสาธารณสุข สัญญานับนี้จึงกว้างกว่าฉบับก่อนมาก ทั้งนี้ภายใต้นโยบายภายในประเทศและกฎเกณฑ์ที่มากกว่า GATT การขยายขอบเขตของ GATS ที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ การไม่กีดกันทางการค้าในภาคอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศ สัญญานี้ใช้กับประเทศที่มีการผูกขาดของรัฐหรือบางส่วนในวิสาหกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และใช้กับทุกระดับ ท้ายสุด สนธิสัญญานี้ได้มาจากการเจรจารอบใหม่ที่มีความลึกซึ้งและกว้างขึ้น ซึ่งมีพันธะสัญญาระหว่างรัฐสมาชิก

กิจกรรมการผูกขาดการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามแนวคิดการสาธารณสุขเพื่อให้มีการดื่มน้อยที่สุด แต่กลับกลายเป็นว่าทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างหลักการของ GATS และงานบริการหลายๆ อย่าง ในระเบียบตามมาตรา 8 จะมีข้อผูกพันทั่วไปว่าด้วยการผูกขาด แต่สนธิสัญญาที่ว่าด้วยการผูกขาดถือได้ว่าขัดแย้งกับขอบเขตขององค์การการค้าโลกอย่างชัดเจนความยินยอมให้มีการผูกขาดได้เฉพาะชาติที่ควรได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-favoured nation treatment) แม้ว่าข้อสัญญาของ GATS จะมีความสำคัญ แต่ก็ไม่ได้ตั้งใจให้มีผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากข้อสัญญาไม่ได้ยกเว้นการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รัฐสมาชิกอาจมี ข้อสัญญาพิเศษในการผูกขาดการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในรูปแบบการเข้าถึงแบบการซื้อสิทธิเพื่อกระจายสาขา (Franchising) ขายปลีก หรือขายส่ง การปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องระหว่างการปฏิบัติต่อกันระหว่างชาติ ที่ห้ามการผูกขาดการค้ากับการแข่งขัน การเข้าถึงการตลาดที่ไม่มีการจำกัดจำนวนผู้ผลิตงานบริการ

สัญญาระหว่างรัฐสมาชิกต้องไม่บังคับกันเองเพื่อที่จะยกเว้นงานบริการในภาคการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เอกสารขององค์การการค้าโลกปี คศ.1994 ฉบับ a b c d e และ f ซึ่งว่า ประเทศญี่ปุ่นเคยระบุว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้รวมอยู่ในสัญญาพิเศษที่ญี่ปุ่นขยายตลาด คล้ายๆ กับประเทศแคนาดาที่ยกเว้นการขายส่ง ขายปลีกในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศกลุ่มยุโรปเหนือ สวีเดนเป็นประเทศที่ยกเว้นการขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเทศนอร์เวย์ได้ยกเว้นทั้งการขายส่งและขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และฟินแลนด์ซึ่งว่าเป็นพันธะสัญญาเฉพาะในการกระจายตลาดบริการที่ไม่รวมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการยกเว้นการค้าเสรีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศยุโรปเหนือ ไม่สามารถไปด้วยกันกลุ่มพันธะสัญญาของสหภาพยุโรปซึ่งรวมถึงการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย

อย่างไรก็ตาม การยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถอยู่ได้อย่างถาวร ทั้งที่ข้อเท็จจริงว่า กลุ่มยุโรปเหนือ (Nordic Countries) ยกเว้นการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสัญญาที่ทำร่วมกันในการขยายตลาดบริการ อย่างไรก็ตาม ในเดือนธันวาคม ปี 2000 กลุ่มประชาคมยุโรป (EC) ได้เสนอว่า สมาชิกของ GATS ทั้งหมดต้องขจัดอุปสรรคทางการค้าภาคบริการ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ที่มีความไว (extremely sensitive products) อำนวยของการผูกขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (รวมถึงกลุ่มยุโรปเหนือซึ่งป้องกันขบวนการนี้) ต้องเผชิญต่อความกดดันด้วยเช่นกันในการเจรจาต่อรองใหม่ของ GATS

เนื่องจากของ GATS มีผลกระทบต่อสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญและกระทบต่อนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วโลก นโยบายของ GATS ได้นำแนวทางการผูกขาดมาเป็นข้อจำกัดทางการค้าที่เพิ่มขึ้นใหม่ใน

งานสาธารณสุขและกิจกรรมการผูกขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อปฏิบัตินี้ผูกพันกับประเทศที่มีสัญญาเฉพาะกับ GATS เท่านั้น สัญญาเฉพาะที่จะขยายตลาดภาคบริการ ซึ่งรวมถึงการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติเสรีทางการค้าและการเข้าถึงทางการตลาดของอุตสาหกรรมเช่นกัน การห้ามมิให้จำกัดการโฆษณาในระดับชาติขง GATS ในการค้า ตัวอย่างสนธิสัญญาของประชาคมยุโรป(EC) ปี 1979 ที่ทำต่อประเทศสวีเดนในการลดข้อจำกัดการโฆษณา(คล้าย ๆ กับกฎหมายของ GATS) ประเทศสวีเดนยอมรับกฎหมายการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งออกแบบให้ลดการทำลายสุขภาพตามมาตรา 2

มุมมองของความเสียหายทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การค้าสุราควรจะใช้หลักการทางการตลาดอย่างพอประมาณ โดยเฉพาะการโฆษณาและมาตรการการตลาดอื่นๆ ต้องไม่ยืหนาน ตื้อรั้น บริสุทธ์ไม่เจือปน โน้มน้าว หรือทำทหายต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

"In view of the health risks involved in alcohol consumption, alcoholic beverages should be marketed with particular moderation. In particular, advertisements or other marketing measures must not be insistent, involve unsolicited approaches or encourage alcohol consumption." (Grieshaber-Otto Jim and Noel Schacter, 2001)

ประเทศสวีเดนได้มีกฎหมายจำกัดการโฆษณาจนเกิดขึ้นเป็นคดีในยุโรป กฎหมายนี้ห้ามวิทยุโทรทัศน์ โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสุรากลั่น ไวน์ เบียร์ และในสิ่งตีพิมพ์ทุกชนิด (European Court of Justice, 2001, para.3, 4) ศาลยุติธรรมยุโรป ชี้ว่า การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสวีเดนเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการที่อยู่ในกลุ่ม EU ศาลชี้ว่า ข้อห้ามของสวีเดนทำให้ปลอดภัย เพราะใช้ข้อยกเว้นทางสาธารณสุขของสนธิสัญญายุโรป (Ibid., para. 41) ความสำเร็จของการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ผลต้องได้สัดส่วน โดยแสดงถึงการป้องกันทางสาธารณสุขเพื่อไม่ให้ได้รับผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายนี้ได้ยืนยันความสำคัญในภาคสินค้า (ได้แก่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์) และงานบริการ (ได้แก่ การโฆษณา) ระหว่างประเทศสมาชิก กฎหมายนี้ได้ชี้ว่า มาตรการทางสาธารณสุขเป็นความเสียหายหรือข้อยกเว้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายในสนธิสัญญานี้ต้องตีความอย่างแคบ นั่นคือ ศาลจะต้องชี้ว่า การห้ามของสวีเดนนั้นมีความเหมาะสมเพียงพอและสามารถทำได้ ประเทศสวีเดนได้ท้าทายการห้ามโฆษณาจนเป็นคดีเกิดขึ้นในยุโรป ท้ายที่สุด คดีในยุโรปอาจจะเป็นผลจากการสนับสนุนการสาธารณสุข เรื่องราวอาจจะแตกต่างจากกรอบขง GATS

ประเทศในกลุ่มยุโรปเหนือทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสวีเดน นอร์เวย์ และฟินแลนด์ได้ทำสัญญาพิเศษต่องานบริการโฆษณา ใน GATS ปี 1994 และการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับการยกเว้นจากสัญญาพิเศษนี้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายระดับชาติและการเข้าถึงตลาดขง GATS เพื่อขยายตลาดบริการ ประเทศทั้ง 3 นี้ไม่ได้ยกเว้นการโฆษณาจากสัญญาพิเศษ ปรากฏว่ามีการนำการโฆษณามาใช้ในประเทศ ยิ่งกว่านั้น GATS ได้โต้แย้งภายใต้ประเด็นสาธารณสุขและข้อยกเว้นอื่นๆ แม้ว่าการจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นมาตรการที่ไม่ถูกต้อง แต่ประเทศสมาชิกต้องการที่จะใช้ต่อมาตรการนี้ เพราะความจำเป็น

ในมาตรา 6 ประเทศสมาชิกต้องพิสูจน์การจำกัดโฆษณา "...การปฏิบัติต่อต่างประเทศและการกระทำภายในประเทศต้องเหมือนกัน.." นั่นคือเป็นมาตรการที่จำกัดการจำหน่ายที่น้อยที่สุด(Sinclair, 2000)

ประเทศที่มีการจำกัดโฆษณาควรที่จะหลีกเลี่ยงการทำสัญญาในภาคนี้ กลุ่มยุโรปเหนือจำเป็นต้องปรับสัญญาเพื่อเฝ้าระวังต่อต้าน ความท้าทายของ GATS ในอนาคตต่อการโฆษณา ข้อจำกัดอื่นๆ นอกจากกิจกรรมการผูกขาดเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ รัฐควบคุมการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ได้โดยวิธีการ ดังนี้

- จำกัดจำนวน ระบบการอนุญาต และการขยายตลาด แหล่งการขายในบางพื้นที่
- จำกัดการขายในระดับชั้นที่แน่นอน หรือความแรงของระดับแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มของร้านบาร์ ฯลฯ เป็นต้น
- จำกัดชั่วโมงการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่คล้ายๆ กัน และขัดแย้งกับระเบียบของ GATS โดยเฉพาะที่รัฐต้องสัญญาว่าจะยอมขยายตลาดบริการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนพื้นฐานสุขภาพระหว่างประเทศ เริ่มต้นจากนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เชื่อมโยงกับนโยบายการค้าระหว่างประเทศ และมีทิศทางตรงข้ามกัน ตัวอย่าง เช่น การประชุมยุโรปเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนที่กรุง Stockholm รัฐบาลให้สัญญาว่าจะมีเป้าหมาย มีมาตรการ นโยบาย และกิจกรรมที่จะสนับสนุนป้องกันเยาวชนในการดื่มจากแรงกดดันต่างๆ และการลดอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรลุลงไปในคำประกาศแนวทางของรัฐ หลายๆ นโยบายรวมทั้งการจำกัดการเข้าถึงและการโฆษณา โดยหลักการเป็นส่วนเล็กน้อยที่มีอยู่ในระเบียบของ GATS และอาจเป็นความขัดแย้งโดยตรงถ้า GATS ขยายระเบียบเพิ่มเติม ถ้าทางเลือกของนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศหรือภายในประเทศไม่ยอมตาม หรือออกนอกกฎกติกา ประชาชนและรัฐจำเป็นต้องทำให้เกิดความสมดุลกับแนวทางของ GATS

ในประเทศกำลังพัฒนา ปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เติบโตอย่างรวดเร็ว หลายๆ ประเทศไม่ได้ มีการจำกัดการขยายปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะการเข้าถึง การจำกัดการโฆษณา การแยกให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าทำลายสุขภาพ และการป้องกันเยาวชนแก่ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เรื้อรัง การติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดความยากจน ขณะที่ยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้เสนอกับประเทศสมาชิกของ GATS เรื่องการขยายตลาดบริการซึ่งรวมถึงการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการแสดงให้เห็นถึงวิธีการของประเทศกำลังพัฒนาที่กำลังตอบสนองต่อการต่อรองกับ GATS และวิธีการที่ประชาชนในยุโรปสหรัฐอเมริกา และประเทศพัฒนาอื่นๆ ที่พยายามสะท้อนถึงปัญหาและผลที่ตามมาทางสาธารณสุขของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(Grieshaber-Otto and Jernigan, 2001)

ผลของการทำสัญญาว่าด้วยความตกลงทางการค้าเสรี

การทำสัญญาความตกลงทางการค้าเสรีทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการ (ลาวัญญ์ ทัศนศิลป์กุล, มปป.) ดังนี้

1. ยกเลิกมาตรการทางการลงทุนที่ถือว่าเป็นอุปสรรคของการลงทุนได้แก่

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- Re-investment, Divestment, conditional repatriation of profit, Equity ratio
- Technology Transfer requirement, Local content requirement
- Employment requirement, Immigration restriction
- Management intervention, national ratio of board of directors

การจำกัดอำนาจรัฐในการรับและควบคุมการลงทุนของต่างชาติ

ขั้นก่อนเข้ามาลงทุน (Pre entry) และกำจัดการเลือกปฏิบัติขั้นก่อนการเข้ามาลงทุน (Pre-entry treatment) โดยการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตั้งแต่ก่อนเข้ามาลงทุน (Pre – Entry National Treatment)

- การจำกัดการเข้ามาลงทุนในรายการห้ามการลงทุนโดยต่างชาติ (Exclusion from negative list, sensitive list, closed sectors) ซึ่งในกรณีนี้ นักลงทุนต่างชาติสามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้โดยการจดทะเบียนบริษัทในประเทศไทย และ ดำรงสัดส่วนการถือครองหุ้นในระดับสัดส่วน 49/51
- ห้ามมาตรการคัดกรอง (Screening) เนื่องจากต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติตั้งแต่ก่อนการเข้ามาลงทุน
- ห้ามการจำกัดจำนวนการรับการลงทุน (Quantitative restriction)
- ห้ามกำหนดเงื่อนไขในการเข้ามาลงทุน (Conditional entry)
- ห้ามกำหนดเขตการลงทุน (Restricted allocation) เห็นได้จาก JTEPA ให้ถือว่าเขตแดนทั้งประเทศเป็นเขตการลงทุน
- ห้ามกำหนดข้อห้ามในลักษณะอื่นๆ เป็นต้น

ขั้นการจัดตั้งและบริหารจัดการ (Admission and Establishment)

- ห้ามกำหนดเกี่ยวกับเลือกปฏิบัติหลังจากเข้ามาลงทุนแล้ว (Post- entry Treatment) โดยการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติหลังเข้ามาลงทุนแล้ว
- ห้ามกำหนดรูปแบบการลงทุน (Form of establishment) เช่น กำหนดว่าต้องลงทุนในรูปแบบของการร่วมทุนเท่านั้น ไม่ได้
- ห้ามกำหนดควบคุมการเป็นเจ้าของ นั่นคือ ห้ามกำหนดสัดส่วนการถือครองหุ้น โดยให้นักลงทุนต่างด้าวสามารถลงทุนได้ 100% โดยไม่ต้องมีผู้ถือหุ้น หรือ ลงหุ้นที่เป็นคนชาติเลย
- ห้ามการแทรกแซงของรัฐบาลในการดำเนินธุรกิจ
- ห้ามมีข้อกำหนดพิเศษอื่นใด หรือมีข้อจำกัดอื่นใด
- ห้ามเข้ามาควบคุมการดำเนินงานของบริษัทข้ามชาติ เช่น การตรวจสอบ
- ห้ามการเวนคืนยึดทรัพย์โดยมิชอบ
- ข้อห้ามอื่นๆ เช่นการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอุปสรรคการลงทุน

2. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งหรือบริหารงาน

- ห้ามกำหนดรูปแบบเพื่อควบคุมกำกับเกี่ยวกับการจัดตั้งและบริหารงานของบริษัทข้ามชาติ
- ห้ามกำหนดให้คนชาติเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจของนักลงทุนต่างชาติ

- ห้ามกำหนดสัดส่วนการถือครองหุ้นและการควบคุมบริษัท
- ห้ามกำหนดเกี่ยวกับการต้องรายงาน หรือลงทะเบียนที่มากไปกว่าคนชาติ
- ห้ามกำหนดเงื่อนไขในการเข้ามาลงทุน การรับการส่งเสริม หรือ มาตรการทางการลงทุน
- ห้ามควบคุมการเข้าถึงตลาด หรือ การเข้ามาลงทุน
- ห้ามกำหนดเงื่อนไขในการเข้ามาลงทุน
- มาตรการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการถือครองหุ้น และ ควบคุมบริษัท
- ห้ามกำหนดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของ
- ห้ามกำหนดจำกัดอำนาจในการออกเสียงของผู้ถือหุ้น
- ห้ามมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการสามารถเข้ามาแทรกแซงของรัฐบาลในการดำเนินธุรกิจ

3. มาตรการควบคุมการเข้าตลาดของนักลงทุน

- ห้ามการห้ามลงทุนแบบเด็ดขาด ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีของประเทศที่เป็นสังคมนิยมเดิม
- ห้ามการทำธุรกิจ หรือ การลงทุนบางประเภท
- ห้ามกำหนดจำนวนผู้เข้ามาลงทุน ส่วนใหญ่มักเป็นภาคส่วนที่มีความอ่อนไหว หรือ ที่อยู่ภายใต้

ยุทธศาสตร์ของประเทศ

เงื่อนไขในการรับการลงทุนทั่วไป

- ห้ามการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ
- ห้ามบังคับให้ต้องลงทุนแบบร่วมทุน กรณีนี้ประเทศจีนจะใช้มาตรการนี้กับนักลงทุนต่างด้าว
- ห้ามกำหนดเงื่อนไขโดยเหตุผลทางเศรษฐกิจหรือ สิ่งแวดล้อมต่างๆ
- ห้ามกำหนดให้นักลงทุนต้องปฏิบัติตามมาตรการใดๆ

ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับทางด้านเงินทุน

- ห้ามกำหนดการลงทุนขั้นต่ำ
- ห้ามกำหนดมาตรการภายหลังการลงทุน หรือ บังคับให้ลงทุนซ้ำ
- ห้ามกำหนดมาตรการในการนำเข้าสินค้าทุน
- ห้ามกำหนดให้นักลงทุนต้องวางเงินประกันต่างๆ

เงื่อนไขอื่นๆ

- ห้ามเข้ามาควบคุมการดำเนินงานของบริษัทข้ามชาติ เช่นการตรวจสอบ
- ห้ามการเวนคืนยึดทรัพย์โดยมิชอบ
- ข้อห้ามอื่นๆ เช่นการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอุปสรรคการลงทุน

ยุทธศาสตร์การจัดทำความตกลงทางการค้าเสรี

จากข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความตกลงที่ไทยทำกับประเทศต่างๆ ชื่อภาษาอังกฤษได้ใช้คำว่า Free Trade Agreement เช่น ที่ทำกับออสเตรเลียเรียกว่า Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA หรือเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับจีนเรียกว่า Asian China Free Trade Agreement ระหว่างไทย-อินเดีย เรียกว่า Thailand-India Free Trade Agreement ยกเว้นญี่ปุ่น ภาค

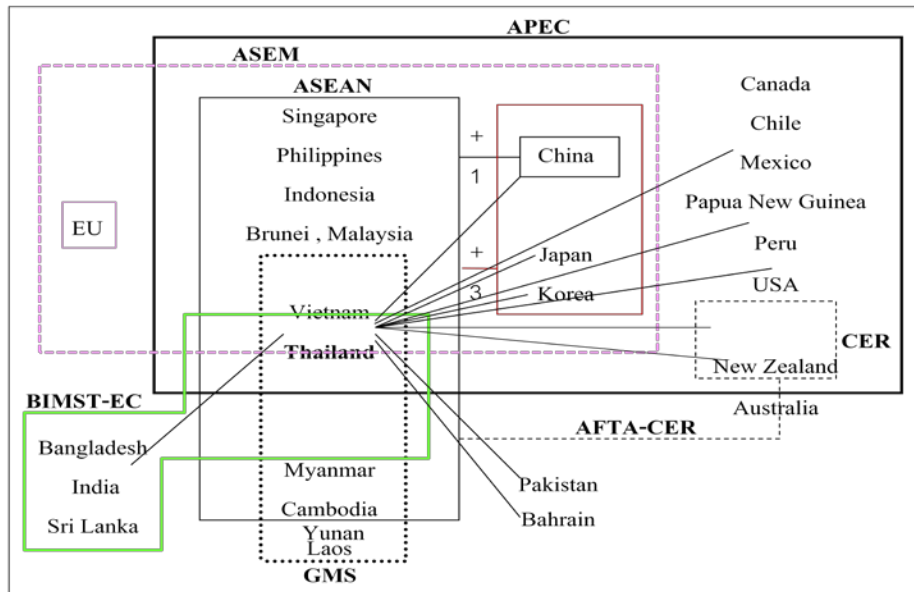
ภาษาไทยเรียกว่า ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Closer Economic Partnership : JTEP) สำหรับความตกลงระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์ ภาษาไทยเรียกว่าเขตการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์ ภาษาอังกฤษใช้ว่า Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP ซึ่งคล้ายกับความตกลงระหว่างไทยกับญี่ปุ่น เวลาเรียกชื่อไทยเรียกว่าเขตการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์ไม่ถือว่าผิด แต่เมื่อเรียกเป็นชื่อย่อซึ่งส่วนมากจะเรียกว่าเอฟทีเอ FTA นั้น หากไปใช้กับความตกลงไทย-นิวซีแลนด์ จะไม่ตรงกับชื่อภาษาอังกฤษ เพราะคำย่อภาษาอังกฤษที่ใช้คือ TNZCEP

เนื่องจากธุรกิจผูกขาดการผลิตเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ได้สิ้นสุดสัญญาในปี พ.ศ. 2542 ก่อนสิ้นสุดสัญญารวมทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมได้มองเห็นความเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของโลก ที่มีกระแสภูมิภาคนิยม โดยต่างประเทศมีการรวมกลุ่มกันซึ่งทำให้การผูกขาดทางการค้านั้นไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ต้องมีการส่งเสริมการแข่งขันซึ่งกันและกันตามการค้าเสรี การเกิดเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอาเซียน สมาชิกในกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียนไม่สามารถทำการผูกขาดด้านการค้า การผลิตและจำหน่ายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของบางประเทศส่งผลต่อประเทศไทยเพราะมีแรงงานราคาถูกและใกล้เคียงกับประเทศไทย แต่ไทยก็ไม่สามารถงดเว้นการนำนโยบายการค้าเสรีมาใช้ได้

หลักการทำความตกลงเขตการค้าเสรี(FTA: Free Trade Agreement) ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า คือ เปิดให้มีการค้าเสรีระหว่างประเทศคู่สัญญา ให้สินค้าจากประเทศคู่สัญญาสามารถนำเข้าส่งออกได้อย่างสะดวก เสรี ปราศจากสิ่งกีดกัน หรือที่เรียกว่ากำแพงภาษี และมาตรการจำกัดปริมาณนำเข้าไม่ว่าในรูปของการห้ามนำเข้า การตั้งขออนุญาตหรือการกำหนดปริมาณนำเข้า หลังจากที่เขตเสรีการค้าอาเซียนมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2546 ที่ผ่านมา โดยมีการลดภาษีสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกเหลือ 0-5 % ขณะที่อัตราภาษีนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มเขตเสรีการค้าฯนี้ ร้อยละ 30

ความตกลงทางการค้าเสรีที่ไทยทำกับประเทศต่าง ๆ มีจำนวน 11 ฉบับ มีทั้งความตกลงระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจาโดยตรง และอาเซียนซึ่งก็รวมไทยด้วยกับประเทศคู่เจรจา 7 ฉบับ มี 7 ฉบับ ที่มีผลบังคับใช้ไปแล้ว โดยทยอยลดภาษีไปแล้วบางส่วน มีเพียงฉบับที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2553 ที่การลดภาษีตามข้อตกลงจะเข้มข้นมากขึ้น คือ เอฟทีเอระหว่างอาเซียนด้วยกัน หรือที่เรียกว่า อาฟต้าที่เอไทย-ออสเตรเลียเอฟทีเอไทย-นิวซีแลนด์ เอฟทีเออาเซียน-จีน, เอฟทีเอไทย-ญี่ปุ่น และเอฟทีเออาเซียน-เกาหลี และที่กำลังเป็นความบกังวลของผู้ประกอบการ ก็คือ อาฟต้า และเอฟทีเออาเซียนจีน ผลการลดภาษีจนถึงปลายปี 2552 มีการลดภาษี 0% คิดเป็น 80.1% ของจำนวนพิกัดภาษี แต่เนื่องจากเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยได้รับผลกระทบมากนัก สำหรับวันที่ 1 มกราคม 2553 จะลดภาษีอีก 19.8% ของจำนวนพิกัดสินค้า รวมแล้วจะเป็น 99.9% ของพิกัดภาษีทั้งหมด ซึ่งจะเหลืออีก 0.1% เท่านั้น

ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน หรืออาฟต้า ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2535 ลดหย่อนอัตราภาษีนำเข้าให้แก่สมาชิกอาเซียนมาแล้ว 17 ปี ได้มีการทำข้อตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน เรียกว่า CEPT (Common Effective Preferential Tariff) โดยวันที่ 1 มกราคม 2553 นี้ กลุ่มประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ จะต้องลดภาษี 0% ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวของแต่ละประเทศ ส่วนกลุ่มอาเซียนใหม่ หรือ LMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม จะลดภาษีเหลือ 0% ในปี 2558

แผนภาพ เส้นทางความตกลงทางการค้าเสรี

ที่มา ชัยนัตต์ ตันติวิศดารการ . นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทยในช่วงปี 2543 ถึงปัจจุบัน เอกสารประกอบการบรรยายคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กระบวนการเชื่อมโยงนโยบายการค้าระหว่างประเทศไทยเริ่มต้นที่กระทรวงพาณิชย์ก่อนปี 1995 ในปี 1997 ประเทศไทยปฏิรูปโครงสร้างสำหรับการเจรจาการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ เหล่านี้รวมถึงกระทรวงทั้งหมด ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาสังคม ในพื้นที่ของการค้าและสุขภาพที่สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข (MOPH) ได้แสดงบทบาทสำคัญในการเตรียมตำแหน่งระดับชาติเป็นพันธมิตรกับภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาสังคม กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายการค้าระหว่างประเทศ เป็นสำนักเลขาธิการคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ มีคณะกรรมการชด้อยจำนวนมากและมีการตั้งจากกระทรวงอื่นเพื่อจัดการข้อตกลงการค้าเฉพาะ เช่น ในปี 1998 กระทรวงสาธารณสุขตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีด้านผลกระทบสุขภาพจากการค้าระหว่างประเทศ คณะกรรมการนี้มีสามชด้อย ได้แก่ TRIPS SPS / TBT และ GATS แต่ยกเว้นการปรับโครงสร้างของกระทรวงพาณิชย์ ไม่มีหน่วยที่เกี่ยวข้องถาวร กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นสำนักเลขาธิการกลาง (the Bureau of Policy and Strategy as the central secretariat of the ministerial committee) เลขานุการของคณะอนุกรรมการย่อยด้าน TRIPS SPS / TBT และ GATS ภายใต้สำนักคณะกรรมการอาหารและยา (FDA) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และการแพทย์กองทะเบียนตามลำดับงานวิจัยได้รับการสนับสนุนขององค์การการค้าโลกและกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (Thailand Research Fund)

ในช่วงการประชุมองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิกหรือเอเปค (APEC) ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 รัฐบาลไทยได้กำหนดร่วมเจรจาและลงนามความตกลงเรื่องเขตการค้าเสรีกับหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงนามเพื่อเจรจาเรื่องเขตการค้าเสรีไทย-อเมริกานับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยได้ลงนามในข้อตกลงเขตการค้าเสรีไปแล้ว ได้แก่ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ประเทศไทยลงนามประเทศแรกคือ กับประเทศจีน ลงนามเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546

สาระสำคัญของข้อตกลงคือ การลดภาษีระหว่างกันในสินค้าพืชอุตสาหกรรม 07 และ 08 คือผักและผลไม้ มีผลให้ ภาษีนำเข้าผักผลไม้ระหว่างไทย-จีน เป็น 0 % ประเทศไทยกับจีนมีผลบังคับวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2546 ไทย กับออสเตรเลียมีผลบังคับ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2548 และไทยกับนิวซีแลนด์มีผลบังคับ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2548 ออสเตรเลีย และประเทศอินเดีย การเปิดพรมแดนทางการค้าการลงทุนอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

ยุทธศาสตร์การจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีรายสาขาหนึ่งในด้านต่างๆ ดังนี้
ด้านการเกษตร (Agriculture) ยุทธศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ได้แก่ ปัญหามาตรการที่ไม่ใช่ ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Barriers: NTBs) เช่น SPS Food safety สิ่งแวดล้อม หรือ แรงงาน ด้านการผลิต (Manufacturing) การเน้นอุตสาหกรรมเป้าหมายและกลุ่ม (cluster) โครงข่ายการผลิต (production network) ยุทธศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ได้แก่ การสร้างอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า ระหว่างประเทศโดยทั่วไป (Technical Barriers to Trade: TBT) ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับทางเทคนิค มาตรฐานและระบบใบรับรองสำหรับสินค้าส่งออกและนำเข้า ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ด้านบริการ (Services) การเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป และใช้รายการสินค้าเชิงบวก (Positive list Approach) ส่วนยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ คือ การเน้นธุรกิจบริการที่มีความพร้อม เช่น การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. 2548 เป็นปีเริ่มต้นการมีเสรีทางการค้ากับหลายประเทศและครอบคลุมสินค้าจำนวนมากขึ้น ได้แก่ ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย ไทย-อินเดีย อาเซียน-จีน ซึ่งผลดีคือการลดภาษี ภายใต้ FTA จะช่วยขยายการส่งออกของไทยในตลาด 3 ประเทศดังกล่าวซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเกือบร้อยละ 10 ของการส่งออกโดยรวมของไทย อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่จะได้รับอาจถูกจำกัดด้วยสภาพการแข่งขันและ อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่ยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ การเปิดเสรีส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตสินค้า ภายในประเทศ จากการเข้ามาตีตลาดของสินค้านำเข้าราคาต่ำ

ภาคบริการได้สนับสนุนหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกส่วนของการค้าระหว่างประเทศ ในทางปฏิบัติ กฎหมายภายในประเทศและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ เช่น การผลิตเมล็ดข้าวเป็นภาคบริการ ที่จะขนส่งเมล็ดข้าวไปทำเบียร์หรือวิสกี้ การผลิตเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ การบรรจุขวดและการกระจายสินค้าในภาคบริการ ซึ่งเป็นทั้งการตลาด การโฆษณา และการให้บริการในธุรกิจ เครื่องตีมีแอลกอฮอล์ หลายภาคส่วนมองการขยายของแกทส์เป็นกุญแจการต่อรองระหว่างประเทศก่อน แกทส์เป็นกรอบข้อตกลงพหุภาคีที่บรรจุข้อจำกัดที่มีอำนาจทางกฎหมาย (legally enforceable restrictions) ต่อการกระทำของรัฐของสมาชิกองค์การการค้าโลกที่สัมพันธ์กับบริการ มันซับซ้อนและกว้างขวาง สนธิสัญญาได้ครอบคลุมมาตรการเชิงปฏิบัติของภาครัฐในส่วนบริการรวมทั้งในส่วนการผลิต การตลาด การ กระจายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ มันครอบคลุมวิธีการของอุปทานบริการ รวมถึงการเดินทาง การลงทุน การค้า ระหว่างประเทศ แกทส์ขยายมาตรการทางกฎหมายและการค้าให้กว้างขวางกระทบหลายซึ่งเป็น องค์ประกอบการค้าระหว่างประเทศ

มีสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้อโต้แย้งในการควบคุมการตีมีและปัญหาการตีมีแอลกอฮอล์ เครื่องตีมี แอลกอฮอล์ ภาษีแอลกอฮอล์ และประเด็นที่จะกระทบต่อการบริโภคและสุขภาพสาธารณะ ข้อโต้แย้งนี้ เกี่ยวข้องกับความตกลงทั่วไปภายใต้พิกัดศุลกากรและการค้า (GATT) ประเทศไทยมีรายได้จากการจัดเก็บ

ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เบียร์จำนวนมาก ซึ่งเห็นได้ว่าการขึ้นภาษีที่ผ่านมา รัฐบาลใช้ภาษีสรรพสามิตคุ้มครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในประเทศไทย แทนการใช้ภาษีสกุลการ เมื่อการค้าเสรีเข้ามา มีการลดอัตราภาษีสกุลการ การนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะค่อยลดภาษีจนเป็น 0% รัฐบาลต้องใช้เพียงภาษีสรรพสามิตเป็นเครื่องมือควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าจากต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ การนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าเสรี

ผลของการทำการค้าเสรี ไทยได้รับอิทธิพลจากองค์การค้าโลก แต่ผู้เชี่ยวชาญทางการค้าได้ต่อรองข้อตกลงทางการค้าเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ของประเทศคู่สัญญา โดยไม่ได้พิจารณาข้อมูลสุขภาพที่สำคัญของรัฐ ข้อตกลงนี้ได้ทำลายต่อนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ซึ่งเห็นว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าและโอกาสการทำกำไรของธุรกิจต่างชาติ (Donald W. Zeigler, 2004) อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์สนับสนุนและมีผลต่อนโยบายการค้าเพื่อลดภาษีการเข้าถึงตลาด เพิ่มการแข่งขัน ราคาต่ำ ส่งเสริมการดื่มสุราและมีศักยภาพในการจำกัดระเบียบภายในประเทศ เป็น “พายุที่สร้างความปั่นป่วน (perfect storm)” สำหรับปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นและปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วโลก ข้อเสนอนี้เป็นเบื้องต้นของการประเมินและขอบเขตของการค้าเสรีต่ออุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ (American Public Health Association)

อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอให้ฝ่ายบริหารที่ต้องทำสัญญาความตกลงทางการค้าเสรีนั้น ต้องตระหนักถึงผลของการค้าในสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรายาสูบ ตรงนี้จะสร้างความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการยกเว้นหรือไม่ให้นำสินค้าที่ทำลายสุขภาพเข้าสู่การเจรจา กฎหมายการค้าโลก ในสายตาของกลุ่มนักป้องกัน (protectionist) การค้าเสรีมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การขยายตัวของสินค้าที่ทำลายสุขภาพ โดยเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประสิทธิภาพเชิงการค้าที่เพิ่มปริมาณแอลกอฮอล์ ถือเป็นการค้าในนโยบายที่ผิดพลาด (Baumberg and Anderson, 2008)

สำหรับปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวทีการค้าโลก ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่ออุปทานของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น ยังนำมาซึ่งการจัดเก็บภาษีได้ลดน้อยลง การเปิดเสรีทางการค้าส่งผลกระทบต่อแปลงสัญชาติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำมาเปลี่ยนในเขตการค้าเสรีอาเซียน นี่เป็นตัวอย่างระดับต้นๆ ของการเปิดสู่การค้าเสรี ยิ่งไปกว่านั้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รัฐในฐานะตัวแทนประเทศ ปัญหาแอลกอฮอล์ต้องถูกหยิบยกออกมาพูดคุยโดยองค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กรอนามัยโลก และโครงการควบคุมการใช้จ่ายของสหประชาชาติ การขยายตลาดในประเทศ ดังนี้

1. สนธิสัญญาระดับโลกเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Global Treaty on alcohol) ต้องมีกรอบอนุสัญญาการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะจัดมาตรฐานพื้นฐานการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. ข้อตกลงการค้าโลก (World Trade agreements) ข้อตกลงต้องสร้างแนวทางพิเศษสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้มั่นใจว่า ข้อตกลงไม่นำมาใช้ให้สุขภาพแย่ลง และกฎเกณฑ์ที่ปลอดภัย
3. การปลอดภาษีและเขตปลอดภาษีเพื่อส่งเสริมภาคการผลิต ต้องไม่นำมาใช้กับสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ถ้ามีการนำสุรารอกจากการค้าเสรี ภาครัฐก็ไม่จำเป็นต้องหามาตรการสุขภาพมาคู่กับกฎหมายการค้า บริษัทยาสูบและบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่สามารถฟ้องร้องนโยบายและมาตรการการควบคุม

จากรัฐได้ และยิ่งกว่านั้น การค้าเสรีระหว่าง The US–Vietnam และ US–Jordan ได้ยกเว้นยาสูบจากกฎเกณฑ์ศุลกากร ประเทศมาเลเซียก็ปรารถนาที่จะเป็นเช่นเหมือนกัน ได้มีข้อเสนอที่จะยกเว้นยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในความตกลงทางการค้าระหว่าง Malaysia–U.S. แต่พบการต่อต้านจากตัวแทนทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ข้อโต้แย้งที่สำคัญก็คือ หากประเทศนั้นยังผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการค้าแล้ว ใยจึงจึงขัดขวางการค้าเสรี มาตรการที่ใช้ภายในประเทศต้องไม่แตกต่างจากมาตรการที่ใช้ระหว่างประเทศ

ความจำเป็นที่จะต้องแยกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี (Need for Exclusion of Alcohol from Trade Agreements) ความตกลงทางการค้าเสรีที่ใช้แนวทางปฏิบัติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าธรรมดาหรือทั่วไป และคิดว่า การขยายตลาดเป็นประโยชน์ต่อผลิตภัณฑ์ ทำให้เข้าถึงได้ง่ายและราคาถูกโดยผ่านการลดภาษีและพิกัดศุลกากร รวมทั้งลดการกีดกัน เพิ่มการส่งเสริมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความสนใจทางธุรกิจยังคงมุ่งไปในทางที่กีดกันผ่านความตกลงทางการค้าเสรี เพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการลงทุนในสินค้าและบริการจากการเคลื่อนย้ายเสรีอย่างสูงสุด (Shaffer ER, Waitzkin H, Brenner J, Jasso-Aguilar R, 2005)

ความเข้ากันไม่ได้ระหว่างความพยายามที่จะลดอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสนธิสัญญาการค้าเสรีระหว่างประเทศ ที่ส่งเสริมการไหลเข้าของสินค้าและบริการอย่างเสรี รวมถึงการลงทุน เนื่องจากการค้าเสรีทำให้ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำลงกว่าเดิม และสามารถจำหน่ายได้รวดเร็วขึ้น การแข่งขันสูงขึ้น การตลาดรุนแรงขึ้น ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงขึ้นตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ฉะนั้น ผลของการค้าเสรีทำให้เพิ่มจำนวนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เท่ากับว่า สนธิสัญญานี้ได้ส่งเสริมให้ประชากรโลกเพิ่มการดื่ม ภายใต้แนวทางนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้กลายเป็นสินค้าที่มีราคาต่ำลง เข้าถึงได้ง่าย เพราะถ้ามีการขจัดสิ่งกีดขวางทางการตลาด และออกแบบให้ผู้บริโภคได้หันมาดื่มกันมากยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการโฆษณาหรือส่งเสริมวิธีการอื่นๆ ใดๆ ก็ตาม การเพิ่มการดื่มนำไปสู่ปัญหาสาธารณสุข มีข้อเท็จจริงที่ว่า องค์การการค้าโลกและการตกลงทางการค้าอื่นๆ อนุญาตให้ยกเว้นสำหรับสุขภาพสาธารณะ แต่มีขอบเขตจำกัดมาก และตีความได้อย่างแคบ เมื่อ 50 ปีก่อน GATT และองค์การการค้าโลกมีประเทศสมาชิกไม่ยอมใช้ระเบียบปฏิบัติตามนี้ เพื่อป้องกันกฎหมายสาธารณสุข การเจรจาต่อรองแต่ละรอบทำให้ระเบียบใหม่ของข้อตกลงทางการค้าได้ออกแบบให้ผ่อนคลายนลง

ความคืบหน้าของความตกลงการค้าเสรีเขตอาเซียน

(สุภัฒ สงวนดีกุล ผู้อำนวยการสำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ให้ข้อมูล)

ในปี 2558 อาเซียนจะเป็นตลาดและฐานผลิตเดียวกัน เรียกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEN Economic Community: AEC)

ทั้งนี้ ในอาเซียนมีรายการสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูงที่จะไม่ลดภาษีเหลือ 0% เพียง 93 รายการจากรายการสินค้าทั้งหมด 8,300 รายการ โดยไทยมีเพียง 4 รายการที่จะลดภาษีเหลือ 5% คือ ไม้ตัดดัดมะพร้าวแห้ง, มันฝรั่ง และกาแฟ

ความตกลงในกรอบอาฟต้ามีสินค้าอ่อนไหวที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องลดภาษีเป็น 0% ในวันที่ 1 มกราคม 2553 อยู่ 2 กลุ่ม

กลุ่มแรก สินค้าอ่อนไหว (Sensitive List : SL) ซึ่งในแต่ละประเทศมีสิทธิที่จะกำหนดว่ามีสินค้าอะไรบ้างที่มีความอ่อนไหว โดยสินค้ากลุ่มนี้ของ 6 ประเทศอาเซียนเดิม จะต้องลดภาษีเหลือ 5% ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป

กลุ่มที่ 2 สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List) หลักเกณฑ์ คือ จะต้องลดภาษีลงมา แต่จะลดเท่าไรขึ้นอยู่กับ การเจรจา กับกลุ่มประเทศสมาชิกในอาเซียน ซึ่งจะตกลงกันไว้ตั้งแต่เริ่มต้นการเจรจา ขณะนี้ยังมีอีก 3 ประเทศที่กำลังเจรจากันอยู่ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

การทำข้อสงวน

สำหรับมาเลเซียขอสงวนข้าวไว้ โดยกำหนดที่จะลดภาษีจาก 40% เป็น 20% ในปี 2553 ด้านอินโดนีเซียขอสงวนสินค้าข้าวกับน้ำตาลไว้ โดยกำหนดจะลดภาษีข้าวเป็น 25% ในปี 2558 ส่วนน้ำตาลกำหนดจะลดภาษีจาก 30-40% เป็น 5-10% ในปี 2558 แต่เนื่องจากน้ำตาลเป็นสินค้าที่เพิ่งขอเข้ามาภายหลัง ซึ่งเดิมเป็นสินค้าที่อยู่ในกลุ่มอ่อนไหวแล้วมาขอยกเว้น ดังนั้น อินโดนีเซียจะต้องชดเชยสิทธิประโยชน์ให้กับประเทศที่ได้รับผลเสียจากการขอยกเว้นในครั้งนี้

“ไทยบอกว่าได้รับผลเสีย เราก็ไปเจรจากับอินโดนีเซีย สิ่งที่ได้ ก็คือ เขาจะชดเชยให้ไทยโดยการตกลงทำ MOU ชื่อน้ำตาลในปริมาณอย่างน้อยเท่ากับอัตราเฉลี่ยของการนำเข้าจากไทย 3 ปีย้อนหลัง ก็ประมาณ 5.5 แสนตัน อันนี้เป็นสิ่งที่ตกลงกันเรียบร้อยแล้ว

ขณะที่ฟิลิปปินส์ขอสงวนสินค้าข้าวกับน้ำตาลไว้เช่นกัน โดยน้ำตาลจะลดภาษีเป็น 5% ในปี 2558 ซึ่งในเบื้องต้นไทยเห็นว่าน่าจะยอมรับได้ แต่ที่ยังมีปัญหาอยู่ คือ เรื่องข้าว ซึ่งปัจจุบันฟิลิปปินส์เก็บภาษีนำเข้าตาม WTO - Minimum Market Access โดยภาษีนำเข้าอยู่ที่ 40% ปริมาณโควตา 350,000 ตัน โดยไทยได้รับการจัดสรรโควตา 98,000 ตันต่อปี ซึ่งฟิลิปปินส์จะขอลดอัตราภาษีนี้ไว้จนถึงปี 2557 แล้วในปี 2558 จะลดภาษีเป็น 35% แต่ไทยยังไม่ยอมรับข้อเสนอดังกล่าว ขณะนี้อยู่ในระหว่างการเจรจา

ทุกประเทศในอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของอาฟต้า แต่ในเมื่อฟิลิปปินส์ยังไม่ยอมลดภาษีข้าวตามข้อตกลง CEPT คือกำหนดไว้ที่ 20% จะส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกอาเซียนหรือไม่

ผล ถ้าฟิลิปปินส์ยังไม่ยอมลดภาษีข้าวลงมาตามที่กำหนดไว้ ประเทศอื่นๆในอาเซียนก็ยังคงทำตามข้อผูกพันที่ทำเอาไว้ คือ ลดภาษีฝ่ายเดียว ซึ่งในทางปฏิบัติถ้าไทยส่งข้าวไปขายที่ฟิลิปปินส์ ก็จะต้องเสียภาษี 40% แต่ถ้าฟิลิปปินส์ส่งข้าวมาขายที่ไทย จะเสียภาษี 0% แต่เนื่องจากข้อตกลงCEPT ได้ระบุถึงการต่างตอบแทนเอาไว้ นั่นคือ ถ้ายังไม่ไดลดอัตราภาษีเหลือ 20% ก็จะไม่สามารถเข้าไปใช้สิทธิอัตราภาษีCEPT ได้เช่นกัน

“สมมติวันที่ 1 มกราคม 2553 มาเลเซียลดภาษีข้าวเหลือ 20% อยู่ดี ๆ ปลูกข้าวได้เยอะ อยากส่งมาขายไทย ก็จะได้สิทธิภาษี 0% เพราะเขาทำตามพันธกรณีแล้ว แต่อย่างอินโดนีเซียซึ่งขอคงภาษีไว้ที่ 25% และฟิลิปปินส์ที่ยังเก็บภาษีที่ 40% ก็จะไม่สามารถเข้าไปใช้สิทธิอัตราภาษีCEPT ได้ ดังนั้น トラบได้ที่ทั้งสองประเทศส่งข้าวมาขายในไทย ก็ยังเจออัตราภาษี NFM ซึ่งเรียกเก็บอยู่ที่ 30-50% คือ อัตราภาษีที่ใช้เก็บกับทั่วโลก เรียกว่า เขาไม่ลด เราก็ไม่ลด”

“เราจะต้องมองว่าหลักการเจรจา FTA ไม่มีใครที่จะได้ฝ่ายเดียว และไม่มีใครที่จะเสียฝ่ายเดียว ไม่ว่าจะทำ FTA กับใครก็ตาม ฉะนั้น ขึ้นอยู่กับว่าการเจรจาจะอย่างไรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด แล้วก็เสียประโยชน์น้อยที่สุด

ผลที่ออกมาจึงมีทั้งกลุ่มผู้ได้และผู้เสีย ในส่วนของผู้ได้ ภาครัฐจะต้องไปเสริมกำลังให้เขาได้ใช้ประโยชน์จากตรงนี้ให้มากที่สุด

สำหรับผู้เสียภาครัฐก็ต้องเตรียมปรับตัวให้เขาสามารถรองรับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น สร้างเสริมทักษะของ

ผู้ประกอบการ หรือใช้มาตรการต่างๆที่ทำให้เขาสามารถต่อสู้ได้ ซึ่งตรงนี้ภาครัฐก็มีกองทุนอยู่ 2 กองทุนที่รองรับผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรี อันนี้คือมาตรการที่รัฐทำอยู่แล้ว และจะทำต่อไป

สำหรับสินค้าที่ค่อนข้างอ่อนไหวของไทย ได้แก่ สินค้าเกษตร 23 รายการ ได้แก่ น้ำมันและนมปรุงแต่ง ผงชาตมันเนย มันฝรั่ง, หอมหัวใหญ่ เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ มะพร้าวผล, เนื้อมะพร้าวแห้ง น้ำมันมะพร้าว, เมล็ดกาแฟ, กาแฟสำเร็จรูป, ชา, พริกไทย, กระเทียม, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ข้าว, ถั่วเหลือง, กากถั่วเหลือง, น้ำมันถั่วเหลือง, น้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดในปาล์ม, น้ำตาล, ไบยาสูบ, เส้นไหมดิบ และลำไยแห้ง

แต่สินค้าทั้ง 23 รายการก็ไม่ได้อ่อนไหวเฉพาะในกรอบอาฟต้า แต่เป็นสินค้าที่ต้องดูแลเรื่องการนำเข้าจากทั่วโลกอยู่แล้ว คือมีการกำหนดโควตาในการนำเข้า

“ในจำนวน 23 รายการนี้ บางสินค้าก็ไม่ได้อ่อนไหวภายใต้อาฟต้า เราก็กทยอยลดไป บางตัวเราไม่อ่อนไหวเลย เช่น ลำไยแห้ง เมื่อก่อนเราอาจจะกลัว แต่ตอนนี้เราเป็นผู้ส่งออก หรือนมเราก็ไม่ได้มีความอ่อนไหวอยู่ในอาเซียน เราอาจจะอ่อนไหวกับประเทศนอกอาเซียน คือ ออสเตรเลีย เรากำลังจะยกเลิกโควตา

แหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin : ROOs)

อย่างไรก็ดี สินค้าที่จะได้ประโยชน์จากกรอบข้อตกลงของอาฟต้าต้องเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดตามกฎหมายซึ่งประกอบด้วย 3 กฎดังนี้

1. ต้องเป็นสินค้าที่ผลิตหรือใช้วัตถุดิบทั้งหมดในประเทศผู้ส่งออก

2. หากเป็นสินค้าไม่ได้ผลิตหรือใช้วัตถุดิบทั้งหมดในประเทศผู้ส่งออก จะต้องเป็นสินค้าที่ผลิตตามกฎหมายทั่วไป โดยเป็นกฎทางเลือกระหว่างสินค้าที่ผลิตในประเทศอาเซียนโดยมีสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบในอาเซียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของราคาสินค้าตามราคาFOB หรือเป็นสินค้าที่มีการผลิตในประเทศภาคีโดยมีการเปลี่ยนแปลงพิถีพิถันการในระดั 4 หลัก

3. จะมีการกำหนดเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดเฉพาะสินค้า(Product Specific Rules: PSR) สำหรับสินค้าบางรายการ โดยสินค้ากลุ่มนี้ต้องได้ถิ่นกำเนิดสินค้าตามPSR ที่กำหนดเท่านั้น ไม่สามารถใช้กฎเกณฑ์ทั่วไปตามข้อ 2 ได้ เช่น บางรายการของกลุ่มสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ไม้ เคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์และชิ้นส่วน และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

สำหรับการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า โดยประเทศผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป นำเข้าวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดจากประเทศอาเซียนอื่นมาเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า วัตถุดิบดังกล่าวจะถูกถือว่าเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของประเทศผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปนั้น

นอกจากนี้ ยังมีการสะสมถิ่นกำเนิดแบบPartial Accumulation ด้วยสินค้าที่มีสัดส่วนการผลิตภายในประเทศอาเซียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 สามารถนำสัดส่วนนั้นมาสะสมได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การค้าในอาเซียนมีความคล่องตัว อาเซียนได้ทำความตกลงการค้าสินค้าฉบับใหม่ขึ้นมา เรียกว่า ATIGA (ASEAN Trade in Goods Agreement) ซึ่งเป็นความตกลงที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าข้อตกลงCEPT โดยจะครอบคลุมกฎเกณฑ์ทางการค้าอื่นๆ เช่น มาตรการสุขอนามัยพืชและสุขอนามัยสัตว์ มาตรการด้านมาตรฐาน ความร่วมมือด้านศุลกากรมาตรการที่มีใช้ภาษาอื่นๆ และกระบวนการระงับข้อพิพาท เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การค้าในอาเซียนความโปร่งใสมากขึ้น

“ATIGA ได้มีการลงนามกันเมื่อในปี 2552 ซึ่งจะมีผลบังคับหลังจากที่อาเซียนให้สัตยาบันครบทุกประเทศแล้ว แต่ขณะนี้ยังมีอีก 3 ประเทศที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน คือ ไทย ลาว และอินโดนีเซีย กรณีลาวเหลือขั้นตอนการนำเข้าสหภาพ ด้านอินโดนีเซียบอกว่ายังให้ไม่ได้ ถ้าตารางการลดภาษีข้าวของฟิลิปปินส์ยังไม่เรียบร้อย ส่วนไทยก็ยังไม่ให้สัตยาบันไม่ได้เช่นกัน เนื่องจากยังตกลงกับฟิลิปปินส์ในเรื่องข้าวไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะทำให้ ATIGA ไม่สามารถ

บังคับใช้ได้ แต่ไม่มีปัญหาเพราะข้อตกลงCEPT ยังมีผลอยู่ ก็ใช้ไปจนกว่าATIGA จะมีผลบังคับใช้

บทที่ 6

การจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

องค์การอนามัยโลกเป็นองค์กรที่มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมแอลกอฮอล์ ในปี 1979 สภาองค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาที่สัมพันธ์กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Anderson & Baumberg, 2006) สำหรับยุโรปในปี 1992 สำนักงานภูมิภาคได้กำหนดแผนการควบคุมแอลกอฮอล์และแผนสำหรับนโยบายไปปฏิบัติ (WHO, 2006c) ระบุว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในยุโรปปี 1995 ได้อ้างอิงหลักการพื้นฐานของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลก 5 ประการ (WHO, 1995e) ต่อจากแผนกลยุทธ์เพื่อปฏิบัติการ ในการประชุมที่ปารีส มีการนำประเด็นจริยธรรมมากำหนดเป็นเป้าหมาย 5 ประการ (Anderson & Baumberg, 2006) ดังนี้

1. ทุกคนมีสิทธิในครอบครัวชุมชนและชีวิตการทำงานป้องกันอุบัติเหตุความรุนแรงและผลกระทบเชิงลบอื่นๆของการบริโภคแอลกอฮอล์
2. ทุกคนมีสิทธิได้รับข้อมูลที่ต้องเป็นธรรมและการศึกษา ในผลของการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
3. เด็กและวัยรุ่นทั้งหมดมีสิทธิที่จะเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีการป้องกันผลกระทบเชิงลบของการบริโภคแอลกอฮอล์และตามขอบเขตที่ได้จากการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4. ผู้ได้รับอันตรายจากการดื่มสุรา เขาและสมาชิกในครอบครัวมีสิทธิเข้าถึงการรักษาและการดูแล.
5. ทุกคนที่ไม่ต้องการดื่มสุราเพื่อสุขภาพหรือเหตุผลอื่นๆ มีสิทธิที่จะป้องกันจากแรงกดดันจากการดื่มและการสนับสนุนในการไม่ดื่มได้

ในปี พ.ศ. 2548 สมาคมแพทย์อเมริกันได้เรียกร้องให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี เลขานุการของประเทศกลุ่มแปซิฟิกชี้ว่า ประเทศแถบแปซิฟิก ได้ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบในการต่อรองเพื่อที่จะคุ้มครองสุขภาพของประชาชนและไม่เสี่ยงภัยต่อประเทศอื่นๆ (Anderson & Baumberg, 2006)

กรอบนโยบายสำหรับควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลกภาคพื้นยุโรป ปี 2006 ได้ระบุว่า มีความจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันระดับชาติ โดยเฉพาะโครงการนโยบายของประเทศที่กำลังขัดขวางความตกลงทางการค้าทั่วไปและโลกาภิวัตน์ แม้จะยอมรับการเติบโตของสังคมเกี่ยวกับปัญหาสุราและปลูกจิตสำนึกด้านค่าใช้จ่ายของการรักษาและต้นทุนของสุรา (WHO, 2006c) และยังระบุถึงกรอบความจำเป็นในการประสานงานและความพยายามเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยที่ชุมชนนานาชาติจะบรรลุผลประโยชน์ทางสุขภาพดีและหลีกเลี่ยงข้อโต้แย้งทางการค้าโดยนำการค้ายาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี ผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพขององค์การอนามัยโลก ชี้ว่า ไม่ควรปฏิบัติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะสินค้าทั่วไป (Babor T, Caetano R, Casswell S, et al, 2003)

การเคลื่อนไหวทางสุขภาพ การเรียกร้องกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹²

ข้อเสนอแนะจากสมาคมแพทย์อเมริกัน (American Society of Addiction Medicine: ASAM) ว่าด้วย การสร้างเสริมและการคุ้มครองสุขภาพสาธารณะและการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในประเทศและระดับโลก ควรจะ

- 1). เรียกร้องให้องค์การอนามัยโลกยอมรับและค้นหาแนวทางการสานต่อกรอบอนุสัญญานานาชาติ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังจากที่จัดทำกรอบอนุสัญญายาสูบ
- 2). เพิ่มพันธมิตรเพื่อพัฒนารอบอนุสัญญาฯนี้
- 3). กระตุ้นให้รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาสนับสนุนกรอบอนุสัญญาฯ นี้ และยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบออกจากความตกลงทางการค้าเสรี เพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครองนโยบาย สาธารณสุข
- 4). กระตุ้นสังคมการแพทย์และองค์กรต่างๆ ให้ตระหนักถึงนัยสำคัญของความตกลงทางการค้าเสรี เพื่อให้นโยบายสุขภาพสำคัญกว่าการค้า รวมถึงการตั้งยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี

มีมติให้มีการเรียกร้องการจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสมาคมแพทย์อเมริกัน มี รายงาน ดังนี้

ขณะที่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่ในเกือบทุกสังคม และมีผลต่อสถิติด้านความตาย ความเจ็บป่วย และเป็น อันตรายต่อสังคม ด้วยภาวะโรคเรื้อรังและ ยาสูบร้อยละ 4.1

ขณะที่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่อาจถูกพิจารณาเป็นสินค้าธรรมดา เพราะเป็นสารที่ทำให้เกิดความเสียหาย ทางสุขภาพ ทางจิตวิทยาและสังคมเป็นอย่างยิ่งโดยความเป็นพิษทางกายภาพ ความมึนเมา และไร้สติ

ขณะที่ ในปีล่าสุด การผลิต การตลาดมวลรวม และแบบแผนของการดื่มแอลกอฮอล์ได้มีข้อจำกัดที่อ่อนลง และมีการเข้าถึงของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น (รวมแหล่งพื้นเมือง) การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของการดื่มทั่วโลกต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจทั่วโลก พร้อมกับความพยายามทำลายนโยบายสาธารณสุข กรณีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ได้ก่อปัญหาต่อสุขภาพโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา

ขณะที่ องค์กรอนามัยโลกยอมรับปัญหาการควบคุมยาสูบ กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ(FCTC) (บังคับ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2005) ได้กล่าวถึงประเด็นข้ามขอบเขตของการตลาดโลกาภิวัตน์ และการลักลอบสุรายาสูบเกี่ยว

ขณะที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การค้า การเป็นเจ้าของของตราชูหรือแบรนด์สุราข้ามชาติ การส่งเสริมการ ขายและการโฆษณาการกระจาย การแอบถือไป การขัดขวางการบริหารจัดการและการลดปัญหาเหล่านี้ และรอยต่อ ของประเทศ สร้างความยุ่งยากแก่การควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ หรือความเป็นไปไม่ได้ที่จะลดจากประเทศใดประเทศ หนึ่งโดยอิสระ

ขณะที่ ข้อตกลงของการควบคุมแอลกอฮอล์ กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ (International Framework Convention on Alcohol Control: FCAC) กลายเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการค้าที่ขยายตลาด สุรา ลดราคา และทำให้การควบคุมกฎหมายระดับชาติและท้องถิ่นของแอลกอฮอล์กำลังอ่อนแอลง เพราะความตกลง ทางการค้าเสรี

¹² American Society of Addiction Medicine. A Call for Framework Convention on Alcohol Control

Resolution: 415 (A-07) AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION HOUSE OF DELEGATES, 05/07/07

ขณะที่ บนพื้นฐานของประสบการณ์จากกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ(FCTC) ที่นอกเหนือจากภาระผูกพันเฉพาะและหลักการที่อยู่ภายในกรอบอนุสัญญาการเจรจากระบวนการต่อรองของอนุสัญญาจะทำความพยายามในการควบคุมแอลกอฮอล์ภายในกลุ่มประเทศต่างๆ เข้มแข็งขึ้น โดยให้รัฐบาลเข้าถึงมากขึ้นเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และตัวอย่างของการปฏิบัติที่ดีที่สุด และกระตุ้นผู้นำประเทศเพื่อตอบสนองต่อกระบวนการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ องค์การอนามัยโลกมีความสามารถเสมือนเป็นผู้มีอำนาจกำกับและประสานงานในการทำงานสุขภาพระดับสากล"กรอบอนุสัญญาการควบคุมแอลกอฮอล์จะเป็นเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และมีอำนาจตามมาตรา 9 ของรัฐธรรมนูญในการเชื่อมอนุสัญญาระหว่างประเทศในแอลกอฮอล์และ

ขณะที่ กรอบอนุสัญญาการควบคุมแอลกอฮอล์เป็นแนวคิดปฏิบัติได้ ในช่วงที่องค์กรระดับชาติและนานาชาติกำลังพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ครั้งที่ 0 พฤษภาคม 2550 มีประเด็นเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งรวมกลยุทธ์ตามหลักฐานที่มีอยู่และแทรกแซงเพื่อลดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ และอภิปรายกรอบของเครื่องมือนี้เพื่อพยายามควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โลก

ขณะที่ สมาคมแพทย์โลกยอมรับว่า"รายงานผลกระทบของโลกด้านภาระโรคของแอลกอฮอล์ในสุขภาพและสังคม" ในเดือนตุลาคมปี 2548 ได้มีส่วนกระตุ้นสมาคมแพทย์ระดับประเทศและแพทย์ทั้งหมด เพื่อดำเนินการลดผลกระทบของแอลกอฮอล์ รวมทั้งส่งเสริม "กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ ซึ่งคล้ายกับกรอบอนุสัญญายาสูบ

ขณะที่ ในเดือนพฤศจิกายน 2549 สมาคมสาธารณสุขอเมริกัน ยอมรับรายงานเด่นชัด เรียกร้องให้มีกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ หลังจากFCTC นั้น

มติ ที่สมาคมแพทย์อเมริกันทำงานกับสังคมแพทย์ที่อื่นๆ ขอวิงวอนองค์การอนามัยโลกให้การยอมรับและนำอนุสัญญาระหว่างประเทศไปปฏิบัติ ผูกพันเป็นกรอบอนุสัญญาที่จัดทำเป็นต้นแบบหลังจากกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ (Directive to Take Action) และได้เพิ่มเติม

มติ ที่ AMA ขอรับรองให้สมาชิกสังคม ขอเป็นรายบุคคลและขอภาพรวม เพื่อเพิ่มการสนับสนุนการพัฒนาFCAC

กรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Framework Convention on Alcohol: FCAC) จะทำให้กระบวนการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในประเทศแข็งแกร่งขึ้น โดยภาครัฐจะต้องสนับสนุนตัวอย่าง ปฏิบัติการที่ดี สร้างแรงจูงใจแก่ผู้นำระดับชาติเพื่อนำไปสู่การตอบสนองในกระบวนการระดับนานาชาติ FCAC เป็นแนวคิดที่สร้างมาจากการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติและนานาชาติ เป็นนโยบายด้านสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2548 องค์การอนามัยโลกยอมรับว่า"ปัญหาสาธารณสุขเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์" ซึ่งจัดทำเป็นรายงานในเดือนพฤษภาคม ปี 2550 นี้ รวมถึงกลยุทธ์และการแทรกแซงเพื่อลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ(World Health Assembly, 2005)

การประยุกต์กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบสู่แอลกอฮอล์

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่ในทุกสังคม โดยเฉพาะยุโรปมีอัตราสูงมาก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหลักต่อความเสี่ยงของการเกิดภาระโรคในประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราการต่ำ

และมีความเสี่ยงเป็นอันดับสามในประเทศที่พัฒนาแล้ว ความเสี่ยงนี้คิดเป็นร้อยละ 6.2 ความพิการที่ปรับตามปีที่สุดยเสีย (disability-adjusted years lost) (Ezzati, et al, 2000) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การเกิดโรค และเสี่ยงสูงกว่าโรคที่เกิดจากบุหรี่ ความอ้วน และความดันโลหิตสูง (World Health Organization, 2002)

การซื้อหรือการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายเกิดจากผลของการผลิต การตลาดขนาดใหญ่ และแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้ามประเทศ จากซีกโลกหนึ่งไปอีกซีกโลกหนึ่ง (WHO Executive board, 2004) ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจไปด้วยกันกับปัญหาสาธารณสุขที่มากขึ้น (Caetano and Laranjeira, 2006) สิ่งนี้ได้สร้างปัญหาแก่สุขภาพของประชากรในโลกซึ่งรัฐและพลเมืองของประเทศต้องแทรกแซงการดูแลสุขภาพและทางการแพทย์

กรอบอนุสัญญาองค์การอนามัยโลกเพื่อการควบคุมยาสูบ (A World Health Organization treaty Framework for Tobacco Control) มีจำนวน 144 ประเทศที่ร่วมเซ็นสัญญา ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2548 อนุสัญญาได้กล่าวถึงมาตรการที่นำไปสู่การลดอุปทานและอุปสงค์ (ซึ่งมีคำถ้อยที่สัมพันธ์กับการทำละเมิด การร่วมมือทางเทคนิคและวิทยาศาสตร์ การสื่อสารข้อมูล การเตรียมองค์การ ทรัพยากรการเงิน) และจัดตั้งข้อโต้แย้ง

กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ

ประสบการณ์การควบคุมยาสูบโดยจัดทำเป็นอนุสัญญา สร้างพันธะสัญญาและให้สัตยาบันระหว่างประเทศเพื่อนำไปใช้ในการควบคุมยาสูบ สิ่งนี้จะได้เป็นตัวอย่างต่อไปในการนำประสบการณ์ไปควบคุมในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจัดทำเป็นกรอบอนุสัญญาเพื่อควบคุมแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (Framework Convention on Tobacco Control: FCTC) คือกฎหมายโลก ปัจจุบันมีภาคีสมาชิก 191 ประเทศ องค์การอนามัยโลกได้กำหนดกลไกทางกฎหมาย เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการในระดับนานาชาติ เป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภคและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาสูบ

สถานะปัจจุบันของกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบฯ ซึ่งมีผลบังคับใช้และภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตามพันธกรณีผูกพัน ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2548 ซึ่งเป็นวันที่ภาคีสมาชิกให้สัตยาบันครบ 40 ประเทศแล้ว 90 วัน

- ประเทศต่างๆ ทั่วโลกพร้อมลงนามเห็นชอบกรอบอนุสัญญาฯ 168 ประเทศ
- ประเทศต่างๆ ทั่วโลกพร้อมลงนามให้สัตยาบันยอมรับพันธกรณีผูกพันกรอบอนุสัญญาฯ 125 ประเทศ
- ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกและร่วมให้สัตยาบันกรอบอนุสัญญาฯ วันที่ 8 พฤศจิกายน 2547 ที่ประชุมภาคีสมาชิกใหญ่ (conference of the parties) เพื่อให้ดำเนินการตามกรอบอนุสัญญา (FCTC) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

กรอบอนุสัญญาฯ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 23 ให้มีการจัดตั้งองค์การผู้รับผิดชอบหรือภาคีสมาชิกใหญ่ (conference of the parties) เพื่อพิจารณารายละเอียดข้อบังคับของกรอบอนุสัญญาฯ โดยมีการประชุม ครั้งที่ 1 (COP 1) ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ในระหว่างวันที่ 6- 17 กุมภาพันธ์ 2549 นี้ มีประเทศที่เข้า

ประชุม 103 ประเทศ จากทั้งหมด 110 ประเทศ และเพิ่มมาภายหลังอีก 3 ประเทศ(เดือนกุมภาพันธ์) โดยมีข้อสรุปจากการประชุมดังนี้

- มีการจัดตั้งองค์กรภาคีสมาชิกใหญ่ (Conference of party: COP) พร้อมทั้งรับสมัครสมาชิก หรือประเทศต่าง ๆ ที่จะร่วมงาน และช่วยเหลือเรื่องการดำเนินการควบคุมยาสูบ โดยจะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งธนาคารโลกด้วย

- มีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการดำเนินงาน (มาตรา 26) โดยกำหนดให้แต่ละประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายเองเพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินการ สำหรับประเทศไทยต้องจ่ายเป็นจำนวน 25,929 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 1,000,000 บาท

สรุปสาระของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูมมีดังนี้
หมวดที่ 1 บทนำ แสดงเนื้อหาของคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องระหว่างอนุสัญญากับกฎหมายและข้อตกลงอื่นๆ

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ หลักการ และกฎข้อบังคับทั่วไป

หมวดที่ 3 มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลดปริมาณอุปสงค์ประกอบไปด้วยหัวข้อต่างๆ คือ

- มาตรา 6 มาตรการเรื่องราคาและภาษี
- มาตรา 7 มาตรการที่ไม่เกี่ยวกับราคา เช่น การเพิ่มมาตรการในการป้องกันผู้ที่ไม่สูบบุหรี่จากการได้รับควันบุหรี่มือสอง
- มาตรา 8 การป้องกันการได้รับควันบุหรี่มือสอง
- มาตรา 9 ข้อบังคับในเรื่องปริมาณบุหรี่ต่อซอง
- มาตรา 10 ข้อบังคับในเรื่องการเปิดเผยส่วนผสมของบุหรี่
- มาตรา 11 การบรรจุ และหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- มาตรา 12 การศึกษา ฝึกอบรม และการสร้างจิตสำนึกของประชากรชน
- มาตรา 13 การสนับสนุนการห้ามโฆษณาส่งเสริมการขาย
- มาตรา 14 การสนับสนุนในเรื่องของการเลิกบุหรี่

หมวดที่ 4 มาตรการเกี่ยวกับการลดปริมาณอุปทานยาสูบ

- มาตรา 15 การค้าบุหรี่เถื่อน
- มาตรา 16 การห้ามขายบุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุน้อยและผู้เยาว์
- มาตรา 17 การสนับสนุนกิจกรรมทดแทนของภาครัฐในอุตสาหกรรมยาสูบ

หมวดที่ 5 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

- มาตรา 18 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและบุคคล

หมวดที่ 6 ปัญหาอันเนื่องมาจากความผิด

- มาตรา 19 การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย(Liability)

หมวดที่ 7 ความร่วมมือด้านเทคนิค วิทยาศาสตร์ และการสื่อสารข้อมูลต่างๆ

- มาตรา 20 การพัฒนางานวิจัยเฝ้าระวัง และการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล
- มาตรา 21 การรายงานผลและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

- มาตรา 22 การพัฒนาความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคนิค กฎหมายของรัฐภาคีสมาชิก
- หมวดที่ 8 การจัดการองค์กรและแหล่งเงินทุน
 - มาตรา 23-26 การจัดการประชุมและแหล่งทุน
- หมวดที่ 9 การระงับข้อพิพาท
 - มาตรา 27 การระงับข้อพิพาท
- หมวดที่ 10 การแก้ไขกรอบอนุสัญญา
 - มาตรา 28 การพัฒนากรอบอนุสัญญา
 - มาตรา 29-38 การลงนามการให้สัตยาบัน การบังคับใช้ การถอนตัว และอื่นๆ

นโยบายควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ภายในกรอบขององค์การอนามัยโลกอาจดำเนินคล้ายกับกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ แต่การควบคุมแอลกอฮอล์ต้องใช้ความพยายามมากกว่ามาก เพราะสาเหตุของการตีมีสุรามีผลมาจากวัฒนธรรมและอิทธิพลของอุตสาหกรรมสุราค่อนข้างสูงและรุนแรงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การควบคุมยาสูบ การอภิปรายของ เกทส์ (GATS; General Agreement on Trade in Services) ข้อต่อรอง ต่างๆ ไม่ได้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ (แอลกอฮอล์) แต่พิจารณาเฉพาะงานด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ (WTO/GATS, 2007) ดังนั้น การต่อรองในเวทีการค้าคือต้องตั้งส่วนของภาคบริการของการค้าสุรา (เช่น การขนส่ง การบริการ การตลาดและโฆษณา) ออกจากการเจรจาของ GATS

คณะทำงานด้านข้อบังคับภายในประเทศ

คณะทำงานได้ก่อตั้งขึ้นหลังจากการประชุมองค์การการค้าโลกในฮ่องกง กฎหมายภายในประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับบรรด VI ของความตกลง GATS ซึ่งเป็นมาตรการกำหนดคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ เทคนิค มาตรฐาน และลิขสิทธิ์ซึ่งการค้าภายในประเทศต้องไม่เป็นการกีดกัน สภาการค้าบริการจะต้องเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มั่นใจว่าข้อกำหนด

- (a) บรรลุตามวัตถุประสงค์และมีเกณฑ์โปร่งใส เช่น สมรรถนะและความสามารถในการค้าภาคบริการ
- (b) ไม่ยุ่งยากกว่าที่จำเป็น เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของบริการนั้น
- (c) กระบวนการอนุญาตต้องไม่จำกัดจนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายภาคบริการ

ความขัดแย้งพื้นฐานของผลประโยชน์

ภารกิจพื้นฐานขององค์การการค้าโลกที่มีต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่

- การตรากฎหมายและระเบียบเพื่อส่งเสริมการค้าเสรีในสินค้าและบริการ
- ความต่อเนื่องของการมีภาคการค้ามากขึ้นและเน้นการค้าเสรีมากขึ้น
- ในกฎเกณฑ์ของรูปแบบการค้าใหม่ที่สลับซับซ้อนขึ้น องค์การการค้าโลกได้พิจารณาและปฏิบัติต่อการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์เหมือนกับการค้าผลิตภัณฑ์อื่นๆ ถ้าประเทศนั้นๆ ไม่ได้มีข้อสงวนหรือการยกเว้นสำหรับการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

ภารกิจขององค์การการค้าโลกมีความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์กับงานวิจัยระหว่างประเทศและงาน
สาธารณสุขของ Thomas Babor และคณะ “Alcohol – No Ordinary Commodity” ที่องค์การอนามัยโลกเป็น
ผู้สนับสนุน แนวทางที่เหมือนกันอีกชิ้นหนึ่งที่ศึกษาแอลกอฮอล์ในสังคมกำลังพัฒนาของ Robin Room และ
คณะ ที่ศึกษา “Alcohol in Developing Societies – A Public Health Approach” ตามด้วยรายงานเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ที่ก่อความเสียหายแก่งานสาธารณสุข มีความจำเป็นที่ต้องลดการดื่มและจำกัดผลทางลบต่อบุคคล
และสังคม Babor และคณะ ได้ให้มาตรการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการป้องกันอันตรายอันเกิดจาก
แอลกอฮอล์ ภายใต้หัวข้อการแทรกแซง “Best practises” เช่น อายุขั้นต่ำที่ซื้อได้ การผูกขาดการขายปลีกโดย
รัฐ (government monopoly of retail sales) จำกัดชั่วโมงการขายต่อวัน จำกัดความหนาแน่นการซื้อ (outlet
density restrictions) และการใช้มาตรการภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ยิ่งกว่านั้น จุดมุ่งหมายของการค้าเสรีคือการเพิ่มใน ยอดจำหน่ายและการบริโภค วัตถุประสงค์ที่
สำคัญของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือการลดการบริโภคทั้งหมด และลดผลกระทบจากอันตรายที่
ตามมา ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การค้าเสรีของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความคิดขัดแย้งเชิงพื้นฐานกับแนวทาง
ของงานสาธารณสุข

ข้อสรุประยะยาว

ข้อโต้แย้งพื้นฐานของความสนใจสามารถพิสูจน์ได้โดยนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากการค้าเสรี
และนำความสนใจทางสาธารณสุขและสวัสดิภาพสังคมมาแทนที่ กฎเกณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้
ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ สรุป ได้ว่า การค้าเสรี GATS ได้ทำลายการมีอยู่ของนโยบายและ
มาตรการควบคุมสุราระดับชาติและการควบคุมเหนือการตลาด ในการประชุม General Assembly ปี 2548
สมาคมแพทย์โลกได้อภิปรายถึงกลยุทธ์การควบคุมอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสรุปว่า เพื่อ
ป้องกันผลการดื่มทั้งปัจจุบันและอนาคต จึงสนับสนุนให้พิจารณา “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่อยู่
นอกเหนือจากธรรมดา an extra-ordinary commodity)” และมาตรการต่าง ๆ ที่กระทบต่ออุปทาน การกระจาย
การขาย การโฆษณา การส่งเสริมการจำหน่าย หรือการลงทุนในการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรจะถูกแยก
ออกจากข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ

การยอมให้ยกเว้น

องค์การการค้าโลก (ในบทนำของข้อตกลงการค้าเสรี) ได้ติดตามนโยบายและข้อจำกัดของการค้าเสรีใน
สินค้าและบริการ วัตถุประสงค์ของนโยบายระดับชาติ ตามมาตรา 14 (Article XIV) ของความตกลงการค้าเสรี
(ข้อยกเว้นทั่วไป) ได้ชี้ว่าข้อตกลงของ GATS มีประเด็นที่ต้องยกเว้น

- (a) ความจำเป็นที่ป้องกันศีลธรรมของมหาชน (public morals) หรือรักษาระเบียบสังคม
- (b) ความจำเป็นที่จะป้องกันมนุษย์ สัตว์ สิ่งมีชีวิต หรือสุขภาพ

ความสมดุลของกฎการยกเว้นในอ้อมบทของข้อตกลง GATS ตามมาตรา 6 (Article VI) ของข้อตกลง
ทางการค้า กล่าวคือ

1. กฎหมายภายในประเทศจะไม่เป็นธรรมนุษย์ที่กีดกันการค้าที่ไม่จำเป็นในภาคบริการ

2. จะไม่เป็นภาระเกินกว่าความจำเป็นที่จะทำให้แน่ใจในคุณภาพบริการ
3. ในกรณีของกระบวนการเกี่ยวกับใบอนุญาต ตัวกระบวนการเองนี้จะไม่เป็นอุปสรรคต่ออุปทานของการบริการ

การสนับสนุนกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(อ้างอิง สมาคมสาธารณสุขอเมริกัน American Public Health Association <http://www.apha.org>)

ปัญหาที่เติบโตขึ้นของการดื่มแอลกอฮอล์และการรณรงค์ทางการตลาดที่มีนัยสำคัญ การควบคุมแอลกอฮอล์ต้องมีกลไกประสานงานระหว่างประเทศคล้ายกับกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ(FCTC) อย่างไรก็ดี ตาม องค์การอนามัยโลกมีสมรรถนะ ความสามารถกำกับ และประสานการทำงานสุขภาพระดับสากลเพื่อสร้างกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ตามมาตรา 9 ของธรรมนูญเพื่อพัฒนากรอบอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อควบคุมแอลกอฮอล์

รายละเอียดของการเจรจาและข้อพิพาทการค้าได้แก่ การค้า การเป็นเจ้าของตราสินค้าข้ามชาติ การส่งเสริมการขาย และการโฆษณา การกระจาย และการลักลอบและการแก้ไข การบริหารจัดการและการลดปัญหา แต่เนื่องจากปัญหาสุราพิสูจน์ได้ยาก จำนวนการบริโภค อาจจะไม่ลดลงโดยปราศการทำงานของประเทศเพียงลำพัง นอกจากนี้มีการค้าของเถื่อน ผิดกฎหมายในบางพื้นที่ ระหว่างประเทศ และความกดดันโดยคู่ค้าเพื่อลดมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า

การควบคุมแอลกอฮอล์ตามประสบการณ์ของกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ(FCTC) ที่นอกเหนือจากภาระผูกพันเฉพาะ และหลักการที่อยู่ในกรอบการประชุม กรอบอนุสัญญาจะเสริมให้รัฐสามารถควบคุมแอลกอฮอล์ภายในประเทศได้อย่างเต็มที่ เพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และตัวอย่างของปฏิบัติการที่ดีที่สุด และกระตุ้นผู้นำประเทศเพื่อพิจารณาใหม่ กระบวนการของกรอบอนุสัญญาจะตั้งดูกระทรวงต่างๆ เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขให้ลึกซึ้งมากขึ้น ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้เข้าใจถึงยุทธศาสตร์กระทรวงและกลยุทธ์ของบริษัทแอลกอฮอล์ข้ามชาติ ความร่วมมือระหว่างประเทศจะระดมการสนับสนุนทางเทคนิคและการเงินในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และทำให้ง่ายขึ้นในทางการเมืองของประเทศกำลังพัฒนา เพื่อดำเนินการอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การเพิ่มภาษีและข้อจำกัดอื่นๆ ในการโฆษณา การประชุมจะช่วยระดมองค์การภาคเอกชน (เอ็นจีโอ) และการสนับสนุนของสมาชิกของประชาสังคมเพื่อควบคุมสุรา นอกจากนี้ก็จะสร้างความรู้สึกของภาระหน้าที่ในรัฐที่ต้องกระทำโดยสุจริต และต้องการที่จะปฏิบัติตามสัญญาผูกพัน ยับยั้งการละเมิดของอุตสาหกรรมสุราที่ยังไม่มีกลไกการบังคับ สนธิสัญญาแอลกอฮอล์จะสามารถนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในวิถีการและพฤติกรรมบุคคล

กองทุนสำหรับกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลไกสำหรับการเงินตามกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบที่ระบุในข้อ 26 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประชุมแอลกอฮอล์ งานควบคุมยาสูบมีบุคคลที่ให้การสนับสนุนทางการเงินในแง่ของกิจกรรมระดับชาติขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการประชุม นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการองค์การอนามัยโลกยังแนะนำให้ประเทศ

กำลังพัฒนาได้พิจารณาเรื่องทรัพยากรและศักยภาพบุคลากรที่มีอยู่ และกำหนดความจำเป็นของกองทุนทั่วโลกโดยสมัครใจโดยองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงาน รัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

บรรยากาศของการจัดทำกรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ในปี 2548 องค์การอนามัยโลกนำมติปัญหาสาธารณสุขที่เกิดจากอันตรายการตี้มแอลกอฮอล์มา รายงานสภานาอนามัยโลกที่ 60 (the 60th World Health Assembly) เดือนพฤษภาคม 2550 รวมถึงหลักฐาน การใช้กลยุทธ์และการแทรกแซงเพื่อลดปัญหาแอลกอฮอล์ เพื่อหารือเกี่ยวกับเนื้อหาวิธีการของกรอบ อนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ กระตุ้นสมาคมแพทย์ระดับประเทศและแพทย์ทั้งหมดดำเนินการเพื่อช่วยลด ผลกระทบของแอลกอฮอล์รวมทั้งส่งเสริม “กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์” คล้ายๆกับกรอบอนุสัญญา ควบคุมยาสูบ

สมาคมแพทย์ (สาธารณสุข) อเมริกัน มีแบบอย่างและกลไกการสนับสนุนทางการเงินทั่วโลกเพื่อ ช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในการสร้างความเข้มแข็งตามโปรแกรมควบคุมยาสูบ ตามกรอบอนุสัญญา ควบคุมยาสูบ และเชื่อว่า กรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (FCAC) สามารถป้องกันการขยาย ตลาดของบริษัทเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และเสริมสร้างกฎหมายและระเบียบของประเทศและท้องถิ่น Georges C. Benjamin เป็นกรรมการบริหารของสมาคมแพทย์ชื่อว่า “ภาวะโรคสำหรับแอลกอฮอล์จะใกล้เคียงกับยาสูบ” “กรอบการประชุมแอลกอฮอล์จะช่วยเสริมสร้างประเทศให้เข้มแข็ง ร่วมมือในการกำหนดนโยบายที่ปกป้อง สุขภาพของมนุษย์” สมาคมฯ นี้ก่อตั้งขึ้นในปี 1872 เป็นองค์กรที่เก่าแก่ ใหญ่ที่สุด และมีผู้เชี่ยวชาญด้าน สาธารณสุขที่หลากหลายในโลก สมาคมฯ นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันคนอเมริกันและชุมชนจากการป้องกัน ภัยคุกคามสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ และการเข้าถึงกิจกรรมที่ใช้ป้องกันโรคและบริการสุขภาพ สมาคมฯ ให้บริการสุขศึกษา สิ่งแวดล้อม สร้างนโยบาย และผลิตเจ้าหน้าที่สุขภาพในทุกระดับ

คำอธิบายถึงโรคและภัยของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บทเรียนจากการเคลื่อนไหวยาสูบและกรอบ อนุสัญญาควบคุมยาสูบ (FCTC) มีความเหมาะสมที่นำมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบการควบคุมเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ระหว่างประเทศและวิธีการที่สร้างบรรยากาศให้เกิดสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ในข้อสรุปสมาคม สาธารณสุขอเมริกัน กล่าวคือ

1. เรียกร้องให้องค์การอนามัยโลกยอมรับและน่านโยบายไปปฏิบัติ เพื่อสร้างกรอบอนุสัญญา ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นตัวแบบหลังจากที่มีกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบ
2. กระตุ้นองค์การสาธารณสุขและองค์กรอื่นๆ ที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนา กรอบอนุสัญญาควบคุมการตี้มแอลกอฮอล์
3. ชักชวนให้รัฐบาลสหรัฐสนับสนุนการพิจารณาและวางแผนสำหรับการประชุม

ข้อความในการลดผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและสังคมได้กระตุ้นให้สมาคมแพทย์และ แพทย์ทั้งหมดใช้ตัวเลขเพื่อช่วยลดผลกระทบของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและสังคมรวมทั้งการ พิจารณา “กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์คล้ายกับกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบที่เกิดผลในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

แอลกอฮอล์และสุขภาพโลก

ความสนใจของชาวโลกเกี่ยวกับภัยของสุรายังมีน้อยมาก การขยายการผลิตและการตลาดยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และการดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นหลายประเทศยังมีมาตรการควบคุมไม่เพียงพอ

ปัจจัยที่ขัดขวางความก้าวหน้าของการควบคุมธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Sally Casswell, Thaksaphon Thamarangsi, 2009) ได้แก่

- ความตั้งใจทางการเมืองของรัฐสมาชิก
- การขาดความร่วมมือจากอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจังในกระบวนการพัฒนานโยบาย
- ความยุ่งยากในเรื่องสภาพแวดล้อมของการค้าเสรี
- การตอบสนองน้อยในองค์กรภาคเอกชน เอ็นจีโอ ตัวแทนที่ร่วมรับผิดชอบนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กรอบอนุสัญญาการควบคุมแอลกอฮอล์จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมดำเนินการระหว่างประเทศ

การดื่มส่งผลต่อปัญหาสุขภาพกาย จิต และบาดเจ็บรวมร้อยละ 4.6 ของภาระโรคและในปี 2547 (Rehm, et al., 2009) ประมาณการของผลค่าใช้จ่ายสุขภาพที่เกิดจากแอลกอฮอล์เต็มพิกัดในสังคม รวมถึงการผลิตและต้นทุนการสูญเสีย พบว่า 1% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) มีความไม่เท่าเทียมในอำนาจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางสูง (Klingemann H, Gmel G, 2001)

การวัดผลกระทบภายนอก (externalities) ของแอลกอฮอล์ที่สัมพันธ์กับผลกระทบของผู้ดื่ม ครอบครัว และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและการบาดเจ็บจากจรรยา คล้ายกับการสูบบุหรี่ สาเหตุปัจจัยหนึ่งที่ไม่เท่าเทียมทางสุขภาพ เช่น การเพิ่มขึ้นของการดื่ม ปริมาณการดื่มสัมพันธ์กับสถานะเศรษฐกิจและสังคมของผู้ดื่ม รวมถึงกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งพบว่า มีอัตราการเพิ่มแอลกอฮอล์ไปในชั้นอันตราย เช่น บราซิลรัสเซีย อินเดีย และจีน(Levy, 2007)

เนื่องจากเป้าหมายของบริษัทแอลกอฮอล์ทั่วโลกมุ่งไปที่ตลาดเกิดใหม่ (ประเทศกำลังพัฒนา) ขอบเขตที่ขยายตลาดจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและผลต่อรายได้ หากประเทศเหล่านี้ยังคงขยายการเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรม เงื่อนไขและตลาด ผลแนวโน้มที่จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นในการดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมกำกับดูแลมีผลใช้บังคับอยู่ สิ่งที่ทำหายก็คือ การระบุด้านประสิทธิภาพ ที่จำเป็นเพื่อลดอันตรายที่เกิดจากแอลกอฮอล์ และระบุด้านความพยายามที่จะให้การปฏิบัติตนรายงานแสดงสิ่งสำคัญในเวทีนโยบายและเรียกร้องสนับสนุนในเวทีระหว่างประเทศ

นโยบายระดับชาติและนานาชาติได้เร่งให้เกิดความตกลงทางการค้าเสรี และการลงทุนทางการเงินทำให้สามารถขยายธุรกิจสุราในตลาดเกิดใหม่ ช่วยให้เกิดการเข้าถึงการตลาดเพิ่มขึ้น โครงการปรับโครงสร้างการค้าเสรีและข้อโต้แย้งขององค์การค้าโลก ทำให้เกิดความล้มเหลวต่อการตระหนักถึงแอลกอฮอล์ที่เป็นสินค้าที่ทำลายสุขภาพ ผลกระทบของการค้าเสรีมีทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพราะนโยบายแอลกอฮอล์ต้องพบกับเงื่อนไขที่ว่า การเข้าถึงได้เท่ากันในตลาด ข้อจำกัดการโฆษณา การกระจาย การนำเข้าที่ไม่ถูกรักษาด้วยภาษีการค้าและการแข่งขัน(International Center for Alcohol Policies, 2006) การต่อรองเกิดขึ้นภายนอกกระบวนการนโยบายที่เป็นทางการ

ถ้าความตกลงทางการค้าเสรีได้ให้ความยินยอมให้มีการถอนสุรา (รวมทั้งยาสูบ) ออกจากขอบเขต การพิจารณาสินค้าและบริการทั่วไป อย่างน้อยที่สุดเป็นการชั่วคราวก็ยิ่งดี เพื่อตอบสนองจากมุมมอง สาธารณสุขในการพัฒนานโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ (International Center for Alcohol Policies, 2006)

อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอิทธิพลและสามารถ โน้มน้าว (lobby) ให้เกิดนโยบายเป็นมิตรทั้ง ระดับประเทศและนานาชาติ ตัวแทนของอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์โลก โดยเฉพาะภาคสุรากลั่น มีการ สนับสนุนที่แข็งแกร่งในอนุสัญญาการค้าและขยายตลาดเกิดใหม่ พันธมิตรของสุรากลั่นโลก (The World Spirits Alliance) ได้ล็อบบี้ข้อตกลงการค้าภาคบริการ (GATS) เพื่อเสรีทางการค้าและกำจัดพิกัดศุลกากร รวมทั้งจำกัดการโฆษณา อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้การโน้มน้าวหรือล็อบบี้ (lobby) ทางตรง

ประสบการณ์จากอุตสาหกรรมยาสูบในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ชี้ให้เห็นว่า จำนวนเงินทุนได้ซื้อเสียง การสนับสนุนจากนักการเมือง (Fred Monardi, and Stanitoni A. Glant, 1998) จุดมุ่งหมายหลักของการล็อบบี้ เพื่อที่จะต่อต้านกลยุทธ์การรณรงค์ ตัวอย่างการล็อบบี้ที่ทำได้สำเร็จในบราซิล ครั้งเมื่อรัฐบาลได้ตรวจสอบ กฎหมายในการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุรา บริษัทเบียร์ที่ใหญ่ที่สุด (AmBev) ริเริ่มแคมเปญการประชาสัมพันธ์ ต่อต้านการขับรถ และโครงการการศึกษาต่อต้านการดื่มในผู้เยาว์ ผลการศึกษา พบว่า หลักฐานที่มีอยู่ไม่มี ผลในการต่อต้านอุตสาหกรรมสุรา กองทุน Diageo และกองทุน SABMiller ได้ใช้การรณรงค์การดื่มที่ รับผิดชอบพุ่งเป้าไปที่วัยรุ่นและมีการจัดตั้งความร่วมมือกับตัวแทนรัฐบาลและหน่วยงานที่ไม่ใช่ของรัฐใน ตลาดที่เกิดใหม่ งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ข้อความดื่มอย่างรับผิดชอบมีวิธีการคลุมเครือ แม้ว่าข้อความเหล่านี้ดู เหมือนเพื่อดูแลสุขภาพ (Smith S, Atkin C, Roznowski J. Are, 2006)

อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ความสนใจในประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น โดยเน้นกิจกรรมของ องค์กร เช่น การบรรเทาภัยพิบัติและสนับสนุนกิจกรรมชมรมทั่วโลก การวิเคราะห์เอกสารภายในบริษัทได้ แสดงวิธีการทำบุญดำเนินการโดย Phillip Morris เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการ จ่ายเงินของเงินปันผล และสร้างอิทธิพลกับเจ้าหน้าที่สาธารณะ การแสดงขององค์กรอุตสาหกรรมเป็น เครื่องขยายกว่า 30 กลุ่มองค์กรด้านสังคม (Social Aspects Organizations: SAOs) (McCreanor T, Casswell, S, Hill, L, 2000: Anderson P, 2004) หนึ่งในกลุ่มขององค์กรเหล่านี้ ที่ก่อตั้งโดย Portman Group ในสหราชอาณาจักร เป็นผู้ที่มีบทบาทในเวทีนโยบายแอลกอฮอล์ เช่น ข้อเสนอเพื่อลดขีดจำกัดของความเข้มข้น แอลกอฮอล์ในเลือดสำหรับการขับขี่ตามแนวทางของยุโรป (Room R, 2004)

ในสหราชอาณาจักร การจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ต ธุรกิจบันเทิง อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นตัวแทนของหลายสมาคมการค้า ได้แก่ สมาคมผับและเบียร์บริติช (the British Beer and Pub Association (BBPA) สมาคมนี้เป็นตัวแทนกว่าครึ่งหนึ่งที่มาจากผับและบริษัทเบียร์ขนาดใหญ่ และมีอิทธิพล ในนามอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง ล่าสุด BBPA ได้ใช้วิธีการพัฒนาให้ของการขายโดยนำแนวคิดความ รับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) มาใช้ รวมทั้งสมาคมสก๊อตวิสกี้ (Scotch Whisky Association: SWA), สมาคมไวท์และสุรากลั่น (Wine and Spirits Association: WSA) สมาคมร้านค้าปลีก (Association of Convenience Stores: ACS) สมาคมค้าปลีก (British Retail Consortium: BRC) พหุสมาคมพ่อค้าปลีก (Association of Multiple Retailers: AMR) สมาคมบันเทิง บาร์ และเต้นรำ (Bar Entertainment and Dance

Association (BEDA) สถาบันการโรงแรม (British Institute of Innkeeping: BII) และสมาคมโฆษณา (Advertising Association) (Baggott R, 2006)

กลุ่ม Portman เป็นองค์กรฝ่ายเดียวกับอุตสาหกรรมสุรา ก่อตั้งในปี 1989 โดยบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่ม เริ่มต้นจากการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม แม้ว่าผู้ค้าปลีกจะร่วมกับ Portman Group ในฐานะสมาชิกของสมาคม และจ่ายเงินทุนสนับสนุนเพียงเล็กน้อย Portman Group ใช้ปฏิบัติการควบคุมแอลกอฮอล์โดยควบคุมตนเอง (Self regulatory) สำหรับผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้านการตลาด หีบห่อ การส่งเสริมการขาย ปัจจุบันมีเงินทุนการศึกษาที่จะส่งเสริมการดื่มที่เหมาะสม และการลดแอลกอฮอล์ที่สัมพันธ์กับอันตราย โดย Portman Group ได้ปฏิเสธว่า เขาเป็นผู้สนับสนุนเพื่ออุตสาหกรรม ผู้บริหารคนเก่า ระบุว่า

... the Portman Group is not a trade association or a lobby group. It does not represent the industry. It has no commercial purpose. Its role is to promote responsible drinking by the consumer and responsible marketing by producers.(Coussins, 2004)

กลุ่มองค์กรทางสังคม (Social Aspects Organizations: SAOs) นี้ยังได้รับการก่อตั้งขึ้นในกลุ่มประเทศที่มีตลาดใหม่ และมีบทบาทกำหนดนโยบายแอลกอฮอล์ ผลคือ ได้นโยบายที่เป็นมิตรและไม่สนับสนุนงานสาธารณสุข (Endal D, 2008) เสนอต่อตัวแทนหน่วยงานราชการในประเทศแอฟริกาบางส่วน ในปี 2550 และ 2551 นโยบายไม่มีประสิทธิผลเพียงพอและสนับสนุนการควบคุมตนเอง (self-regulation of alcohol marketing) นโยบายแอลกอฮอล์นี้ได้รับการสนับสนุนโดย SABMiller และที่ปรึกษาอาวุโสจากองค์กรสังคมโลก (global SAO) สภาแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ (the International Council on Alcohol Policy: ICAP)—ปฏิบัติการจากวอชิงตันดีซีและเงินทุนจากบริษัทสุราที่ใหญ่ที่สุดในโลก

สภาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ (ICAP) ก่อตั้งปี 2538 และมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมกิจกรรมของสภาฯ คล้ายคลึงกับองค์กรที่เป็นตัวแทนองค์กรอื่นๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมในทางวิทยาศาสตร์และแผนงานนโยบายและสนับสนุนการวิจัยสิ่งพิมพ์ สภาฯ เน้นการทำงานเป็นหุ้นส่วนกับภาคสาธารณสุข (McCreanor T, Casswell, S, Hill, L, 2000) ตำแหน่งของสภาแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศถือว่า อุตสาหกรรมสุรามีบทบาทในการพัฒนาแอลกอฮอล์ในตลาดเกิดใหม่และความสนใจในการโฆษณาได้ในเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ จีน เวียดนาม ลาว อินเดีย และไทย รวมทั้งแอฟริกา และละตินอเมริกา

การส่งเสริมการขายแบบสมัครใจและข้อโต้แย้งที่ขัดกับระเบียบการตลาดสำคัญของสภาเครื่องดื่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมทั่วไป (ICAP, 2001 & 2004) ชั้นเชิงอุตสาหกรรมสุราคือความพยายามให้คำอธิบาย ดีความ และบิดเบือนความจริงในข้อมูลและวิธีการศึกษาถึงภัยและโรคของสุราขององค์กรอนามัยโลก ทำนองเดียวกับอุตสาหกรรมยาสูบที่เคยได้ทำมาก่อนบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โลกได้ลอบป้อย่างแข็งขันเพื่อให้รวมกระบวนการพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กลุ่มผู้ผลิตสุราโลก ได้จ่ายเงิน 240,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อโน้มน้าวความสนใจที่องค์กรอนามัยโลกประชุม WHA ในปี 2550 (Spinwatch, 2008)

ความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรม และองค์กรอนามัยโลก

รายงานในปี 2550 เสนอแนวทางให้ "องค์การอนามัยโลกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีส่วนร่วมร่วมกับภาคต่างๆ ของอุตสาหกรรมสุรา กล่าวคือ ไม่มีกลุ่มบริษัทสุราเข้าร่วมประชุม การปฏิสัมพันธ์ต้องบริสุทธิ์จากการสนับสนุนของอุตสาหกรรมสุราที่สามารถทำให้ลดของแอลกอฮอล์อันตรายที่เกี่ยวข้องเฉพาะในบริบทของบทบาทของผู้ผลิต จำหน่าย และการตลาดของสุรา และไม่กี่ในแง่ของการพัฒนาโยบายแอลกอฮอล์หรือส่งเสริมสุขภาพ"(World Health Organization, 2007)

ส่วนเพิ่มในร่างข้อสรุปของฝ่ายบริหารองค์การอนามัยโลก (2008) ปี 2551 ของสภาองค์การอนามัยโลกได้ลดบทบาทของอุตสาหกรรมสุราในรูปของที่ปรึกษามากกว่า ลดการมีส่วนร่วม(laboration)

องค์กรเอกชน (เอ็นจีโอ: NGOs) ต้องเพิ่มการสนับสนุนโดยปราศจากประโยชน์ทางการค้า

ประสบการณ์ยาสูบได้แสดงให้เห็นว่า เอ็นจีโอ (NGO) สามารถกระตุ้นและสนับสนุนปฏิบัติการระดับชาติ การพัฒนากรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบได้ทำให้เกิดการสนับสนุนเครือข่ายทั่วโลก และมีเอ็นจีโอกว่า 200 แห่ง (Mackay J , 2003 : Mehl G, Wipfl i H, Winch P, 2005) แต่ในเวทีนโยบายสุรา เอ็นจีโอไม่มีทรัพยากร ตรงกันข้ามกับการควบคุมยาสูบ มูลนิธิ Bloomberg Philanthropies and the Bill & Melinda Gates Foundation ได้สนับสนุนเงิน 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อศึกษาการระบาดของยาสูบ แต่เงินนี้ไม่สามารถนำมาใช้กับการศึกษาในสุราได้อ้างใน <http://www.tobaccofreecenter.org>

บทบาทเชิงรุกสนับสนุนนโยบายแอลกอฮอล์ในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งได้รับเงินจากภาษีเฉพาะ (earmarked) ร้อยละ 2 ในการจัดเก็บจากสุราและยาสูบ (อ้างใน <http://www.thaihealth.or.th>) ในทศวรรษที่ผ่านมา เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จุดมุ่งหมายคือเพื่อการพัฒนา นโยบายแอลกอฮอล์ที่ปราศจากประโยชน์เชิงพาณิชย์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งสมาคมแพทย์ และสมาคมสาธารณสุข (American Public Health Association) ที่เรียกร้องให้จัดทำกรอบอนุสัญญา ระหว่างประเทศเช่นเดียวกับกรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบ(Asia Pacific Alcohol Policy Alliance, 2007)

องค์การอนามัยโลกเป็นเจ้าของนโยบายของแอลกอฮอล์ ภายในระบบของสหประชาชาติ แต่ทั้ง องค์การอนามัยโลกและองค์กรอื่นๆในสหประชาชาติไม่ได้สนใจเรื่องสุรา การเงินและทรัพยากรมนุษย์จัดสรรให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุราต่างประเทศจำนวนน้อยมาก ช่วงที่ผ่านมา องค์การอนามัยโลกได้รับเงินทุนเฉพาะสำหรับแอลกอฮอล์ (ยาเสพติดและกิจกรรมอื่นๆ) จากเพียงสองประเทศ -จากประเทศนอร์เวย์ และ นิวซีแลนด์

แต่ความตระหนักในบทบาทของแอลกอฮอล์ในโลก การวัดเรื่องภาระโรค (Burden of disease) พิสูจน์ให้เห็นโดยเปรียบเทียบแอลกอฮอล์กับปัจจัยของความเสียหายอื่นๆ สำนักงานภูมิภาคขององค์การอนามัยโลกยอมรับเป้าหมายลดการดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาที่เกี่ยวข้องและหลายประเทศในภูมิภาค แต่ในพื้นที่ ยุโรปเป็นโมฆะ องค์การอนามัยโลกปล่อยให้คณะกรรมการยุโรปปรับบทบาทเป็นผู้ถือนโยบายแอลกอฮอล์ ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายที่มีผลประโยชน์เชิงพาณิชย์กับอุตสาหกรรมสุรา

การสร้างเสริมเข้มแข็งในปฏิบัติการระดับชาติ

การสำรวจองค์การอนามัยโลกด้านนโยบายแอลกอฮอล์ที่ทำในปี 2545 แสดงถึงความสำเร็จในประเทศส่วนใหญ่ที่ตอบสนองต่อมาตรการต่างๆ เช่น มาตรการข้อจำกัดในสถานที่ เวลา และอายุผู้ซื้อ ผู้ดื่ม อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศไม่มีนโยบายที่มีประสิทธิผล หรือนโยบายมีประสิทธิภาพลดลง (เช่น การศึกษาในชั้นเรียน และการรณรงค์สื่อมวลชน) เป็นที่นิยมมากกว่าที่เป็นนโยบายที่มีประสิทธิผล นอกจากนี้ในหลายประเทศล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (WHO, 2004)

องค์การอนามัยโลกได้แทรกแซงธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการป้องกันและการควบคุมโรค แนวทางนี้เรียกร้องให้มีการดำเนินการอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ-บนพื้นฐานของความพร้อมของทรัพยากร การเมือง และชุมชนการสนับสนุนสุขภาพแห่งชาติ ความแพร่หลายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และแบบแผนการดื่มยังแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการแทรกแซง (Interventions) ที่ใช้ ขึ้นอยู่กับอัตราการดื่มของประชากร หลักฐาน พบว่า กลไกที่มีผลต่อการสนับสนุน คือการเพิ่มภาษีแอลกอฮอล์และข้อจำกัดในการเข้าถึงง่าย ตามด้วยกฎหมายเมาแล้วขับ ข้อบังคับของตลาด กลไกเหล่านี้นำไปดำเนินการ จะแสดงระดับการสนับสนุนทางการเมืองนโยบายภาษี ขนาดตามความเข้มข้นของระดับแอลกอฮอล์ และปรับตามอัตราเงินเพื่อเพื่อลดการดื่มและอันตรายที่เกี่ยวข้อง (Anderson P, Chisholm D, Fuhr DC, 2009) ภาษีสมีประโยชน์ในการเพิ่มรายได้แก่รัฐ ดังนั้น ภาษีจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในทุกประเทศ

การควบคุมความพร้อมจะแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละประเทศ แต่อย่างน้อย การผลิตและเงื่อนไขการขายเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น การควบคุมนี้จะมีผล (ลักษณะของสถานที่ให้ความหนาแน่นและช่องทางขาย) เมื่อมี (วันและเวลาการขาย) และผู้ที่สามารถซื้อได้ (อายุและความมีเงิน) ขอบเขตของความบาดเจ็บและอุบัติเหตุบนถนน โดยวัดจากความเข้มข้นของระดับแอลกอฮอล์ในเลือด และการทดสอบลมหายใจ (Homel R, 1993)

การตลาดทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แพร่กระจายและขยายปริมาณการดื่ม ส่งผลทำลายสุขภาพ ขณะที่อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พยายามทำข้อตกลงโดยสมัครใจควบคุมตนเอง ซึ่งมักจะเป็นการตีความวงแคบ การบังคับใช้ทางกฎหมายต่ำไป และไม่มีเสถียรภาพ

เพื่อให้มั่นใจว่ากฎหมายไม่อนุญาตให้เกิดการตลาดทุกรูปแบบ ยกเว้นว่า จะดำเนินการเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ กำหนดความครอบคลุมตราสินค้า การสนับสนุนกิจกรรมที่มีทั้งหมดทุกรูปแบบที่มีประสิทธิภาพทางการตลาด การตลาดเยาวชนที่มุ่งผลก่อกลายวัฒนธรรม ตอบสนองระหว่างประเทศ ครอบคลุมอินเทอร์เน็ต และออกอากาศดาวเทียม (McCreanor T, 2005)

นโยบายอื่นๆที่อาจจะมีเกี่ยวข้อง รวมทั้งมาตรการต่างๆ เพื่อทำให้มั่นใจได้ว่า ผู้ขายต้องไม่บริการให้เกิดความมีเงิน (ประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับการบังคับใช้กฎหมาย) ข้อจำกัดในการดื่มในที่สาธารณะ ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งในการห้ามของเจ้าหน้าที่ ด้านราคา การส่งเสริมการขาย และการให้ส่วนลด การรณรงค์ผ่านสื่อ และการระงับใบอนุญาตขับขีหากตรวจพบว่าดื่ม

ปฏิบัติการสร้างเสริมเข้มแข็ง

ธนาคารโลกร่วมส่งเสริมการจัดตั้งโรงเบียร์ (Breweries) โดยกล่าวอ้างว่า เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งนี้เป็นปัญหาต่องานสาธารณสุขและสังคม นอกจากนี้ข้อความที่ธนาคารโลกได้เรียกร้องให้

ประเทศสร้างความเข้มแข็งในนโยบายแอลกอฮอล์ โดยเฉพการใช้มาตรการภาษี การควบคุมการเข้าถึงและการห้ามการโฆษณา(World Bank, 2003 & 2007)

มุมมองของการเปรียบเทียบระหว่างยาสูบและเครื่องตีมแอลกอฮอล์นั้น การเรียกร้องสำหรับกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ (FCAC) โดยกลุ่มวิชาชีพ วิชาการ และภาคเอกชน (NGO) โดยการเรียกร้องได้ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์ขององค์การอนามัยโลก ตามด้วยข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ ในปี 2549 เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกลไก "นานาชาติ รวมถึงข้อตกลงที่ผูกพันตามกฎหมาย องค์การอนามัยโลกและคณะกรรมการด้านตัวกำหนดของสุขภาพของสังคม" ซึ่งว่า แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหลักสำหรับการควบคุมทางกฎหมายระดับชาติ ภูมิภาค และโลก รัฐสมาชิก มุมมองที่ผสมผสาน การเรียกร้องให้ตระหนักถึงสิ่งที่คล้ายกัน ระหว่างแอลกอฮอล์และยาสูบ แต่การตีมแอลกอฮอล์มีวงกว้างและลึกฝังอยู่ในหลายส่วนของชาวโลกมากกว่ายาสูบตลาดแอลกอฮอล์อ้อมตัวในประเทศที่มีรายได้สูง มีอัตราการตีม 80-90% และประวัติของการตีมก็ยาวนานกว่า 100 ปีหรือกว่านั้น เป้าหมายของการเลิกสำหรับแอลกอฮอล์อาจจะไม่ได้รับการยอมรับหรือรับรองจากหลายประเทศ ขณะที่บางประเทศยอมรับเป้าหมายสำหรับยาสูบ วัตถุประสงค์ของประเทศที่มีรายได้สูง ที่มีอัตราการตีม/บริโภคอาจจะเน้นการควบคุมมากกว่า (WHO Regional Office for Europe, 1992)

สำหรับประเทศที่มีอัตราการตีมต่ำอาจเลือกแนวทางลดการตีม อัตราการป้องกัน อัตราการทิ้งช่วงการตีม เพื่อชะลอการตีม และลดอัตราของการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเยาวชน แม้ว่าวัตถุประสงค์การควบคุมยาสูบกับแอลกอฮอล์จะแตกต่างกัน แต่เป้าหมายเดียวกัน คือ การลดอันตรายต่อสุขภาพ และที่เหมือนกันอีกอย่างหนึ่งคือเครื่องตีมแอลกอฮอล์และยาสูบ คือ อำนาจของธุรกิจ รวมถึงการเข้าถึงหรือการตลาด และค่าใช้จ่ายและต้นทุนการรักษาโรคที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบของกรอบการควบคุมยาสูบที่จำเป็น สามารถนำมาเปรียบเทียบกับมาตรการที่มีประสิทธิภาพสำหรับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ได้แก่ มาตรการราคาข้อจำกัดในการโฆษณาส่งเสริมการขายและการสนับสนุนอุปถัมภ์ และการสื่อสาร และการเผยแพร่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ การจำกัดบรรจุภัณฑ์และข้อจำกัดฉลากสำหรับแอลกอฮอล์ ในทางเดียวกับสำหรับยาสูบ แต่การเปลี่ยนแปลงฉลาก-อย่างน้อยสำหรับส่วนผสมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ความแรงและส่วนผสม-อาจจะถูกนำมาภายในพื้นที่ของการควบคุมที่คล้ายกันได้ แต่ในการควบคุมแอลกอฮอล์ ระเบียบของสถานที่และเงื่อนไขของการขายและการบริโภคควรใช้มากกว่ายาสูบ โดยนัยของผลกระทบของสารพิษFCAC จะครอบคลุมการแทรกแซงกว่าFCTC

ในกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบมีมาตรการในการป้องกันสาธารณสุขชนจากการสัมผัสกับควันบุหรี่ด้วยข้อจำกัดของสถานที่ เช่นเดียวกับมาตรการควบคุมแอลกอฮอล์ กล่าวคือ อันตรายจากการตีมก่อให้เกิดผลต่อผู้อื่น เช่น กฎหมายตีม-ขับขี การควบคุมในชั่วโมงขาย (ซึ่งลดโอกาสในการมีเงินมา) ข้อจำกัดและตีมในพื้นที่สาธารณะ (ซึ่งลดผลกระทบในคนอื่น ๆ) แม้ว่าการแทรกแซงเหล่านี้จำเป็นจะต้องต่างจกFCTC แต่เป้าหมายหลักในการป้องกันผลจากสารพิษที่คล้ายๆ กัน แม้ว่าการแก้ปัญหาที่บุคคล เช่น การรักษามักจะมีค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพน้อยกว่ามาตรการอื่นๆ การช่วยผู้ใช้ที่ต้องการตัดใจเลิก หรือยุติการตีม (Babor T, Caetano R, Casswell S, et al, 2003) กฎหมายระหว่างประเทศต่อต้านการค้าของเถื่อน กรอบการควบคุมยาสูบ เช่นเดียวกับการควบคุมแอลกอฮอล์ คือ การจำกัดการปลดภาษีและนำเข้า การจำกัดการโฆษณาส่งเสริม

และสนับสนุนโครงการต่างๆ ข้ามพรมแดน ซึ่งอาจห้ามและมีการลงโทษ กรอบอนุสัญญาการควบคุม แอลกอฮอล์มีบทบาทสำคัญมาก สำหรับการสนับสนุนในระดับชาติเพื่อจำกัดส่งเสริมการขายแอลกอฮอล์

FCTC ไม่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครองอุตสาหกรรมยาสูบในข้อตกลงทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพระหว่างประเทศ การเจรจาต่อรองนี้จะทำให้ชาติต่างๆ ต้องเคารพต่อชาติอื่นๆ เพื่อให้ปัญหาเหล่านี้เข้าสู่วาระการประชุมในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐสมาชิกต้อง ตรวจสอบตนเองในนโยบายรัฐ

แนวทางของกรอบอนุสัญญาที่เป็นเครื่องมือระหว่างประเทศผูกพันตามกฎหมาย แต่ความมั่นคงจะ เกิดขึ้น ต่อเมื่อมีการจัดตั้งเวทีเชิงสถาบัน (institutionalized) เพื่อความร่วมมือและการเจรจาให้ประเทศต่างๆ ยอมรับและให้สัตยาบัน เพื่อนำไปปฏิบัติ มีบางประเด็นอยู่ภายใต้การพัฒนาภายหลัง เช่น กรอบและ โปรโตคอลในกระบวนการที่เคลื่อนไหวของการสร้างกฎหมายระหว่างประเทศ(Asma S, Bettcher D, Samet J, et al., 2009) การมีส่วนร่วมการเคลื่อนไหวขององค์กร NGO ในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องของ FCTC กรอบอนุสัญญาพันธมิตร (Framework Convention Alliance) เป็นองค์กรที่ได้รับรองทางกฎหมาย เป็นนิติบุคคลมีสมาชิกกว่า 350 องค์กรจาก 100 ประเทศ FCTC มุ่งเน้นในประเทศที่พัฒนาโดยเฉพาะ แม้ว่่าก่อนหน้าจะมีการสมานฉันท์ (consensus) แต่ภายหลังก็ได้รับผลกระทบจากประเทศที่ไม่ร่วมเซ็น สัญญา

ความเข้มแข็งของกระบวนการควบคุมยาสูบเกิดจากการขยายตัวของจำนวนผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วม ในการควบคุมยาสูบกรอบอนุสัญญาช่วยเพิ่มปฏิบัติการในนโยบายในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง โดย การแนะนำทางเทคนิค และการผลักดันในระดับชาติมีความจำเป็นที่ต้องรีบดำเนินการ

ขั้นตอนของกรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบใช้เวลานานและเข้มงวดกว่าจะบรรลุผล มติของสภา องค์กรการค้าโลกเรียกร้องสำหรับการศึกษาความเป็นไปได้ ในปี 2538 ประเทศสมาชิกใน 2542 การเจรจาพหุ ภาคเพื่อเริ่มต้นและการประชุมได้รับรองในปี 2546 และมาบังคับใน 2548 การต่อรองจำเป็นต้องบรรลุ เครื่องมือทางกฎหมายที่สมดุลงจะได้รับการตรวจสอบอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่นเดียวกับกระบวนการสร้างกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ในอนาคต คือการก่อตั้งกลุ่มประเทศสมาชิก การสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก ความมุ่งมั่น และเต็มใจของรัฐสมาชิกจะทำให้บรรลุตามเวลาที่เหมาะสม (Bettcher D, DeLand K, Schlundt J, et al., 2009)

ข้อสรุป

เพื่อตอบสนองการป้องกันภัยจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์(โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปาน กลาง) การแทรกแซงของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอันตรายจากภาพของโลกาภิวัตน์มีความ จำเป็นสำหรับปฏิบัติการระดับชาติและระดับโลกเพื่อค้นหาแนวทางควบคุม กระบวนการต่อรองซึ่งมุ่งผล ระหว่างประเทศต้องขยายออกไป รัฐสมาชิกต้องสนับสนุนและตอบสนองกรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ การรวมพลังจากกลุ่มเอ็นจีโอต้องมากขึ้นทั้งในระดับนานาชาติ การใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อ บรรลุเวทีสำหรับความร่วมมืออย่างเร่งด่วนในการกำหนดกรอบอนุสัญญาควบคุมฯ

ช่วงปี 2543 -2548 ผู้แทนไทยมีบทบาทอย่างมากในการเจรจากรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุม ยาสูบหรือ FCTC (Framework Convention on Tobacco Control) ที่องค์การอนามัยโลก นครเจนีวา จน

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแมลงกอลออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ประสบความสำเร็จกลายเป็นความตกลงระดับโลกด้านสุขภาพฉบับแรก มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2548 ทำให้หลาย ๆ ประเทศได้พากันออกมาตรการควบคุมการสูบบุหรี่กันเป็นการใหญ่ อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี อีกหลายประเทศ เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ยังไม่เข้าเป็นภาคีFCTC และจนทุกวันนี้

แม้ว่า FTCT ค่อนข้างจะประสบความสำเร็จ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาเองกลับไม่ได้เป็นภาคี เนื่องจากแรงคัดค้านจากบริษัทบุหรี่อเมริกันที่กลัวจะเสียผลประโยชน์ ซึ่งมีมากกว่าครึ่งของมลรัฐทั้งหมดในประเทศสหรัฐฯ ได้ออกมาตรการจำกัดการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ มาตรการควบคุมการสูบบุหรี่ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคทางการค้า เช่น การห้ามโฆษณา การห้ามขายบุหรี่ในร้านค้าปลอดภาษี เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายที่มุ่งมั่นกับการประกาศสงครามต่อต้านบุหรี่ยังเดินทางต่อด้วยการจัดการกับบุหรี่เถื่อน การฟ้องร้องอุตสาหกรรมบุหรี่

แม้ว่ากรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบจะทำได้ยากและใช้เวลา แต่การควบคุมแอลกอฮอล์นั้นยากยิ่งกว่า !!!! ความสำเร็จนั้นเกิดได้จากความมุ่งมั่นในการปฏิบัติการระดับชาติและนานาชาติ จะมีการต่อสู้อย่างเข้มข้นกับอุตสาหกรรมเครื่องตีแมลงกอลอย่างแน่นอน

บทที่ 7

สถานการณ์และผลกระทบของการค้าเสรีของประเทศไทย ต่อการค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์

บทนี้ได้มีการศึกษาหลักๆ อยู่ 2 ส่วน ในส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์การค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีจากสำนักเจรจาการค้าระหว่างประเทศและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอ และส่วนที่สองเป็นเรื่องสรุปความเห็นของฝ่ายวิชาการกฎหมาย การค้า และสาธารณสุข จากทศสัมพันธ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

สถานการณ์การค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยใช้ข้อมูลทฤษฎี

นับแต่ปีก่อตั้ง “เขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ พื้นที่อาฟต้า (ASEAN Free Trade Area : AFTA)” ซึ่งเริ่มในสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสมาชิกอาเซียน รวมถึงการสร้างบรรยากาศต่อการลงทุน เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้อาเซียนเป็นฐานในการผลิต เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก กระชับความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างอาเซียน โดยได้สิทธิลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิกนั้นต้องลดภาษีสินค้าชนิดเดียวกันด้วย โดยสินค้าที่ได้ลดภาษีต้องมีสัดส่วนมูลค่าที่เกิดขึ้นในอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ 40

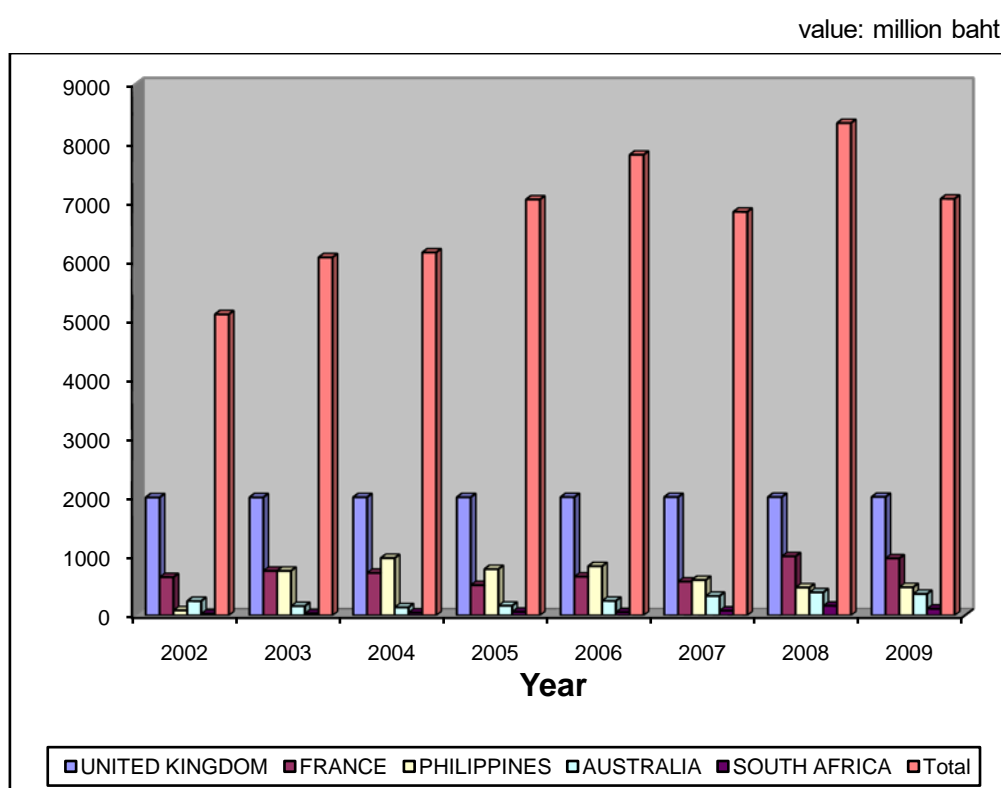
ประเทศอาเซียนตกลงเร่งรัดการลดภาษี โดยสมาชิกเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไน , อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, สิงคโปร์, ฟิลิปปินส์, ไทย ลดภาษีสินค้าในบัญชีที่ได้ตกลงกันไว้ ให้ร้อยละ 60 ของรายการสินค้าทั้งหมดของสมาชิกเดิม 6 ประเทศในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2546 และกำหนดให้มีอัตราภาษีเท่ากับ 0% ทุกรายการสินค้าในบัญชีภายในเดือนมกราคม พ.ศ.2553 สำหรับสมาชิกเดิม ซึ่งรวมถึงประเทศไทย และภายในปี 2558 สำหรับสมาชิกใหม่

สำหรับรายละเอียดย่อย ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ได้แก่ สิงคโปร์ และไทยจะปรับลดภาษีนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ลงเหลือร้อยละ 0 ทันทีในปี พ.ศ. 2553 ยกเว้นประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน ที่ได้จัดเครื่องตีมแอลกอฮอล์ไว้นอกกลุ่มสินค้าที่ต้องลดภาษี เนื่องจากเป็นสินค้าที่ขัดต่อหลักศาสนา ส่วนประเทศฟิลิปปินส์จัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 0-5 ในปี พ.ศ.2553

ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ซึ่งได้แก่ ประเทศเวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา สำหรับประเทศเวียดนาม พม่า ลาวนั้นจะปรับลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2558 แต่อัตราภาษีที่จัดเก็บในปี พ.ศ. 2553 ก็อยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ยกเว้นประเทศลาวที่ได้จัดเก็บภาษี ปีพ.ศ.2553 ในอัตราร้อยละ 3-40 สำหรับกัมพูชานั้นจัดเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ไว้นอกกลุ่มสินค้าที่ต้องลดภาษี เช่นเดียวกับประเทศ

อินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน กรณีประเทศเวียดนามจะปรับลดลงมาในปี 2549 สำหรับลาว-พม่าจะปรับลดลงมาในปี 2551 และสำหรับกัมพูชาจะปรับลดลงมาในปี 2549

จากสถิติการค้าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า มูลค่าทางการค้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจาก 76.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2548 เพิ่มขึ้นมาเป็น 96.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2549 และ 104.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2550 ส่วนปี 2551 มูลค่าการค้ายังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 169.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับปี 2552 ที่ผ่านมามีมูลค่าการค้า 157.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเป็นที่น่าสนใจว่า ในช่วง 5 ปี (2548- 2552) ที่ผ่านมามีมูลค่าการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์รวมกัน 336.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือเฉลี่ยประมาณ 67 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

การนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของไทยที่ผ่านมาจากกลุ่มประเทศอาเซียนในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 10.9 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ส่วนใหญ่ไทยจะนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์จากสหภาพยุโรปในสัดส่วนที่สูงถึงประมาณร้อยละ 72.9 ของมูลค่าการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่มีราคาต่อหน่วยสูง ได้แก่ วิสกี้จากสหราชอาณาจักร (สก๊อตแลนด์) และไวน์จากฝรั่งเศส

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB Economic Intelligence Center: SCB EIC) วิเคราะห์ผลกระทบและประโยชน์ที่ไทยได้รับจาก FTA (เอฟทีเอ) ฉบับต่าง ๆ พบว่า หากวิเคราะห์ในภาพรวมเนื่องจากเอฟทีเอส่วนใหญ่มักหมายถึงสินค้ากลุ่มเดียวกัน ต่างกันเพียงแต่ว่าลดภาษีหรือเร็วกว่ากันเท่านั้น

ซึ่งในปี 2553 ไม่ใช่แต่เฉพาะข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนเท่านั้น ที่ทยอยลดกำแพงภาษีลงอย่างสมบูรณ์ แต่ยังมีเอฟทีเออีกอย่างน้อย 4 ฉบับที่ส่งผลกระทบต่อไทย ส่วนผลกระทบลึกลงไปในระดับอุตสาหกรรม พิจารณาได้ 3 มิติ คือ

- 1) ส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเทียบกับอัตราภาษีที่ปรับลดภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีของแต่ละกลุ่มสินค้า
- 2) การเปลี่ยนแปลงของระดับการคุ้มครองที่ผู้ผลิตภายในประเทศได้รับช่วงก่อนและหลังการยกเลิกภาษีนำเข้า (Effective Rate of Protection – ERP)
- 3) สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากประเทศคู่สัญญาเทียบกับขนาดอุปทานรวม

ทั้งนี้ พบว่าธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ยาสูบ สุรา สิ่งทอ เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน กาแฟและชา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกตีตลาดจากผู้นำเข้าสินค้ามาจากประเทศคู่สัญญา โดยเฉพาะ อาเซียน จีน เกาหลีใต้ และอินเดีย และกลุ่มที่อาจมีความเสี่ยงจากราคาขายสินค้าในประเทศลดลงต่ำกว่า สัดส่วนของต้นทุนที่ลดลง โดย 5 ธุรกิจหลักนี้มีสัดส่วนต่อ GDP และสัดส่วนต่อการจ้างงานไม่มากนัก

ศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ ชี้ว่า การเจรจาต่อรองและลงนามในข้อตกลงเขตการค้าเสรีเป็นคณะประเด็นกับการนำเอาประโยชน์จากผลของข้อตกลงนั้นไปใช้จริง ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเอฟทีเออย่างเต็มที่ เช่น กรณีของสินค้าในเขตเสรีการค้าอาเซียนที่ได้ลดอัตราภาษีนำเข้าเหลือ 0% มาแล้วกว่าครึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา แต่ก็ไม่ได้ทำให้รูปแบบการค้า (Trade pattern) ของไทยกับอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก นอกจากนี้อัตราการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางการค้าเสรีซึ่งคงต่ำ

ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายสุรา เบียร์ บริษัทแห่งหนึ่งให้ความเห็นว่า การเปิดเขตเสรีการค้าอาเซียนหรือ อาฟต้า มีผลทำให้ภาษีนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์เหลือ 0% มีความเป็นไปได้ที่บริษัทพิจารณาจะใช้โรงงานในต่างประเทศเป็นฐานการผลิตแล้วนำเข้ามา จากปัจจุบันบริษัทมีโรงงานผลิตสุราในประเทศจีนสามารถผลิตสุราไทยได้ ส่วนการซื้อกิจการโรงงานจากประเทศอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม อีกทั้งบริษัทยังมีโรงงานในสกอตแลนด์ 1 แห่ง ทั้งนี้การใช้โรงงานประเทศจีนเป็นฐานการผลิต และนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย

การตอบโต้ทางการค้าสามารถดำเนินการได้ หากเกิดผลกระทบจากประเทศคู่สัญญา เช่น การใช้มาตรการตอบโต้ทางภาษี

“ปัญหาเรื่องของการค้าเสรีว่าด้วย สุรา บุหรี่ เปิดเสรี เราทำอะไรไม่ได้ มันก็เปิดเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องการแข่งขัน ส่วนเรื่องของคุณภาพสินค้า เรื่องนี้ผู้ประกอบการต้องรับรอง และไม่เอาเปรียบทางการค้า และให้เกิดการค้าที่เป็นธรรมหลังการค้าเสรี ซึ่งเข้าใจกันว่าเรื่องของสุรานำเข้า เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจ ส่วนเรื่องการสั่งซื้อหรือการนำเข้าเพื่อความได้เปรียบทางการค้า หรือการทะลักเข้ามาของสินค้าที่มีความผิดปกติ หลังการค้าเสรีเปิดเสรี เราต้องมาตรวจสอบว่าทะลักแล้วราคาเป็นอย่างไร ถ้าต่ำกว่าที่ขายในบ้านตัวเอง มีผลถึงสินค้าของบ้านเรา อย่างสุราหรือเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ที่นำเข้ามาจากอาเซียนแล้วมีผลต่อราคาของสินค้าในประเทศ ตรงนี้ก็มีเครื่องมือจัดการคือ การเก็บแอนตี้ดัมปีง หรือมาตรการ

ข้อเสนอการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

โต้ตอบทางด้านภาษี ซึ่งก็มองภาพรวมย้อนหลังไป 3 ปี ไม่เพียงแต่เฉพาะของสินค้าประเภท
สุราเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แต่ครอบคลุมไปถึงสินค้าทุกประเภท

นางอัญชญา วิทยารธรรมรัช รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศสัมภาษณ์ผ่าน
หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ [ฉบับที่ 1047 ประจำวันที่ 7-11-2009 ถึง 10-11-2009] เครื่องตีม
แอลกอฮอล์-เบียร์อาเซียนFTA ทะลัก!

อัตราการเติบโตของการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ระหว่างประเทศ

หากพิจารณาทิศทางของมูลค่าการนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์จากต่างประเทศ พบว่า
ประเทศสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ไทยนำเข้าเครื่องตีมที่มีแอลกอฮอล์อยู่มาก
อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอัตราการเติบโตแล้วจะเห็นว่าในการเปิดการค้าเสรีตอนต้นในปี พ.ศ.2546 หรือ
(2003) ประเทศฟิลิปปินส์มีอัตราการเติบโตสูงมากถึงร้อยละ 807.58 จากการที่มีบริษัทนำเข้าสุรายุโรปบาง
รายใช้ฟิลิปปินส์เป็นฐาน แจกใช้วัตถุดิบที่นั่นถึงร้อยละ 40 เข้าเกณฑ์ได้ลดภาษีตามอาฟต้า จากปกติภาษี
ร้อยละ 60 เหลือเพียงร้อยละ 5 สามารถนำเข้าสุรามาในไทยแล้วตั้งราคาขายได้ต่ำ ซึ่งเกิดขึ้นหลายปีมาแล้ว
ในปัจจุบัน อัตราการเติบโตของการนำเข้าสุรามีสถานะไม่แน่นอนอยู่ในประเทศแอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย และ
ฝรั่งเศส

เนื่องมาจากเกณฑ์ “อาฟต้า” ที่กำหนดไว้ว่า ประเทศสมาชิกอาฟต้าเดิม ที่รวมถึงไทย ต้องลดภาษี
สินค้าเหลือ “0%” ทุกรายการในบัญชีที่ตกลงกันไว้ ภายในปี2553 ซึ่งรวมถึง “สินค้ากลุ่มสุรา”

ผลจากการขยายตัวของนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาโดยอาศัยเขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้เพิ่ม
มาตรการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ คณะกรรมการบริหารนโยบายการนำเข้า(กบน.) ได้ออกข้อบังคับให้
เครื่องตีมแอลกอฮอล์นำเข้าต้องมีใบรับรองสุขอนามัยจากประเทศผู้ผลิตแนบมาด้วยทุกใบตราส่งสินค้าและมี
สลาก รวมทั้งมีการตรวจพิสูจน์แหล่งกำเนิดสินค้าและเข้มงวด ตรวจสอบการสำแดงราคานำเข้า และหากไม่มี
การกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าให้ชัดเจน การแอบอ้างแหล่งกำเนิดสินค้าจึงเป็นปัญหา
เกิดขึ้น หลังจากที่ AFTA มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา โดยมีการลดภาษีสินค้า
ระหว่างประเทศสมาชิก เหลือ 0-5% นั้น ทำให้อัตราการขยายตัวในประเทศฟิลิปปินส์ที่ส่งเครื่องตีม
แอลกอฮอล์ให้แก่ไทยเพิ่มสูงขึ้นหลายเท่าตัว ครั้นเมื่อมีมาตรการออกมาควบคุม อัตราการขยายตัวของนำเข้า
เครื่องตีมแอลกอฮอล์การนำเข้ากลับมาอยู่ที่ประเทศสหราชอาณาจักร แอฟริกาใต้ และออสเตรเลีย ในปี
พ.ศ.2548 และอัตราการเติบโตของประเทศออสเตรเลียสูงขึ้นในปีต่อมา อย่างไรก็ตาม มีอัตราการเติบโตอย่าง
ต่อเนื่องจากประเทศแอฟริกาใต้หลังปี 2550-53

ตาราง อัตราการเติบโตของเครื่องตีแมลงกอล

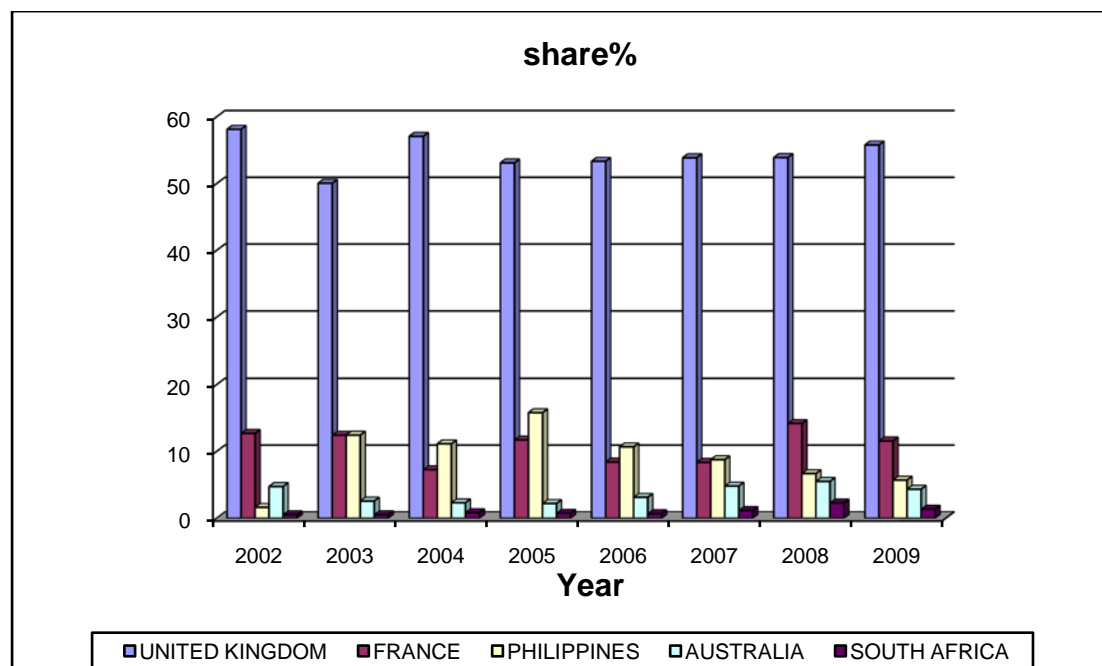
ประเทศ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
สหราชอาณาจักร	4.32	2.45	7.53	23.22	3.48	-11.52	-18.25	26.38
ฝรั่งเศส	1.16	16.49	-4.49	-28.81	28.1	-12.84	3.59	68.87
ฟิลิปปินส์	16.8	807.58	28.71	-19.2	6.2	-28.16	-1.17	-20.31
ออสเตรเลีย	14.44	-35.6	-12.97	20.05	50.27	34.21	7.4	10.19
แอฟริกาใต้	-0.7	18.82	41.51	29.3	-10.63	49.67	43.78	41.59
รวม	11.12	18.97	1.36	14.63	10.77	-12.41	22.04	-15.39

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

เวทีในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าระหว่างกันของอาเซียน ใช้การประชุมคณะกรรมการความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการประสานงานการดำเนินการภายใต้ความตกลง CEPT ซึ่งมีการประชุมประมาณ 3 เดือนครั้ง ในเวทีดังกล่าวเปิดโอกาสในการหารือปัญหาที่สมาชิกอาเซียนพบทั้งในด้านภาษีและอุปสรรคทางการค้าอื่นๆ เพื่อผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าดังกล่าว

ส่วนของไทยได้ยกปัญหาในกรณีประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นไม่ทำตามข้อตกลงในการลดภาษีและพยายามผลักดันให้ดำเนินตามที่ได้ตกลงไว้ ซึ่งนอกจากปัญหาทางด้านภาษีแล้ว ยังมีการผลักดันให้อาเซียนลดการสร้างกำแพงทางการค้าอื่น เช่น การห้ามการนำเข้าสินค้าบางรายการ หรือการขออนุญาตนำเข้าซึ่งมีขั้นตอนการขออนุญาตที่ยุ่งยากและซับซ้อน

นอกจากนี้ อาเซียนยังมีเวทีอื่นสำหรับแก้ไขปัญหาอุปสรรคการค้าและการลงทุน คือ ASEAN Consultation to Solve Trade and Investment : ACT) ซึ่งสมาชิกอาเซียนสามารถแจ้งปัญหาที่ประสบกับประเทศสมาชิกด้วยกันผ่านทางศูนย์ร้องเรียนกลางของสำนักเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะปรากฏอยู่ใน website ของอาเซียน หลังจากนั้นประเทศผู้ถูกกล่าวหาจะต้องแจ้งผลการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สมาชิกทราบ ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกและมีการตรวจสอบโดยฝ่ายเลขาธิการอาเซียน อย่างไรก็ตาม หากการหารือแก้ไขปัญหา ระหว่างกันไม่ประสบผลสำเร็จ สมาชิกอาเซียนสามารถใช้ช่องทางการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) ระหว่างกันได้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ AFTA, 28 ธันวาคม 2552)

แผนภูมิ อัตราการขยายตัวของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ผลกระทบจากการเปิดเสรีเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ภายใต้ข้อตกลงทางการค้าเสรี

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ชี้ว่า การปรับลดภาษีนำเข้าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนนั้น จะส่งผลกระทบต่อไทยในหลายด้านทั้งผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ภาครัฐและภาคสังคม โดยมีรายละเอียดสรุปได้(อ้างใน <http://www.positioningmag.com>) ดังนี้

1) ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ

ในช่วงเริ่มต้นของข้อตกลงในปี 2553 การส่งออกเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของไทยไปยังตลาดอาเซียนจะได้ประโยชน์ในระดับไม่สูงมากนัก สำหรับในส่วนของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และบรูไน นั้น โดยปกติไทยส่งออกเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ไปจำหน่ายในระดับไม่สูงมากนัก เนื่องจากเป็นสินค้าต้องห้ามทางศาสนาทำให้ความต้องการบริโภคจำกัดอยู่เพียงประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้มีข้อจำกัดด้านศาสนา รวมถึงนักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติที่อาศัยในประเทศเหล่านี้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากไทยมีการปรับลดภาษีลงมาเหลือร้อยละ 0 ในปี 2553 คาดว่าจะกระตุ้นให้เกิดการนำเข้าเพิ่มขึ้น ทั้งเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน ที่ย้ายฐานการผลิตเข้าไปตั้งโรงงานในประเทศอาเซียนหรือมีการนำเอาสินค้าไปผ่านขบวนการผลิตบางขั้นตอนประมาณร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้า ก็จะได้รับสิทธิทางภาษีเช่นเดียวกับประเทศสมาชิก ดังเช่นเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จากประเทศในแถบยุโรปที่เข้าไปตั้งฐานการผลิตในฟิลิปปินส์แล้วส่งสินค้าเข้ามาจำหน่ายในไทย ทำให้มีต้นทุนภาษีนำเข้าและภาษีสรรพสามิตลดลง ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ประกอบการเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งหากเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่จะมีศักยภาพการแข่งขันพอสมควร เนื่องจากมีช่องทางการขายที่

แข็งแกร่ง รวมทั้งมีงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมการตลาดอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ทำให้ผู้บริโภคมีความภักดีต่อตราและรสชาติสินค้าอย่างเหนียวแน่น แต่สำหรับผู้ประกอบการรายเล็ก โดยเฉพาะที่ผลิตในชุมชนท้องถิ่นทั้งประเภทสุราแช่และสุรากลั่นชุมชน ที่มีผู้ประกอบการทั่วประเทศรวมกัน 5,156 ราย (ข้อมูลกรมสรรพสามิต ณ เดือนกันยายน 2552) คาดว่า จะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีในระดับที่สูงกว่า เนื่องจากฐานการผลิตและการตลาดที่เข้มแข็งเพียงระดับหนึ่ง แต่ต้องมาแข่งขันกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตต่ำอยู่แล้ว และยังได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีที่ช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้สูงขึ้น

2) ผลกระทบต่อผู้บริโภค

การเปิดการค้าเสรีจะทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลากหลายประเภทและราคาแตกต่างกัน จากประเทศในกลุ่มอาเซียนทยอยเข้ามาจำหน่ายและทำตลาดในไทยมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศที่ต้องการรักษาส่วนแบ่งการตลาดและฐานลูกค้าของตนเองไว้ บางรายอาจจำเป็นต้องปรับลดราคาลงมา หรือผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับราคาที่ถูกลงเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้อำนาจซื้อและต่อรองของผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลกระทบในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำเข้ามามีความหลากหลาย จำนวนมาก อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคได้ ในขณะเดียวกัน ด้วยปัจจัยด้านราคาที่ต่ำลง อาจกระตุ้นให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพและสังคมตามมาได้ด้วย

3) ผลกระทบต่อภาครัฐ

กรมสรรพสามิตได้จัดการประชุมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันเสนอแนวทางประเด็นสำคัญเกี่ยวกับฐานภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้านำเข้าซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีมากขึ้นทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ความตกลงดังกล่าวเป็นการให้สิทธิพิเศษทางการค้าและการลงทุนแก่ประเทศที่เข้าร่วมทำความตกลง โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% ซึ่งทำให้มีการขยายตัวในทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่ได้ร่วมทำความตกลง

อย่างไรก็ตาม การที่ภาษีศุลกากรลดลงก็ย่อมเกิดผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของรัฐอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะนอกจากรัฐสูญเสียรายได้จากภาษีศุลกากรแล้วการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้านำเข้าก็ย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงเช่นกัน เพราะภาษีศุลกากรเป็นฐานของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตซึ่งผลกระทบดังกล่าว ได้แก่

- ตามกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ผลิตภัณ์สุรา และยาสูบ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2553

- ตามกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย สุราอื่น ๆ (นอกจากไวน์) และสินค้ายาสูบ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2553, ส่วนสินค้ายาไวน์ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2558

ข้อเสนอการนำเครื่องตีเมล็ดกอกฮอลล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- ตามกรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่นผลิตภัณฑ์สุราส่วนใหญ่ อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2560 ส่วนเบียร์ ไชเตอร์ และวิสกี้อัตราอากรขาเข้าลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2555

เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์และสภาพสังคม และการกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่นโดยมีการปรับปรุงกฎหมายเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมได้มากขึ้นและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพึ่งพาตนเอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 จึงทำให้กรมสรรพสามิตเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุรยาสูบ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 เป็นต้น โดยมีการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่สำคัญ คือ

1. การถ่ายโอนภารกิจในการออกใบอนุญาตขายสุราและยาสูบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร)
2. กำหนดนิยาม “ราคาขาย ณ โรงงาน” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารจัดการเก็บภาษี จากเดิมซึ่งไม่มีการกำหนดนิยามไว้
3. ปรับปรุงฐานภาษีสำหรับสินค้าที่นำเข้าและสินค้าที่ผลิตในเขตปลอดอากร เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี
4. แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การประกาศมูลค่าสินค้าเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี
5. กำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีในกฎหมาย
6. กำหนดจุดความรับผิดชอบในอันต้องเสียภาษีสำหรับสุราและยาสูบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
7. กำหนดให้มีการประเมินภาษีในพระราชบัญญัติสุราและพระราชบัญญัติยาสูบ
8. ปรับปรุงหน่วยที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสุราแซ่จากเดิมลิตรแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ เป็น “ลิตร”
9. ปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราโทษ

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 29 ธันวาคม 2552 กระทรวงการคลังนำเสนอร่าง พ.ร.ก.ปรับโครงสร้างภาษีสุราและเบียร์ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าอาเซียนในปี 2553 โดยปรับรูปแบบการคิดอัตราภาษีใหม่จากคิดตามปริมาณหรือดีกรี มาเป็นคิดตามดีกรีแอลกอฮอล์บริสุทธิ์แทน เพื่อเป็นมาตรการสกัดกั้นการท่วมตลาดของเบียร์และสุราราคาถูกจากต่างประเทศ การขึ้นภาษีครั้งที่ผ่านมามีเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2552 เป็นการขึ้นภาษีแบบไม่เต็มเพดาน อีกทั้งยังมีความแตกต่างของภาษีระหว่างเครื่องตีเมล็ดประเภทต่างๆ อาทิเช่นราคาสุราขาวที่ปรับขึ้นเพียง 1-2 บาทต่อขวดเท่านั้น

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุราให้ความเห็นว่า การที่ขึ้นภาษีเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ในช่วงครึ่งหลังของปี 2552 มีการปรับขึ้นทุกประเภท เมื่อเทียบกับสี่เดือนแรกของปี 2552 สุราประเภทสุราขาว สุราผสม บรันดี และเบียร์ (ที่ถูกปรับอัตราภาษีมีราคาเพิ่มขึ้นมากกว่าประเภทอื่นอย่างชัดเจนแต่ทั้งสี่ประเภทไม่ได้ขึ้นราคาตามเม็ดเงินภาษีที่เพิ่มขึ้น เป็นผลจากการที่ผู้ประกอบการผลิตภาวะภาษีที่เพิ่มขึ้น และผลจากการมีสินค้าในคลังสินค้า การขึ้นภาษีทำให้ราคาของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในประเทศเพิ่มขึ้นแต่ทำให้การบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ลดลงในเครื่องตีเมล็ด 4 ประเภท ได้แก่

1. สุราขาว จากราคา 110 บาทต่อขวด ปรับขึ้นเป็น 120 บาทต่อขวด
2. สุราผสม จากราคา 280 บาทต่อขวด ปรับขึ้นเป็น 300 บาทต่อขวด

3. บรันดีจาก 45% ปรับขึ้นเป็น 48%

4. เบียร์ จาก 55% ปรับขึ้นเป็น 60% โดยรวมแล้วทำให้ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับขึ้น 5.8% การขึ้นภาษีดังกล่าวทำให้ลดปริมาณการดื่มได้ถึง 1.17 ล้านลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อปี

โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทสุราสี ทำให้ลดจำนวนผู้ดื่มลดลง 24,700 คน

ภายหลังประชุมคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 ธ.ค.2552 ว่า ที่ประชุมได้ร่วมพิจารณากฎหมายลูกตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

1. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ร่าง) เรื่องกำหนดวิธีการหรือลักษณะในการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ซึ่งห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบของการนำมาผสมในน้ำหวาน น้ำผลไม้ หรือน้ำที่มีกลิ่นผลไม้ หรือสิ่งอื่นใดแล้วนำมาปั่นรวมกัน เช่น สุราปั่น

2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ร่าง) เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่อยู่ห่างไม่เกิน 500 เมตร จากรั้วหรือแนวเขตสถานศึกษาตั้งแต่ระดับประถมขึ้นไป โดยยกเว้นให้ขายได้ในสถานที่ที่ได้รับการผ่อนผัน และโรงแรมที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมก่อนวันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ

3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ร่าง) เรื่อง กำหนดสถานที่ หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยห้ามดื่มในสถานที่หรือบริเวณหน่วยงานรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ และภายในหรือบนยานพาหนะทางบกที่อยู่ในที่หรือทางสาธารณะ

4. ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร่าง) ว่าด้วยฉลากข้อความคำเตือนพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้า

4) ผลกระทบขององค์การการค้าโลกต่อประเทศไทย

บทบัญญัติขององค์การโลกลดทอนความเข้มแข็งของกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยทางด้านอาหารของประเทศต่างๆ รวมทั้งนโยบายการติดป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ องค์การการค้าโลกยังก้าวภายในกระบวนการผลิตและก้าวล่วงเข้าไปกำกับดูแลการใช้ยาพิษของท้องถิ่นด้วย (ยกตัวอย่างเช่น ห้ามมิให้การตัดสินใจจัดซื้อจัดจ้างของรัฐบาล นำประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือสิทธิมนุษยชนมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ)

กระบวนการตัดสินใจพิพาทที่มีผลผูกมัดขององค์การการค้าโลก และการขยายกฎเกณฑ์ใหม่ มีการโอนย้ายการตัดสินใจ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขและความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมและสังคม จากองค์กรภายในประเทศ ที่ได้รับเลือกตั้งมาตามระบอบประชาธิปไตยไว้ที่ศาลชำนาญพิเศษขององค์การการค้าโลก การทำงานขององค์การการค้าโลกมุ่งเน้นไปที่ความพยายามเปลี่ยนทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นสินค้า กล่าวคือ การแปรรูปทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นทรัพย์สินในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อนำมาซื้อขายได้ (มร วาณิชวิวัฒน์ 2549)

ตัวอย่างเช่น ระบบใหม่นี้ให้สิทธิบัตรแก่รูปแบบทางชีวภาพและความรู้ท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงสิทธิผูกขาดในการทำตลาดด้วย ภายใต้การรับรองทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การการค้าโลก บริษัทธุรกิจสามารถมีสิทธิครอบครอง กล่าวตามตัวอักษรก็คือมีสิทธิบัตรเหนือความรู้และความพยายามของเกษตรกรท้องถิ่น ที่ปรับปรุงเมล็ดพันธุ์พืชมาตลอดหลายชั่วรุ่น

การเปิดการค้าเสรีส่งผลกระทบต่อทางด้านภาษีศุลกากรที่รัฐต้องสูญเสียไป ซึ่งแต่เดิมไทยจัดเก็บภาษีนำเข้าเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ในกลุ่มของเขตเสรีอาเซียนร้อยละ 5 และภาษีนอกกลุ่มอาเซียนร้อยละ 54-60 แต่เมื่อมีการปรับลดภาษีลงมาจะทำให้ภาษีนำเข้าในส่วนสินค้าที่ผลิตจากอาเซียนยกเลิกไปทั้งหมด ในขณะที่ภาษีนำเข้านอกกลุ่มอาเซียนมีแนวโน้มปรับลดลง เนื่องจากมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศกลุ่มอาเซียนเพื่อใช้ประโยชน์ด้านภาษี

เช่นเดียวกัน ภาษีสรรพสามิตเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์นั้นก็ลดลงด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากการคำนวณภาษีสรรพสามิตสำหรับเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศนั้นจะรวมภาษีนำเข้าไว้เป็นฐานคำนวณด้วย โดยในปีงบประมาณ 2552 ที่ผ่านมา การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ที่นำเข้าจากต่างประเทศมีมูลค่า 5,675.4 ล้านบาท (ภาษีสุรา 5,572.5 ล้านบาท ภาษีเบียร์ 102.9 ล้านบาท)

การจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน พบว่า บริษัทที่ผลิตและจำหน่ายเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์นั้นพยายามที่จะให้ภาครัฐดำเนินการปรับปรุงอัตราภาษีเพราะปัญหาสุราจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันในตลาดในราคาถูก (เพราะได้เปรียบจากภาษี 0%) นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล นักวิจัยอาวุโสศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ให้ความเห็นว่า การจัดเก็บภาษีตามที่บริษัทเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์เสนอนั้นจะทำให้กลุ่มบริษัท เหล่านี้ได้ประโยชน์ เพราะเสียภาษีน้อยลง เนื่องจากการคำนวณการเก็บภาษีแบบสองเลือกหนึ่ง จะเลือกเก็บภาษีจากการคำนวณจากปริมาณแอลกอฮอล์ในแต่ละขวด และการคำนวณภาษีจากราคาขายของแต่ละขวด ซึ่งหากคำนวณแล้วแบบไหนสามารถเก็บภาษีได้มากกว่า ก็จะเลือกแบบนั้น โดยการเก็บภาษีในระบบดังกล่าว จะทำให้เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ที่มีราคาถูก เช่น สุราขาว แสงโสม หงส์ทอง เชียงซุน จะเสียภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ แต่เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ที่มีราคาแพง เช่น เบียร์ ไวน์ สุราผสมน้ำผลไม้ สุรานำเข้าจากต่างประเทศ จะเสียภาษีตามมูลค่าราคาขาย จึงต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าตามไปด้วย ดังนั้นหากเปลี่ยนการคำนวณการเก็บภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์เพียงอย่างเดียวจะส่งผลให้เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ที่มีราคาแพงกลับจ่ายภาษีน้อยลง และเป็นเหตุให้รัฐบาลเก็บภาษีสรรพสามิตได้น้อยลงเช่นกัน

“หากกลุ่มบริษัทผลิตเหล้าเสียภาษีให้รัฐน้อยลง บริษัทอาจลดราคาขาย ให้มีราคาถูกลง เพื่อกระตุ้นการบริโภคเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้มีคนดื่มเหล้ามากขึ้น ดังนั้นความพยายามขอให้รัฐเปลี่ยนการเก็บภาษีดังกล่าว จะทำให้กลุ่มบริษัทสุราได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว ปัญหาในปัจจุบันไม่ใช่ปัญหาเรื่องของโครงสร้างการคำนวณการเก็บภาษี แต่เป็นการกำหนดอัตราภาษีที่ไม่เป็นธรรมของกรมสรรพสามิต เนื่องจากเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ประเภทที่มีราคาแพง จะคิดอัตราภาษีเสียภาษี 400 บาทต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ แต่สุราขาวยังอยู่ที่ 20 บาท ต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ เท่านั้น ทั้งที่ควรจะเสียภาษีในอัตราที่เท่ากัน ดังนั้น รัฐบาลควรขยับเพิ่มอัตราภาษีสุราขาวในปี 2553 เป็น 200 บาท ต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ และเพิ่มขึ้นเป็น 300 และ 400 บาท ต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ตามลำดับในปี 2554 และ 2555 ส่วนภาษีเบียร์ควรปรับเพิ่มเป็น 600 700 800 บาทต่อแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ตามลำดับ หากรัฐบาลหลงกลปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีเป็นแบบคิดตามปริมาณแอลกอฮอล์เพียงอย่างเดียว แม้จะแก้ปัญหาการได้เปรียบทางภาษีที่ไม่เป็นธรรมของเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ลงได้ แต่เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์อีกหลายประเภทจะราคาถูกลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเบียร์และสุรานำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่นิยมดื่มในกลุ่มเยาวชน ส่งผลให้เกิดการดื่ม

มากขึ้น ดังนั้น หากคงระบบภาษีสรรพสามิตปัจจุบันที่เรียกว่าสองเลือกหนึ่งไว้ แต่ปรับขึ้นอัตราภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ให้เท่ากันและสูงขึ้นอย่างเพียงพอจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการและเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล นักวิจัยอาวุโสศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ให้สัมภาษณ์ผ่านผู้จัดการออนไลน์ 11 มกราคม 2553

นอกเหนือจากผลกระทบทางด้านภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิตของสุรานำเข้าที่ปรับลดลงแล้ว ผลกระทบที่สำคัญมากอีกประการก็คือปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากจะมีสินค้าจากกลุ่มอาเซียนที่มีราคาจำหน่ายไม่สูงมากนักเข้ามาให้ผู้บริโภคได้เลือกบริโภคอย่างหลากหลาย และจะส่งผลต่อปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราที่สูงขึ้น จนนำมาสู่อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

การปรับตัวของภาครัฐและผู้ประกอบการ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากกลุ่มประเทศอาเซียนจะเข้ามาเปิดตลาดในไทยขณะนี้ หากเป็นระยะเวลาอันสั้น ยังไม่สามารถทำได้ง่าย เพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายใหม่ๆ จากต่างประเทศ ภาพลักษณ์ของสินค้ายังไม่เป็นที่รู้จัก การรับรู้และการจดจำตราสินค้าของผู้บริโภคจึงมีน้อย ต่างจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยที่ได้ดำเนินการทุ่มงบประมาณประชาสัมพันธ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่องก่อนกฎหมายจะบังคับใช้ ทำให้สินค้ามีภาพลักษณ์และชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและจดจำของผู้บริโภคอย่างเหนียวแน่น แต่ในระยะยาวแล้ว เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากประเทศอาเซียนก็จะค่อยๆ สร้างการรับรู้ทางด้านสินค้าต่อคนไทยมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับความหลากหลายของประเภทสินค้าและราคาจำหน่ายที่ต่ำจะเป็นจุดเด่นและจุดแข็งสำคัญ ทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากประเทศอาเซียนมีบทบาทมากขึ้นในตลาดไทย

สำหรับภาครัฐนั้น ก็ควรมีมาตรการปกป้องอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศ รวมทั้งปกป้องสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคไปพร้อมๆ กัน ด้วยการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องดูแลและป้องกันไม่ให้สินค้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเข้ามาใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงทางการค้าอย่างไม่ถูกต้อง โดยจำเป็นต้องมีการตรวจสอบใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (rule of origin) จากประเทศสมาชิกให้เข้มงวด เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าเหล่านั้นมีขั้นตอนการผลิตในอาเซียนคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้า ประการสำคัญก็คือ การรณรงค์และกระตุ้นให้ประชาชนลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันหรือลดปัญหาทางสังคมที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

1.3 การถอนสุราออกจากการค้าเสรี

การยกเว้นหรือถอนออกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากข้อตกลงทางการค้าเสรี ถ้าสินค้าที่ถูกนำเข้าประเทศมีผลกระทบต่อความมั่นคง ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม ชีวิต สุขภาพอนามัยของคนในชาติ ไทยสามารถยกเลิกเกณฑ์อัตราภาษีในส่วนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างชอบธรรม แต่นั่นหมายความว่า ประเทศ

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ไทยเอง ก็ต้องยอมรับว่าจะต้องมีการจำกัดการผลิตหรือการปฏิบัติการทางการค้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ทั้งในและต่างประเทศในทิศทางที่ไม่แตกต่างกัน (จึงจะถือว่าไม่กีดกัน)

กรณีการถอนเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ไม่ให้อยู่ในกลุ่มสินค้าทั่วไปในข้อตกลงทางการค้าเสรี ทางเลขาธิการของมูลนิธิมาไม่ขับ ให้ความเห็นในหนังสือพิมพ์มติชนรายวันว่า

“เนื่องจากเป็นข้อตกลงทางการค้าเสรีที่ดำเนินการในหลากหลายประเทศไม่สามารถไปคัดค้านหรือประท้วงไม่ให้เกิดข้อตกลงอาฟต้าได้แต่สิ่งสำคัญ แม้จะมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์เข้ามาในประเทศจำนวนมาก แต่หากรัฐบาลดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วอย่างเข้มงวด จะเป็นสามารถป้องกันปัญหาเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายห้ามจำหน่ายในเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งปัจจุบันอ่อนด้อยมาก ไม่สามารถบังคับใช้อย่างจริงจัง”

นพ.แท้จริง ศิริพานิช เลขาธิการมูลนิธิมาไม่ขับผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 17 พ.ย. 2552

นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา(สวส.) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการค้าเสรีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ว่า

“ควรนำธุรกิจสุราออกจากกรอบการค้าเสรีเพื่อให้สุราซึ่งมีอันตรายต่อสุขภาพและสังคมไม่สามารถอาศัยประโยชน์จากการลดภาษีศุลกากรตามข้อตกลงการค้าเสรี อันทำให้ราคาสุราของประเทศคู่ค้าทั้ง 2 ฝ่ายถูกจนเป็นเหตุให้การบริโภคสุราเพิ่มขึ้น

นพ. บัณฑิต ศรีไพศาล อดีตผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ วันที่ 17 พ.ย. 2552

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้ให้ความเห็นว่าการแก้ปัญหาในระยะสั้น เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากคือ การบังคับใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้เป็นไปอย่างเข้มงวด สำหรับการแก้ปัญหาระยะยาว ไทยจำเป็นต้องทำเรื่องขอยกเว้นให้เครื่องตีมีแอลกอฮอล์และยาสูบ ซึ่งเป็นสินค้าที่ทำลายสุขภาพ ให้ออกจากข้อตกลงทางการค้าเสรีอาเซียน โดยต้องผลักดันผ่านทางคณะกรรมการเครื่องตีมีแอลกอฮอล์แห่งชาติ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขภายหลังโดยการตัดสินค้าทั้ง 2 รายการ ออกจากข้อตกลงทางการค้า คงทำได้ยาก เพราะไทยอาจถูกประเทศคู่ค้าฟ้องร้องต่อองค์การการค้าโลกว่ากีดกันทางการค้าได้

“สินค้ายาสูบ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสินค้าที่นานาประเทศไม่ควรส่งเสริมให้จำหน่ายอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นสินค้าที่มีโทษต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจ การทำเอฟทีเอ มีเจตนารมณ์ที่ดีที่จะอำนวยความสะดวกทางการค้าให้นานาประเทศ แต่ไม่ได้เหมาะกับสินค้าทุกประเภท อาจเหมาะกับสินค้าทางเกษตร ที่ไม่สามารถเก็บได้นาน แต่ไม่เหมาะกับสินค้าที่ทำลายสุขภาพขณะนี้ควรใช้มาตรการทางสังคม เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่า ประชาชน

ไทยไม่ต้องการสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หากมีการเคลื่อนไหวคัดค้านอย่างหนัก ก็อาจเป็นเหตุผลให้รัฐบาลไทย ยื่นขอตัดสินค้าทั้ง 2 รายการ ออกจากบัญชีสินค้าได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น สห.และเครือข่ายต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เรียกร้องมานาน แต่ก็ไม่เคยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล

นพ.สมาน พุตระกูลผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ ผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนวันที่ 17 พ.ย. 2552

นางอัญชญา วิทยารธรรมรัช รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศให้ความเห็นว่าเกี่ยวกับการค้าเสรีของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

“เรื่องต่างๆ ต้องเป็นไปตามข้อตกลงอาฟต้า คงทำอะไรไม่ได้มาก เพราะผู้ประกอบการแต่ละรายต้องเน้นกลยุทธ์การแข่งขัน เรื่องความวิตกกังวลเกี่ยวกับคุณภาพของสุราที่อาจไม่ได้มาตรฐาน เหมือนสุราที่ผลิตในยุโรปราคาแพงนั้น ผู้ประกอบการต้องรับรองและไม่เอาเปรียบทางการค้า และต้องทำความเข้าใจกับสังคมว่า สินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาหลายๆ อย่าง เพราะประเทศไทยไม่ใช่ประเทศปิดอย่างบรูไน หรือประเทศอื่นๆ ส่วนการแข่งขันทางการตลาดควรเป็นไปตามเงื่อนไข กล่าวคือ เมื่อเป็นสินค้าจากประเทศใด ก็ควรให้เป็นไปตามแหล่งกำเนิดในประเทศนั้น ไม่ควรสวมสิทธิว่าเป็นเหล้าสกอตแลนด์ แต่ผลิตที่ฟิลิปปินส์ ซึ่งอาจมีผลด้านคุณภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน เพราะต้องไม่ลืมว่า แม้ทุกอย่างจะเป็นไปตามกลไกของอาฟต้า แต่ยังมีเหลือภาษีสรรพสามิตที่รัฐสามารถจัดเก็บได้อยู่”

นางอัญชญา วิทยารธรรมรัชรองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านหนังสือพิมพ์มติชน 17 พ.ย. 2552

นัยเชิงนโยบายของข้อเสนอการยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการค้าเสรี

ผลการให้ความเห็นของฝ่ายกฎหมายและการสาธารณสุข

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป ((Recommendations for Alcoholic Beverage Exemption from Ordinary Goods Agreement) ข้อเสนอเพื่อมิให้เกิดการระดมทุนการค้าสุราในภาคสาธารณะวงกว้าง โดยเฉพาะในตลาดหลักทรัพย์ และตลาดการค้าเสรีระหว่างประเทศโดยปลอดภาษีและไม่จำกัดปริมาณการนำเข้า เหล่านี้จะเป็นผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาการดื่มสุราในวงกว้างในอนาคตที่สุด ที่ผ่านมา จากการให้ความเห็นมุมมองของฝ่ายวิชาการทั้งทางกฎหมายและฝ่ายปฏิบัติการเพื่อต่อต้านสุรายาสูบจำนวน 10 ท่าน สามารถประมวลผลการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. การสกัดห้าม (Block) ผลิตภัณฑ์ที่ทำลายสุขภาพเพื่อไม่ให้ประเทศต่างๆ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมสุราเข้ามาเทรดการค้าสุรา-ยาสูบมากขึ้น โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การได้เข้ามาเทรดในตลาดหลักทรัพย์

หรือได้เซ็นสัญญาความตกลงทางการค้าเสรีแล้ว หากอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าและบริการที่ทำลายสุขภาพนี้ ได้เข้ามาแล้ว ระดับรัฐย่อมถดถอยอย่างมาก

2. ประเด็นเนื้อหาในกฎหมายโดยเฉพาะพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นต้องมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสินค้าที่ทำลายสุขภาพและต้องมีการควบคุมหรือแทรกแซงโดยภาคสาธารณสุข เพื่อให้ครอบคลุมไปถึงผลิตภัณฑ์และงานบริการที่เป็นการทำลายสุขภาพหรือเหมือนสินค้าสิ่งเสพติดมีฤทธิ์ทำลายสุขภาพ การตีความทางกฎหมายจะตีความตามลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ต้องตีความทางสุขภาพ ซึ่งรวมถึงสุขภาพบุคคล ชุมชน และสุขภาพองค์กรรวม หากตีความตามนิติวิธี ต้องตีความโยงกับรัฐธรรมนูญที่รัฐต้องดูแลและคุ้มครองสุขภาพ รัฐต้องเห็นคุณค่าของสุขภาพอนามัยประชาชน

คณะกรรมการในบอร์ดใหญ่ของกลต.ต้องประกอบไปด้วยคณะทำงานฝ่ายสาธารณสุข ที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำการตรวจสอบในกรณีเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น กองประกอบโรคศิลป์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากมีประเด็นมีผู้ประกอบการนำธุรกิจประเภทอาหาร ยาและสินค้าที่ทำลายสุขภาพเข้ามาขอจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

3. กระบวนการเจรจาต้องมีความพร้อมโดยให้ประชาชนได้รับทราบ การทำวิจัยประเมินผลจากการทำข้อตกลงเสรีทางการค้า ควรมีการจัดตั้งองค์กรในการประเมิน และกำหนดตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ และสังคม หากผลการประเมินไม่ดีก็ให้ยกเลิก

4. รัฐมีสิทธิในการเจรจา แต่ควรมีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความชอบธรรมด้วย การกำหนดประเด็นการเจรจาล่วงหน้า และให้มีการพิจารณาอนุมัติและรับรอง โดยผ่านรัฐสภา จัดทำประชาพิจารณ์โดยองค์ประกอบของอำนาจเจรจา ควรมีภาคประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมเจรจาด้วย และไม่ควรทำสัญญาในลักษณะที่เมื่อลงนามแล้วมีผลใช้บังคับทันที หากอยู่ระหว่างการเจรจา ยังไม่ได้มีการตกลงอย่างเป็นทางการ หากเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ไม่จำเป็นต้องทำข้อตกลง

5. ความตกลงทางการค้าเสรีได้เข้ามากำหนดกรอบทางกฎหมายใหม่ (Legal Framework) ในการกำกับ ดูแล การลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะกลไกในการกำกับดูแลได้ถูกยกเลิกไป ทำให้อุตสาหกรรมข้ามชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้โดยเสรี ปัจจุบัน สัดส่วนการถือครองหุ้นได้ถูกยกเลิกโดยกฎหมาย เพื่อให้การลงทุนเป็นไปโดยเสรี และไม่เลือกปฏิบัติ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ซึ่งพบว่า ประเทศไทยได้แก้ไขกฎหมาย ดังนี้

“มาตรา 10 บทบัญญัติมาตรา 5 มาตรา 8 มาตรา 15 มาตรา 17 และมาตรา 18 ไม่ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นการเฉพาะกาล

คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือมีความผูกพันตามพันธกรณี ให้ได้รับยกเว้นจากการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งมาตราต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเงื่อนไขของสนธิสัญญานั้น ซึ่งอาจรวมถึงการให้สิทธิคนไทย และวิสาหกิจของคนไทยเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศสัญชาติของคนต่างด้าวนั้นเป็นการต่างตอบแทนด้วย

ประเทศไทยได้แก้ไขกฎหมายเพื่อยกเว้นไม่ให้นำมาตรา ๕, 15, 17, และ มาตรา 18 มาใช้บังคับกับนักลงทุนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิภายใต้ความตกลง หรือ สนธิสัญญาที่ไทยได้ทำไว้ผูกพันตน ดังนั้นจึงต้องไป

ศึกษาว่า กฎหมายใดได้ถูกยกเว้นไม่นำมาปรับใช้กับคนต่างด้าวที่มีสิทธิพิเศษภายใต้ความตกลง ก็จะเป็นว่า สิ่งที่ไทยยกเว้นไม่ปรับใช้แก่นักลงทุนต่างด้ามีดังนี้

“มาตรา 5 การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พิจารณาโดยคำนึงถึง ผลดีและผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภคขนาดของกิจการ การจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี

“มาตรา 8 ภายใต้บังคับมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 10 และมาตรา 12 (1) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษตามที่กำหนดไว้ในบัญชีหนึ่ง (2) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศธุรกิจที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรี (3) ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีสาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

“มาตรา 15 คนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจตามบัญชีสองได้จะต้องมีคนไทยหรือนิติบุคคลที่ใช้คนต่างด้าวตามพระราชบัญญัตินี้ถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของทุนของคนต่างด้าวที่เป็นนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะมีเหตุสมควร รัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจผ่อนผันสัดส่วนในเรื่องดังกล่าวให้น้อยลงได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า และต้องมีกรรมการที่เป็นคนไทยไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนกรรมการทั้ง

“มาตรา 17 ในการขออนุญาตประกอบธุรกิจ ให้คนต่างด้าวยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจต่อ รัฐมนตรีหรืออธิบดีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้คณะรัฐมนตรีในกรณีธุรกิจตาม บัญชีสอง หรืออธิบดีในกรณีธุรกิจตามบัญชีสามพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาต แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จภายใน กำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ยื่นคำขอ ในกรณีการพิจารณาอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีเหตุจำเป็น ซึ่ง คณะรัฐมนตรีไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวได้ ให้ขยายระยะเวลาการพิจารณาออกไป อีกได้ตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันครบกำหนดเวลาดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ การอนุมัติหรืออธิบดีอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รัฐมนตรีหรืออธิบดีออกใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติหรืออธิบดีอนุญาต ในการอนุญาต รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่คณะรัฐมนตรี กำหนด หรือตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 18 สำหรับกรณีธุรกิจตามบัญชีสอง หรืออธิบดีจะกำหนดเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 18 สำหรับกรณีธุรกิจ ตามบัญชีสาม ก็ได้ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีไม่อนุมัติให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจตามบัญชีสองให้รัฐมนตรีแจ้ง

การไม่อนุมัติให้คนต่างด้าวนั้นทราบเป็นหนังสือภายในสามสิบวัน และให้ระบุเหตุที่ไม่ให้การอนุมัติ นั้นไว้โดยชัดแจ้ง ในกรณีที่อธิบดีไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจตามบัญชีสาม ให้อธิบดีแจ้งการไม่ อนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวัน และให้ระบุเหตุที่ไม่ให้การอนุญาตนั้นไว้โดยชัด แจ่ม คนต่างด้าวนั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตต่อรัฐมนตรีได้ และให้นำความในมาตรา 20 มาใช้บังคับโดย อนุโลม”

“มาตรา 18 รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเงื่อนไขหนึ่งเงื่อนไขใดให้คนต่างด้าวผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ (1) อัตราส่วนทุนกับเงินกู้ที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาต (2) จำนวนกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวซึ่งจะต้องมีภูมิลำเนาหรือที่อยู่ในราชอาณาจักร (3) จำนวนและระยะเวลาการดำรงไว้ซึ่งทุนขั้นต่ำภายในประเทศ (4) เทคโนโลยีหรือทรัพย์สิน (5) เงื่อนไขอื่นที่จำเป็น

จากมาตราข้างต้น เมื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ไทยจะได้รับ เช่น ยกเว้นไม่ปรับใช้มาตรา 5 ซึ่งเป็นการยกเลิก อำนาจในการกีดกันการรับการลงทุนจากต่างชาติในข้อที่สำคัญ ได้แก่ การพิจารณาในเรื่อง “คำนึงถึงผลดีและผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภคขนาดของกิจการ การจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งไม่เป็นผลดีต่อประเทศชาติในระยะยาว นอกจากนี้ ยังต้องยกเลิกในเรื่องสัดส่วนการถือครองหุ้นของคนต่างด้าวต่อสัดส่วนการถือครองหุ้นของผู้ถือหุ้นไทย ทั้งนี้ เนื่องจาก ในสนธิสัญญาความตกลงการเปิดเสรีการลงทุน อนุญาโตให้นำลงทุนต่างด้าวถือหุ้นได้ 100% จึงจำเป็นต้องไปยกเลิก มาตรา 15 คนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจตามบัญชีสองได้จะต้องมีคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีไซคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัตินี้ถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของทุนของคนต่างด้าวที่เป็นนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะมีเหตุสมควร รัฐมนตรีโดยการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจผ่อนผันสัดส่วนในเรื่องดังกล่าวให้น้อยลงได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า และต้องมีกรรมการที่เป็นคนไทยไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนกรรมการ

6. การผูกพันของสนธิสัญญานั้นมีหลายแบบ ทั้งแบบที่ลงนามแล้วมีผลผูกพันทันที หรือแบบที่ลงนามแล้วต้องนำกลับมาทบทวนเพื่อให้สัตยาบัน ซึ่งกรณีต้องนำกลับมาทบทวนเพื่อให้สัตยาบันจะทำให้ประเทศไทยมีเวลาทบทวนข้อตกลงฉบับสมบูรณ์ก่อนตัดสินใจ ทั้งนี้ความตกลงทางการค้าเสรีสามารถบอกเลิกสัญญาได้ทันที กรณีทำสัญญาแบบทวิภาคี แต่ประเทศทั้งสองยังต้องผูกพันกันไว้ก่อน เพราะผลผูกพันยังมีอยู่อีก 10 ปี หากเป็นการเจรจาพหุภาคี การบอกเลิกต้องกระทำในการประชุมระดับพหุภาคีและต้องมีมติของนานาประเทศรับรองให้ผ่านจึงจะสามารถขอยกเว้นหรือขอทำข้อยกเว้นได้

7. เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขไม่เข้มแข็งทำอะไรไม่ได้มาก เป็นเชิงรับ เช่น คอยรับการรักษาผู้เจ็บป่วยมาจากการใช้การดื่มสุรายาสูบ และทั้งกระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายวิชาการสาธารณสุขในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่เคยได้รับเชิญให้อยู่ในกลุ่มที่จะให้ความเห็นเกี่ยวกับความตกลงทางการค้าเสรี กับสินค้าที่ทำลายสุขภาพ

“การต่อสู้ระหว่างสินค้าอันตราย (ตัวอย่าง ยาสูบ) กับเอ็นจีโอในเมืองไทยทำมากกว่า 2 ปี ที่จะให้นำออกจากความตกลงทางการค้าเสรี สกัดไม่ได้ ลงท้ายต้องปิดปาก เท่าที่เห็นมีเลบานอน แต่ยังหาหลักฐานไม่ได้ เวียดนาม บรูไน ชุมๆ อยู่ที่ไมยอัม

นพ. หทัย ชิตานนท์ ประธานสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย ผู้ให้ความเห็นแก่ผู้วิจัย

ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ให้ความสำคัญต่อตัวเลขเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวเลขคาดฝันหรือพยากรณ์ว่าจะได้กำไรเท่านั้นเท่านั้น แต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสินค้าทำลายสุขภาพ

“กระทรวงพาณิชย์ถือว่าตนมีอำนาจในการเจรจา แต่ไม่เคยรู้ว่าจะมีปัญหาอะไรตามมา หลังจากเซ็นสัญญาไปแล้ว ตัวอย่างเช่น การประชุมครั้งหนึ่งเกี่ยวกับการผ่อนผันรายชื่อสินค้า ในการเจรจการค้าเสรีที่ประเทศอินเดีย มีการเชิญเจ้าหน้าที่กระทรวงฯ และโรงงานยาสูบ ๒๘ คน ไม่มีใครรู้จัก “Bidis” ว่ามันคืออะไร สำคัญอย่างไร จะไปเจรจาลงนามกับประเทศเขา แต่ไม่รู้จักสินค้าของเขา”

8. ประสิทธิภาพทางภาษีแม้จะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด แต่ที่ผ่านมา ภาษียังไร้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บโดยเฉพาะสุราชาวที่มีแรงแอลกอฮอล์สูง ดื่มแล้วทำลายสุขภาพ แต่รัฐได้ภาษีในระบบจำนวนน้อย และเมื่อนำความตกลงทางการค้าเสรีเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว แทนที่ในอดีตที่เคยเก็บภาษีได้สองประเภทคือ สรรพสามิตและศุลกากร กลับเก็บภาษีได้เพียงประเภทเดียว

9. การวางนโยบายควบคุมสุรา ต้องดำเนินการโดยปลอดจากฝ่ายอุตสาหกรรมสุรา ไม่ควรให้อุตสาหกรรมสุราได้มีส่วนร่วมในการนั่งโต๊ะเจรจาเพื่อควบคุมตนเอง (Self regulation) มีผลการวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความด้อยประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมสุราโดยฝ่ายอุตสาหกรรม นอกจากนี้ อุตสาหกรรมสุรายังใช้วิธีการ และเล่ห์กล เช่นเดียวกับที่อุตสาหกรรมยาสูบที่เคยดำเนินการมาแล้ว นั่นคือการโน้มน้าว (ล็อบบี้) ทางการเมือง

10. การเตรียมความพร้อมและสร้างข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงทางการค้าทั่วไป ทั้งนี้ต้องถือว่า ฝ่ายสาธารณสุขกำลังทำสงครามกับฝ่ายอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องสร้างกลยุทธ์เชิงรุกในการทำหายและต่อสู้ และต้องมีสื่อมวลชนช่วยหรือสนับสนุน การเตรียมการมีดังต่อไปนี้

- ข้อมูลสาธารณสุขเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ผลเสียของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคการค้าทั่วไป เพราะผลิตภัณฑ์สุราเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำลายสุขภาพ

- ผลกระทบของรายการค้าเครื่องดื่มสุราที่ได้รับการยกเว้นภาษีที่ถูกดำเนินการเหมือนสินค้าทั่วไป

- นำตัวอย่างหรือข้อมูลในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการห้ามสุราอยู่ในภาคการค้าทั่วไป

- การเพิ่มภาษีที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องเข้าไปอีกเพื่อลดการบริโภคสินค้าที่เป็นอันตรายเหล่านี้ (เพราะความตกลงทางการค้าเสรีได้จำกัดภาษีศุลกากรหรือนำเข้าส่งออกไปแล้ว) มิฉะนั้น ผลิตภัณฑ์เหล่านี้กลับมีราคาต่ำลงและหาซื้อมาบริโภคได้ง่ายขึ้น

- การเพิ่มหุ้นส่วนผู้มีส่วนได้เสีย และประชาสังคมในวงกว้าง (โรงเรียน พรรค สตรีองค์กรเอกชนเอ็นจีโอ สื่อมวลชน ฯลฯ) แรงผลักดันของประชาสังคมต้องจริงจัง การต่อสู้กับอุตสาหกรรมสุราและนักการเมืองเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ง่าย แรงผลักดันจากประชาสังคมต้องจริงจัง องค์กรภาครัฐทำอะไรไม่ได้มาก เพราะนักการเมืองมีอิทธิพลต่อข้าราชการ

บทสรุป

ข้อเสนอการนำเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

การแข่งขันในตลาดเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของไทยจะเพิ่มมากขึ้นหลังจากการมีการเปิดการค้าเสรี ภายใต้ข้อตกลงอาฟตาอย่างเต็มรูปแบบ ผลจากการมีสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งประเทศนอกกลุ่มที่เข้าไปใช้ฐานการผลิตในอาเซียนส่งเข้ามาจำหน่ายในไทย โดยต้นทุนภาชีนำเข้าที่ลดลงจะช่วยให้เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จากประเทศเหล่านี้มีจุดเด่นและซื้อได้เปรียบทางด้านราคาที่ดีกว่า ผู้ประกอบการของไทยที่ผลิตเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ราคาถูกลงจะได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ ผลกระทบที่สำคัญอันเกิดจากการเปิดการค้าเสรีตามข้อตกลงอาฟตาก็คือ รายได้ของภาครัฐทางด้านภาชีนำเข้าเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่จะหมดไป ซึ่งในระยะยาวแล้ว คาดว่ารายได้ภาชีนำเข้าเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนก็มีแนวโน้มปรับลดลงด้วยเช่นเดียวกัน อันเป็นผลจากการย้ายฐานการผลิตเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เข้าไปในประเทศอาเซียน แล้วส่งเข้ามาจำหน่ายในไทย โดยใช้สิทธิทางภาชีภายใต้ข้อตกลงอาฟตา ในขณะเดียวกัน ปัญหาที่ภาครัฐจะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดก็คือ ปัญหาทางด้านสังคมที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ภาครัฐต้องพึงระวังและเตรียมป้องกันภายหลังจากการเปิดเสรีก็คือ นโยบายหรือมาตรการควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เพื่อลดการตี๋มและไม่ให้ตี๋มในระดับที่มากเกินไป จนส่งผลถึงปัญหาสุขภาพอนามัยและอุบัติเหตุที่เกิดจากผลของเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ หากไทยนำเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ออกจากข้อตกลงการค้าเสรีได้ แล้ววางกติกาธุรกิจสุราในประเทศให้เป็นธรรมทั้งบริษัทใหญ่และเล็ก ควบคู่ไปกับการใช้มาตรการด้านสุขภาพตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์อย่างเข้มข้น ก็ย่อมเป็นผลดีทั้งต่อรายได้ภาครัฐ ธุรกิจชุมชน สุขภาพ และศีลธรรม

บทที่ 8

การอภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล

ประเทศที่ยอมรับกฎเกณฑ์การค้าเสรีของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น แกตต์(GATT) และแกตส์ (GATS)(General Agreement on Tariffs and Trade and the newer General Agreement on Trade in Services) โดยมองว่าสุร่าเป็นสินค้าธรรมดา การบังคับข้อตกลงทางการค้าโดยองค์การค้าโลก (WTO) ในส่วนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นำไปสู่ความอ่อนแอต่อการควบคุมปัญหาสาธารณสุขด้านสุร่าในหลายประเทศ (Grieshaber-Otto & Schacter, 2001) และสิ่งนี้ได้เกิดขึ้นทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา แต่ประเทศกำลังพัฒนามีความสามารถน้อยในการระดมกำลังต่อสู้กับองค์การค้าโลก และถูกคุกคามว่าจะถูกแทรกแซงทางเศรษฐกิจ (economic sanctions)

ตัวอย่าง เช่น สมาคมเกรสสหรัฐอเมริกายินยอมให้มีการค้าเสรีในสาธารณรัฐโดมินิกัน Dominican Republic-Central American Free Trade Agreement: DR-CAFTA) ข้อตกลงนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากประเทศอื่นๆ และในท่ามกลางประเทศต่างๆ สมาชิกรากันของสหรัฐอเมริกา (the Distilled Spirits Council of the United States: DISCUS) เพราะว่าภายใต้แนวทางของอนุสัญญาของกลุ่มประเทศอเมริกากลางจะปลอดภาษีศุลกากรในผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นและวิสกี้ของสหรัฐอเมริกาเมื่อตลอด 5 ปีก่อน การเติบโตประมาณ 85% ของการส่งออกสุร่ากลั่นไปประเทศคออสตาริกา เอลซาวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส นิคารากัว และสาธารณรัฐโดมินิกัน ข้อยกเว้นของธนาคารโลก ที่ตระหนักว่า สุร่าไม่ใช่สินค้าธรรมดา (an ordinary commodity) ไม่ต้องการที่จะสนับสนุนโครงการในพื้นที่ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทำให้เกิดผลที่ตามมาทางสาธารณสุข(World Bank Group 2000)

การมุ่งเป้าของธุรกิจสุร่าที่ขยายตลาดลงพื้นที่ในประเทศกำลังพัฒนา ขณะนี้บราซิลมีบริษัท Companhia de Bebidas das Americas (AmBev) เป็นผู้ครองตลาดเบียร์ 66% และ บริษัท InBev ของเบลเยียม 60% เป็นบริษัทเบียร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีส่วนแบ่งการตลาดเบียร์โลก 13% (อ้างใน <http://www.corporate-ir.net>) การรักษาการเติบโตเพราะบริษัทของเบลเยียมทำกำไรมาก ตลาดในบราซิลและประเทศอื่นๆในอเมริกาใต้ AmBev บริษัทที่ตื่นตัว (active) มาก ในเอกสารของ De Bonvoisin & Bilefsky (2005) พบว่า บริษัท InBev รายงานว่าได้กำไรสุทธิ 23% ในปี 2004 แรงผลักดันอย่างมากจากบริษัท AmBev ได้กลายเป็นผู้ผลิตเบียร์มากที่สุดในโลกเป็นอันดับหนึ่งของโลก

สำหรับอุตสาหกรรมสุร่า การขยายตลาดคือทำให้ราคาถูกกว่าเพื่อบรรลุเป้าหมายการดื่ม โดยวิธีการเข้าถือนิติมากกว่าการทำสงครามโฆษณา (The Economist 2005) เนื่องจากการเติบโตในอุตสาหกรรมสุร่าในประเทศกำลังพัฒนาให้ผลได้สูง (economic gains) โดยลิมข้อเท็จจริงที่ว่า สุร่าไม่ใช่สินค้าธรรมดา ผลได้ที่คาดจากการจ้างงานและภาษีเป็นสิ่งที่อาจจะไม่ได้จริงตามอ้างเนื่องจากผลกระทบของสุร่ามีต่อสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าองค์การอนามัยโลกจะตระหนักถึงปัญหาสาธารณสุข แต่ข้อเท็จจริงที่พบในสังคมกำลังพัฒนาที่อุตสาหกรรมสุราและพันธมิตรทางธุรกิจจะเพิ่มความเข้มข้นในการลอบบีกิจกรรมต่างๆ ในฐานะที่ปรึกษากับรัฐบาลต่างๆ มันอาจจะสร้างความชอบธรรมตามคำเรียกร้องของอุตสาหกรรมสุราในการอภิปรายนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งแต่ละนโยบายไม่ได้อยู่ในความสนใจของอุตสาหกรรมสุรา และอาจจะทำให้ง่ายขึ้นให้ภาครัฐไม่สนใจนโยบายสุราที่จะสร้างการมีส่วนร่วมกับอุตสาหกรรมสุราซึ่งนำไปสู่ความอ่อนแอในแต่ละนโยบาย

ผลของสัญญาความตกลงทางการค้าเสรีทำให้เกิดการปกป้องผลประโยชน์โดยอำนาจกฎหมายระหว่างประเทศ ด้วยการใช้นโยบายอนุญาโตตุลาการ ซึ่งส่งผลให้ไทยต้องสูญเสียอำนาจต่อรองและการเข้าไปจัดการได้ ประเทศไทยต้องเสียเปรียบทางการค้าและไม่สามารถเรียกร้องสิ่งใดได้ เพราะการทำเอฟทีเอเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐมีเจตนาเพื่อให้มีค่าบังคับระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และหากภายหลังขอยกเลิกข้อสัญญา ท้ายสุดรัฐบาลไทยจะต้องสูญเสียเงินจำนวนมหาศาลเพื่อจ่ายเงินเป็นค่าชดเชยที่ผิดข้อสัญญา

ความตกลงทางการค้าเสรีภาคบริการในรัฐสมาชิก ท้องถิ่น หรือภูมิภาค

กลุ่มกฎหมายภายในประเทศ ตลอดจนระเบียบภายในต่างๆ ที่รัฐประเทศสมาชิกกำหนดในการค้าภาคบริการนั้น เช่น วิธีการอนุญาตผูกขาด จำนวนผู้ลงทุน กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน และหุ้น ข้อจำกัดในการโฆษณา หรือกิจกรรมส่งเสริมการขาย ฯลฯ ซึ่งมีแต่น้อย และปฏิบัติเท่าเทียมกับคนเยี่ยงชาติ แต่ข้อจำกัดอาจใช้คำว่า "เหมาะสม" มากกว่า รัฐสมาชิกต้องมีวัตถุประสงค์และแนวทางที่แน่นอนในการกำกับธุรกิจระหว่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนของรัฐมากเกินไปในกิจกรรมการค้าเสรี (Fact Sheet: WTO/GATS)

กรณีตัวอย่างในยุโรป การจำกัดนโยบายการโฆษณาถูกพิจารณาว่าเป็นการต่อต้านการแข่งขันเสรีภายใต้สนธิสัญญายุโรป (The European Treaty) ตั้งแต่ปี 2003 ประเทศเดนมาร์กอนุญาตให้มีการโฆษณาแอลกอฮอล์ในโทรทัศน์ได้ เพราะเหตุผลนี้ นโยบายประเทศสวีเดนและเนเธอร์แลนด์เกี่ยวกับการโฆษณาแอลกอฮอล์ ทำลายกฎหมายของสหภาพยุโรปมาก กฎหมายของสวีเดนได้ถูกเพิกถอนโดยศาล และมีการบัญญัติใหม่ (Ulstein A, 2003)

กลุ่มประเทศที่ตกลงร่วมกันได้ยินยอมให้สหภาพยุโรปส่งเสริมการกระทำของประเทศสมาชิกในการที่จะลดอันตรายจากเครื่องดื่มนี้ รวมถึงข้อมูล และมาตรการป้องกันปัญหาสาธารณสุข ที่พิจารณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ แต่ยกเว้นกระบวนการกลมกลืนของกฎหมายและกฎเกณฑ์ของรัฐสมาชิก (excluding any harmonisation of the laws and regulations of the member states) ความเหนียวแน่นที่รัฐสมาชิกยุโรปได้สร้างความผูกพันทางการค้าต่อแกทส์ (GATS) อย่างสมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงช่องทางการกระจายแอลกอฮอล์ซึ่งทำให้ยากต่อการกล่าวถึงปัญหาแอลกอฮอล์ในอนาคต (J. Grieshaber-Otto, 2004)

การค้าสุราเป็นข้ออ้างของความต้องการเพิ่มการจัดเก็บภาษีหรือเหตุผลทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการตีมีแอลกอฮอล์อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับที่กำลังพัฒนาทั้งหลายที่ได้รับอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์ทั้งทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ทำให้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นในปัญหาการทำลายสุขภาพที่สัมพันธ์กับแอลกอฮอล์

นักวิจัย Robin Room และคณะ ได้อธิบายถึงสถานการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาเกี่ยวกับการตีมูลค่าว่า ในประเทศกำลังพัฒนา มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้สูง หลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีมูลค่า รวมถึง วัฒนธรรมและศาสนา อย่างไรก็ตาม ตัวอย่าง 2 ประเทศ ในประเทศไทยที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธกว่าร้อยละ 90 มีข้อห้ามของคนที่ถือปฏิบัติว่า “ห้ามตีมูลค่า” แต่ปรากฏว่า อัตราการตีมูลค่ากลับสูงขึ้น หรือประเทศอินโดนีเซียที่มีประชากรมาก และถือว่าคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่มีการค้ามูลค่า และมีการลักลอบการนำเข้ามูลค่าจำนวนมากที่เป็นชาวต่างประเทศในปี 2552 ที่ผ่านมา

อินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะใหญ่ที่สุดของโลกนั้นมีประชากรมุสลิมใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นหนึ่งในผู้นำเข้าที่ใหญ่ที่สุดของเครื่องตีมูลค่าแอลกอฮอล์ เหตุผลที่การผลิตมูลค่าไม่พอเพียงและวิธีการควบคุมปัญหาที่อาจอธิบายถึงสาเหตุว่าทำไม สมาชิกอาวุโสของหอการค้าอินโดนีเซียและอุตสาหกรรม (Kadin) ได้กระตุ้นให้รัฐบาลกลางอนุญาตให้มีการลงทุนกับต่างประเทศในภาคการผลิตมูลค่า โดยให้เหตุผลว่า เพื่อรักษารายการการลงทุนที่ขาดดุล (ทางลบ) ที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องพึ่งพาเครื่องตีมูลค่าแอลกอฮอล์นำเข้า Anwar Suprijadi อธิบดีของศุลกากรกล่าวว่า ระบบปัจจุบันอินโดนีเซียให้ Sarinah หรือมีใบอนุญาตแต่เพียงผู้เดียวที่จะนำเข้าเครื่องตีมูลค่าแอลกอฮอล์ จึงทำให้มีหนี้ค่าใช้จ่ายกรมศุลกากรหลายร้อยล้านดอลลาร์ การเพิ่มจำนวนใบอนุญาตนำเข้ามูลค่าสามารถนำผู้จำหน่ายมูลค่าเถื่อนกลับสู่ระบบให้รัฐบาลของหลายร้อยล้านดอลลาร์ของรายได้ภาษีเพิ่มเติม (Dian Ariffahmi, July 7, 2009) สิ่งนี้สะท้อนถึงการสนับสนุนงานการค้ามูลค่ากับการส่งเสริมรายได้เข้ารัฐ โดยไม่ได้คำนึงถึงความเคร่งครัดของข้อห้ามศาสนาหรือปัญหาสุขภาพ

แหล่งภาพ ขวดของเครื่องตีมูลค่าแอลกอฮอล์นับหมื่นขวดถูกทำลายระหว่างเดือนเมษายนและพฤษภาคม 2009 ที่สำนักงานนายกเทศมนตรีที่ West Jakarta
ที่มา Dian Ariffahmi. <http://thejakartaglobe.com> July 7, 2009.

รัฐบาลกำลังเตรียมกฎหมายจากการทบทวนการลงทุนที่มีรายการตีมูลค่า ซึ่งใช้ร่วมกับกลุ่มอุตสาหกรรม หัวหน้าคณะกรรมการเพื่อยุโรป Kadin กล่าวว่า “อินโดนีเซียได้เป็นผู้นำเข้าปริมาณเครื่องตีมูลค่าแอลกอฮอล์ที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ในโลก ซึ่งอยู่หลังประเทศไทย ตอนนี้จะนำเข้า 100 ล้านขวดต่อปี และจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าสามารถผลิตที่ประเทศอินโดนีเซีย ผู้ผลิตเบียร์ Anker แต่เพียงผู้เดียวในตลาด

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

หลักทรัพย์และไม่สามารถสนองความต้องการในประเทศ แต่มุฮัมหมัด Lutfi ประธานคณะกรรมการประสานงานการลงทุนของอินโดนีเซีย กล่าวว่า มันยากที่จะเปิดตัวของอุตสาหกรรมเพราะมันเป็นรายการสินค้าและบริการที่ถูกขึ้นบัญชีดำ "black list" ของสินค้าและบริการที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อสังคม เช่นเดียวกับการพนัน ตั้งแต่ปี 1994 "มันยังคงปิด [การลงทุน] และไม่มีทางที่จะเปิด"

แหล่งภาพ การตรวจค้นสุราที่ลักลอบนำเข้าประเทศอินโดนีเซีย Customs officers inspect bottles of smuggled alcoholic beverages at the Jakarta International Container Terminal ที่มา Dian Ariffahmi. <http://thejakartaglobe.com> July 7, 2009.

ในข่าวต่างประเทศ ได้เสนอว่า มีการค้นพบสุราที่ผิดกฎหมายหลายพันขวดซึ่งมาจากประเทศเกาหลี หลบหนีภาษี แต่ก็ไม่ได้ระบุว่ามันเป็นเกาหลีเหนือหรือเกาหลีใต้ การสูญเสียรายได้ของรัฐ ล่าสุดในจำนวนการจับเครื่องดื่มที่ผิดกฎหมายในปีนี้"ในขณะนี้ มีเพียงผู้นำเข้าเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น มูลค่า RP 750 million (\$ 73,500) Anwar บอกว่าสิ่งนี้ช่วยสร้างตลาดสีดำ ผลักคนให้ทำผิดกฎหมายด้วยการแอบถือเครื่องดื่มและการพิมพ์แสตมป์สุลกาการปลอม"แรงกระตุ้น[สำหรับการแอบถือแอลกอฮอล์] จะได้รับกำไรสูงสุด"

การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ติดตามที่กระทรวงพาณิชย์มีการกระตุ้นให้เร่งออกไปอนุญาตนำเข้ากับธุรกิจ เพื่อให้บริษัทสามารถแข่งขันตามกฎหมาย การผูกขาดสุรานำเข้าทำให้เศรษฐกิจมีต้นทุนสูง สำหรับผลิตภัณฑ์มีนมเมาที่ถูกกฎหมายของอินโดนีเซียจะมีราคาแพงกว่าในประเทศอื่นๆ สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า จำนวนจำกัดของใบอนุญาต ทำให้ราคาสินค้าแพงและมีการลักลอบนำเข้าสินค้าสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ประเทศกำลังพัฒนาต้องการต่อต้านโรคความยากจนทั่วไป ในการพัฒนาเศรษฐกิจ แอลกอฮอล์จะเพิ่มรายการของภัยคุกคามร้ายแรงไปยังปัญหาสาธารณสุขและสวัสดิการ รัฐบาลต้องควบคุมการผลิต การกระจาย การขาย และการตลาดของแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาแอลกอฮอล์ เพื่อการป้องกันสาธารณสุขและกฎหมายภายในประเทศ ข้อเท็จจริงคือว่า ระเบียบดังกล่าวในหลายกรณียังไม่ได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและที่หลายประเทศไม่ได้มีประวัติศาสตร์การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมกับปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ มีแนวโน้มยาวนานของการเปลี่ยนจากการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พื้นบ้านเปลี่ยนเป็นการผลิตอุตสาหกรรม

เบียร์ในตลาดการค้า แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนากำลังรักษาอธิปไตยของตนเองเพื่อใช้กฎหมายควบคุมแอลกอฮอล์ เพื่อประโยชน์ของสุขภาพและสวัสดิการ

ข้อสรุปของปัญหาความตกลงทางการค้าเสรี

การเปิดเสรีทำให้รัฐขาดอำนาจอธิปไตย ดังนี้

- 1) การเข้ามาลงทุน และเรื่องเกี่ยวกับมาตรการทางการลงทุน
- 2) การส่งเงินออกนอกประเทศที่รับการลงทุน
- 3) การลงทุน โดยห้ามการลงทุนในภาคส่วนต่างๆที่ปิด
- 4) เรื่องเกี่ยวกับระบบ ระเบียบ และ การควบคุม การลงทุนต่างด้าว
- 5) ข้อจำกัดเกี่ยวกับการคุ้มครองการลงทุน
- 6) ข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่องภาษีอากร และ ค่าธรรมเนียม
- 7) ข้อจำกัดเกี่ยวกับเขตพื้นที่การลงทุน
- 8) ข้อจำกัดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือครองหุ้น
- 9) ข้อจำกัดเกี่ยวกับเงื่อนไขต่างๆในการขอรับการลงทุน หรือ รับการส่งเสริมการลงทุน

อย่างไรก็ตาม โลกทางการค้ามีความซับซ้อน มีผลประโยชน์ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้สนธิสัญญา การตกลงร่วมกันทางการค้าใช้ภาษาที่เข้าใจยาก กฎหมายควบคุมการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่กีดกันทางการค้า และถือว่าการละเมิดต่อความตกลงร่วมของ GATS ในปัจจุบันกฎบัตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายการค้าเสรี งานสาธารณสุขต้องสนับสนุนขบวนการนี้เพื่อกำหนดตำแหน่งการต่อรองของประเทศ ความล้มเหลวของข้อตกลงพหุภาคี (Multilateral Agreement) ในการลงทุนขององค์การการค้าโลก แสดงถึงการต่อต้านและการสนับสนุนซึ่งมีผลต่อการต่อรองในข้อปฏิบัติทางการค้าของประเทศได้ (Grieshaber-Otto and Jernigan, 2001)

ข้อเสนอแนะ

การควบคุมจำกัดการกระจายของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การพัฒนากลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำเป็นต้องสนใจเบื้องหลังการผลิตและการกระจายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เหตุผลที่ซ่อนอยู่ภายใต้การดื่มก็คือการตลาดเชิงรุก (Aggressive marketing) และการลอบบีรัฐของอุตสาหกรรมสุราและเบียร์ ความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้เพิ่มพื้นที่แก่อุตสาหกรรมสุรา บริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ใช้ตราสินค้าเข้าครอบงำตลาดโลก

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกที่ต้องได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์และการแผ่ขยายอำนาจทางการค้าเพื่อขยายตลาด ในสังคมไทยการผลิตย่อยๆ (The small-scale local production) หรือ เกือบหนึ่งเศรษฐกิจได้หายไป การผลิตได้กลายเป็นอุตสาหกรรม เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ระดับโลก มีความผันแปรในรูปแบบของเบียร์และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่นๆสูง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กำลังทำลายเศรษฐกิจท้องถิ่น และเป็นกำไรมหาศาลในธุรกิจขนาดใหญ่ การขยายธุรกิจเบียร์ไปทุกมุมโลกและเติบโตเป็นบริษัทใหญ่ที่สุด ที่มีความเร็วสูงระหว่าง 10-20 ปีที่ผ่านมา บริษัทต่างประเทศ ได้รุกมาท่วมตลาด กรณี

ตัวอย่าง บริษัทอุตสาหกรรมใหญ่ซื้อบริษัทเล็ก อุตสาหกรรมเบียร์และสุรากลั่นแข็งแกร่งที่สุดในบรรดาอุตสาหกรรมอื่นๆ หนังสือ The FORUT/GAPA booklet "The Promise of Youth" ได้แสดงถึงภาพของอุตสาหกรรมใช้วิธีการมุ่งเป้าไปที่วัยรุ่นในสังคมของประเทศศรีลังกา อินเดีย มาลาวิ (Øystein Bakke, 2007) และในไม่ช้า กลุ่มเยาวชนไทยก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเป้าหมายนี้เช่นกัน

สิ่งนี้เป็นเล่ห์กลของอุตสาหกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์และเราต้องรู้เท่าทัน

การทำเอฟทีเอ เป็นเรื่องเขตอำนาจต่างๆ ในการให้บริษัทต่างประเทศมีสิทธิขายโดยเหมาธุรกิจและสังคมไทย ดังนั้น จึงเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญคือต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ที่ผ่านมารัฐบาลไม่เคยสนใจเรื่องดังกล่าว ไม่สนใจกระบวนการรัฐสภา เรื่องนี้จึงเป็นการทำที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

วิธีการที่งานสาธารณสุขสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมแอลกอฮอล์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสุรา Eurocare ได้มีข้อเสนอ (Anderson P, 2005) ดังนี้

1. รัฐบาลจำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายโดยใช้หลักฐานที่จะลดอันตรายจากสุรา โดยแต่ละนโยบายดำเนินการตามประโยชน์ของงานสาธารณสุข และการยอมรับตามมุมมองของสังคม
2. องค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องควรจะใช้จ่ายเงินที่นำมาจากองค์กรด้านสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ(เงินของประชาชน)
3. สัดส่วนของภาษีสุราตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งสมมติฐานไว้ ควรถูกใช้ไปในกองทุนอิสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรของรัฐบาลนฐานของการรณรงค์ เพื่อลดอันตรายที่เกิดจากสุรา
4. รัฐบาลควรสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นอิสระจากอุตสาหกรรมสุรา
5. องค์กรพัฒนาสังคมมีบทบาทเฉพาะด้านคือทำให้นโยบายแอลกอฮอล์มีประสิทธิภาพควรจะต้องประกาศต่อสังคมและระดมพล ป้องกันปัญหาแอลกอฮอล์ ล็อบบี้เพื่อดำเนินการตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพในระดับรัฐ และเปิดเผยพฤติกรรมของอุตสาหกรรมสุราที่เป็นอันตราย
6. นักวิจัยหรือผู้ที่อาสาทำงานเพื่อสังคม และอุตสาหกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ควรจะประกาศตนเอง ในสิ่งพิมพ์ต่างๆ
7. นักวิจัยในประเทศรายได้สูงควรพิจารณาจริยธรรมและความรับผิดชอบโดยไม่หวังผลกำไรจากการร่วมดำเนินการกับอุตสาหกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในประเทศที่มีรายได้ต่ำ
8. การเฝ้าระวัง และติดตามพฤติกรรมของอุตสาหกรรมเครื่องตีมแอลกอฮอล์เป็นสิ่งจำเป็น

การปรับปรุงกฎหมาย

ควรให้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าตลาดทุนของธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการทำลายสุขภาพ โดยมีข้อเสนอให้ปรับปรุงเพิ่มเติมกรณี

-ไม่อนุญาตหรือไม่สมควรเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ

-ควรให้มีคณะทำงานผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสาธารณสุข หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุราและยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ หรือสังสัยหรือเข้าข่าย

- มีข้อเสนอให้คณะกรรมการ ก.ล.ต. พิจารณาไม่รับอนุญาตจดทะเบียนหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเสียทุกกรณี หากเป็นกรณีสินค้าที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ หรือผลิตภัณฑ์ที่เสมือนสุรายาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ ทั้งนี้ การตีความทางกฎหมายจะตีความตามลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ต้องตีความเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญที่รัฐต้องดูแลและคุ้มครองสุขภาพ รัฐต้องเห็นคุณค่าของสุขภาพอนามัยประชาชน

- คณะกรรมการ ก.ล.ต. ต้องไม่มีส่วนได้เสียในธุรกิจของการผลิตสินค้าและบริการที่ทำลายสุขภาพ เช่น สุรา ยาสูบ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกระตุ้นต่อร่างกาย ฯลฯ ที่พิจารณา และห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนั้น

ปฏิบัติการความร่วมมือระดับชาติหลายภาคส่วน

ทั้งนี้ การปฏิบัติการระดับชาติ ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนากลไกการจัดการให้เข้มแข็ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันผลกระทบอันเกิดขึ้นจากราคาสูรา การรวมพลังระดับชาติเพื่อเฝ้าระวังและต่อต้านการนำสุราเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ และให้ยกเว้นหรือยกเลิกธุรกิจภาคสุรา-ยาสูบในความตกลงการค้าเสรี ในการทำสัญญาการค้าเสรีกับประเทศใหม่ที่สัญญายังไม่แล้วเสร็จ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องทำอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นการศึกษาประเมินผลกระทบ และต่อเนื่อง จนกระทั่งมาถึงการร่วมเสนอกรอบการเจรจา จึงจะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปอย่างมีความหมายและมีผลตกต้นแท้จริง และเป็นประโยชน์ต่อการเจรจาอย่างเต็มที่ ไม่เป็นเพียงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามกรอบที่กฎหมายกำหนดบังคับไว้เท่านั้น

สิ่งที่พึงตระหนักในการจัดทำนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็คือ

- การวางยุทธศาสตร์ภาครัฐโดยปลอดฝ่ายอุตสาหกรรมสุรา ไม่ควรให้อุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มีส่วนร่วมในการนั่งโต๊ะเจรจา มีผลการวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นเล่ห์กลของอุตสาหกรรมสุรา-ยาสูบ และการโน้มน้าว (ล๊อบบี้)ทางการเมือง

- เพิ่มความเข้มแข็งแก่เจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงสาธารณสุขละองค์กรเอกชน (เอ็นจีโอ)

- การเจรจาการค้าไม่ว่าจะเป็นตลาดทุน หรือตลาดการค้าเสรี ฝ่ายสาธารณสุขต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมด้วย มิใช่มีแต่ฝ่ายเศรษฐกิจเท่านั้น

การจัดทำข้อตกลงของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำมาพัฒนากรอบอนุสัญญาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความตระหนักในระดับนานาชาติ นักสาธารณสุขต้องต่อต้านความตกลงทางการค้าเสรีซึ่งพยายามหาทางขยายตลาด ลดราคา และทำให้กฎเกณฑ์ของในประเทศอ่อนลง กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์ได้พยายามถ่วงดุลและหาทางเลือกเพื่อการค้า นโยบายของประเทศและบทบัญญัติของสัญญาสามารถให้แนวทางและปกป้องสุขภาพได้ดีกว่าที่ไม่มีสนธิสัญญา นอกจากนี้ กรอบอนุสัญญาควบคุมแอลกอฮอล์จะป้องกันประเทศต่างๆ ในการอนุญาตให้ประเทศที่ออกพระราชบัญญัติระเบียบทางเทคนิคเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชนระดับมาตรฐานสากล โดยสร้างตัวกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศความตกลงการค้าเสรี <http://www.thaifta.com/ThaiFTA/> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (เอฟทีเอเวิธส์) ปัญหาและทางออกของมาตรา 186 และ 295(4) ว่าด้วยการจัดทำความตกลงหรือสัญญาระหว่างประเทศ www.ftawatch.org
http://www.ftawatch.org/sites/default/files/186_01.pdf

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 6) บันทึกความเห็นทางกฎหมาย. เรื่องเสรีที่ 814/2548 (เรื่อง ความมีผลทางกฎหมายของเอกสาร Agreed Minute).

จุมพต สายสุนทร 2552. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1 กรุงเทพฯ: วิญญูชน

จุมพต สายสุนทร 2552. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2. กรุงเทพฯ: วิญญูชน

จุมพต สายสุนทร การยอมรับและการใช้บังคับสนธิสัญญาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของรัฐ วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 31 เล่ม 4 เดือนธันวาคม 2544

เจริญ คัมภีรภาพ อำนวยอธิปไตยกับการทำเขตการค้าเสรี (FTA) http://www.ftawatch.org/autopage1/show_page.php?t=5&s_id=3&d_id=3 (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551)

ฉัตรสุนัน พดพิภิญโญ. อ้างใน จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณร.ท. และคณะ. การทบทวนองค์ความรู้และการวิเคราะห์ทิศทางการวิจัยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2493-2550. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. 2552. หน้าที่ 574-575

ชัชณะ รุ่งปัจฉิม. อ้างใน จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณร.ท. และคณะ. การทบทวนองค์ความรู้และการวิเคราะห์ทิศทางการวิจัยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2493-2550. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. 2552. หน้าที่ 629.

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์. ธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์กับภาคการเมืองไทย: เวทีนโยบายสาธารณะ เรื่องมาตรการการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์กับธุรกิจแอลกอฮอล์วันที่ 17 มีนาคม 2548 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ 8. สุขุมวิท กรุงเทพฯ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย http://www.set.or.th/th/products/listing/info_p1.html

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บทความสำหรับผู้ลงทุน ข้อมูลอ้างอิงจาก www.bkkonline.com/investment

นพนธิ สุริยะ. 2552. กฎหมายระหว่างประเทศ. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

นัทศน์ ศิริโชติรัตน์. อ้างใน จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณร.ท. และคณะ. การทบทวนองค์ความรู้และการวิเคราะห์ทิศทางการวิจัยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2493-2550. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. 2552. หน้าที่ 579.

ประจิดต์ โรจนพฤษณ์ สนธิสัญญากับกฎหมายไทย 2523, หน้า 87; พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร สนธิสัญญาระหว่างประเทศมีผลอย่างไรในประเทศไทย: คำตอบจากสมาคมกฎหมายระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย วารสารข่าวกฎหมายใหม่ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2546 <http://www.archanwell.org> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551)

ประสิทธิ์ เอกบุตร กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1 สนธิสัญญาข้อ 7 แห่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 2544, หน้า 81-89.

พรชัย ต่านวิวัฒน์ อำนาจของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ (เน้นเรื่องการทำ ความตกลงของฝ่ายบริหาร หรือExecutive Agreement), วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2531.

ลาวัญญ์ ถนัดศิลป์กุล. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเสรีการลงทุนของประเทศไทยปป.

วีรพัฒน์ ปริยวงศ์ การใช้อำนาจอธิปไตยสร้างกฎหมายระหว่างประเทศ: หนังสือสัญญาบางประเภทอันต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา (ตอนที่ 1) วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2551

ศูนย์วิจัยปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับตลาดหลักทรัพย์. 2548

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. โครงการศึกษาและพัฒนากรอบแนวทางการประเมินผล กระทบจากการทำความตกลง FTA เสนอ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา(องค์การ มหาชน) ธันวาคม 2551.

สมพงษ์ ชูมาก. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง 2548, หน้า 94; ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช การใช้ กฎหมายระหว่างประเทศตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย: ศึกษากฎหมายเปรียบเทียบ 2550, ที่

http://www.oja.go.th/data/document/download/jrd_civill_justice_group_6.pdf (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

สำนักงานเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น ดูข้อมูลเพิ่มเติมที่ <http://www.mfa.go.th/jtepa> (เข้าถึงครั้งล่าสุดวันที่ 30 มีนาคม 2551).

อมร วาณิชวิวัฒน์ ธรรมรัฐ : เราอาจเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จากเอฟทีเอ กรุงเทพฯธุรกิจ วันพุธที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2549.

หนังสือพิมพ์

เกษมสันต์ วีระกุล ณ อยู่ธยา ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) คมชัดลึก, 8 พฤษภาคม 2552 <http://www.komchadluek.net/detail/20090508/A0>

ผาสุก พงษ์ไพจิตร ชี้ว่าอำนาจธุรกิจ-การเมืองกระจุกตัว ต้นตอความขัดแย้งและวิกฤติธุรกิจ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2549)

อรรถสิทธิ์ เหมือนมาตย์ ลูบเหลี่ยมเจือนมบนฟองเบียร์ Heineken VS FEDERBRAU Positioning Magazine. (ตุลาคม 2551) <http://www.positioningmag.com/Magazine/PrintNews.aspx?id=74549>

กรุงเทพฯธุรกิจ จ้างลอง ศรีเมือง. คัดค้านการนำบริษัทผลิตเหล้าและเบียร์ เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

กรุงเทพฯธุรกิจ เปิดฉากเอฟทีเอไทย-สหรัฐรอบที่ 6 วันจันทร์ที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2548 ผู้จัดการรายวัน 15 มิถุนายน 2547 "เจริญ" เล็งถอนหุ้น BJC SET โอเคเบียร์ข้างแทน

เดลินิวส์. สั่งให้มีผลทันที เชื้อลดบริโภค 50-65 ล. ลิตรกับ 20 ล้านซอง วันพฤหัสบดี ที่ 7 พฤษภาคม 2552 <http://www.dailynews.co.th>

ผู้จัดการรายวัน นายกสมาคมนักวิเคราะห์ของตลาดหลักทรัพย์ "เจริญ" เล็งถอนหุ้น BJC SET โอเคเบียร์ ข้างแทน 15 มิถุนายน 2547

ประชาชาติธุรกิจ เศรษฐี สันติ หุ่น "สีเทา" เบียร์ข้าง เผื่อร้อนในมือตลาดหลักทรัพย์ฯ หน้า 2 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปีที่ 28 ฉบับที่ 3664 (286

ข้อเสนอการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ประชาชาติธุรกิจ หุ่น "สีเทา" เบียร์ข้าง เมื่อร้อนในมือตลาดหลักทรัพย์ หน้า 20 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปีที่ 28 ฉบับที่ 3664 (2864)

ผู้จัดการ. ศูนย์วิจัยสุรา. 9 มีนาคม 2552

ผู้จัดการออนไลน์. 11 มกราคม 2553. ในโอกาสที่กระทรวงการคลังมีนโยบายปรับขึ้นภาษีเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ และหกรือมาตรการรับมือการค้าเสรีอาฟต้า ภาษน้ำเมา

มติชน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ AFTA. 12/28/2009

มติชน กรมสรรพสามิตจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นในการพัฒนากฎหมาย 15 มิถุนายน 2552

มติชน วันที่ 17 พ.ย. 2552 http://www.matichon.co.th/news_detail.ph

มติชน วันอังคารที่ 9 ธันวาคม 2551 เสียเจริญตนเองที่ไม่ต้องการทำสังคมปรับแต่ข้าง"ถอดใจพับแผนเข้า ตลาด

มติชน คลอดพ.ร.ก.ขยายเขตแดนภาษีบุหรี่ <http://www.thaihealth.or.th/node/8988> 12 พฤษภาคม 2552

มติชนรายวัน เศรษฐ์ สันติ คี "เบียร์ข้าง" เข้าตลาดหุ้น คอลัมน์ จอดป้ายประชาชัวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปีที่ 28 ฉบับที่ 9844

มติชนรายวัน. 5 เวที่ผู้รู้ สรุปผลดี-เสีย เอฟทีเอ "ไทย-สหรัฐ" และชะลอลงนามก่อน "เสียตัว"

มติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1279

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 53 : ได้หรือเสีย...ภายใต้ข้อตกลงอาฟต้า 26 มกราคม 2553 <http://www.positioningmag.com/prnews/PRNews.aspx?id=84768>

ศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ "สุราอาฟต้า" จึงเป็นอีกปัญหา "วัดใจ-วัดวิชั่นรัฐบาลภาษี" . 25 มกราคม 2553

สยามธุรกิจ. ใช้อาน "จีน-ป็นส์" ดัมพ์ตลาดไทย" [ฉบับที่ 1047 ประจำวันที่ 7-11-2009 ถึง 10-11-2009]

Vichate Tantiwanich, a SET executive vice-president, an interview article Bangkok Post newspaper . in, November 21, 2008

ภาษาอังกฤษ

Alcohol Consumption Control – Policy Options in the South-East Asia Region.

<http://www.searo.who.int>

Alcoholic Beverages Industry Snapshot. <http://www.alacrastore.com/>

American Public Health Association. Alcohol Industry's Objectives and Role in Global Trade Agreements <http://apha.confex.com/apha/>

American Society of Addiction Medicine. A Call for Framework Convention on Alcohol Control Resolution: 415 (A-07) American Medical Association House of Delegates, 05/07/07

American Society of Addiction Medicine. Public Policy Statement on the Establishment of a Framework Convention on Alcohol Control and the Exclusion of Tobacco and Alcohol from Trade Agreements. http://161.58.165.114/ppol/framework_convention.htm

- Anders Ulstein 2009. Alcohol trends – markets and innovations Analyses and forecasts, compiled from Business Insights 2008/9 reports http://www.eurocare.org/library/latest_news/
- Anders Ulstein 2009. Alcohol trends – markets and innovations Analyses and forecasts, compiled from Business Insights 2008/9 reports http://www.eurocare.org/library/latest_news/
- Anderson P, Chisholm D, Fuhr DC. Effectiveness and cost-effectiveness of policies and programmes to reduce the harm caused by alcohol. *Lancet* 2009; 373: 2234–46.
- Anderson P. (2005). Social aspects organizations of the beverage alcohol industry: a public health warning. www.eurocare.org
- Anderson P. (2005). Social aspects organizations of the beverage alcohol industry: a public health warning. www.eurocare.org.
- Anderson P. The beverage alcohol industry's social aspects organizations: a public health warning. *Addiction* 2004; 99: 1376–77.
- Anderson, P. & Baumberg, B. (2006). Alcohol in Europe: a public health perspective. http://ec.europa.eu/health-u/news_alcoholineurope_en.htm.
- Anderson, P. & Baumberg, B. (2006). Stakeholders' views of alcohol policy. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 2006 23 393-414.
- APAPA—Asia Pacific Alcohol Policy Alliance. 2007. <http://www.apapaonline.org> (accessed Nov 7, 2007).
- Appeal to WHO: Framework Convention on Alcohol Control. The American Public Health Alliance (APHA) has urged the World Health Organization to adopt and implement a binding international treaty modelled after the Framework Convention on Tobacco Control. 2006-11-27 <http://www.add-resources.org/appeal>
- Asma S, Bettcher D, Samet J, et al. Tobacco. In: Detels R, Beaglehole R, Lansang M, Gulliford Aust Anthony, *Modern Treaty Law and Practice*, 2003, p.151; Joanna Harrington, *Scrutiny and Approval: The Role for the Westminster Style Parliament in Treaty Making*, *ICLQ* vol. 55, January 2006, p. 125.
- Babor TF, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, Grube JW, Gruenewald PJ, Hill L, Holder HD, Homel R, Österberg E, Rehm J, Room R and Rossow I (2003). *Alcohol: No Ordinary Commodity. Research and Public Policy*. Oxford, Oxford Medical Publication, Oxford University Press.
- Babor, TF & Xuan, Z. Alcohol policy research and the grey literature. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, Vol 21 (2004)125-37. English Supplement.
- Baggott R. Alcohol strategy and the drinks industry A partnership for prevention? First published 2006 pp1.
- Baumberg, Ben 1; Anderson, Peter 2 Trade and health: how World Trade Organization (WTO) Law affects alcohol and public health. *REVIEWS Addiction*. 103(12):1952-1958, December 2008.
- Beer Industry Snapshot. <http://www.alacrastore.com/industry-snapshot/Beer>

- Bettcher D, DeLand K, Schlundt J, et al. International public health instruments.
- Bloomberg Philanthropies, Bill & Melinda Gates Foundation. Michael Bloomberg and Bill Gates Join to Combat Global Tobacco Epidemic. 2008. <http://www.tobaccofreecenter.org/files/pdfs/en/Bloomberg-GatesReleaseFinal.pdf> (accessed April 14, 2009).
- Caetano R, Laranjeira R. A "perfect storm" in developing countries: economic growth and the alcohol industry. *Soc Study Addiction*. 2006; 101:149-152.
- CAMH letter to Canadian government. April 11, 2003
- Casswell S, Thamarangsi T . Reducing harm from alcohol: call to action. *The Lancet*, Volume Cavanaugh J, Frederick F. Clairmonte. *Alcoholic Beverages: Dimensions of Corporate Power*. New York: St. Martin's Press; 1985.
- Central European Distribution Corporation Closes Strategic Investment in the Russian Alcohol Group, the Leading Vodka Producer in Russia; Increases Full Year 2008 and 2009 Fully-Diluted Earnings Per Share Guidance Wednesday, July 09, 2008 4:07 PM
<http://www.istockanalyst.com/article/viewiStockNews/articleid/2383456>
- Cha-aim Pachanee, Suwit Wibulpolprasert. 2005. Policy coherence between health-related trade Chris Barrella on October 17, 2008 . <http://www.dailymarkets.com/ads/>
- Dale Heien, Eric N. Sims .The Impact of the Canada-United States Free Trade Agreement on U.S. Wine Exports.
- Dicey, AV Introduction to the Study of the Law of the Constitution, 1959, p.425; AW Bradley and KD Ewing, *Constitutional and Administrative Law*, 1997, pp. 272-273.
- Distilled and blended liquors (SIC 2085). <http://www.answers.com/topic/distilled-and-blended-liquors>
- EC Law and trade agreements' impact on public health and alcohol policy. 25 - 26 February, 2009 Riga Editorial. The Authors. Journal compilation © 2006 Society for the Study of Addiction. *Addiction*, 101, 149-152; 2006
- Eileen Denza, "The Relationship between National Law and International Law", in *International Law* (M. Evans ed.), 2006, pp. 440-445
- Endal D. Drinks industry supplanting government role in alcohol policies in Sub-Saharan Africa. 2008. <http://www.add-resources.org/drinks-industry- supplanting- government- role-in-alcoholpolicies-in-sub-saharan-africa.4484341-76188.html> (accessed Oct 10, 2008).
- European Commission website. International Trade Canada website. <http://strategis.ic.gc.ca>
- European Council Framework Decision on the European Arrest Warrant and the Surrender Procedures between Member States, 13 June 2002 (2002/584/JHA), OJ L 190/5, 18 July 2002.
- Ezzati M, Lopez AD, Rodgers A, Vander Hoorn S, Murray CJL, Comparative Risk Assessment Collaborating Group. Selected major risk factors and global and regional burden of disease. *Lancet*. 2000;360:1347-1360.
- Grieshaber-Otto & Noel Schacter. The GATS: Impacts of the international "services" treaty on health-based alcohol regulation. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, vol. 19 / 2002 English

- Grieshaber-Otto (2004) Alcohol policy and the World Trade Organization: New challenges for Europe. Eurocare 'Bridging the Gap' conference, Warsaw, 16-19 June.
- Grieshaber-Otto , Scott Sinclair , Noel Schacter Impacts of international trade, services and investment treaties on alcohol regulation Society for the Study of Addiction to Alcohol and Other Drugs. 2001.
- Grieshaber-Otto. Alcohol policy and the World Trade Organization (WTO) Addressing new challenges in Europe. Cedar Isle Research Canada <http://www.discus.org/>
- Gulliford M, eds. Oxford Textbook Of Public Health. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009.
- Hollis Duncan B., Merritt R. Blakeslee and L. Benjamin Ederington, National Treaty Law and Practice, 2005.
- Homel R. Random breath testing in Australia: getting it to work according to specifications. Addiction 1993; 88 (suppl): 27–33.
- ICAP. 21 International Center for Alcohol Policies. The Structure of the Beverage Alcohol Impact Databank (2005). The Global Drinks Market: Impact Databank Review and Forecast. New York, M. Shanken Communications, Inc.
- International Center for Alcohol Policies. Self-regulation of beverage alcohol advertising. Washington, DC: ICAP, 2001.
- International Center for Alcohol Policies. Sharing best practice in self-regulation: an international workshop London, United Kingdom 28 & 29 October 2004. Washington, DC: ICAP, 2004.
- Kirin may join forces with Suntory to create major global drink company Tomoko A. Hosaka July 14th, 2009
- Klingemann H, Gmel G, eds. Mapping the social consequences of alcohol consumption. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2001.
- Kuunders M (RIVM). 2009. Alcohol policies: Impact of intergovernmental organizations
- Kuunders M (RIVM). WHO: ethical principles and goals for alcohol policy. In: EUPHIX, EUphact. Bilthoven: RIVM, <http://www.euphix.org>. 15 November 2007.
- Levy A. The state has to intervene whenever the freedom of the individual puts the health of others at risk. Carnegie Science 2007; 63: 2.
- Mackay J. The making of a convention on tobacco control. Bull World Health Organ 2003; 81: 551.
- McCreanor T, Casswell, S, Hill, L. ICAP and the perils of partnership. Addiction 2000; 95:179–85.
- McCreanor T, Greenaway A, Moewaka Barnes H, Borell S, Gregory A. Youth identity formation And contemporary alcohol marketing. Crit Public Health 2005; 15: 251–62.
- McKinlay J, Marceau L. Upstream public health policies: lessons from the battle of tobacco. Int J Health Serv 2000; 30: 46–69.43 Pinsky I, Laranjeira R. Alcohol in Brazil: recent public health aspects. Addiction 2004; 99: 524.

- McNair, Law of Treaties, pp. 754-765; Permanent Court of International Justice, SS Wimbledon Case, PCIJ, Publications, Series A., No.1, p.25; The Supreme Court of the United States of America, Perry v. United States, 294 US 330-354.
- Mehl G, Wipfl i H, Winch P. Controlling tobacco: the vital role of local communities. Harvard Int Rev 2005; 27: 54–59.
- Monardi F, and Stanitoni A. Glant. Are Tobacco Industry Campaign Contributions Influencing State Legislative Behavior?. American Journal Public Health, June 1998, (918-923) Vol. 88, No. 6
- New alcohol measures tackle irresponsible drinks deals - but not 'loss-leading'
<http://www.alcoholpolicy.net/2008/> December 04, 2008.
- Øystein Bakke. 2007-04-23. Developing countries: Promising new markets for the alcohol industry
<http://www.add-resources.org/developing-countries-promising-new-markets-for-the-alcohol-industry.451944-80613.html>
- Pariyawong Verapat, European Arrest Warrant: New Features with Old Headaches ?, Chulalongkorn University European Union Law Term Paper, at <http://verapat.googlepages.com/home2>. access March 30 2008.
- Pernod Ricard. Annual Report 2006–2007. <http://www.pernodricard>. (accessed Jan 10, 2009).
- Rehm J, Mathers C, Popova S, Thavorncharoensap M, Teerawattananon Y, Patra J. Global burden of disease and injury and economic cost attributable to alcohol use and alcohol-use disorders. Lancet 2009; 373: 2223–33.
- Resolution of 13th Alcohol Policy Conference. Boston, March 2003.
- Room R, Babor T. World Health Organization's global action on alcohol: resources required to match the rhetoric. Addiction 2005; 100: 579–80.
- Room R. Disabling the public interest: alcohol strategies and policies for England. Addiction 2004; 99: 1083–89.
- Shaffer ER, Waitzkin H, Brenner J, Jasso-Aguilar R. Global trade and public health. Am J Public Health 2005;95:23 –34.
- Smith S, Atkin C, Roznowski J. Are “drink responsibly” alcohol campaigns strategically ambiguous? Health Commun 2006; 20: 1–111.
- Sornpaisarn B, Demand supply and impact of Alcoholic Beverage Consumption. Bangkok: Rural-doctor foundation; 2007: 21.
- Spinwatch. Alcohol group pays \$240,000 for lobbying. Feb 15, 2008. <http://www.spinwatch.org.uk/latest-news-mainmenu-10/261-lobbying/4676-alcohol-group-pays-240000-for-lobbying> (accessed May 14, 2009).
- Stockwell, T. (2007). Working with the alcohol industry on alcohol policy: should we sometimes sit at the same table? Addiction 2007 102 1-2.

- Thai Beverage Public Company Limited. Business Group and Organization Structure.
<http://www.thaibev.com>. ThaiHealth. About Thai health. 2007. <http://www.thaihealth.or.th/english/>
 (accessed Aug 18, 2007).
- The Alcoholic Drinks Market Outlook to 2008: Future Innovations and Profit Opportunities in beer, wine and spirits.
- The Nordic Centre for Alcohol and Drug Research (NAD, Nordic Welfare Center) (NDPHS, <http://www.ndphs.org/>)
- Norway. [and] Swedish court removed ban on alcohol advertising. The Globe 1: 15-16.
- WHO Executive board. Report by the Secretariat: Public health problems caused by alcohol., 115th Session, Provisional agenda item 4.12 EB115/37 23 December 2004.
- WHO Executive Board. Strategies to reduce the harmful use of alcohol. Geneva: World Health Organization, 2008: EB122.R2.
- Woodward D. et al. 2002. Globalization, global public goods and health. In Trade in services: global, regional, and country perspectives. Washington D.C.: PAHO, 2002.
- World Bank . World Bank Group Note on Alcohol Beverages: Xxxxx The full text of the fact sheet: <http://wbln0018.worldbank.org>. 2000.
- World Bank group note on alcohol beverages. Washington DC: World Bank, 2000.
- World Bank. World Development Report 2007: Development and the next generation. Washington, DC: World Bank, 2007.
- World Health Assembly. (2002) Geneva: World Health Organization, 25 May.2002
- World Health Assembly. Public health problems caused by harmful use of alcohol. 58th World Health Assembly; WHA58.26, Agenda item 12.13; May 15, 2005. Available at: http://www.who.int/substance_abuse/wha_resolution_58_26_public_health_problems_alcohol.pdf
- World Health Organization. European alcohol action plan. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 1992: document EUP/RC42/8.
- World Health Organization. Global status report: alcohol policy. Geneva: Department of Mental Health and Substance Abuse, WHO, 2004.
- World Health Organization. Public Health Problems Caused by Harmful Use of Alcohol, Fifty-Eighth.2005
- World Health Organization. WHO Expert Committee on problems related to alcohol consumption: second report. Geneva; WHO, 2007: WHO Technical Report Series 944.
- World Health Organization. World Health Report: Reducing Risks, Promoting Healthy Life. Geneva: World Health Organization; 2002.
- WTO/GATS, alcohol and development Latest updated 26.01.2007

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแม่เหล็กออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ภาคผนวก

value : million baht

no.	Country	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	UNITED KINGDOM	2,963.17	3,035.88	3,264.52	4,022.70	4,162.85	3,683.16	3,805.17	4,654.75
2	FRANCE	647.67	754.44	720.54	512.96	657.09	572.70	1,001.87	967.11
3	PHILIPPINES	83.22	755.26	972.07	785.47	834.14	599.25	471.93	477.53
4	AUSTRALIA	242.68	156.28	136.02	163.28	245.37	329.31	389.74	362.88
5	SOUTH AFRICA	27.25	32.38	45.82	59.25	52.95	79.25	161.34	112.21
6	U.S.A.	78.19	99.55	111.01	154.94	161.88	141.64	144.74	145.00
7	CHINA	57.08	36.09	42.80	78.52	283.83	438.04	113.81	443.19
8	VIETNAM	23.66	28.21	51.68	45.63	62.78	107.99	110.91	130.09
9	MALAYSIA					77.18	132.58	104.18	168.55
10	ITALY	59.12	91.42	109.92	88.30	97.46	172.32	94.24	130.09
11	CHILE	20.14	23.35	30.55	38.19	39.51	57.04	55.00	67.30
12	GERMANY					64.06	60.10	48.61	59.13
13	SWEDEN					20.95	17.44	47.86	40.77
14	PAKISTAN					0.00	0.00	46.08	25.04
15	MEXICO					39.94	32.96	44.56	64.87
	BRAZIL	0.00	0.00	1.20	429.21				
	INDONESIA	11.73	31.08	167.56	131.29				
	NETHERLANDS	298.05	515.36	56.38	67.93				
	SINGAPORE	26.01	36.93	34.93	64.17				
	CAMBODIA	0.33	0.00	0.10	38.90				
	Total 15 records	4,538.3	5,596.2	5,745.1	6,680.7	6,800.0	6,423.8	7,848.5	6,640.1
	Other	559.0	468.0	401.5	365.1	1,004.4	412.4	494.3	418.8
	Total	5,097.31	6,064.23	6,146.64	7,045.78	7,804.44	6,836.17	8,342.82	7,058.86

SOURCE : INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY CENTER WITH COOPERATION OF THE CUSTOMS DEPARTMENT

growth rate (%)

no.	country	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	UNITED KINGDOM	4.32	2.45	7.53	23.22	3.48	-11.52	-18.25	26.38
2	FRANCE	1.16	16.49	-4.49	-28.81	28.10	-12.84	3.59	68.87
3	PHILIPPINE S	16.80	807.58	28.71	-19.20	6.20	-28.16	-1.17	-20.31
4	AUSTRALIA	14.44	-35.60	-12.97	20.05	50.27	34.21	7.40	10.19
5	SOUTH AFRICA	-0.70	18.82	41.51	29.30	-10.63	49.67	43.78	41.59
6	U.S.A.	-39.62	27.32	11.51	39.57	4.48	-12.50	-0.18	2.37
7	CHINA	232.92	-36.78	18.62	83.43	261.50	54.33	-74.32	1.17
8	VIETNAM	113.78	19.22	83.24	-11.71	37.59	72.00	-14.74	20.47
9	MALAYSIA					165.63	71.77	-38.19	27.13
10	ITALY	4.36	54.63	20.24	-19.68	10.37	76.82	-27.56	-24.51
11	CHILE	-35.00	15.94	30.84	24.99	3.47	44.36	-18.27	17.99
12	GERMANY					89.95	-6.18	-17.80	-1.62
13	SWEDEN					144.65	-16.78	17.41	133.78
14	PAKISTAN					0.00	0.00	84.00	0.00
15	MEXICO					66.16	-17.48	-31.31	96.81
	BRAZIL	0.00	0.00	120,310.00	35,545.33				
	INDONESIA	0.00	164.98	439.16	-21.65				
	NETHERLANDS	2,052.93	72.91	-89.06	20.49				
	SINGAPORE	158.30	41.99	-5.41	83.72				
	CAMBODIA	0.00	0.00	0.00	37,702.43				
	Total 15 records	11.76	23.31	2.66	16.29	12.50	-5.53	22.18	-15.40
	Other	6.23	-16.28	-14.21	-9.08	0.32	-58.94	19.87	-15.28
	Total	11.12	18.97	1.36	14.63	10.77	-12.41	22.04	-15.39

SOURCE : INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY CENTER WITH COOPERATION OF THE CUSTOMS DEPARTMENT

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแม่เหล็กฮาร์ดไดรฟ์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

share (%)

no.	country	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	UNITED KINGDOM	58.13	50.06	57.09	53.11	53.34	53.88	53.91	55.79
2	FRANCE	12.71	12.44	7.28	11.72	8.42	8.38	14.19	11.59
3	PHILIPPINES	1.63	12.45	11.15	15.81	10.69	8.77	6.69	5.72
4	AUSTRALIA	4.76	2.58	2.32	2.21	3.14	4.82	5.52	4.35
5	SOUTH AFRICA	0.53	0.53	0.84	0.75	0.68	1.16	2.29	1.35
6	U.S.A.	1.53	1.64	2.20	1.81	2.07	2.07	2.05	1.74
7	CHINA	1.12	0.60	1.11	0.70	3.64	6.41	1.61	5.31
8	VIETNAM	0.46	0.47	0.65	0.84	0.80	1.58	1.57	1.56
9	MALAYSIA					0.99	1.94	1.48	2.02
10	ITALY	1.16	1.51	1.25	1.79	1.25	2.52	1.34	1.56
11	CHILE	0.40	0.39	0.54	0.50	0.51	0.83	0.78	0.81
12	GERMANY					0.82	0.88	0.69	0.71
13	SWEDEN					0.27	0.26	0.68	0.49
14	PAKISTAN					0.00	0.00	0.65	0.30
15	MEXICO					0.51	0.48	0.63	0.78
	BRAZIL	0.00	0.00	6.09	0.02				
	INDONESIA	0.23	0.51	1.86	2.73				
	NETHERLANDS	5.85	8.50	0.96	0.92				
	SINGAPORE	0.51	0.61	0.91	0.57				
	CAMBODIA	0.01	0.00	0.55	0.00				
	Total 15 records	89.03	92.28	93.47	94.82	87.13	93.97	94.07	94.07
	Other	10.97	7.72	6.53	5.18	12.87	6.03	5.93	5.93
	Total	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

SOURCE : INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY CENTER WITH COOPERATION OF THE CUSTOMS DEPARTMENT

ภาคผนวก ข

ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรีระหว่าง¹³

1. ไทย-ออสเตรเลีย
2. ไทย-นิวซีแลนด์
3. ไทย-อินเดีย
4. ไทย-ญี่ปุ่น
5. ไทย-เปรู
6. ไทย-สหรัฐอเมริกา
7. ไทย-บาหลีเรน
8. ไทย-EFTA
9. BIMSTEC
10. อาเซียนจีน
11. อาเซียนออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์
12. อาเซียนเกาหลีใต้
13. อาเซียนอินเดีย
14. อาเซียนญี่ปุ่น
15. อาเซียนสหภาพยุโรป
16. EAFTA
17. CEPEA

¹³ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA)¹⁴

ความเป็นมา

- เมื่อวันที่ 30 พ.ค. 2002 นายกรัฐมนตรีไทยและนายกรัฐมนตรีออสเตรเลียได้ประกาศให้เริ่มการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลง Closer Economic Relations (CER) (ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)

กรอบการเจรจา

ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทุกด้าน (Comprehensive) การเจรจาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าบริการและการลงทุน กับความร่วมมือทางเศรษฐกิจสาขาต่างๆ

สรุปผลความตกลงฯ

ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยออสเตรเลียแล้ว เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2004 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย และความตกลง ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2005 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การเปิดเสรีการค้าสินค้าออสเตรเลียเสนอลดภาษีเหลือ 0% ในวันที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ประมาณ 83% ของรายการสินค้า ส่วนที่เหลือจะทยอยลดภาษีเหลือ 0% ภายในปี 2010 และ 2015 ส่วนไทยเสนอลดภาษีเหลือ 0% ในวันที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ประมาณ 49% ของรายการสินค้า ส่วนที่เหลือจะทยอยลดภาษีเหลือ 0% ภายในปี 2010 สำหรับสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมบางรายการที่มีความอ่อนไหว เช่น สิ่งทอและเสื้อผ้า (ออสเตรเลีย) และเนื้อวัว เนื้อหมู นม เนย ชีส และกาแฟ (ไทย) ภาษีจะเหลือ 0% ภายใน 10 15 และ 20 ปี โดยมีมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards) สำหรับสินค้าบางรายการ

2) การค้าบริการและการลงทุน ออสเตรเลียให้ไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภทได้ 100% ยกเว้น หนังสือพิมพ์ การกระจายเสียงการขนส่งทางอากาศและท่าอากาศยาน แต่หากเป็นการลงทุนเกิน 10 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลียต้องขออนุญาตก่อนและได้ผ่อนคลายเงื่อนไขการให้บุคลากรไทยเข้าไปให้บริการส่วนไทยเปิดให้ออสเตรเลียถือหุ้นข้างมากได้ถึง 60% ในปี 2005 สำหรับกิจกรรมย่อยๆ บางประเภท เช่น ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติหอประชุมมารีน่า และเหมืองแร่ เป็นต้น

3) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ใช้หลัก i) สินค้าที่ผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (Wholly obtained) ii) การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation) หรือ iii) กำหนดมูลค่าของวัตถุดิบ (Regional Value Content: RVC)

4) ความร่วมมือ ด้านมาตรการสุขอนามัย โดยจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยกำหนดแผนงานและกรอบระยะเวลาที่แน่นอนด้านพิธีการศุลกากร พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายการแข่งขัน

¹⁴ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

การทบทวนและการติดตามผลการดำเนินการภายใต้ความตกลงฯ

- ภายใต้ความตกลงฯ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม FTA ไทย-ออสเตรเลียโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนผลและติดตามการดำเนินงานภายใต้ความตกลงฯ

- การประชุมคณะกรรมการร่วมฯ ครั้งที่ 2 ออสเตรเลียจะเป็นเจ้าภาพ ซึ่งขณะนี้รอคำยืนยันจากไทยว่าพร้อมจะประชุมเมื่อไร

- เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2009 เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยได้เข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แจ้งว่าต้องการจะเจรจาต่อในเรื่องการค้าบริการการลงทุนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การแข่งขัน เป็นต้น โดยเฉพาะการค้าบริการและการลงทุน ซึ่งจะเป็นการส่งสัญญาณทางบวกแก่นักลงทุนออสเตรเลียที่มีอยู่จำนวนมากในไทย ไทยแจ้งว่าไทยอยู่ระหว่างดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เช่น การทำ public hearing และการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาทั้งนี้ ออสเตรเลียเสนอว่าอาจมีการประกาศเรื่องการเจรจาต่อในช่วงการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐมนตรีการค้าออสเตรเลียจะมาเข้าร่วมด้วยในเดือนสิงหาคม 2009

- ในความตกลงมีข้อกำหนดที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องคือ

1) การประชุมคณะกรรมการร่วมฯที่กำหนดให้มีขึ้นทุกปีหรือตามที่ตกลงกัน

2) การประชุมระดับรัฐมนตรีที่กำหนดให้มีขึ้นภายใน 5 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ (ม.ค. 2010)

3) ภายใน 3 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ (ม.ค. 2008) ให้เจรจาเปิดตลาดการค้าบริการเพิ่มเติม (สาขา Finance & Telecommunication), ทบทวนสินค้าที่มีมาตรการปกป้องพิเศษ นโยบายการแข่งขัน และการจัดซื้อโดยรัฐ

- ไทยแจ้งศึกษาวิเคราะห์ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยออสเตรเลีย และเตรียมทำที่การเจรจาเปิดตลาดบริการคาดว่าจะเสร็จต้นปี 2010

- คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ให้ความเห็นชอบร่างกรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทยออสเตรเลีย

การดำเนินการขั้นต่อไป

เสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ความเห็นชอบกรอบการเจรจาต่อเนื่องตามความตกลงฯ

ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างไทยนิวซีแลนด์¹⁵
(Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership Agreement: TNZCEP)

ความเป็นมา

ในระหว่างการประชุมผู้นำเอเปคครั้งที่ 11 ณ กรุงทเพช เมื่อวันที่ 17-21 ตุลาคม 2003 ผู้นำไทยและนิวซีแลนด์ได้เห็นชอบให้จัดทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการทำความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น(CEP) ระหว่างไทย-นิวซีแลนด์ และเห็นชอบให้เริ่มการเจรจาในเดือนเมษายน 2004 โดยเริ่มเจรจาจัดทำความตกลงฯ ในเดือนพฤษภาคม 2004 และสามารถสรุปผลการเจรจาได้ในเดือนพฤศจิกายน 2004

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจทุกด้าน ทั้งการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการค้า (ใช้ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียเป็นพื้นฐานสำหรับการเจรจา)

สรุปผลความตกลง

- รัฐมนตรีพาณิชย์ไทยและนิวซีแลนด์ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างไทย-นิวซีแลนด์ โดยมีผู้นำของทั้งสองประเทศเข้าร่วมเป็นสักขีพยาน เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2005 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2005 ความตกลงมีสาระสำคัญดังนี้

1) การเปิดเสรีการค้าสินค้า

- นิวซีแลนด์ลดภาษีเหลือ 0% ในวันที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ประมาณ 79% ของรายการสินค้า ส่วนที่เหลือจะทยอยลดภาษีเหลือ 0% ภายในปี 10 ปี (2015)

- ไทยลดภาษีเหลือ 0% ในวันที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ประมาณ 54% ของรายการสินค้า ส่วนที่เหลือจะทยอยลดภาษีเหลือ 0% ภายใน 15 ปี (2020) มีการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ 23 สินค้า และให้โควตาเฉพาะสำหรับนิวซีแลนด์ 4 สินค้า

2) การค้าบริการและการลงทุน

- นิวซีแลนด์ให้คนไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภทได้ 100% ยกเว้นประมง และหากลงทุนเกินกว่า 50 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการการลงทุนต่างชาติก่อน ส่วนไทยจะเปิดเสรีการลงทุนทางตรงให้คนนิวซีแลนด์ลงทุนได้ 100% ในธุรกิจผลิตสินค้าบางประเภทที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยต้องนำเงินมาลงทุนไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท อาทิ ธุรกิจผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ซอฟต์แวร์ เครื่องจักรผลิตภัณฑักระดาษ การแปรรูปอาหารที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น

3) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ใช้หลัก Wholly-Obtained หรือ Product Specific Rules (กฎการเปลี่ยนพิกัด การเกิดปฏิกิริยาเคมีที่กำหนดมูลค่าของวัตถุดิบ Regional Value Content: RVC)

¹⁵ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifita.com

4) **ความร่วมมือด้านการค้า** เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านมาตรการสุขอนามัยเป็นการเฉพาะ รวมทั้งความร่วมมือด้านพิธีการศุลกากร พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น

การทบทวนและการติดตามผลการดำเนินการภายใต้ความตกลง

- ภายใต้ความตกลงฯ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม FTA ไทย-นิวซีแลนด์ เพื่อทบทวนและติดตามผลการดำเนินงานภายใต้ความตกลงฯ

- นิวซีแลนด์จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการร่วมฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งขณะนี้รอคำยืนยันจากไทยว่าพร้อมจะประชุมเมื่อไร

- เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2009 เอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ประจำประเทศไทย ได้เข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้กล่าวถึงการเจรจาต่อในเรื่องการค้าบริการ และการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐตามพันธกรณีภายใต้กรอบความตกลงไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEP) โดยเสนอให้เจ้าหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายหารือกันอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับแนวทางการเจรจา ไทยแจ้งว่าไทยจะเจรจาต่อไปตามพันธกรณีที่ตั้งใจจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน

- ในความตกลงมีข้อกำหนดที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องคือ

1) การประชุมคณะกรรมการร่วมที่กำหนดให้มีขึ้นทุกปีหรือตามที่ตกลงกัน

2) การประชุมระดับรัฐมนตรีที่กำหนดให้มีขึ้นภายใน 6 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้(ก.ค.

2010)

3) ภายใน 3 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ (ก.ค. 2008) ให้เจรจาเปิดตลาดการค้าบริการ ทบทวนสินค้าที่มีมาตรการปกป้องพิเศษและการจัดซื้อโดยรัฐ

- ไทยจ้างศึกษาวิเคราะห์ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยนิวซีแลนด์ และเตรียมทำที่การเจรจาเปิดตลาดบริการคาดว่าจะเสร็จต้นปี 2010

- คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ให้ความเห็นชอบร่างกรอบความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นไทยนิวซีแลนด์

การดำเนินการขั้นต่อไป

เสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ความเห็นชอบกรอบการเจรจาต่อเนื่องตามความตกลงฯ

กรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับอินเดีย¹⁶
(Framework Agreement for Establishing Free Trade Area between the Republic of India and the Kingdom of Thailand)

ความเป็นมา

พ.ย. 2001: จัดตั้งคณะเจรจาร่วมไทย-อินเดีย (Joint Negotiating Group: JNG) เพื่อจัดทำกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (Framework Agreement) ซึ่งสามารถสรุปผลในเดือนกันยายน 2003
9 ต.ค. 2003: ลงนามกรอบความตกลงฯ เพื่อจัดตั้ง FTA

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในทุกด้าน การเจรจาแบ่งเป็น 3 ส่วน

การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า

- ลดและยกเลิกภาษีสินค้าบางส่วน (Early Harvest Scheme: EHS) 82 รายการ ตั้งแต่ 1ก.ย. 2004 และลดภาษีเป็น 0% ในวันที่ 1 ก.ย. 2006 ครอบคลุมสินค้า เช่น เงาะ มังคุด

ทุเรียน ลำไย อาหารทะเลกระป๋องอัญมณี ส่วนประกอบเครื่องยนต์พัดลม ตู้เย็น เป็นต้น

- ลด/ยกเลิกภาษีสินค้านอกเหนือจาก EHS ภายในปี 2010 โดยแบ่งการลด/ยกเลิกภาษี สินค้าเป็น 2 ระยะคือ สินค้าทั่วไป (Normal Track) และสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track)

- การค้าบริการและการลงทุน กำหนดให้เจรจาจัดทำความตกลงเปิดเสรีการค้าบริการตั้งแต่ ม.ค. 2004-ม.ค. 2006 ก่อนที่จะเจรจาเปิดเสรีในสาขาที่ความพร้อมต่อไป
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า และการลงทุน ในสาขาที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เช่น การท่องเที่ยว การก่อสร้าง การสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเงินและการธนาคาร เป็นต้น

กลไกการเจรจา

ตั้งคณะกรรมการเจรจการค้าเสรีไทย-อินเดีย (India-Thailand Trade Negotiating Committee: TNC) และคณะทำงาน (Working Group) กลุ่มต่างๆ เพื่อเจรจายละเอียดทางเทคนิคเฉพาะด้าน

แผนการเจรจา

- เร่งเจรจาการเปิดเสรีสินค้าให้แล้วเสร็จเพื่อให้ความตกลงมีผลบังคับใช้ภายในปี 2006
- เสร็จความตกลงการค้าบริการและการลงทุนให้แล้วเสร็จภายในปี 2006 อินเดียเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะกรรมการเจรจาเขตการค้าเสรี (TNC) ไทย-อินเดีย ครั้งที่ 17 ระหว่างวันที่ 22-23 ธันวาคม 2008

ไทยและอินเดียหาข้อสรุปการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้าในเบื้องต้นได้แล้ว โดยจะแบ่งการลดภาษีสินค้าออกเป็นกลุ่มลดภาษีสินค้าปกติ (Normal Track) และกลุ่มลดภาษีสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track) และจะมีสินค้าบางส่วนที่ยังไม่นำมาลดภาษี (Exclusion List: EL)

¹⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaiffta.com

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าตกลงใช้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก (Change in Tariff Sub-Heading: CTSH) ควบคู่กับสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Local Content) ร้อยละ 35 เป็นเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าและมีการจัดทำกฎเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rules: PSRs) อีกจำนวนหนึ่ง

การดำเนินการขั้นต่อไป

- 1) สรุปผลการเจรจาการค้าสินค้าส่วนที่เหลือ ซึ่งใกล้บรรลุข้อตกลงแล้ว แต่ต้องรอการยืนยันจากอินเดียในเรื่องการลดภาษีที่ได้ตกลงกันไปแล้วอินเดียขอให้ไทยลดภาษีสินค้าบางรายการใน Sensitive List ลงอีก)
- 2) ตรวจสอบร่างความตกลงการค้าสินค้าและเอกสารแนบท้าย
- 3) สำหรับการค้าบริการและการลงทุนทั้งสองฝ่ายอยู่ระหว่างการเจรจาจัดทำความตกลงในเรื่องดังกล่าว

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทยญี่ปุ่น
(Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA)¹⁷

ความเป็นมา

การประชุม Boao Forum for Asia ณ มณฑลไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2002 ผู้นำของไทยและญี่ปุ่นได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานพันธมิตรทางเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Working Group on Japan-Thailand Economic Partnership: JTEP) เพื่อผลักดันความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน รวมทั้งการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ซึ่งหลังจากที่ทั้งสองฝ่ายสามารถยก ร่างรายงานเสนอแนวทางความร่วมมือใน 21 สาขา ในเดือนพฤศจิกายน 2003 ผู้นำของทั้งสองประเทศจึงได้ เห็นชอบให้เริ่มการเจรจาหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Closer Economic Partnership: JTEP) อย่างเป็นทางการ ในระหว่างการประชุม ASEAN-Japan Commemorative Summit ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2003

กรอบการเจรจา

ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทุกด้าน โดยให้มีการเปิดเสรีทั้งด้านสินค้า บริการและการ ลงทุน รวมทั้งความร่วมมือในสาขาต่างๆ

สรุปผลความตกลง

ได้มีการลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2007 โดย นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศ และความตกลงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2007 เป็นต้นไป สาระสำคัญของความตกลง JTEPA คือ

- 1) การเปิดเสรีการค้าสินค้า โดยจะลด/ยกเลิกภาษีมากกว่า 90% ของรายการสินค้าและมูลค่าการ นำเข้า และมีมาตรการปกป้องสองฝ่ายในกรณีที่มีการลด /ยกเลิกภาษีก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรม ภายในประเทศ
- 2) การค้าบริการ ไทยสามารถไปลงทุนเปิดกิจการและทำงานในญี่ปุ่นได้มากขึ้นและง่ายขึ้นในหลาย สาขา เช่น บริการด้านดูแลผู้สูงอายุ/ผู้ป่วย บริการสปา บริการโรงแรม บริการร้านอาหาร บริการอยู่ซ่อมรถ เป็นต้น รวมทั้งมาตรการปกป้องฉุกเฉินซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจา
- 3) การลงทุนให้บริษัทไทย/คนไทยเข้าไปลงทุนในทุกสาขา ยกเว้น อุตสาหกรรมผลิตยาอุตสาหกรรม อวกาศและยานอวกาศ อุตสาหกรรมผลิตน้ำมัน อุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมกระจายเสียงการทำ เหมืองแร่ การประมง การเกษตร ป่าไม้ และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สามารถแก้ไขข้อผูกพัน แบบถอยหลังได้แต่อาจต้องมีการชดเชยหรือปรับข้อผูกพันอื่นเพื่อให้ประโยชน์โดยรวมไม่ลดลง
- 4) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ใช้หลัก Wholly-Obtained หรือ เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร หรือ เกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศ 40% หรือ เกณฑ์กระบวนการผลิต
- 5) โครงการความร่วมมือในกรอบ JTEPA ทั้ง 7 โครงการ ได้แก่ โครงการความร่วมมือเพื่อสนับสนุน โครงการครัวไทยสู่โลก โครงการอนุรักษ์พลังงาน โครงการเศรษฐกิจสร้างมูลค่า โครงการหุ้นส่วนภาครัฐและ

¹⁷ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifita.com

เอกชน โครงการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโครงการอุตสาหกรรมเหล็กและโครงการสถาบันพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมยานยนต์

กลไกติดตามผล มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม (ดูแลการปฏิบัติตามความตกลงฯ ในภาพรวม และ
พิจารณาข้อเสนอกำหนด) คณะอนุกรรมการร่วม (ติดตามผลเฉพาะบท) และคณะอนุกรรมการพิเศษ (ว่าด้วย
ความปลอดภัยอาหาร และว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสหกรณ์) โดยกำหนดให้มีการทบทวนทั่วไป (10 ปี)
และการทบทวนเฉพาะบท (การค้าสินค้า 10 ปี หรือก่อนหน้านั้นตามที่ตกลง, การค้าบริการ 3 หรือ 5 ปี,
การลงทุน 5 ปี)

กรอบความตกลงการค้าเสรีว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทยกับเปรู
(Framework Agreement on Closer Economic Partnership between the Republic of Peru and the
Kingdom of Thailand)¹⁸

ความเป็นมา

การประชุมผู้นำเอเปค 2002 ในเดือนตุลาคม 2002 ณ เมืองลอสคาบอส ประเทศเม็กซิโก ผู้นำไทยกับเปรูได้เห็นชอบให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันจากผลของการศึกษาทั้งสองฝ่ายจึงได้จัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทยกับเปรู (Framework Agreement on Closer Economic Partnership between the Republic of Peru and the Kingdom of Thailand) เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี และได้ลงนามกรอบความตกลงนี้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2003

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือด้านต่างๆ โดยมีเป้าหมายเป็นเขตการค้าเสรีที่สมบูรณ์ในปี 2015 ยกเว้นสินค้าที่มีความอ่อนไหวจะพิจารณาเป็นรายการไป

กลไกการดำเนินการ

- จัดตั้งคณะเจรจาการค้าเสรีไทย-เปรู เพื่อเจรจายละเอียด
- หลังจากที่เริ่มเจรจาครั้งแรกเมื่อต้นปี 2004 ได้มีการลงนามพิธีสารเพื่อเร่งเปิดเสรีการค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างไทยกับเปรูเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2005 ในระหว่างการเข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำเอเปคครั้งที่ 13 ที่นครปูซาน ประเทศเกาหลี
- ได้มีการลงนามในพิธีสารเพิ่มเติมด้านถิ่นกำเนิดสินค้าในการประชุมเอเปคเดือนพฤศจิกายน 2006 เพื่อให้การลดภาษีสินค้าบางส่วน (Early Harvest) มีผลในทางปฏิบัติ
- finalized ตารางภาษีและกฎถิ่นกำเนิดสินค้าที่ปรับเป็น HS 2007 รวมทั้งเห็นชอบร่างพิธีสารเพิ่มเติมฯ และ exchange of letters เรื่องสินค้าประมง
- กนศ. รับทราบเรื่องพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 เรื่องการปรับรายการสินค้าและกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้าเป็นระบบฮาร์โมนไนซ์ฉบับปีพ.ศ.2009 และหนังสือแลกเปลี่ยนความเข้าใจเรื่องสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ
- ครม. อนุมัติให้ลงนามในพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 และรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว
- ได้มีการลงนามในพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 และหนังสือแลกเปลี่ยนความเข้าใจเรื่องสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2009 ในช่วงประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ณ ประเทศสิงคโปร์

การดำเนินการขั้นต่อไป

อยู่ระหว่างการดำเนินงานภายในของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ

¹⁸ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา (Thailand-U.S. Free Trade Agreement)¹⁹

ความเป็นมา

การประชุมรัฐมนตรีการค้าเอเปค 2002 เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2002 ณ เมืองลอสคาบอส ประเทศเม็กซิโก ระหว่าง ไทยและสหรัฐอเมริกา ร่วมลงนามกรอบความตกลงด้านการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Framework Agreement between the United States and the Kingdom of Thailand: TIFA) เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน รวมทั้งเพื่อปูทางสำหรับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในอนาคต

การประชุมผู้นำเอเปค 2003 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2003 ณ กรุงเทพฯ ผู้นำของทั้งสองประเทศได้เห็นชอบให้เริ่มการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างกันโดยให้เริ่มการเจรจาในปี 2004

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมเรื่องการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ

- การเจรจาแบ่งออกเป็นกลุ่ม 22 กลุ่ม ได้แก่ (1) การเปิดตลาดสินค้าเกษตร (2) การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม (3) การเปิดตลาดสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป (4) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (5) การค้าบริการ (6) การลงทุน (7) โทรมคมนาคม (8) การเปิดเสรีภาคการเงิน (9) พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (10) ระเบียบพิธีการศุลกากร (11) มาตรการสุขอนามัย (12) มาตรการเยียวยาทางการค้า (13) ความโปร่งใส (14) การระงับข้อพิพาท (15) การจัดซื้อโดยรัฐ (16) นโยบายการแข่งขัน (17) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (18) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (19) ทรัพย์สินทางปัญญา (20) อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (21) การสร้างขีดความสามารถทางการค้า (22) แรงงานและสิ่งแวดล้อม

กลไกการดำเนินการ

- จัดตั้งคณะเจรจาและ Expert Group เพื่อเจรจายละเอียดในแต่ละเรื่อง

- การเจรจาได้หยุดชะงักในเดือนกุมภาพันธ์ 2006 เนื่องจากการประกาศยุบสภาของไทยหลังจากการปฏิรูปการปกครองในเดือนกันยายน 2006 สหรัฐฯ ประกาศจะไม่เจรจา FTA กับรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการเจรจา FTA ระหว่างกันอีก

- หลังจากการเจรจา FTA ไทย-สหรัฐฯ ได้หยุดชะงักลง ได้มีการจัดตั้งกลไกประชุมหารือทวิภาคีระหว่างไทย-สหรัฐฯ อย่างไม่เป็นทางการในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสสำหรับประเด็นอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ FTA เช่น ประเด็นปัญหาการค้าและการลงทุนระหว่างไทยสหรัฐฯ และประเด็นอื่นๆ ที่จะนำไปสู่ความร่วมมือทางการค้าระหว่างกันเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม

¹⁹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

**กรอบความตกลงว่าด้วยการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดระหว่างไทยกับบาห์เรน
(Framework Agreement between the Kingdom of Thailand and the Kingdom of Bahrain on Closer
Economic Partnership)²⁰**

ความเป็นมา

- เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2002 ผู้นำของทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมเพื่อจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีไทยบาห์เรน

- เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2002 รัฐมนตรีการค้าของทั้งสองประเทศได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจระหว่างไทยบาห์เรน ซึ่งรวมถึงการลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest: EH) จำนวน 626 รายการ โดยมีอัตราภาษีอยู่ที่ 0 – 3% (ซึ่งจะลดลงเหลือ 0% ภายในวันที่ 1 มกราคม 2005) และมีผลบังคับใช้เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายมีการแลกเปลี่ยน Notice of Fulfillment ระหว่างกัน

กรอบการเจรจา

- กรอบความตกลงฯ (Framework Agreement) มีสาระสำคัญ 3 ส่วน คือ
 - การลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest)
 - การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าบริการ และการลงทุน
 - ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจต่างๆ

กลไกการเจรจา

- จัดตั้ง Technical Working Group เพื่อเจรจารายละเอียดของความตกลง

แนวทางการเจรจา

- เจรจาให้มีผลทางปฏิบัติในด้านการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันก่อน ส่วนด้านอื่นๆ จะมีการเจรจารายละเอียดต่อไป

- ขณะนี้ได้หยุดการเจรจาความตกลงการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจไทยบาห์เรน ตั้งแต่ปี 2005 เนื่องจากซาอุดีอาระเบียซึ่งเป็นสมาชิกของ GCC เช่นเดียวกับบาห์เรน ไม่เห็นด้วยที่ประเทศสมาชิก GCC จะทำ FTA ทวิภาคี โดยต้องการให้ทำ FTA กับ GCC ทั้งภูมิภาค

การดำเนินการขั้นต่อไป

1) ไทยและบาห์เรนได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับสูงว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทยบาห์เรน เพื่อเป็นกลไกติดตามความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างกันโดยมีรัฐมนตรีต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วม

2) ไทยจะสนับสนุนบาห์เรนในการผลักดันให้มีการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่าง ASEAN กับ GCC ซึ่งบาห์เรนเป็นสมาชิกอยู่ด้วย

²⁰ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-EFTA(Thailand-EFTA Free Trade Agreement:TEFTA)²¹

ความเป็นมา

ประธานาธิบดีแห่งสมาพันธรัฐสวิสได้เสนอให้มีการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับสมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (EFTA) ในระหว่างการเยือนไทยอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 17-19 มีนาคม 2004 ซึ่งนายกรัฐมนตรีของไทยได้ให้ความเห็นชอบในหลักการทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้มีมติเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2004 เห็นชอบให้ผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(นายเกริกไกร จีระแพทย์) เป็นหัวหน้าคณะเจรจาโดยเริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการในเดือนกันยายน 2005

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมเรื่องการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน และความร่วมมือต่างๆระหว่างกัน (comprehensive) โดยการเจรจายืดหลักความยืดหยุ่น (flexibility) เพื่อให้ทั้งสองประเทศได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (mutual benefit) และความตกลงฯ ควรสอดคล้องกับหลักการขององค์การการค้าโลก

กลไกการค้าเนิหนการ

- จัดตั้งคณะเจรจาเพื่อเจรจายละเอียด
- การเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-EFTA รอบที่ 2 ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 16 – 20 มกราคม 2006 ณ จังหวัดเชียงใหม่โดยครอบคลุมการเจรจาทุกหัวข้อและสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้
 - การเปิดตลาดสินค้า
 - สินค้าเกษตรแปรรูป ไทยขอให้ EFTA ยกเลิกการเก็บ Price Compensation (PC) ในสินค้ากลุ่มนี้ แต่ EFTA อ้างว่าไม่สามารถทำได้ เนื่องจากต้องแก้ไขกฎหมายภายในประเทศ และขอประชามติจากประชาชน และแจ้งว่าข้อเสนอที่ให้แก่ไทยเป็นข้อเสนอเหมือนกับที่ให้แก่สหภาพยุโรป
 - สินค้าเกษตรพื้นฐาน ไทยขอให้ EFTA พิจารณาเปิดตลาดเนื้อไก่สดและแปรรูป น้ำตาลทราย ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นสินค้าอ่อนไหวของ EFTA โดยขอโควตาพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรที่มีโควตาภาษี ขณะที่ สวิตเซอร์แลนด์และนอร์เวย์ขอให้ไทยเปิดตลาดเนื้อแกะและเนยแข็ง สำหรับไอซ์แลนด์ขอให้ไทยเปิดตลาดเนื้อม้า
 - สินค้าอุตสาหกรรม EFTA ลดภาษีให้ไทยเป็น 0 ทุกรายการ (พิกัด 25-97) ยกเว้น สินค้าประมาณ 10 รายการที่สวิตเซอร์แลนด์ ลิกเตนสไตน์ และนอร์เวย์ขอเป็น Exclusion List เนื่องจากเป็นรายการที่อ่อนไหวและจะไม่มีการลดภาษี
 - สินค้าประมง EFTA เสนอลดภาษีเหลือ 0% เกือบทุกรายการ ขณะที่ไทยเสนอลดภาษีทุกพิกัดเหลือร้อยละ 0 ทั้งนี้ ยกเว้นสินค้าใน 10 พิกัด ได้แก่ ปลาแมคเคอเรล สด แซ่เย็น แซ่แข็ง ปลาอื่นๆ สด แซ่เย็น แซ่แข็ง และเนื้อปลาฟิลเล
 - การค้าบริการและการลงทุน ทั้งสองฝ่ายได้ยื่น Requests และ Offers ระหว่างกันแล้ว โดยไทยต้องการให้มีการยอมรับ (recognition) มาตรฐานฝีมือแรงงานของไทย เช่น นวดไทย ผู้ดูแลเด็กและคนชรา ผู้

²¹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

ให้บริการสปา และผู้ปรุงอาหารไทย ส่วน EFTA สนใจสาขาวิชาชีพต่างๆ และขอให้ไทยเปิดตลาดเพิ่มขึ้นในกิจกรรม Insurance, Reinsurance และ Banking ซึ่งไทยได้ยืนยันว่าจะให้ไม่เกิน WTO และจะยังไม่ผูกพัน Reinsurance ส่วนการเจรจาด้านการลงทุน ทั้งสองฝ่ายยังมีท่าทีที่แตกต่างกันในหลายประเด็น เช่น นิยาม “การลงทุน” และ “ผู้ลงทุน” ขอบเขตการคุ้มครองการลงทุน แนวทางการผูกพันมาตรการสาขาต่างๆ (เรื่อง National Treatment และ MFN ในภาค non-service) และการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

- กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ยังมีหลายประเด็นที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ ได้แก่ การใช้ Exwork Price และ FOB Price ที่จะมาคำนวณ local content การห้ามใช้ Duty drawback แนวทางการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า และการใช้ Product Specific Rules (PSR)

- เรื่องอื่นๆ มีการหารือในเรื่องมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม มาตรการสุขอนามัย มาตรการเยียวยาทางการค้า มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อโดยรัฐ และการแข่งขัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะหาข้อสรุปในประเด็นเหล่านี้ต่อไป

- ได้มีการหารืออย่างไม่เป็นทางการเพื่อทบทวนสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม 2007 การดำเนินการขั้นต่อไปเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาทบทวนท่าทีและกรอบเจรจา

เขตการค้าเสรี BIMSTEC (Framework Agreement on the BIMSTEC Free Trade Area)²²

ความเป็นมา

- ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจการค้า BIMSTEC ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 6-7 มีนาคม 2003 ณ ประเทศศรีลังกาที่ประชุมได้เห็นชอบให้จัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างกรอบความตกลงการค้าเสรี BIMSTEC ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจัดทำกรอบความตกลงเสร็จในเดือนธันวาคม 2003 ซึ่งได้รับความเห็นชอบและลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจการค้า BIMSTEC รวม 6 ประเทศ ยกเว้นบังกลาเทศ ในช่วงการประชุมผู้นำ BIMSTEC ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 7-9 กุมภาพันธ์ 2004 ณ จังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย และบังกลาเทศได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงฯ ในเดือนมิถุนายน 2004

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในทุกด้าน การเจรจาแบ่งเป็น 3 ส่วน

การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า 2 แนวทาง

ตารางเร่งลดภาษี (Fast Track)

ประเทศ	ประเทศกำลังพัฒนา	ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
อินเดีย ศรีลังกา ไทย	1 กค. 2006 ถึง 30 มิย. 2009	1 กค. 2006 ถึง 30 มิย. 2007
บังกลาเทศ ภูฏาน พม่า เนปาล	1 กค. 2006 ถึง 30 มิย. 2011	1 กค. 2006 ถึง 30 มิย. 2009

ตารางลดภาษีปกติ (Normal Track)

ประเทศ	ประเทศกำลังพัฒนา	ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
อินเดีย ศรีลังกา ไทย	1 กค. 2007 ถึง 30 มิย. 2012	1 กค. 2007 ถึง 30 มิย. 2010
บังกลาเทศ ภูฏาน พม่า เนปาล	1 กค. 2007 ถึง 30 มิย. 2017	1 กค. 2007 ถึง 30 มิย. 2015

พร้อมกันนี้ให้มีสินค้าที่จะไม่นำมาลดภาษีได้ (Negative List) โดยต้องจำกัดจำนวนสินค้าให้น้อยที่สุด

- การค้าบริการและการลงทุน ให้เริ่มเจรจาในปี 2005 และเสร็จสิ้นภายในปี 2007 โดยใช้แนวทาง positive list approach และให้การปฏิบัติเป็นพิเศษและความยืดหยุ่นแก่สมาชิกที่พัฒนาน้อย
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาความร่วมมือต่างๆ ของ BIMSTEC ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น รวมทั้ง พิธีการศุลกากร การทดสอบและรับรองมาตรฐานและการเดินทางของนักธุรกิจ เป็นต้น

กลไกการค้าเนกาการ

- จัดตั้งคณะเจรจา (Trade Negotiating Committee: TNC) เพื่อเจรจารายละเอียด

²² กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- สรุปผลความตกลงการค้าสินค้าได้ในการประชุม BIMSTEC TNC ครั้งที่ 18 (มิ.ย. 2009)
- จัดทำตารางรายการสินค้าที่จะมีการลดยกเลิภาษีเพื่อแนบท้ายความตกลง ทั้งนี้ ส่วนที่ไทยจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจาก FTA ไทย-อินเดียและอาเซียน-อินเดีย เช่น โทรทัศน์สี อัญมณีและเครื่องประดับบางรายการ ซึ่งสามารถใช้เกณฑ์แหล่งกำเนิดเฉพาะรายสินค้า (Product Specific Rules: PSRs) ทำให้ส่งออกไปอินเดียโดยใช้สิทธิประโยชน์จากFTAได้

- อยู่ระหว่างเจรจาจัดทำความตกลงการค้าบริการและการลงทุน

การดำเนินการขั้นต่อไป

- 1) เสนอคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ความเห็นชอบการลงนามความตกลงการค้า
- 2) คาดว่าจะมีการลงนามความตกลงการค้าสินค้าในปี 2010

ความตกลงการค้าเสรีอาเซียนจีน²³
(Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-operation between ASEAN and China)

ความเป็นมา

- เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2001 ผู้นำอาเซียน-จีนได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะเจรจาอาเซียนจีน (Trade Negotiation Committee: TNC) เพื่อจัดทำกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียนจีน ที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียนจีนที่สมบูรณ์ภายใน 10 ปี ซึ่งต่อมา TNC ได้สรุปผลการเจรจาและจัดทำกรอบความตกลง ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากผู้นำอาเซียน-จีน ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) ครั้งที่ 8 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2002

กรอบการเจรจา(Framework Agreement: FA)

- ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในทุกด้านของการเจรจาแบ่งเป็น

- การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุน ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ

กลไกการเจรจา

- จัดตั้ง TNC เป็นเวทีหารือระหว่างอาเซียนกับจีน โดยไทยเป็นประธานฝ่ายอาเซียน และจัดตั้ง ASEAN Trade Negotiating Group (TNG) เป็นเวทีประชุมหารือระหว่างสมาชิกอาเซียน

การดำเนินการ

การเปิดเสรีการค้าสินค้า(ที่มีผลบังคับใช้แล้ว)

- ผู้นำไทยและจีนได้เห็นชอบให้ไทยกับจีนเริ่มลดภาษีระหว่างกันในสินค้าเกษตรพิกัด 07-08 (ผักและผลไม้) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2003 ภายใต้กรอบ Early Harvest อาเซียน-จีน หรือ 3 เดือนก่อนประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ

- การเปิดเสรีการค้าส่วนแรก (Early Harvest) ในสินค้าพิกัด 01-08 และสินค้าเฉพาะ (Specific products) อีก 2 รายการ คือ ถ่านหินแอนทราไซต์และถ่านหินโค้ก/เคมีโค้ก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2004 โดยประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน ลดภาษีลงเหลือ 0% ในปี 2006 ส่วนอาเซียนใหม่ให้ยืดหยุ่นได้ถึงปี 2010

- การเปิดเสรีการค้าสินค้าทั่วไป ได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า (Agreement on Trade in Goods) โดย (1) สินค้าปกติ เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2005 และลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2010 (2) สินค้าอ่อนไหว จะเริ่มลดภาษีในปี 2012 และจะลดภาษีเป็น 0-5% ในปี 2018 (3) สินค้าอ่อนไหวสูง จะคงอัตราภาษีไว้ได้ถึงปี 2015 จึงจะลดภาษีมาอยู่ที่ไม่เกิน 50%

- กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (1) สินค้าเกษตรพื้นฐาน ใช้หลัก Wholly obtained (2) สินค้าอื่น ๆ มูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ภายในประเทศไม่ต่ำกว่า 40% โดย นำมูลค่าของวัตถุดิบจากประเทศสมาชิกรวมกันได้ (3) กฎถิ่นกำเนิดสินค้าเฉพาะ(Product Specific Rules: PSR) สำหรับบางสินค้า

²³ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifita.com

- การเปิดเสรีด้านการค้าบริการอาเซียนและจีนได้ลงนามความตกลงฯพร้อมข้อผูกพันการเปิดตลาดกลุ่มที่ 1 เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2007 และมีผลบังคับใช้ 1 กรกฎาคม 2007 โดยไทยเปิดตลาดเพิ่มขึ้นจากข้อผูกพันภายใต้ WTO ครอบคลุมกิจกรรมบริการบางประเภทในสาขาวิชาชีพการศึกษา บริการด้านสุขภาพ การท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้าทางเรือ

การค้าบริการ

- ข้อผูกพันการเปิดตลาดด้านการค้าบริการชุดที่ 1 ไทยเปิดตลาดเพิ่มขึ้นจากข้อผูกพันภายใต้ WTO ครอบคลุมกิจกรรมบริการบางประเภทในสาขาวิชาชีพ การศึกษา บริการด้านสุขภาพ การท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้าทางเรือ

ความตกลงด้านการลงทุน

- ลงนามความตกลงด้านการลงทุน 15 สิงหาคม 2009
- การมีผลบังคับใช้

1) ประเทศที่ให้สัตยาบันภายใน 6 เดือนหลังจากวันที่ลงนามความตกลง ความตกลงจะมีผลบังคับใช้ นับจากวันที่มีการลงนามความตกลง 6 เดือน

2) ประเทศที่ให้สัตยาบันหลังจากนั้น ความตกลงจะมีผลบังคับใช้หลังจากวันที่ให้สัตยาบันแล้ว 30 วัน

บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญา

- จีนและอาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นไทย) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างอาเซียนและจีนในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2009 ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

- ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ 12-13 พฤศจิกายน 2009 ได้พิจารณาและลงมติให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาดังกล่าวแล้วขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ลงนามในบันทึกความเข้าใจดังกล่าว

การเฉลิมฉลองการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ไทย จะเข้าร่วมประชุม Forum China-ASEAN Free Trade Area เพื่อเฉลิมฉลองการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ระหว่างวันที่ 7-8 มกราคม 2010 ณ นครหนานหนิง เขตปกครองตนเองกวางสีสาธารณรัฐประชาชนจีน

- การดำเนินการขั้นตอนต่อไปจะอยู่ระหว่างการเจรจาจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดด้านการค้าบริการกลุ่มที่

²⁴ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

(ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA)

ความเป็นมา

- ผู้นำอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมตกลงให้เริ่มการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2004 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว

กรอบการเจรจา

- หัวข้อหลักของการเจรจา ได้แก่ การค้าสินค้า กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า การค้าบริการ การลงทุน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและประเด็นกฎหมายและสถาบัน

กลไกการดำเนินการ

- มี ASEAN-Australia-New Zealand Trade Negotiating Committee: AANZTNC เป็นคณะทำงานหลักในการเจรจา โดยมีหัวหน้าคณะเจรจาของบรูไนทำหน้าที่ประสานฝ่ายอาเซียน AANZTNC ได้ตั้งคณะทำงานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบการเจรจาในเรื่อง 1) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า 2) การค้าบริการ 3) การลงทุน 4) ประเด็นกฎหมาย 5) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 6) พิธีการศุลกากร 7) สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช 8) มาตรฐาน กฎระเบียบทางเทคนิค และขั้นตอนการประเมินความสอดคล้อง และ 9) ทรัพย์สินทางปัญญา

แนวทางการเจรจา

- เป็นการเจรจาแบบ single undertaking โดยมีการเจรจาทุกหัวข้อไปพร้อมๆ กันและตกลงยอมรับผลการเจรจาทั้งหมดในคราวเดียว

- มีเป้าหมายให้มีการเจรจาในสาระสำคัญแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2008 เพื่อให้สามารถลงนามความตกลงได้ในการประชุม AEM-CER Consultations ในเดือนสิงหาคม 2008

- กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2008 ให้ความเห็นชอบส่งให้รัฐสภาพิจารณา ก่อนลงนามซึ่งรัฐสภาให้ความเห็นชอบความตกลงแล้วเมื่อวันที่ 26-27 มกราคม 2009

- รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้ลงนามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนออสเตรเลียนิวซีแลนด์แล้ว ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2009

การมีผลบังคับใช้ความตกลง

- ความตกลง AANZFTA จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 มกราคม 2010 กับประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ บรูไน มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม สำหรับประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว และไทย ความตกลงจะมีผลบังคับใช้ไปอีก 60 วันหลังจากวันที่ให้สัตยาบัน

การดำเนินการขั้นต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระหว่างดำเนินการเพื่อรองรับการปฏิบัติตามความตกลง ก่อนที่จะให้สัตยาบันแสดงเจตนาให้ความตกลงมีผลใช้บังคับต่อไป

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- 1) กรมศุลกากรปรับตารางภาษีและกฎถิ่นกำเนิดสินค้าจากระบบ HS 2002 เป็น HS 2007 และกระทรวงการคลังออกประกาศการลดภาษีตามความตกลงฯ
- 2) กรมการค้าต่างประเทศออกประกาศการลดภาษีสำหรับสินค้าที่มีโควตานำเข้า และเตรียมความพร้อมในการออกไปรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า
- 3) กระทรวงการต่างประเทศให้สัตยาบันแสดงเจตนาให้ความตกลงมีผลบังคับใช้

ความตกลงการค้าเสรีอาเซียนสาธารณรัฐเกาหลี²⁵
(ASEAN-Republic of Korea Free Trade Agreement: AKFTA)

²⁵ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ความเป็นมา

การประชุมสุดยอดอาเซียน-เกาหลีที่ประเทศลาว เมื่อ 30 พ.ย.2004 ผู้นำอาเซียนและเกาหลีได้ร่วมลงนามในปฏิญญาร่วมอาเซียน-เกาหลี ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่างๆ ระหว่างกัน ซึ่งรวมถึงการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างกันโดยในการประชุมผู้นำอาเซียน-เกาหลี เมื่อ ๕.ค. 2005 อาเซียนและเกาหลีได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและเกาหลีและความตกลงว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาท ต่อมาในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน-เกาหลี ครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ค. 2006 อาเซียน 9 ประเทศ (ยกเว้นไทย) และเกาหลีได้ลงนามความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า

กรอบการเจรจา

ครอบคลุมการเปิดเสรีในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน โดยมีการตกลงเรื่องกฎเกณฑ์ทางการค้า การระงับข้อพิพาท และการดำเนินโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ด้วย

สรุปผลความตกลงฯ

1) กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งครอบคลุมด้านต่าง ๆ ลงนามเมื่อ 13 ๕.ค. 2005 มีผลบังคับใช้เมื่อ 1 มิ.ย. 2007 มีสาระสำคัญกำหนดขอบเขตการเจรจาและความร่วมมือต่าง

2) ความตกลงว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาทลงนามเมื่อ 13 ๕.ค. 2005 มีผลบังคับใช้เมื่อ 1 มิ.ย. 2007 มีสาระสำคัญกำหนดแนวทางการไกล่เกลี่ยหรือคลี่คลายปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามพันธกรณี

3) ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า ลงนามเมื่อ 24 ส.ค. 2006 มีผลบังคับใช้เมื่อ 1 มิ.ย.2007 สำหรับไทยลงนาม 27 กุมภาพันธ์ 2009 และมีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2009 มีสาระสำคัญในการเปิดเสรีการค้าสินค้า โดยอาเซียนและเกาหลีจะลดภาษีนำเข้าสินค้าจำนวนร้อยละ 90 ของรายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้าให้เหลือศูนย์ปี 2010 สำหรับเกาหลี ปี 2012 สำหรับบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ ปี 2017 สำหรับไทยปี 2018 สำหรับ เวียดนาม และปี 2020 สำหรับกัมพูชา ลาว และพม่า

- กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ 1. สินค้าที่ผลิตหรือใช้วัตถุดิบทั้งหมดในประเทศผู้ส่งออก 2. กฎเกณฑ์ทั่วไป 2.1) สินค้าที่ผลิตในประเทศภาคี โดยมีสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบในประเทศภาคีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของราคา FOB หรือ 2.2) มีการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในระดับ 4 หลัก (CTH) 3. กฎเฉพาะสินค้า (PSR) 4.กฎเกณฑ์อื่น ๆ อาทิ การสะสมถิ่นกำเนิดสินค้า

4) ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ ลงนามเมื่อ 23 พ.ย. 2007 มีผลบังคับใช้เมื่อ 1 พ.ค.2009 ส่วนไทย ลงนาม 27 กุมภาพันธ์ 2009 และมีผลบังคับใช้ 1 มิถุนายน 2009 มีสาระสำคัญในการเปิดเสรีการค้าบริการ โดยเกาหลีจะเปิดตลาดในระดับที่สูงกว่าข้อผูกพันรอบอุรุกวัย รวม 43 สาขา อาทิ บริการด้านกฎหมาย ก่อสร้าง บริการด้านบันเทิง เป็นต้น

ส่วนไทยจะเปิดเสรีสาขาบริการภายใต้กรอบกฎหมายปัจจุบัน และในสาขาที่สนับสนุนนโยบายให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

5) ความตกลงว่าด้วยการลงทุน ลงนามเมื่อ 1 มิ.ย. 2009 จะมีผลบังคับใช้ 1 ก.ย. 2009 มีสาระสำคัญในการเปิดเสรีและให้ความคุ้มครองการลงทุนระหว่างกันโดยจะมีการจัดทำตารางข้อสงวนการเปิดเสรีภายใน 5 ปี

6) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจครอบคลุมความร่วมมือ 19 สาขา เช่น พิธีการศุลกากร รัฐวิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลางการท่องเที่ยว เป็นต้น

- อาเซียนอื่นและเกาหลีประชุมคณะกรรมการดำเนินงานความตกลงการค้าเสรีอาเซียนเกาหลี ครั้งที่ 1 เมื่อ 11-14 ตุลาคม 2009 ณ กรุงโซล เพื่อติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีความตกลงการค้าเสรีอาเซียนเกาหลี รวมทั้งหารือแนวทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีนี้

- รัฐสภาเกาหลีให้ความเห็นชอบพิธีสารว่าด้วยการเข้าเป็นภาคีของไทยในความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าและพิธีสารว่าด้วยการเข้าเป็นภาคีของไทยในความตกลงว่าด้วยการค้าบริการเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2009 และอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อขยายสิทธิประโยชน์ให้กับไทยโดยจะแล้วเสร็จและเริ่มบังคับใช้ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าและความตกลงว่าด้วยการค้าบริการกับไทยได้ตั้งแต่วันที่ มกราคม 2010 เป็นต้นไป

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการภายในเพื่อขยายสิทธิประโยชน์ตามความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าและความตกลงว่าด้วยการค้าบริการให้กับเกาหลี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2010

ความตกลงการค้าเสรีอาเซียนอินเดีย²⁶

(Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and India)

ความเป็นมา

- ผู้นำอาเซียน-อินเดีย ได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดทำ FTAอาเซียน-อินเดีย (Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and India) เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2003 ณ เกาะบาหลี่ ประเทศอินโดนีเซีย

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมการค้าสินค้า บริการ การลงทุน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ กลไกการระงับข้อพิพาท และให้ความยืดหยุ่นแก่ CLMV

- การเปิดเสรีการค้าสินค้า ผู้นำได้ตั้งเป้าหมายให้เจรจาแล้วเสร็จภายใน กรกฎาคม 2007 โดยลดภาษีสินค้าส่วนใหญ่เป็น 0% ภายในปี 2011 และเข้าสู่ศตวรรษในปี 2015

- การค้าบริการและการลงทุน ให้เจรจาภายหลังข้อตกลงการค้าสินค้า โดยให้มีการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนรายสาขา

กลไกการดำเนินการ

- ตั้ง ASEAN Trade Negotiating Group (TNG) เป็นเวทีประชุมหารือระหว่างสมาชิกอาเซียน และจัดตั้งคณะเจรจการค้าอาเซียนอินเดีย (ASEAN-India Trade Negotiating Committee: TNC) เป็นเวทีหารือระหว่างอาเซียน-อินเดีย โดยมีมาเลเซียเป็นประธานฝ่ายอาเซียน

- การประชุมคณะเจรจการค้าอาเซียนอินเดีย ครั้งที่ 22 ระหว่างวันที่ 20-23 พฤษภาคม 2009 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1 ร่างความตกลงการค้าสินค้า ที่ประชุมได้ปรับปรุงตารางข้อผูกพันภาษี ตามมติที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจอาเซียนอินเดีย ซึ่งกำหนดให้เริ่มลดภาษีในวันที่ 1 มกราคม 2010 และได้เลื่อนวันสิ้นสุดของการลดภาษีสินค้าทุกกลุ่มออกไปอีก 1 ปี

2 การตรวจสอบตารางข้อผูกพันการลดภาษี อินเดียตกลงแก้ไขข้อผูกพันการลดภาษีของรายการสินค้าให้ถูกต้องตามที่อาเซียนทักท้วง โดยอินเดียและประเทศสมาชิกอาเซียนจะยืนยันความถูกต้องและยื่นตารางข้อผูกพันภาษีครั้งสุดท้ายภายในวันที่ มิถุนายนนี้

3 กำหนดการลงนามความตกลงฯ อาเซียนคาดหวังให้มีการลงนามความตกลงฯ ในการประชุมรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ครั้งที่ 41 ที่ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพ ระหว่างวันที่ 13-16 สิงหาคม 2009 อย่างไรก็ตาม ผู้แทนฝ่ายอินเดียมีท่าทีแบ่งรับแบ่งสู้ โดยขอให้เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลอินเดียชุดใหม่ ทั้งนี้ อาเซียนเห็นว่าหากเลื่อนกำหนดการลงนามออกไปจะทำให้ไม่สามารถดำเนินการภายในได้ทันตามกำหนดการเริ่มลดภาษีในวันที่ 1 มกราคม 2010

²⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ข้อเสนอการนำเครื่องตีแม่เหล็กออกไซด์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- ได้มีการลงนามความตกลงการค้าสินค้าแล้วเมื่อ 3 สิงหาคม 2009 คาดว่าจะมีผลในวันที่ 1 มกราคม 2010 ส่วนการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการลงทุน อยู่ระหว่างการเจรจา

การดำเนินการขั้นต่อไป

- เสนอรัฐสภาขอความเห็นชอบกรอบเจรจาการค้าบริการและการลงทุน

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียนญี่ปุ่น²⁷

(ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership: AJCEP)

ความเป็นมา

ผู้นำอาเซียน-ญี่ปุ่นได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียนญี่ปุ่น (Framework for Comprehensive Economic Partnership between ASEAN and Japan) เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2003 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย

กรอบการเจรจา

ครอบคลุมใน 4 ประเด็นสำคัญ คือ 1) การเปิดเสรี (การค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน) 2) กฎเกณฑ์ทางการค้า (กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า) 3) การอำนวยความสะดวกทางการค้า (พิธีการศุลกากร การค้าไร้กระดาษ) และ 4) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เช่น SMEs, ICT, HR

สรุปผลความตกลง

มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การเปิดเสรีการค้าสินค้าญี่ปุ่น สินค้าร้อยละ 96.7 ของมูลค่านำเข้าจากอาเซียนจะถูกนำมาลดหย่อนภาษีนำเข้า โดยร้อยละ 90 ของมูลค่าสินค้านำเข้าจะลดเป็น 0 ทันทีที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ ส่วนไทย สินค้าร้อยละ 93.8 ของมูลค่านำเข้าจากญี่ปุ่นจะถูกนำมาลดหย่อนภาษีภายใน 10 ปีหลังจากความตกลงมีผลใช้บังคับ

2) การค้าบริการและการลงทุน ยังไม่มีการเปิดเสรี แต่ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการค้าบริการและคณะกรรมการการลงทุนภายใน 1 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ เพื่อหารือและเจรจาต่อไป

3) กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า แบ่งเป็น 2 กลุ่ม 1) สินค้าที่ใช้วัตถุดิบจากภายในประเทศสมาชิก AJCEP 2) สินค้าที่ใช้วัตถุดิบจากภายนอกประเทศสมาชิก AJCEP ใช้หลัก i) สินค้าที่ผลิตโดยวัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (Wholly obtained) ii) การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation) หรือ iii) กำหนดมูลค่าของวัตถุดิบ (Regional Value Content: RVC)

4) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ จะส่งเสริมความร่วมมือสำหรับผลประโยชน์ร่วมกันในการเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศภาคีในสาขาความร่วมมือด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการค้า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจทรัพย์สินทางปัญญา พลังงาน ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ขนาดกลางและขนาดย่อม การท่องเที่ยวและ Hospitality การขนส่ง และโลจิสติกส์ เกษตรประมงและป่าไม้สิ่งแวดล้อม นโยบายการแข่งขันและสาขาอื่นๆ ตามแต่จะตกลงกัน

- ไทยลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียนญี่ปุ่น (AJCEP) เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2008 และรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบความตกลงแล้วเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม 2008

- ความตกลง AJCEP มีผลบังคับใช้แล้วกับประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว และพม่า เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2008 บรูไน เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2009 และมาเลเซีย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2009

²⁷ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifita.com

ข้อเสนอการนำเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ออกจากความตกลงทางการค้าทั่วไป

- ความตกลงได้มีผลบังคับใช้กับไทยแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2009 เป็นต้นไป
- คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบกรอบเจรจาการค้าบริการและการลงทุน 3 มิถุนายน 2009

การดำเนินการขั้นต่อไป

- 1) เสนอรัฐสภาขอความเห็นชอบกรอบเจรจาการค้าบริการและการลงทุน
- 2) การค้าบริการและการลงทุนให้ตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยการค้าบริการและการลงทุนเพื่อเจรจากันต่อไปภายใน 1 ปี หลังจากความตกลงมีผลบังคับใช้

ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนสหภาพยุโรป (ASEAN-EU Free Trade Agreement)²⁸

ความเป็นมา

- ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและสหภาพยุโรป ครั้งที่ 8 ณ ประเทศบรูไน เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2007 ทั้งสองฝ่ายได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนและสหภาพยุโรปโดยเป็นการเจรจาระหว่างภูมิภาคต่อภูมิภาค

กรอบการเจรจา

- ครอบคลุมเรื่องการเปิดตลาดสินค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ

กลไกการดำเนินการ

- ตั้งคณะกรรมการร่วมจัดทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-สหภาพยุโรป (Joint Committee on ASEAN-EU FTA) ทำหน้าที่คณะเจรจาหลัก (Trade Negotiating Committee: TNG) สำหรับการเจรจาความตกลงการค้าเสรีอาเซียนสหภาพยุโรปและจะมีการตั้งคณะทำงานและกลุ่มเจรจาต่างๆขึ้น หลังจากสามารถตกลงหัวข้อการเจรจาทั้งหมดได้แล้ว

แผนการเจรจา

- กำหนดให้มีการเจรจาปีละ 4 ครั้ง โดยการเจรจาครั้งแรกจะมีขึ้นในเดือนมกราคม 2008

- ในการเจรจาแต่ละครั้ง สหภาพยุโรปจะจัดให้มีการสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเจรจาของอาเซียนก่อนการประชุม

- ในการประชุมคณะกรรมการร่วมอาเซียนสหภาพยุโรป (ASEAN-EU FTA Joint Committee) ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 4-5 มีนาคม 2009 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียสหภาพยุโรปแจ้งว่าการเจรจามีความล่าช้าและมีปัญหาในเรื่องการเจรจาการค้ากับพม่าตลอดจนยืนยันต้องการปรับรูปแบบการเจรจาให้เป็นการเจรจาทวิภาคีกับประเทศที่มีความมุ่งหวังสูงภายใต้กรอบภูมิภาค ในขณะที่อาเซียนได้แจ้งยืนยันในหลักการอาเซียน 10 ประเทศจะต้องเจรจาในระดับภูมิภาคภูมิภาค และเสนอให้นำเรื่องเสนอให้ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน - สหภาพยุโรปพิจารณาในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (AEM Retreat) ในเดือนพฤษภาคม 2552 อย่างไรก็ตามสหภาพยุโรปยังคงไม่เห็นพ้องกับแนวทางของอาเซียน ดังนั้นทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะพักการเจรจาชั่วคราวในกรอบภูมิภาคระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป

- ในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 4-5 พฤษภาคม 2009 ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา ที่ประชุมได้รับทราบมติของคณะกรรมการร่วมฯ ที่จะหยุดพักการเจรจาชั่วคราว และให้รายงานเรื่องดังกล่าวให้ผู้นำทราบต่อไป

- สหภาพยุโรป ต้องการจัดทำความตกลง FTA ทวิภาคีกับประเทศอาเซียนที่มีความพร้อม แต่เนื่องจากสหภาพฯ มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร จึงเจรจาได้เพียง 3 ประเทศเท่านั้น ซึ่งขณะนี้สหภาพฯ ได้เริ่มหารือสองฝ่ายระดับเจ้าหน้าที่กับสิงคโปร์และเวียดนามแล้ว

²⁸ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifita.com

ความตกลงเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก²⁹
(East Asia Free Trade Area: EAFTA)

ความเป็นมา

ในการประชุม Informal ASEAN Summit ครั้งที่ 3 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 1999 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนและประเทศ+3 (จีน เกาหลี และญี่ปุ่น) ได้มีแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือเอเชียตะวันออก (1st Joint Statement on East Asia Cooperation) เพื่อประกาศเจตนารมณ์อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก ที่จะเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันด้านการเมือง เศรษฐกิจ การเงิน สังคม วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนา ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกและก้าวสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศ+3 (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น) ผู้นำอาเซียน+3 ได้ให้ความเห็นชอบการจัดตั้งกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก East Asia Vision Group (EAVG) ขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 1999 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และภาคเอกชน (ไม่รวมภาครัฐ) เพื่อระดมความคิดและแสวงหาแนวทางการขยายความร่วมมือระหว่างกันต่อมาในการประชุมผู้นำอาเซียน+3 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2001 ณ กรุงบันดาร์ เสรีเบกวัน ประเทศบรูไนฯ ที่ประชุมได้พิจารณาจัดตั้งกลุ่มศึกษาเอเชียตะวันออก (East Asia Study Group: EASG) ขึ้นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อาวุโสภาครัฐเท่านั้นเพื่อประเมินนัยสำคัญของข้อเสนอแนะต่างๆ ของ EAVG EASG ได้พิจารณาข้อเสนอแนะต่างๆ ของ EAVG และได้คัดเลือกมาตรการที่เห็นว่าเป็นมาตรการที่สามารถดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมได้ (Implementable concrete measures) โดยจัดกลุ่มเป็นมาตรการระยะสั้น 17 มาตรการ และมาตรการระยะปานกลางถึงระยะยาว ๑ มาตรการ

การจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ในการประชุม ASEAN+3 Summit เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2004 ณ กรุงเวียงจันทน์ ผู้นำอาเซียน+3 ได้แลกเปลี่ยนความเห็นในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก (East Asia Free Trade Area) และเห็นชอบตามมติของที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ อาเซียน +3 (AEM+3) ให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเอเชียตะวันออก(EAFTA) ซึ่งเป็นหนึ่งใน 9 มาตรการระยะปานกลางถึงระยะยาว ที่เป็นข้อเสนอแนะของกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก East Asia Vision Group (EAVG) ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน+3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ /ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการจากสถาบันหรือมหาวิทยาลัยซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเอเชียศึกษา จาก 13 ประเทศสมาชิก (ผู้เชี่ยวชาญของไทย ได้แก่ รศ.ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ ผู้อำนวยการศูนย์เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนางสาวพุลศรี คุลีเมฆิน นักวิชาการพาณิชย์ 9 ชช. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ผลการศึกษา EAFTA: Phase I

ผู้เชี่ยวชาญฯ ได้มีการประชุมกันทั้งหมด 4 ครั้ง และสรุปผลการศึกษา “Towards an East Asia FTA: Modality and Roadmap” (Final report of EAFTA: Phase I) โดยผู้เชี่ยวชาญฯ ระบุว่า

²⁹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

EAFTA นั้น จะทำให้ GDP ของประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.2% และสวัสดิการทางเศรษฐกิจ (Economic Welfare) เพิ่มขึ้น 104.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยในส่วนของอาเซียนนั้น จะได้รับประโยชน์มากกว่าโดย GDP ของอาเซียน เพิ่มขึ้น 3.6% ขณะที่จีน เกาหลี ญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.9 ในส่วนของไทย GDP จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 4.5% และ Economic Welfare เพิ่มขึ้น 8,798 ล้านเหรียญสหรัฐ ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียน+3 ครั้งที่ 10 (The 10th ASEAN plus Three Summit) เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2007 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ได้เห็นชอบข้อเสนอของเกาหลีที่จะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในขั้นที่ 2 (EAFTA Phase II) โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของ EAFTA (รศ. ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ประธานศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญฝ่ายไทย) ได้ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีเอเชียตะวันออก(EAFTA) ระยะที่ 2 ซึ่งมีการประชุมทั้งหมด 5 ครั้ง

ผลการศึกษา EAFTA Phase II

ผลการศึกษา EAFTA Phase II นั้นได้ศึกษาลงลึกในสาขาการผลิตที่สำคัญ เพื่อศึกษาเชิงลึกถึงผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีต่อสาขาการผลิตนั้นๆ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญ (priority) ของภาคสาขาการผลิตหลักๆ และศึกษาในสาขาที่มีความอ่อนไหว เช่น เกษตร และอุตสาหกรรมรถยนต์ นอกจากนี้จะมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อภาคบริการและการลงทุน ถิ่นกำเนิดสินค้า ความร่วมมือด้านการพัฒนา การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและบริการได้มีการเสนอผลการศึกษาต่อที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน+3 ในเดือนสิงหาคม 2009 แล้ว และที่ประชุมให้ศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับ 6 ประเทศ³⁰
(Comprehensive Economic Partnership in East Asia: CEPEA)

³⁰ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ความคืบหน้าการเจรจาการค้าเสรี. ธันวาคม 2552. www.thaifta.com

ความเป็นมา

การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนญี่ปุ่น (AEM-METI) และ AEM+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) ณ กรุง กัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนสิงหาคม 2006 ญี่ปุ่นเสนอให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภาควิชาการ (Track II) ของกลุ่มประเทศ East Asia Summit (EAS ประกอบด้วยอาเซียน จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง Comprehensive Economic Partnership in East Asia (CEPEA) ซึ่งเป็น FTA ระหว่าง ประเทศอาเซียน+6 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์) ที่ประชุม EAS ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2007 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ มีมติ เห็นชอบให้ดำเนินการศึกษาดังกล่าวโดยญี่ปุ่นจะจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนักวิชาการซึ่งเป็นตัวแทน ของแต่ละประเทศครั้งแรกในเดือนมิถุนายน 2007

การจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ของ CEPEA (รศ. ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ประธานศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ฝ่ายไทย) ได้ทำการศึกษาถึงความ เป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศอาเซียน+6 (CEPEA) โดยมีการประชุมร่วมกัน ทั้งหมด 6 ครั้ง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา Phase I

ผู้เชี่ยวชาญ ได้สรุปผลการศึกษา (Final report of CEPEA Track Two: Phase I) และนำเสนอต่อที่ ประชุมผู้นำเอเซียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) ในเดือนธันวาคม 2008 ณ กรุงเทพฯ โดยระบุว่า การ จัดทำ CEPEA นั้น จะทำให้ GDP ของประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.11% โดยในส่วนของอาเซียนนั้น จะ ได้รับประโยชน์มากกว่าโดย GDP ของอาเซียน เพิ่มขึ้น 3.83% ในส่วนของไทย GDP จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 4.78% นอกจากนี้ ผลการศึกษาได้ครอบคลุมประเด็นอื่นๆสำคัญ ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ องค์ประกอบของ CEPEA ซึ่งประกอบด้วย การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน การอำนวยความสะดวกทาง การค้าและการลงทุน ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ พลังงานและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ได้เสนอแนะแนวทางสู่การทำเขตการค้าเสรีเอเซียตะวันออกโดยเสนอให้ประเทศสมาชิกต้องเริ่มที่ เข้าใจหลักพื้นฐานและเป้าหมายของ CEPEA อันจะมุ่งไปสู่การเปิดเสรี การอำนวยความสะดวกและความ ร่วมมือระหว่าง

ต่อมาที่ประชุม AEM ครั้งที่ 40 และ AEM-METI Consultations ครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 25-28 สิงหาคม 2008 ณ ประเทศสิงคโปร์ มีมติเห็นชอบและสนับสนุนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาต่อในระยะที่ 2 (CEPEA Track Two Study Group: Phase II) โดยเน้น 3 สาขาหลัก คือ ด้านความร่วมมือ (Cooperation) ด้าน การอำนวยความสะดวก (Facilitation) และการเปิดเสรี (Liberalization) นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางในการศึกษา CEPEA Phase II โดยให้ครอบคลุมถึงการศึกษาวិเคราะห์ในความตกลง ASEAN+1 FTAs ที่มีอยู่ รวมไปถึงกฎ Special & Differential Treatment ที่มีประสิทธิภาพ แนวทางของการ เปิดเสรี (Liberalization) และการอำนวยความสะดวก (Facilitation) ที่เหมาะสมซึ่งนำไปสู่แนวทางที่จะช่วยลด

ช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิก และระบุแนวทางด้านความร่วมมือต่างๆ ที่ช่วยสร้างความสามารถ(Capacity) ของประเทศสมาชิกเพื่อรองรับการเปิดเสรีภายใต้อาเซียน6 (CEPEA)

ผลการศึกษาPhase II

การศึกษา **CEPEA Track Two Study Group: Phase II** นั้น ได้มีการประชุมทั้งหมด 4 ครั้ง และผู้เชี่ยวชาญ ได้สรุปผลการศึกษา CEPEA Phase II (Final report of CEPEA Track Two: Phase II) และนำเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 41 (41st AEM) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ 13-16 สิงหาคม 2009 โดยผู้เชี่ยวชาญมองว่า CEPEA ควรให้ความสำคัญในเรื่องความร่วมมือ(Cooperation) เป็นอันดับแรก เพื่อมุ่งลดช่องว่างระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศสมาชิกโดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Transfer of Technology) และสร้างความเข้มแข็งให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และที่สำคัญคือการสร้าง Capacity Building ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมทั้งควรพิจารณาจัดตั้งกองทุนเอเชียตะวันออก (East Asia Fund) เพื่อช่วยรองรับโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นและสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาต่อไป